THEOLOGIA MORALIS,

JUXTA SACRAM SCRIPTURAM, Canones, & Sanctos Patres.

AUTHORE

FRANCISCO GENETTO,

Avenionensi, Episcopo Vasionensi.

TOMUS TERTIUS.

Continens Tractatus de Sacramentis in genere; de Baptismo, de Confirmatione, Eucharistia, Sacrificio Missæ; Constitutionem Innocentii XII. super celebratione Missarum, cum aliis Decretis, & Instructiones pro Confirmatione, & prima Communione.

Editio secunda Latina, auctior, variisque præsertim Conciliorum Provincialium, Synodorumque Italiæ Decretis illustrior.

VENETIIS,

Apud PAULUM BALLEONIUM.

M. DCCV.

Superiorum Permissu, ac Privilegiis.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

INDEX
TRACTATUUM, CAPITUM, & Quæstionum
TOMI TERTII.

TRACTATUS PRIMUS.
De Sacramentis in genere.
CAPUT PRIMUM.
De diversis significationibus nominis Sacramenti & de ejus definitione.

CAPUT II.
De necessitate Sacramentorum in lege naturæ, & in lege Mosaica.

CAPUT III.

De necessitate, numero, & institutione Sacramentorum in lege gratiæ.

CAPUT IV.

De partibus necessariis ad constituendum Sacramentum.

CAPUT III.

De necessitate, numero, & institutione Sacramentorum in lege gratiæ.

CAPUT IV.

De partibus necessariis ad constituendum Sacramentum.

sociis

Caput VI.

De Ministro Sacramentorum.

Caput VII.

De Sacramentorum effectibus.

TRACTATUS SECUNDUS.
De Sacramento Baptismi.

CAPUT PRIMUM.
De Definitione, institutione & necessitate Baptismi.

CAPUT II.
De Materia Baptismi.

CAPUT III.
De Forma Sacramenti Baptismi, & de baptismo sub conditione.

CAPUT IV.

De Ministro Baptismi.

CAPUT V.

De his qui possunt baptizari, & de dispositionibus ad baptismum requisitis.

Caput VI.

De effectibus Baptismi.

Caput VII.

De Cæremoniis Baptismi.

CAPUT VIII.

De Suscipientibus, vulgo Patrinis.

TRACTATUS TERTIUS:
De Sacramento Confirmationis.

CAPUT PRIMUM.
De definitione, institutione & necessitate Confirmationis.

CAPUT II.
De materia, forma, & Ministro Confirmationis.

CAPUT III.
De dispositionibus ad Confirmationem, & ejus effectibus.

CAPUT IV.

De Ceremoniis Sacramenti Confirmationis.

TRACTATUS QUARTUS.

De Sacramento Eucharistiæ.

CAPUT PRIMUM.

Nomen, essentia, dignitas, ac definitio Sacramenti Eucharistiæ.

CAPUT II.

De Materia remota Sacramenti Eucharistiæ.

CA-

Caput VI.

Explicantur aliquot Scripturæ sacræ & D. Augustini loca quibus abutuntur Hæretici.

Caput VII.

De Actione qua Corpus Christi est in Eucharistia, ac de modo quo ibi realiter existit.

Caput VIII.

De speciebus Sacramentalibus.

Caput IX.

De Ministro Sacramenti Eucharistiæ.

CAPUT X.

De necessitate Sacramenti Eucharistiæ.

pere

CAPUT XI.

De frequentatione Sacramenti Eucharistiæ.

reis

CAPUT XII.

De effectibus Sacramenti Eucharistiæ.

TRACTATUS QUINTUS.

De Sacrificio Missæ.

CAPUT PRIMUM.

Nomen, definitio, & existentia sacrificii Missæ.

CAPUT II.

De Ministro Sacrificii Missæ, & de dispositionibus ad illud requisitis.

CAPUT III.

De Institutione & partibus essentialibus Sacrosancti Missæ Sacrificii.

CAPUT IV.

De obligatione audiendi Missam.

CAPUT V.

De retributione Missarum, & applicatione fructus.

Q. 11.

TRA-

TRACTATUS PRIMUS.

DE

SACRAMENTIS

IN GENERE.

Caput Primum.

De diversis significationibus nominis Sacramenti, & de ejus definitione.

Quæst. 1. Quid significat nomen Sacramenti?

Resp. Nomen hoc Sacramenti, generaliter loquendo sumitur pro omni eo, quod respectum & ordinem habet ad rem sacram: & in hoc sensu Divus Thomas ait: *Sacramentum idem est, quod sacrum secretum*. Unde cùm apud antiquos quicquid violari nefas erat, sanctum aut sacrum vocaretur; omne secretum Divinum vel humanum, quod violare minimè licebat, Sacramentum dicebatur; & in hoc sensu Raphael Angelus Tobiæ dicit, *Sacramentum Regis abscondere bonum est*. Cap. 12.

D. Tho. 3. p.q.60.art. 1. ad 2.

Sacramentum autem in Jure Civili & Canonico, sæpè pro juramento sumitur: *Sacramentum*, inquit Canon, *id est, juramentum à summis Sacerdotibus, vel Dei Ministris exigi, nisi pro fide recta, minimè cognovimus, nec sponte eos jurasse reperimus*. Et quidem Sacramentum dicitur, quia sacrum Dei nomen invocatur. Idem habetur in lege 2. *Cod. Si adversùs venditorem*.

Can. Sacramen. 2. q. 4.

Significat aliquando in Scriptura rem sanctam & sacram absconditam & secretam, quo sensu Ephes. 1. dicitur: *Vt notum nobis faceret Sacramentum voluntatis suæ*, & *Sapientiæ* cap. 2. *Nescierunt Sacramenta Dei*: Et ad Timotheum cap. 3. *Magnum pietatis Sacramentum*, hoc est magnum Mysterium, seu res sancta & sacra quæ ab æterno in Deo erat abscondita, Angelis & hominibus ignota, usque ad tempus quo completa est.

Hic non ita sumimus Sacramentum, sed Sacramenti nomine intelligimus, quod communiter Concilia, sancti Patres, præsertim Latini, & Theologi, sanctus Augustinus & sanctus Thomas hoc nomine significatum volunt, quibus *Sacramentum*, *sacrum signum est*, ut Divus Augustinus lib. 10. de Civit. Dei, c. 15. & D. Tho. 3. p. q. 60. art. 1.

Synodus etiam Parisiensis an. 1557. ait *Sacramentum ex more Catholicæ Ecclesiæ dicitur sacræ rei signum*.

Quæst. 2. Quomodo potest definiri Sacramentum hoc modo sumptum?

P. 2. c. 10. *Resp.* In Catechismo Concilii Tridentini ita definitur: *Sacramentum est res sensibus subjecta, quæ ex Dei institutione sanctitatis & justitiæ tum significandæ tum efficiendæ vim habet*.

Ut

Ut hæc definitio meliùs percipiatur, ejus singula verba sigillatim sunt explicanda.

Dicitur primò, *res sensibus subjecta*, quia, ut ait sanctus Thomas, 3. p. q. 60. art. 4. in corp. post antiquos Patres, *Divinæ providentiæ congruum erat atque conveniens*, quæ homines juxta eorum naturam instruit, res spiritales atque divinas per corporea & sensibilia signa nobis manifestare: *Si enim incorporeus esses*, inquit sanctus Chrysostomus, *nudè ipsa dona incorporea tibi tradidisset: sed quia corpori conjuncta est anima tua, ideò rebus sensibilibus tibi intelligenda traduntur*. S. Chrys. homil. 83. in Matth.

Dicitur secundò, *Quæ ex Dei institutione vim habet justitiæ significandæ*. Quod ut rectè intelligatur, observandum est, res quæ sensibus cognoscuntur, duplicis esse generis; aliæ enim ex destinatione sua ducunt in aliarum rerum notitiam; aliæ ex seipsis cognoscuntur, nec destinatæ sunt ad alias significandas: hujus secundi generis sunt ferè res omnes naturales; verùm primi generis sunt verba, scriptura, & hujusmodi, quæ ex vi institutionis suæ, ducunt in alterius cognitionem. Quare, ex sancto Augustino: *Signum est, quod præter speciem quam ingerit sensibus, facit aliquid aliud in cognitionem venire*. D. Aug. lib. 2. de Doct. Christiana, c. 1.

Observandum secundò, signa esse duplicis generis: alia naturalia, ita quidem dicta, quia non ex hominum instituto, sed ex ipsa rei natura, nos inducunt in cognitionem alterius; ita fumus naturâ suâ manifestat ignem, ita ut sufficiat fumum videre, ut statim colligamus ignem esse ibi licèt sit absconditus: ita vestigium pedis hominis, vel alterius animalis nivibus impressum, ejus transitum demonstrat:

Alia verò sunt signa, quæ talia non sunt ex naturâ suâ, sed ex hominum tantùm instituto, quæque arbitraria vocantur, quia secundùm hominis voluntatem aut beneplacitum significant: v. g. bellicorum tormentorum explosio, significat gaudium in adventu alicujus Principis; & Campana, quæ ideò signum in Rituali vocatur, quia dum sonat, indicat tempus divinorum Officiorum. Et similia.

Sacramenta sunt signa in hac ultima acceptatione, quia significant, & efficiunt gratiam ex institutione Dei qui solus est Sacramentorum author & institutor, ut innuunt communiter sancti Patres. Sanctus Ambrosius ait: *Autor Sacramentorum quis est, nisi Dominus Iesus? de cœlo ista Sacramenta venerunt*. Et Concilium Tridentinum ait: *Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Iesu-Christo Domino nostro instituta, anathema sit*.

D. Ambrosius, lib. 4. de Sacr. c. 4. Conc. Trident. sess. 7. Can. 1.

Denique dicitur, *justitiæ efficiendæ vim habet*; quia Sacramenta novæ legis, sunt signa practica, quæ Deus non solùm instituit ad significandum, sed etiam ad efficiendum quod significant; per quod differunt à Sacramentis legis naturalis & legis scriptæ sive Mosaicæ, in quibus non continebatur virtus producendi gratiam, quam producebant solùm intuitu meritorum ejus qui ea suscipiebat: verùm Sacramenta novæ legis in se continent virtutem producendi rem sacram quam significant, & hoc vocatur à Concilio Tridentino sess. 7. Can. 8. producere gratiam *Ex opere operato*; quare Apostolus loquens de Circumcisione, vocat eam *Signaculum justitiæ fidei*: Et similiter Sacramenta veteris legis, *Infirma & egena elementa* vocat: & Divus

ad Rom. 1. ad Gal. 4.

Augu-

Augustinus ait, *Vetera Sacramenta promittebant gratiam, nostra verò eam exhibent*. D.August. lib. 19. cõtra Faustum, c. 8.

Quæst. 3. Explica hujus definitionis verba in aliquo exemplo particulari.

Resp. Id facilè fiet in Sacramento Baptismi: ablutio enim corporis exterior quæ in eo fit, est res sensibus subjecta, quia cadit sub sensibus & oculis cernitur; quæ vim habet significandi, quia præter id, quod exhibet oculis, scilicet corporis ablutionem, nobis significat, & repræsentat internam animæ ablutionem; quare Divus Augustinus explicans illa verba Joannis 15. *Mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis*, sic habet: *Vnde tanta vis aquæ ut corpus tangat, & cor abluat? Ex Dei institutione*, quia ex voluntate divina corporis ablutio habet, quòd significet ablutionem animæ: *Efficiendæ sanctitatis & justitiæ*, quia in hoc Sacramento anima abluitur & sanctificatur per gratiam, statim atque corpus abluitur aquâ. Divus Aug. explicans illa verb. Joannis 15.

Quæst. 4. Jesus Christus, quatenùs homo, est-ne Sacramentorum institutor?

Resp. Sanctus Thomas huic quæstioni satisfacit, cùm ait: *Dicendum, quòd interiorem Sacramentorum effectum operatur Christus, & secundùm quòd est Deus, & secundùm quòd est homo: aliter tamen & aliter. Nam secundùm quòd est Deus, operatur in Sacramentis per autoritatem; secundùm autem quòd est homo, operatur ad interiores effectus Sacramentorum meritoriè & efficienter, sed instrumentaliter; quia Passio Christi, quæ competit ei secundùm humanam naturam, causa est nostræ justificationis meritoriè & effectivè, non quidem per modum principalis agentis, sive per autoritatem, sed per modum instrumenti, in quan-* D.Th. 3. p. q. 64. art. 3. in corp.

rum humanitas est instrumentum divinitatis ejus.

Quæst. 5. Quare solus Deus instituit Sacramenta?

D. Th. 3. p. q. 64. art. 2. *Resp.* Rationem affert Divus Thomas, quia virtus Sacramenti est ab eo qui instituit Sacramentum, ut patet in instituentibus leges; cùm igitur virtus Sacramenti sit à solo Deo, juxta id quod dicitur *Romanorum* 8. *Deus est qui justificat*; consequens est, quòd solus Deus sit Sacramentorum institutor.

Quæst. 6. Quemnam fructum ex hactenùs dictis percipere debemus?

Resp. Observandum primò, quod ait sanctus Carolus; *Quo major, inquit, & uberior est Sacramentorum fructus, quàm ut ejus vis explicari facilè possit, eò diligentiùs & intima animi pietate & externo cultu ac veneratione tractanda, & percipienda sunt.* Et, ut dicitur in Canone, *Omnia Sacramenta obsunt indignè tractantibus, prosunt tamen per eos dignè sumentibus.* Unde idem sanctus Carolus alibi sic loquitur:

D. Carol. act. p. 1. Const. 2. De his quæ ad Sacrament. administrat. generatim pertinent. Canone, Omnia, 1. q. 1.

D. Carol. actor. p. 4. De Sacramētor. administrat.

Parochus omnisque sacerdos, cujus est Sacramenta administrare, meminisse debet, sancta se tractare, omnique ferè temporis momento paratum esse oportere ad tam sanctæ administrationis munus. Quamobrem is cùm alios per Sacramenta purget atque illuminet, hoc maximè studebit, ut ipse vitam purè, castè ac religiosè agat, mentemque item & animum ab omni peccati labe purum, adjutrice Dei gratia, conservet diligenter. Quacumque diei aut noctis hora ad Sacramenta ministranda vocabitur (cùm præcipuum ejus munus, cujus causa à reliquo populo separatur, ab Ecclesiaque sustentatur, præter cætera eorum administratio sit) nullam tam sanctis pie-

pietatis officiis moram interponet: imò populum sæpè numero, prout occasio tulerit, accuratè præmonebit, ut cùm opus est Parochiali ministratione atque officio, se quam primùm & liberè accersat, nulla habita nec temporis neque loci longè distantis, neque alterius cujuscumque incommodi ratione. Cùm autem accersetur, tantum abest ut verbis, vel vultu, vel alio signo ostendat, se gravatè iturum, ut illius cui ministrare debet, salutis desiderio se accensum patrem præbens, verborum benignitate vultuque hilari charitatem paternam significante, libentissimè, &, ut potest celerrimè accedat.

CAPUT II.

De necessitate Sacramentorum in lege naturæ & in lege Mosaica.

Quæst. I. QUARE necessaria fuerunt semper Sacramenta post peccatum?

Resp. Quia, ut ait Divus Augustinus: *In nullum nomen religionis, seu verum seu falsum, condonari homines possunt, nisi aliquo signaculorum seu Sacramentorum visibilium consortio colligentur.* D. Aug. lib. 9. contra Faustum c. 11.

Divus Thomas, Augustini perpetuus discipulus, tres adducit hujus necessitatis rationes: *Sacramenta sunt necessaria ad salutem triplici ratione, quarum prima sumenda est ex conditione humanæ naturæ, cujus proprium est, ut per corporalia & sensibilia in spiritualia & intelligibilia deducatur: pertinet autem ad divinam providen-* D. Th. 3. p. q. 61. art. 1. in corp.

riam, ut unicuique rei provideat, secundùm modum suæ conditionis; & ideò convenienter divina sapientia homini auxilia salutis confert sub quibusdam corporalibus signis, quæ Sacramenta dicuntur. Secunda ratio sumenda est ex statu hominis, qui peccando se subdidit per affectum corporalibus rebus: ibi autem debet medicinale remedium homini adhiberi, ubi patitur morbum. Et ideò conveniens fuit, ut Deus per quædam corporalia signa homini spiritualem medicinam adhiberet: nam si spiritualia nuda ei proponerentur, eis animus applicari non posset corporalibus deditus. Tertia autem ratio sumenda est ex studio actionis humanæ, quæ præcipuè circa corporalia versatur. Ne ergo esset homini durum, si totaliter à corporalibus actibus abstraheretur, proposita sunt ei corporalia exercitia in Sacramentis, quibus salubriter exerceatur ad evitanda superstitiosa exercitia. Sic igitur per Sacramentorum institutionem homo convenienter suæ naturæ eruditur per sensibilia; humiliatur, se corporalibus subjectum cognoscens, dum sibi per corporalia subvenitur; præservatur etiam à noxiis actionibus per salubria exercitia Sacramentorum. Idem habet Divus Bonavent. Centiloquii 3. p. *sect.* 47. *de Sacrament. in generali.*

Quoniam eramus cæci quoad rationalem, ideò data sunt Sacramenta sensibilia ad eruditionem. Quoniam eramus elati quoad irascibilem, ideò data sunt Sacramenta corporalia ad humiliationem. Quoniam eramus proni ad malum quoad concupiscibilem, ideò data sunt Sacramenta plura ad exercitationem.

Quæst. 2. Sacramenta fuerunt-ne homini necessaria in statu innocentiæ?

Matth. 9. *Resp.* Nequaquam, cùm *Non sit opus valen-*

lentibus Medicus, *sed malè habentibus*, ut ait Christus Dominus; Sacramenta autem instituta sunt tanquam remedia contra peccata, proindèque non fuerunt necessaria in statu innocentiæ.

Quæst. 3. Nonne Sacramentum matrimonii institutum est in statu innocentiæ, ut dicitur Genesis primo: *Crescite & multiplicamini, & replete terram*: quâ igitur ratione dici potest, Sacramenta non fuisse necessaria in statu innocentiæ?

Resp. Sic respondet Divus Thomas huic difficultati: *Matrimonium fuit institutum in statu innocentiæ non secundùm quod est Sacramentum, sed secundùm quòd est in officium naturæ.* D.Th.3.p. q.61.art.2. ad 3.

Quæst. 4. Fuerunt-ne aliqua Sacramenta in lege naturæ?

Resp. Certum est fuisse; quod probatur primò ex Divo Augustino, qui ait: *Non est credendum, ante datam Circumcisionem, famulos Dei (quandoquidem illis inerat Mediatoris fides) nullo ejus Sacramento opitulatos esse parvulis suis; quamvis quid illud esset, aliqua necessaria causa Scriptura sacra tacere voluerit.* Et Divus Thomas: *Ante legem scriptam*, ait, *erant quædam Sacramenta necessitatis, sicut illud fidei Sacramentum, quod ordinabatur ad deletionem originalis peccati, & similiter pœnitentia, quæ ordinabatur ad deletionem actualis.* D. Aug. lib. 5. contra Julianum, c. 9. D. Tho. 4. sent. dist. 1. q. 1. art. 2. q. 3. ad 2.

Quæst. 5. Quid intelligis per legem naturæ?

Resp. Intelligo legem, in qua vivebant homines ab Evæ peccato usque ad Moysem: Vocatur lex naturæ, non quasi in hac lege non esset opus gratiâ Jesu-Christi ad bona opera efficienda, cùm necessaria fuerit ad observanda præcepta fidei, spei, &

charitatis, cæteraque Decalogi præcepta, quæ ad legem naturalem pertinent, ut ostendemus primo tractatu in Decalogum; sed solùm quatenùs lex naturæ distinguitur à lege scripta, quia hoc tempore nullam legem scriptam tradiderat Deus, sed sola fuit lex naturalis, lumine naturali nota, & lex supernaturalis, divinâ inspiratione cognita.

Quæst. 6. In quo consistebant Sacramenta legis naturæ?

Resp. Certum est 1. hæc Sacramenta sita fuisse in aliquo actu externo fidei, quoniam, ut diximus in initio hujus capitis, tum ex sancto Augustino, tum ex sancto Thoma, fideles quibusdam Sacramentis visibilibus semper conjungi debebant; videtur tamen, quòd Deus præcisè fidelibus non determinavisset, in quo consistere deberet iste religiosus actus, & quòd actus quilibet, ad quos divina ferebantur inspiratione, sufficiebant ad eorum sanctificationem; cujus rationem affert sanctus Thomas, dum ait: *In statu legis naturæ homines nulla lege exteriùs data, sed solo interiori instinctu movebantur ad Deum colendum: ita etiam ex interiori instinctu determinabatur eis, quibus rebus sensibilibus ad Dei cultum uterentur.*

D. Th. 3. p. q. 60. art. 5. ad 3.

Secundò, constat, in lege naturæ neminem justificatum fuisse, nisi per aliquem internum actum fidei erga Deum qui missurus erat Messiam; quia, ut ait Divus Thomas: *Ante institutionem Circumcisionis sola fides Christi futuri justificabat tam pueros quàm adultos. Probabile tamen est, quòd parentes fideles pro parvulis natis, & maximè in periculo existentibus, aliquas preces Deo funderent, vel aliquam benedictionem eis adhiberent, quod erat quoddam signaculum fidei,*

D. Th. 3. p. q. 70. art. 4. ad 2.

fidei, sicut adulti pro se ipsis preces & sacrificia offerebant: Ac proinde Sacramenta comitem semper habuerunt interiorem fidem in Christum venturum.

Quæst. 7. Erant-ne Sacramenta in lege Moysi?

Resp. Erant certè, eaque plurima, ut satis patet ex Divo Augustino, cum ait: *Sacramenta veteris legis ablata sunt, quia impleta; & alia instituta sunt, virtute majora, utilitate meliora, actu faciliora, & numero pauciora.* D. Aug. lib.19.contra Faustum c.13.

CAPUT III.

De necessitate, numero, & institutione Sacramentorum in lege gratiæ.

Quæst. 1. FUIT-ne necessarium, quòd Deus institueret Sacramenta in lege nova, quæ est lex gratiæ, diversa à Sacramentis veteris legis, quæ est lex Moysis?

Resp. Non erat absolutè loquendo necesse, ut Deus institueret Sacramenta; quoniam salutem nostram operari poterat aliis mediis, tum in lege naturæ & Mosaicâ, tum in lege gratiæ: conveniens tamen maximè fuit, ut institueret Sacramenta in lege nova, quæ differrent à Sacramentis legis antiquæ: cujus quidem rationem assignat Divus Thomas his verbis: *Sicut antiqui patres salvati sunt per fidem Christi venturi, ita & nos salvamur per fidem Christi jam nati & passi: sunt autem Sacramenta quædam signa protestantia fidem, qua ho-* D. Th.3.p. q.61.art.4. in co p.

mo justificatur. Oportet autem aliis signis significari futura, præterita, & præsentia. Vt enim Augustinus dicit lib. 19. *contra Faustum cap.* 14. *eadem res aliter annunciatur facienda, aliter facta: sicut ipsa verba, passurus & passus, non similiter sonant. Et ideo oportet quædam alia Sacramenta esse in nova lege, quibus significentur ea quæ præcesserunt in Christo, præter Sacramenta veteris legis, quibus prænunciabantur futura.*

Quæst. 2. Quot sunt Sacramenta novæ legis?

Resp. Septem sunt Sacramenta novæ legis: Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema-unctio, Ordo, & Matrimonium.

Quæst. 3. Quis-nam instituit Sacramenta?

Resp. Christus Dominus, ut definivit Concilium Tridentinum sess. 7. cap. 1. *Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Iesu-Christo Domino nostro instituta, anathema sit.*

Quæst. 4. Potest-ne probari ex Scriptura sacra institutio omnium Sacramentorum?

Resp. Id non est necessarium, sed sufficit nos hujus veritatis certos esse per Dei verbum, quod ad nos duabus viis pervenit, scripturâ scilicet Canonicâ, & traditione: accipe tamen, quod circa hanc rem in scriptura continetur.

Christus Dominus ad animarum sanctificationem aquas tunc incepit destinare cùm baptizari voluit in Jordane: Baptismi necessitatem deinde declaravit, cùm
Joan. 3. v. 5. dixit Nicodemo: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu-sancto, non potest introire in regnum Dei*: Et Baptismi suscipiendi

præ-

præceptum imposuit, quando priusquam in cælum ascenderet, Apostolis dixit: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus-sancti:* Matth. 28. v.19.
Et Marci 16. v.16. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit.*

Confirmatio designata fuit, cùm Christus parvulis manus imposuit, qui sibi oblati sunt, ut habetur Matth. 19. v. 13. *Oblati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, & cùm imposuisset eis manus.* Verùm dubitari minimè potest, quin secundùm Christi mandatum, eam Apostoli administraverint, ut videre licet variis in locis Apostolorum Actuum, v. g. quando multi Samaritani baptizati fuerunt à sancto Philippo, uno ex septem Diaconis, Apostoli miserunt ab Jerusalem Petrum & Joannem, qui erant Apostoli, cujus Episcopi sunt successores, qui, ut dicitur Act. 8. v. 17. *Imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum-sanctum.* Idem dicitur de sancto Paulo Apostolo, Act. 19. v.6. *Et cùm imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus sanctus super eos.*

Institutio Sacramenti Eucharistiæ clarè ostenditur, cùm dicitur: *Cœnantibus autem eis accepit Iesus panem, & benedixit ac fregit, deditque Discipulis suis & ait: Accipite & comedite, hoc est Corpus meum.* Matth. 26. v.26.
Et Marci 14. v. 22. *Accepit Iesus panem & benedicens fregit & dedit eis, & ait: Sumite, hoc est Corpus meum.* Lucæ 22. v. 19. *Et accepto pane gratias egit & fregit, & dedit eis dicens: Hoc est Corpus meum quod pro vobis datur: Hoc facite in meam commemorationem.*

Et tunc quidem Christus præstitit, & perfecit quod promiserat Joannis 6. v. 54. ubi dicit, *Nisi manducaveritis carnem Filii ho-*

hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Et vers. 56. *Caro enim mea, verè est cibus, & Sanguis meus, verè est potus.*

Sacramentum Pœnitentiæ institutum fuit Joannis 20. v. 23. quando Christus dixit Apostolis suis: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Et Christus Dominus hanc eis potestatem daturum se promisit, quando dixit Petro, Matth. 16. v. 19. *Tibi dabo Claves Regni Cœlorum; & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cœlis.* Quod cap. 18. v. 18. dixit omnibus Apostolis: *Quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cœlo; & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlo.*

Quod dicitur, Marci 6. v. 13. *Et ungebant oleo multos ægros & sanabant,* ad extremæ Unctionis Sacramentum referri potest. Verùm clarè significatur Jacobi 5. v. 14. *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.*

Sacramentum Ordinis institutum fuit in Cœna Domini, quantùm ad potestatem consecrandi Eucharistiam, & post resurrectionem, quantùm ad potestatem remittendi peccata. Joannis 20. *Insufflavit & dixit eis, Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Sanctus etiam Paulus ostendit, Ordinem esse Sacramentum, quòd confert gratiam, cùm dicit ad Timotheum, *Noli negligere gratiam*

tiam quæ in te est, quæ data est tibi per Prophetiam, cùm impositione manuum Presbyterii. 1. Timoth. c. 4. v. 14.

Matrimonium primitùs institutum fuit in Paradiso terrestri, sed videtur elevatum ad Sacramenti dignitatem per benedictionem, quam dedit ei Christus Dominus cùm interfuit nuptiis Canæ Galileæ; vel dum statuit indissolubilitatem matrimonii dicens, Matth. 19. v. 6. *Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.* Et ad Ephes. 5. v. 32. ait Apostolus: *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia.*

Caput IV.

De partibus necessariis ad constituendum Sacramentum.

Quæst. 1. Quænam sunt partes necessariæ ad constituendum Sacramentum?

Resp. *Omnia Sacramenta, ut ait Concilium Florentinum, tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis, tanquam forma, & persona Ministri conferentis Sacramentum, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia; quorum si aliquod desit, non perficitur Sacramentum.* Idem statuit & decrevit Concilium Tridentinum sess. 7. Concilio Florentin. sub Eugenio IV. in Armenoru Decreto.

Quæst. 2. In quo consistit materia & forma Sacramentorum?

Resp. Quemadmodum in compositis naturalibus, vocamus materiam id quod determinari debet ad tale esse per aliud, formam verò vocamus, quod ipsam materiam.

riam ad aliquid determinat, ac perficit; ita in Sacramentis res sensibiles quæ ex se indifferentes sunt ad significandum plura, dicuntur materia, & verba illa determinantia ad tale significandum, dicuntur forma: *Ex verbis & rebus*, inquit Sanctus Thomas, *fit quodammodo unum in Sacramentis, sicut ex forma & materia, in quantum scilicet per verba perficitur significatio rerum*. Et ibidem in corpore articuli sic habet: *Aqua enim significare potest & ablutionem propter suam humiditatem, & refrigerationem propter suam frigiditatem: sed cùm dicitur: Ego te baptizo, manifestatur, quòd aqua utimur in Baptismo, ad significandam emundationem spiritualem.*

D.Th. 3.p. q 60. art. 6. ad 2.

Ibidem in corp. articuli.

Quæst. 3. Materia & forma sunt-ne partes essentiales Sacramentorum?

Resp. Ita planè. *Verba & res*, hoc est, materia & forma, ait Divus Thomas, *sunt de essentia Sacramenti*. Et alibi ait: *In Sacramentis verba se habent per modum formæ, res autem sensibiles per modum materiæ.*

D. Thom. in 4. sent. dist. 1. q. 1. art. 3. ad 2. D.Th. 3. p. q. 60. art. 7. in corp.

Quæst. 4. Quisnam instituit materiam & formam Sacramentorum?

Resp. Christus Dominus: *Illa quæ aguntur in Sacramentis*, ait Divus Thomas, *per homines instituta, non sunt de necessitate Sacramenti; sed pertinent ad quamdam solemnitatem, quæ adhibetur Sacramentis ad excitandam devotionem & reverentiam in his qui Sacramenta suscipiunt. Ea verò quæ sunt de necessitate Sacramenti, ab ipso Christo instituta sunt, qui est Deus & homo. Et licèt non sint omnia tradita in Scripturis, habet tamen ea Ecclesia ex familiari Apostolorum traditione, sicut Apostolus dicit, 1. ad Corinth.* 11. Cætera, cum venero disponam.

D.Th. 3.p. q. 64. art. 2. ad 1.

Quæst.

Quæst. 5. Quid intelligis per intentionem quæ requiritur ad validitatem Sacramentorum?

Resp. Intentio est actus voluntatis in aliquem finem se moventis. Definitum est autem in Concilio Tridentino, intentionem esse necessariam ad confectionem Sacramentorum: *Si quis dixerit*, inquit, *in Ministris, dum Sacramenta conficiunt & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia, anathema sit*. Concilio Tridentin. sess. 7. Can. 11.

Quæst. 6. Quotuplex est intentio?

Resp. Triplex. Actualis, virtualis, & habitualis.

Quæst. 7. Quænam est intentio actualis?

Resp. Actualis intentio est ea, quâ quis conferens Sacramentum, in ipso momento cogitat de eo conferendo, & habet actu intentionem faciendi quod facit Ecclesia: non est autem necessarium, ut dicat, Ego intendo, aut volo facere quod facit Ecclesia, sed sufficit, ut id faciat cum attentione conjuncta cum intentione administrandi Sacramentum. Unde Sanctus Carolus: *Sacerdos*, inquit, *Sacramenti administrationem cùm aggreditur, id intendat, idque sibi agere proponat, quod Christus Dominus instituit, & sancta Mater Ecclesia intendit atque agit*. S. Carolus Act. p. 4. De Sacrament. administr.

Quæst. 8. Quænam est intentio virtualis?

Resp. Virtualis intentio nuncupatur, quæ ex actuali oritur, & ex illius virtute operatur: vel intentio virtualis ea est, quæ actu desiit, & manet virtute; quia quamvis ille qui Sacramentum administrat, non habeat tunc intentionem, quia non cogitat actu de Sacramenti administratione, cùm sit distractus, eam tamen

prius

priùs tempore habuit, ejusque virtute agit; v. g. ut ait Sanctus Thomas: *Cùm Sacerdos accedens ad baptizandum, intendit facere circa baptizandum, quod facit Ecclesia. Vnde si postea in ipso exercitio actus, cogitatio ejus ad alia rapiatur, ex virtute primæ intentionis perficitur Sacramentum.*

D. Th. 3. p. q. 64. art. 8. ad 3.

Quæst. 9. Quænam est intentio habitualis?

Resp. Habitualis intentio vocatur inclinatio seu promptitudo quædam ex habitu acquisito aut infuso proveniens, quam nulla præcessit intentio, vel si præcessit, jam est moraliter interrupta, atque adeò nec per se, nec per virtutem à se relictam in actionem influere censetur: quod quidem accidere potest homini etiam dormienti; v. g. cùm quis solitus administrare Sacramentum Baptismi, illud administrat sine ulla intentione, aut reflectione ad id quod agit.

Quæst. 10. Quænam ex dictis intentionibus requiritur in ministro ad validitatem Sacramentorum?

Resp. Intentio actualis non est necessaria ad validitatem Sacramentorum; quia, ut ait Divus Thomas, *Non est totaliter positum in hominis potestate habere actualem intentionem; quia præter intentionem, cùm homo vult multùm intendere, incipit alia cogitare, secundùm illud Psalmi* 39. COR MEUM DERELIQUIT ME. *Studiosè tamen*, inquit idem Doctor ibidem, *curare debet Sacramenti Minister, ut etiam actualem intentionem adhibeat.* Intentio virtualis sufficit: *Si enim in ipso exercitio actus*, inquit idem Sanctus Thomas ibidem, *cogitatio Ministri ad alia rapiatur, virtute primæ intentionis perficitur Sacramentum.* Hæc enim in Ministro, evagante animi cogitatione,

D. Th. 3. p. q. 64. art. 8 ad 3.

tione, dum Sacramentalem actionem exercet, esse potest, atque ad Sacramenti integritatem sufficit. Quare Sacerdos, qui minores hostias consecrandas in altari reposuit, eas verè consecrat vi primæ intentionis, etsi inter mysteria mens ejus fuerit evagata, nec illarum in ipso consecrationis articulo meminerit.

Intentio habitualis non sufficit, quia actus ex illa proveniens, non est actus humanus, cùm fiat sine advertentiâ, & deliberatione, nec proinde adsit intentio faciendi quod facit Ecclesia, &, ut ait Divus Bonaventura: *Dispensatio Sacramentorum est opus hominis ut rationalis, ut Ministri Christi, & ut Ministri salutis: Hinc est, quòd necesse est, quòd fiat ex intentione, qua quis intendat facere, quod Christus instituit ad humanam salutem, vel saltem facere quod facit Ecclesia.* D. Bonav. in 6. part. Breviloq. cap. 5. De Sacramentorum dispensatione.

Quæst. 11. Si habitualis intentio Ministri non sufficiat, quomodo intelligi debet, quod ait Divus Thomas, quòd *Licèt ille qui aliud cogitat, non habeat actualem intentionem; habet tamen intentionem habitualem, quæ sufficit ad perfectionem Sacramenti?* D. Th. 3. p. q. 64. art. 8. ad 3.

Resp. Facile est videre ex verbis Divi Thomæ, eum non loqui de intentione habituali, quatenùs distinguitur à virtuali, sed solùm quatenus distinguitur ab actuali; cùm dicat ibidem immediatè post verba citata: *Putà cùm Sacerdos accedens ad baptizandum, intendit facere circa baptizandum quod facit Ecclesia. Unde si postea in ipso exercitio actus cogitatio ejus ad alia rapiatur, ex virtute primæ intentionis perficitur Sacramentum.* Hoc autem vocamus intentionem virtualem, quæ nihil aliud est quàm intentio quæ reperitur in eo, qui ha-

habitâ intentione actuali administrandi Sacramentum, postmodùm distractus est, illudque confert virtute primæ intentionis actualis quam priùs habuit.

Quæst. 12. Si intentio Ministri necessaria foret ad validitatem Sacramenti, Sanctus Alexander Episcopus Alexandriæ non debuisset approbare Baptismum à sancto Athanasio sociis jocando collatum; cùm enim adhuc puer pueriliter luderet in littore maris, & Episcopales actiones imitando exprimeret, colludentes pueros baptizavit in nomine Trinitatis; quoniam quidem qui ludendo solùm res facit, non videtur habere intentionem administrandi Sacramentum. Similiter Baptismus receptus à sancto Genesio in theatro, ab eo qui irridere volebat mores Christianorum, & modum baptizandi eorum, non fuisset validus?

Resp. Primò, responderi potest, factum Athanasii esse valdè dubium, ut patet ex ejus historia exactiùs scripta à celebri authore. Verùm licèt hæc historia vera foret, Glossa in Can. *Spiritus-sanctus*, ubi hæc historia refertur, sic respondet: *Dico etiam quòd licèt formam ludendo accipiat, dum tamen baptizare intendat, baptizat: Si autem omnia jocosè fiant, non erit Baptismus.* Et Divus Thomas hanc difficultatem proponit, & ita solvit: *Dicitur, quòd puer Athanasius ludendo simulans se Episcopum, baptizavit quosdam: & judicatum est ab Alexandro Episcopo, ut non rebaptizarentur, quia inventum est, quòd ipse intentionem baptizandi habuit. Quod etiam patet ex hoc quod non baptizabat nisi Catechumenos*, hoc est, eos qui se disponebant ad recipiendum Baptismum.

Glossa in Can. Spiritus sanctus 1. q. 1. verbo, Integris interrogationibus.

D. Thom. in 4. sent. dist. 6. in Expositione litteræ.

Quod spectat ad factum sancti Genesii, dico,

dico, illum iocularitet & histrionicè Christiana mysteria imitantem, & irridentem coram Diocletiano, sed repentè, tangente Deo cor hominis, ad fidem Christianam esse conversum, & baptizatum, ut ait Sanctus Antoninus, his verbis: *Quam ob rem ad nos misisti, filiole? At ille, non jam simulatè & fictè, sed ex puro corde respondit, quia gratiam Christi consequi cupio, per quem renatus à ruina iniquitatum mearum liber fiam.* Ita hanc historiam refert Surius lib.4. de Vita sanctorum, dum scribit vitam sancti Genesii. Posito autem quòd minister ille evocatus nullam habuerit intentionem baptizandi, sed tantùm deridendi Baptismum, tunc dicimus, non baptizasse Genesium; si autem baptizando voluerit facere, quod in baptizando Christianos facere solitos esse audierat, tunc ab eo baptizatum esse Genesium asserimus. Quoquo modo se res habeat, sanctus Genesius baptizatus est, vel Baptismo fluminis vel sanguinis; fluminis quidem si præfatus Minister in eo baptizando intendebat facere, quod Christiani in simili occasione faciebant: Sanguinis autem Baptismo regeneratus est, cùm Christi fidem amplexus illustre Martyrium subiit.

D.Ant.1.p. tit. 8. c. 1. §. 9. summæ historialis.

Quæst. 13. Quomodo igitur intelligenda sunt verba D. Augustini relata in Canone: *Baptismus: Non timeo*, inquit, *adulterum, non ebriosum, non homicidam, quia columbam attendo, per quam mihi dicitur, hic est, qui baptizat*, nimirùm Christus? Ex his verbis colligere licet, intentionem non esse necessariam ad validitatem Sacramenti; primò, quia si intentio necessaria foret, timere quis posset, qui ab ebrioso Sacramentum susciperet, ne facilè intentione careret. Secundò, quia, ut ait S. Augustinus, quis-

Can. Baptismus, De consecrat. dist.4.

quisquis baptizet, Christus est qui semper confert Baptismum, proindeque intentio Christi sufficit ad validitatem Baptismi.

Resp. Facilè videre licet ex verbis sancti Augustini, & ex eo quod probare volebat scribens contra Donatistas, asserentes validitatem Sacramenti pendere à sanctitate Ministri, Sanctum Augustinum nihil aliud probare velle, nisi sanctitatem ministri non esse necessariam ad validitatem Sacramenti. Unde Glossa in Can. *Dedit.* 1. q. 1. verbo, *ebrius*, ait, *ita tamen quòd sentiat quid faciat, quia intentio baptizantis exigitur.*

Quæst. 14. Si intentio necessaria est ad validitatem Sacramenti, quare Divus Augustinus relatus in Canone *Solet*, ait: *Ubi autem neque societas ulla esset ita credentium, neque ille qui acciperet, ita crederet, sed totum ludicrè, & mimicè, & joculariter ageretur: utrum approbandus esset Baptismus qui sic daretur? divinum judicium per alicujus Revelationis Oraculum, concordi oratione & impensa supplici devotione gemitibus, implorandum esse censerent; ita sanè ut post me dicturos sententias, si quid jam exploratum & cognitum afferrent, humiliter expectarent.* Cur, inquam, cùm talis tantusque Doctor Ecclesiæ non ausus sit hanc controversiam definire, nos audeamus eam decidere?

Can. Solet, de consec. dist. 4.

Resp. Facilè respondemus, nos jam in Ecclesia habere quod desiderabat S. Augustinus, cùm hæc controversia definita fuerit à Conciliis Florentino & Tridentino supra relatis.

Quæst. 15. Requiritur-ne ad validitatem Sacramenti, ut v. g. baptizans sciat, quæ sit intentio Ecclesiæ?

Resp.

Resp. Non est necessarium, modò verè intendat baptizare; quod quidem Innocentius Papa IV. asserit. *Non est*, inquit, *necesse, quòd baptizans sciat quid sit Ecclesia, nec quod gerat in mente facere quod facit Ecclesia; imò si contrarium gereret in mente, scilicet non facere quod facit Ecclesia, sed tamen facit, quia formam servat; nihilominus baptizatus est, dummodò baptizare intendat.* Atque hoc modo intelligendus est Innocentius IV. quòd scilicet vult solùm ad validitatem Sacramenti, ut is qui baptizat observet formam Sacramenti, & habeat præterea veram baptizandi intentionem, licèt non sit necesse, ut velit per Baptismum conferre gratiam sanctificantem baptizato, quod vult tamen Ecclesia.

Innoc.IV. super c. Si quis puerum, de Baptismo.

Quæst. 16. Quare intentio interpretativa non est sufficiens ad validam Sacramenti administrationem, cùm sufficiat ad peccatum, atque etiam ad validam Sacramenti susceptionem?

Resp. Non debet hæc intentio sufficiens existimari ad Sacramenti administrationem, quia hæc intentio non est, sed esset si agens adverteret, ut in ebrio, & dormiente, qui tamen Sacramenta validè non conficiunt, invenitur. Ratio autem discriminis in allatis exemplis est; quia Sacramenti administratio, per modum actionis humanæ & Ecclesiasticæ exerceri, ac proinde actu vel virtute intendi debet; sola autem intentio interpretativa, quam habet dormiens, vel ebrius, non facit actum illum esse humanum, & liberâ applicatione exercitum: at verò peccatum ut inficiat animam, non debet necessariò intendi per modum actionis, sed per modum objecti, à quo voluntas malitiam haurit, quomodo-

cum-

quiſquis baptizet, Chriſtus eſt qui ſemper confert Baptiſmum, proindeque intentio Chriſti ſufficit ad validitatem Baptiſmi.

Reſp. Facilè videre licet ex verbis ſancti Auguſtini, & ex eo quod probare volebat ſcribens contra Donatiſtas, aſſerentes validitatem Sacramenti pendere à ſanctitate Miniſtri, Sanctum Auguſtinum nihil aliud probare velle, niſi ſanctitatem miniſtri non eſſe neceſſariam ad validitatem Sacramenti. Unde Gloſſa in Can. *Dedit* 1. q. 1. verbo, *ebrius*, ait, *ita tamen quòd ſentiat quid faciat, quia intentio baptizantis exigitur.*

Quæſt. 14. Si intentio neceſſaria eſt ad validitatem Sacramenti, quare Divus Auguſtinus relatus in Canone *Solet*, ait: *Ubi autem neque ſocietas ulla eſſet ita credentium, neque ille qui acciperet, ita crederet, ſed totum ludicrè, & mimicè, & joculariter ageretur: utrum approbandus eſſet Baptiſmus qui ſic daretur? divinum judicium per alicujus Revelationis Oraculum, concordi oratione & impenſo ſupplici devotione gemitibus, implorandum eſſe cenſerent; ita ſanè ut poſt me dicturos ſententias, ſi quid jam exploratum & cognitum afferrent, humiliter expectarent.* Cur, inquam, cùm talis tantuſque Doctor Eccleſiæ non auſus ſit hanc controverſiam definire, nos audeamus eam decidere?

Can. Solet, de conſec. diſt. 4.

Reſp. Facilè reſpondemus, nos jam in Eccleſia habere quod deſiderabat S. Auguſtinus, cùm hæc controverſia definita fuerit à Conciliis Florentino & Tridentino ſupra relatis.

Quæſt. 15. Requiritur-ne ad validitatem Sacramenti, ut v. g. baptizans ſciat, quæ ſit intentio Eccleſiæ?

Reſp.

Resp. Non est necessarium, modò verè intendat baptizare; quod quidem Innocentius Papa IV. asserit. *Non est*, inquit, *necesse, quòd baptizans sciat quid sit Ecclesia, nec quod gerat in mente facere quod facit Ecclesia; imò si contrarium gereret in mente, scilicet non facere quod facit Ecclesia, sed tamen facit, quia formam servat; nihilominus baptizatus est, dummodò baptizare intendat.* Atque hoc modo intelligendus est Innocentius IV. quòd scilicet vult solùm ad validitatem Sacramenti, ut is qui baptizat observet formam Sacramenti, & habeat prætereà veram baptizandi intentionem, licèt non sit necesse, ut velit per Baptismum conferre gratiam sanctificantem baptizato, quod vult tamen Ecclesia.

Innoc. IV. super c. Si quis puerum, de Baptismo.

Quæst. 16. Quare intentio interpretativa non est sufficiens ad validam Sacramenti administrationem, cùm sufficiat ad peccatum, atque etiam ad validam Sacramenti susceptionem?

Resp. Non debet hæc intentio sufficiens existimari ad Sacramenti administrationem, quia hæc intentio non est, sed esset si agens adverteret, ut in ebrio, & dormiente, qui tamen Sacramenta validè non conficiunt, invenitur. Ratio autem discriminis in allatis exemplis est; quia Sacramenti administratio, per modum actionis humanæ & Ecclesiasticæ exerceri, ac proinde actu vel virtute intendi debet; sola autem intentio interpretativa, quam habet dormiens, vel ebrius, non facit actum illum esse humanum, & liberâ applicatione exercitum: at verò peccatum ut inficiat animam, non debet necessariò intendi per modum actionis, sed per modum objecti, à quo voluntas malitiam haurit, quomodo-

cum-

cumque tandem illud amet. Unde qui est ita dispositus, ut libenter peccaret, si sciret ibi esse peccatum, continuò peccati reus efficitur: similiter recipiens Sacramentum, merè passivè se habet: (Si Pœnitentiæ Sacramentum excipias, in quo actus pœnitentis sunt Sacramenti materia necessaria) unde modò non ponat positivum obicem, & sit aliundè ita dispositus, ut Sacramentum recipere vellet, si ministraretur, non requiritur per se alius actus; ideoque Baptisma dormienti Catechumeno, Baptismi alioquin studioso, collatum, nunquam iteravit Ecclesia, & parvulis proprio actu carentibus quotidie confertur; & in hoc sensu dixit Innocentius III. *Tunc ergo characterem Sacramentalis imprimit operatio, cùm obicem voluntatis contrariæ non invenit obsistentem*: Quia nimirùm in voto Baptismi antea concepto sufficiens intentio Moralis, & interpretativa perseverat, cum quibus tamen stat in recipiente vera intentio recipiendi Baptismum, modò expresè non contradicat. Unde adultus receptioni Baptismi expresè contradicens, nihil recipit, quia tunc nullam habet intentionem recipiendi Baptismum, nec etiam interpretativam, quæ sufficeret ad hoc, ut validè reciperet.

Cap. Majores, de baptismo, in fine.

C A-

Caput V.

De mutationibus quæ accidere possunt materiæ formæque Sacramentorum.

Quæst. 1. QUAENAM mutatio in materia & forma Sacramentorum reddit Sacramentum invalidum?

Resp. Certum est, omnem mutationem substantialem, tum in materia, tum in forma Sacramentorum, reddere Sacramentum invalidum. Quod quidem probatur autoritate sancti Augustini relati in Canone: *Detrahe*, inquit, *verbum, & quid est aqua? Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum*: Hoc est, detrahe formam à materia Baptismi, seu verbum ab aqua, nullum erit Sacramentum: quibus verbis satis constat, mutationem omnem substantialem, sive materiæ sive formæ, Sacramentum nullum reddere. Can. Detrahe. 1. q. 1.

Quæst. 2. In quonam sita est essentialis mutatio formæ Sacramentorum?

Resp. *Cùm verba*, inquit Divus Thomas, *operentur in Sacramentis quantum ad sensum quem faciunt, oportet considerare, utrum per talem mutationem tollatur debitus sensus verborum; quia si sic, manifestum est, quòd tollitur veritas Sacramenti. Manifestum est autem quòd si diminuatur aliquid eorum quæ sunt de substantia formæ Sacramentalis, tollitur debitus sensus verborum; & ideò non perficitur Sacramentum. Unde Didymus dicit in lib. 2. de Spiritu-sancto: Si quis ita baptizare conetur, ut unum de prædictis nominibus prætermittat (scilicet Patris & Filii* D. Th. 3. p. q. 60. art. 8. in corp.

& Spiritus-sancti:) sine perfectione baptizabit.

Quæst. 3. Quænam est accidentalis mutatio formæ Sacramentorum adveniens, quæ eorum validitatem non impedit?

Resp. Cùm sensus verborum, ut diximus ex Divo Thomâ, sit essentia formæ Sacramentorum, mutatio vocatur accidentalis, quando verba constituentia formam Sacramentorum, per eam mutationem non amittunt verum sensum, verumque significatum: *Si subtrahatur aliquid*, inquit Divus Thomas, *quod non sit de substantia formæ, talis diminutio non tollit debitum sensum verborum; & per consequens, nec Sacramenti perfectionem. Sicut in forma Eucharistiæ, quæ est*, Hoc est enim Corpus meum: *Ly enim sublatum, non tollit debitum sensum verborum, & ideò non impedit perfectionem Sacramenti.*

D. Th. 3. p. q. 60. art. 8. in corp.

Quæst. 4. Si aliquis propter ignorantiam linguæ Latinæ, sive ex negligentiâ, sive aliquo alio defectu naturali, corrumperet ita verba Sacramentorum, ut secundùm modum, quo ab eo proferrentur, non ampliùs in rigore eum sensum conservarent quem efficere deberent tanquam forma Sacramentorum, Sacramentum foret-ne validum, v. g. Si quis baptizando diceret: *In nomine Patria, & Filia, & Spiritua sancta?*

Resp. Sacramentum foret validum, licèt verba non haberent verum sensum, quem efficere deberent ad validitatem Sacramenti, si in summo rigore acciperentur; dummodo in modo quo proferuntur hæc verba, in talibus circumstantiis, ad talem actionem efficiendam, & ratione connexionis quam haberent cum aliis verbis Sacramentorum formæ: v. g. in casu pro-

proposito, cum his verbis, *Ego te baptizo in nomine*, significent ac manifestent omnibus præsentibus, eaque audientibus, eum qui ea profert, velle idem dicere, eundemque sensum conservare, qui necessarius est ad formam Sacramenti.

Ita propositam difficultatem resolvit olim Zacarias Papa relatus in Canone: *Retulerunt, inquit, nuncii tui, quòd fuerit in eadem Provincia Sacerdos qui Latinam linguam penitùs ignorabat, & dum baptizaret, nesciens Latini eloquii, infringens linguam diceret: Baptizo te in nomine Patria & Filia & Spiritua sancta. Ac per hoc tua reverenda fraternitas consideravit eos rebaptizare; sed, sanctissime Frater, si ille qui baptizavit, non errorem introducens aut hæresim, sed pro sola ignorantia Romanæ locutionis infringendo linguam, ut suprafati sumus, baptizans dixisset, non possumus consentire, ut denuò baptizentur.* Can. Retulerunt, De Consecr. dist. 4.

Ex his quæ modò diximus, colligere licet, quòd quando asseruimus ad vallid itatem Sacramenti necessarium esse, ut significatus sensus verborum formæ Sacramenti non variaretur, aut corrumperetur, id intelligi minimè debere in summo rigore, ita ut quoties verborum formæ aliqua corruptio aut variatio sensum commutat, ideò Sacramentum efficiat nullum: verùm id moraliter intelligendum est, ita ut judicemus, sensum verborum esse semper eundem, proindèque Sacramentum esse validum, quoties illi qui proferentem audierunt, judicant eum idem voluisse dicere, licèt aliqua verba pronunciando variaverit, aut corruperit per ignorantiam aut inadvertentiam.

Quæst. 5. Quare Sacramentum nullum

est, quando ille qui verba aliqua formæ proferendo corrumpit, id facit, ut introducat errorem in Ecclesiam?

D. Th. 3. p. q. 60. art. 8. in corp. *Resp.* Rationem affert Divus Thomas, cùm dicit: *Intentio Ministri requiritur ad Sacramentum; & ideò si intendat per hujusmodi additionem vel diminutionem, alium ritum inducere, qui non sit ab Ecclesia receptus, non videtur perfici Sacramentum, quia non videtur, quòd intendat facere id, quod facit Ecclesia:* Propterea in casu proposito Sacramentum collatum nullum esset, quia Minister non haberet eam intentionem, quæ est necessaria ad validitatem Sacramenti.

Quæst. 6. Quâ ratione dignosci potest, an mutatio materiæ Sacramentorum sit substantialis, aut tantùm accidentalis?

Resp. Materiæ mutatio reputatur substantialis, ac proinde Sacramentum reddit nullum, quando, secundùm communem usum & judicium hominum, non reputatur esse ejusdem speciei cum materia à Christo Domino determinata; si verò illa mutatio non impediat, quominùs materia sit semper ejusdem speciei, mutatio tunc censeretur tantùm accidentalis, v. g. in Sacramento Baptismi, *Dicendum est,* inquit Divus Thomas, *quod in qualibet aqua qualitercumque transmutata, dummodo non solvatur species aquæ, potest fieri Baptismus. Si verò solvatur species aquæ, non potest fieri Baptismus.* D. Th. 3. p. q. 66. art. 4. in corp.

Quæst. 7. Quot modis accidere potest mutatio substantialis in Sacramentis?

Resp. Quinque modis. Primò, *Circa additionem,* inquit Divus Thomas, *contingit aliquid apponi, quod est corruptivum debiti sensus. Putà si quis dicat: Ego te baptizo in nomine Patris majoris, & Filii minoris, sicut* D. Th. 3. p. q. 60. art. 8 in corp.

cut Arriani baptizabant; & ideò talis additio tollit veritatem Sacramenti. Secundò, quando prætermittuntur aliqua verba essentialia: *Manifestum est autem*, ait ibidem Divus Thomas, *quòd si diminuatur aliquid eorum quæ sunt de substantia formæ Sacramentalis, tollitur debitus sensus verborum, & ideò non perficitur Sacramentum; ut si quis ita baptizare contendat, ut unum de prædictis nominibus prætermittat, scilicet Patris & Filii & Spiritus-sancti*, v. g. si diceret: Ego te baptizo in nomine Patris & Filii, & omitteret Spiritum-sanctum. Tertiò, *Si sit tanta corruptio*, ait idem Doctor, *quæ omninò auferat sensum locutionis, non videtur perfici Sacramentum: Putà si loco ejus quod est in nomine Patris, dicat in nomine matris*. Quartò, *Si sit tanta interruptio verborum*, ut ait Divus Thomas, *quòd intercipiatur intentio pronuntiantis; sollitur sensus Sacramenti, & per consequens veritas ejus; non autem tollitur, quando est parva interruptio quæ intentionem proferentis & intellectum verborum non aufert. Et idem est etiam dicendum de transpositione verborum, quia si tollit sensum locutionis, non perficitur Sacramentum*: v. g. si quis diceret: Filii, Ego baptizo te in nomine Patris & Spiritus sancti.

D. Th. 3. p. q. 60. art. 7. ad 3.

D. Th. 3. p. q. 60. art. 8. ad 3.

Quæst. 8. Quomodo intelligenda sunt verba sancti Augustini relata in Can. *Unde ista tanta virtus aquæ, ut corpus tangat & cor abluat, nisi faciente verbo? Non quia dicitur, sed quia creditur; nam & in ipso verbo aliud est sonus transiens, aliud virtus manens?*

Can. Detrahe. 1. q. 1.

Nonne hinc colligere licet, verba non esse formam Sacramenti, quoniam ad ejus validitatem non est necesse, ut proferantur, sed solùm instituta sunt ad excitan-

dam fidelium, à qua sola, juxta Calvinum, dependet omnis vis & efficacia Sacramentorum?

Resp. Responderi potest his sancti Augustini verbis, cum Glossa in eumdem Canonem: *Et quod dicitur*, sed quia creditur, *hoc ad suscipientem refertur; quia non exigitur fides conferentis, sed suscipientis, ab ipso enim dante sola intentio requiritur*, faciendi scilicet, quod facit Ecclesia: sed necesse est, ut is qui Baptismum recipit, fidem habeat, ut gratiam recipiat, & tunc verbum efficit sanctificationem animæ, non quia dicitur, sed quia creditur; ita ut non soli verborum pronuntiationi vim animæ sanctificandæ Christus adjunxerit, sed fidei quæ verbis prolatis exhibetur.

Glossa in Can. Detrahe. verbo, Creditur.

Glossa suam probat explicationem ex ipsis Augustini verbis quæ referuntur in Canone, ubi hic sanctus Doctor ait: *Tunc valere incipit ad salutem Baptismus, cùm illa fictio veraci confessione recesserit, quæ corde in malitia vel sacrilegio perseverante, peccatorum abolitionem non sinebat fieri*: Et certum est, Divum Augustinum voluisse tantùm loqui de Sacramento, in quantùm sanctificat animam, cùm dicat, corpus tangit, scilicet aqua, & cor abluit: fides enim necessaria est, in eo qui suscipit Sacramentum, ideò dicit, sed quia creditur: quod tamen de solis adultis intelligendum est; quoniam, ut ait idem Doctor relatus in Canone: *Cùm pro parvulis alii respondent, ut impleatur erga eos celebratio Sacramenti: valet utique ad eorum consecrationem, quia ipsi respondere non possunt. At si pro eo qui respondere potest, alius respondeat, non itidem valet*. In eodem ipso loco, unde desumitur objectio, sanctus Augustinus ait: *Hoc verbum*

Canone, Tunc valere, De Consecrat. dist. 4.

Can. Cùm pr. parvulis, De Cōsecr. dist.

bum fidei tantùm valet in Ecclesia Dei, ut per ipsam credentem, offerentem, benedicentem, tingentem, etiam tantillum, mundet infantem, quamvis nondùm valentem corde credere ad justitiam, & ore confiteri ad salutem: Quoniam, ut ait sanctus Bonaventura, *Originale peccatum trahitur aliunde, & parvulum facit concupiscibilem, & adultum actu concupiscentem; necessaria est adulto fides propria & pœnitentia, sed parvulo sufficit aliena, quæ scilicet est in universali Ecclesia.* In 6.p. Breviloq. c.7. De integritate Baptismi.

Responderi etiam potest, sanctum Augustinum nihil aliud velle, quàm sonum exteriorem verborum non habere vim physicam lavandi animam, sed solùm quia verbum est continens mysterium, quod est objectum fidei Ecclesiæ.

Quæst. 9. Quale peccatum committit ille, qui mutat aliquid in materia aut forma Sacramentorum?

Resp. Committit peccatum ex natura sua mortale. Quod quidem primò probatur autoritate Scripturæ sacræ; dicitur enim in Deuteronomio: *Non addetis ad verbum quod vobis loquor, nec auferetis ab eo:* Unde licet colligere à fortiori, non licere quidquam mutare in materia vel forma Sacramentorum, quoniam verba Scripturæ sacræ adhibentur ad significandam non tantùm voluntatem divinam, verùm etiam ad sanctificandas animas nostras. Id etiam confirmatur authoritate sancti Basilii, qui ait: *Ille à gratia excidit, qui addit aut detrahit ad verba præscripta in Sacramento Baptismi*: Unde concludere licet, illum peccare mortaliter, qui mutat quidquam in materia vel forma Sacramentorum, quoniam à gratia Dei nullus excidit, nisi propter peccatum mortale. Cap. 4 Deuter. S.Basil.lib. de Spiritu-sancto c.11

Quæst. 10. Utrum ignorantia excusaret eum à peccato, qui mutaret aut omitteret aliquid in materia vel forma Sacramentorum?

D. Th. 1. 2. q. 6. art. 8. in corp.

Resp. Cùm secundùm Divum Thomam, *Ignorantia voluntaria dicatur ejus, quod quis potest scire & debet*, eaque non excuset à peccato; cùmque Presbyteri teneantur scire, quidquid præscriptum est in materia & forma Sacramentorum; si mutationem aliquam notabilem per ignorantiam facerent (licèt ea foret tantùm accidentalis) in materia vel forma Sacramentorum, non forent immunes à gravi peccato.

Caput VI.

De Ministro Sacramentorum.

Quæst. 1. SANCTITAS Ministri estne necessaria ad validitatem Sacramenti?

Can. Si inter, De Consecr. dist. 4.

Resp. Nequaquam: *Si inter bonos Ministros*, ait Divus Augustinus relatus in Canone, *cùm sit alius alio melior, non est melior Baptismus, qui per meliorem datur; nullo modo est malus qui etiam per malum datur, quando idem Baptismus datur. Et ideò per Ministros dispares Dei munus æquale est, quia non illorum, sed ejus est:* Id est Jesu-Christi, à quo Sacramenta suam habent vim, non verò à Ministro, qui ejus tantùm instrumentum est.

Sess. 7. Can. 12.

Et Concilium Tridentinum ait: *Si quis dixerit, Ministrum in peccato mortali existentem, modò omnia essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum aut conferendum* per-

pertinent, servaverit, non conficere, aut conferre Sacramentum, anathema sit.

Dicendum, inquit Divus Thomas: *Quòd Ministri Ecclesiæ instrumentaliter operantur in Sacramentis, eò quòd quodammodo eadem ratio est ministri & instrumenti. Instrumentum autem non agit secundùm propriam formam aut virtutem, sed secundùm virtutem ejus à quo movetur. Et ideò accidit instrumento, in quantum est instrumentum, qualemcumque formam vel virtutem habeat, præter id, quod exigitur ad rationem instrumenti, sicut, quod corpus Medici (quod est instrumentum animæ habentis artem) sit sanum vel infirmum; & sicut quòd fistula, per quam transit aqua, sit argentea vel plumbea: unde Ministri Ecclesiæ possunt Sacramenta conferre, etiamsi sint mali*, sive in peccato mortali. D. Th. 3. p. q. 64. art. 5. in corp.

Quæst. 2. Administrare Sacramentum in statu peccati mortalis, est-ne peccatum mortale?

Resp. Hoc peccatum non videtur posse esse leve, quia is qui eum committit, per malitiam non reveretur, ut par est, Deum in sacratissimis ejus Mysteriis; & sicut ille qui est inimicus Principis, non est capax aut idoneus, ut favores ejus, gratiasque aliis distribuat, nec id facere potest sine nova Principis indignatione, temerè se talibus officiis ingerendo; ita qui sibi conscii sunt peccati mortalis, ac proinde inimici Dei, graviter eum offendunt, quoties in eo statu audent ministrare Sacramenta; unde in Levitico dicitur: *Sacerdos, in quo fuerit macula, non accedet offerre oblationes Domino.* Levit. c. 21.

Et sanctus Augustinus relatus in Canone ait: *Ego dico & nos dicimus omnes, quia justos oportet esse omnes, per quos baptizatur.* Can. Baptismus, De Consecr. dist. 4.

Iustos oportet esse tanti Iudicis Ministros, si ministrare justè voluerint, hoc est, sine peccato: & alio in loco dicit: *Omnia Sacramenta cùm obsint indignè tractantibus, prosunt tamen per eos dignè sumentibus.*

S.Aug.lib. 2. Contra Parmenia. c.10.

D.Th.3.p. q.64.art.1. in corp.

Dicendum, inquit Divus Thomas, *quòd aliquis in agendo peccat, ex hoc quod operatur non secundùm quod oportet. Conveniens autem est, ut Sacramentorum Ministri sint justi, quia Ministri debent Domino conformari secundùm illud Levit.* 19. SANCTI ERITIS. QUONIAM EGO SANCTUS SUM. *Et ideò non est dubium, quin mali exhibentes se Ministros Dei, & Ecclesiæ in dispensatione Sacramentorum peccent. Et quia hoc peccatum pertinet ad irreverentiam Dei, & contaminationem Sacramentorum, quantum est ex parte ipsius peccatoris, licèt Sacramenta secundùm se ipsa incontaminabilia sint: Consequens est, quòd tale peccatum ex genere suo sit mortale. In articulo tamen necessitatis*, inquit idem Doctor, *non peccaret baptizando, in casu quo etiam posset Laicus baptizare: sic enim patet, quòd non exhiberet se Ministrum Ecclesiæ, sed subveniret necessitatem patienti; secus est autem in illis Sacramentis quæ non sunt tantæ necessitatis sicut Baptismus.* Secundùm hanc Divi Thomæ doctrinam asserere possumus, quòd Laici administrantes Baptismum in casu necessitatis, non peccant, etiamsi tunc sint in peccato mortali.

Ibidē ad 3.

Quæst. 3. Sacerdos tenetur-ne examinare suam conscientiam, priusquam administret Sacramentum?

S. Carol. actor. p. 4. De Sacrament. administr.

Resp. Omninò tenetur: *Parochus*, ait sanctus Carolus, *omnisque Sacerdos, cujus est, Sacramenta administrare, primùm sollicitè & intimè cogitare debet, an alicujus*

pec-

peccati mortalis (quod sanctissima cautione Sacerdos evitare debet) sibi conscius sit. Quòd si reum se esse novit, priùs Sacramentali confessione se expiare studebit; contritionem certè habere quàm diligentissimè curet.

Quæst. 4. Sufficit-ne elicere actum contritionis ante Sacramenti administrationem, cùm quis se reum novit peccati mortalis?

Resp. Non sufficit, si adsit confitendi facultas sine præjudicio reipublicæ, aut privatæ personæ in urgente necessitate. Quod quidem expresse definitum est à Concilio Tridentino quantùm ad Missæ sacrificium: *Ecclesiastica*, inquit, *autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat*. Idemque Concilium Can. 11. ejusdem sess. *Statuit atque declarat ipsa Synodus, illis quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcumque etiam se contritos existiment, habita copia Confessoris, necessariò præmittendam esse confessionem Sacramentalem*. Quòd si ob urgentem necessitatem teneatur Sacerdos celebrare ante confessionem, tenetur peracto sacrificio quamprimùm confiteri; & Alexander VII. sequentes propositiones damnavit. 38. Propositio damnata: *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimùm, est consilium, non præceptum*. 39. Propositio damnata. *Illa particula*, quamprimùm, *intelligitur, cùm Sacerdos suo tempore confitebitur*.

[Cõc. Trid. sess. 13. c. 7.]

[Decret. Alexandri VII. 18. Martii 1666.]

Ex quibus concludi potest, idem dicen-

dum esse de reliquis Sacramentis; quia ex Tridentino, quamvis major adhibenda sit præparatio ad recipiendam Eucharistiam, quàm ad alia Sacramenta; necessarius tamen semper est status gratiæ, pro administrandis omnibus Sacramentis; ac proinde necessariæ sunt omnes dispositiones, quas requirit Concilium, ut habeatur certitudo moralis, quòd quis non sit in statu peccati mortalis; proindèque tenetur quis confiteri habitâ Confessoris copiâ, si se noverit esse in peccato mortali, cùm Concilium judicaverit, hanc dispositionem requiri ad habendam illam certitudinem moralem.

Secundò, quia nunquam potest esse vera contritio, quando quis se peccati mortalis reum agnoscens negligit confiteri, habitâ copiâ Confessoris: nam ut vera sit contritio, debet continere firmum propositum confitendi quamprimùm, nec confessionem proinde negligere, quando ejus faciendæ habet facultatem; atqui constat in casu proposito, eum qui solo contritionis actu contentus est, priusquam Sacramentum administret, non habere hoc firmum propositum confitendi quam primùm, cùm id non curet, licèt id possit commodè facere, ut supponimus; certum igitur est, ejus contritionem non esse veram.

Quæst. 5. Est-ne peccatum omittere aut mutare aliquam ex ceremoniis ab Ecclesia præscriptis in Sacramentorum administratione?

Resp. Utique peccatum est, ut expresè definit Concilium Tridentinum his verbis: *Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuctos, aut*

Cõc. Trid. sess. 7. Can. 13. De Sacra. in genere.

aut contemni, aut sine peccato à Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiæ Pastorem mutari posse, anathema sit.

Quæst. 6. Est-ne necessarium ad validitatem Sacramentorum, ut is qui ea confert, sit Minister ad id specialiter deputatus?

Resp. Est absolutè necessarium; ait enim Catechismus Concilii Tridentini: *Non minùs enim Ministrorum officio, quàm materia & forma ad Sacramenta conficienda opus esse, perpetua sanctorum Patrum traditione confirmatum est.* Catechis. Concilio Trident. De Sacrament. in genere.

Et Concilium Tridentinum ait: *Si quis dixerit, Christianos omnes in verbo & omnibus Sacramentis administrandis, habere potestatem, anathema sit.* Concilio Trident. session. 7. Can. 10. De Sacram. in genere.

Et ratio est, quia cùm Sacramenta non operentur nisi virtute supernaturali, non possunt validè administrari, nisi serventur omnia, quæ à Jesu-Christo in eorum institutione præscripta sunt. Unde necessarium est, ut is qui illa administrat, receperit ab eo hanc potestatem, & ad id fuerit specialiter deputatus. Videbimus autem agendo de Sacramentis in particulari, quinam sint Ministri à Deo destinati ad ea conferenda.

Quæst. 7. Quænam sunt aliæ dispositiones requisitæ in Ministro Sacramentorum?

Resp. Præter intentionem quam habere debet, faciendi quod facit Ecclesia, administrare ea debet maxima cum devotione interna & externa, ac proinde, ut ait D. Carolus: *Sacramentum aliquod cùm ministrat, ut id magna cum religione præstet, singula verba, quæ ad illius formam rationemque pertinent, omni animi attentione & pietate distinctè pronuntiabit, & clara item voce, ut ab illis audiatur, quibus ministratur. Sacras item preca-* D. Carol. act. p. 4. De Sacrament. administrat.

tio-

tiones sanctè graviterque dicet. Solemnes præterea alios ritus ceremoniasque ita decenter observabit, ut veluti ante oculos ponere videatur eximia illa dona, quæ in eo Sacramento continentur.

Ita vero demùm in omni Sacramenti administratione se geret, ut non actione solùm tota, sed vultu etiam illos qui adsunt incitet ad pietatem & devotionem.

Illudque norit præterea officii sui esse, & hac sancta administrandi ratione, & præterea assiduis orationibus & doctrina & omni Sacerdotali industria, fideles sibi commissos tales efficere, quibus dignè utiliterque Sacramenta ministrari possint.

Synodus Farfensis, sub Carolo Cardin. Barberino cap. 6. n. 7. pag. 44.

Observandum etiam, juxta superiùs dicta, cap. 1. quæst. 6. quòd, ut notatur in celebri Synodo Farfensi: Parochi, *quacumque diei seu noctis hora, ad sacramenta ministranda vocabuntur, hilari vultu, ac prompto animo accedentes, nullam tam sanctæ pietatis officiis moram interponent; ideoque populum sæpè monebunt, ut cum opus fuerit parochiali officio & ministratione, se quamprimum & liberè accersat, nulla habita aut temporis, aut loci distantis, aut alterius cujuscumque incommodi ratione.*

Imò cum aliquos in parochiæ suæ finibus ægrotare intellexerint, eos statim, etiam non vocati, conveniant, curentque, ut pœnitentiæ sacramento peccatis suis expiatis, sacram Eucharistiam percipiant; & quos graviùs affectos corporis morbo cognoverint, eis maximè persuadere conentur, ut ad hæc salutaria animæ remedia frequentiùs confugiant.

Hìc autem non erit abs re advertere, quòd inter alios Casuistarum errores, seu allucinationes, duas sequentes propositiones damnavit sancta Sedes.

Prima propositio damnata. *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore; nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi.* Innoc. XI. in Decreto contra 65. Proposit. die 2. Martii 1679.

Hinc sententia probabili tantùm utendum non est in collatione Baptismi, ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.

29. Propositio. *Vrgens metus gravis, est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.*

Caput VII.

De Sacramentorum effectibus.

Quæst. 1. Quinam sunt effectus Sacramentorum?

Resp. Duo præcipui: primus est character, quem imprimunt in anima, juxta illud Apostoli: *Vnxit nos Deus, qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.* 2. Cor. c. 1. Apostolus characterem designat dum dicit *signavit nos*; sigillum enim hoc habet peculiare, ut signum aliquod imprimat.

Secundus autem, magisque præcipuus Sacramentorum effectus, est gratia sanctificans, quam Sacramenta communicant, juxta illud Apostoli: *Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ.* ad Ephes. c. 5.

Quæst. 2. Quid est character?

Resp. *Character*, ut dicitur in Decreto Eugenii, *est spirituale quoddam signum, à cæteris distinctivum, animæ indelebiliter im-* Decreto Eugen. IV. in Concil. Florentin. Instr. ad Armenos.

impressum. Hæc definitio satis explicabitur per responsa sequentibus quæstionibus danda.

Quæst. 3. Quænam Sacramenta imprimunt characterem?

Concilio Tridentin. sessione 7. Can. 9. De Sacram. in genere.

Resp. Definitum est à Concilio Tridentino, tria esse Sacramenta, quæ characterem imprimunt. *Si quis dixerit*, inquit, *in tribus Sacramentis, Baptismo, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est, signum quoddam spirituale & indelebile, unde ea iterari non possunt, anathema sit.*

S. Bonav. 6. p. brevil. cap. 6. De Sacram. iteratione.

Rationem quam tradit D. Bonaventura, naturam characteris pleniùs explicabit: *Quoniam*, inquit, *triplex est status fidei, secundùm quem habet fieri distinctio in populo Christiano, in acie Ecclesiasticæ Hierarchiæ: scilicet status fidei genitæ, roboratæ, & multiplicatæ. Secundùm primum fit distinctio fidelium ab incredulis; per secundum fit distinctio fortium ab infirmis & debilibus. Secundùm tertium fit distinctio Clericorum à Laicis. Hinc est, quòd illa Sacramenta, quæ recipiunt triplicem fidei statum prædictum, Characteres imprimunt, per quos indelebiliter impressos semper distinguunt: ac per hoc nunquam iterari possunt. Quoniam ergo Baptismus respicit statum fidei genitæ, in quo populus Dei distinguitur ab incredulis, ut Israelitæ ab Ægyptiis. Et Confirmatio respicit statum fidei roboratæ, in quo distinguitur populus fortis ab infirmis, sicut pugiles ab his qui ad pugnam non sunt idonei. Et Ordo respicit statum fidei multiplicatæ, in quo distinguitur Clerus à Laicis, sicut Levitæ ab aliis Tribubus. Hinc est, quòd in his tantùm tribus Sacramentis characteres imprimuntur.*

D. Th. 3. p. qu. 63. a. 1. in corp.

Idem luculenter explicat S. Thomas: *Sacramenta*, inquit, *novæ legis ad duo ordinan-*

nantur, videlicet ad remedium contra peccata, & ad perficiendum animam in his quæ pertinent ad cultum Dei, secundùm ritum Christianæ vitæ. Quicumque autem ad aliquid certum deputatur, consuevit ad illud consignari, sicut milites; qui adscribebantur ad militiam, antiquitùs solebant quibusdam characteribus corporalibus insigniri: eo quod deputabantur ad aliquid corporale. Et ideo cùm homines per Sacramenta deputentur ad aliquid spirituale pertinens ad cultum Dei, consequens est, quòd per ea fideles aliquo spirituali charactere insigniantur.

Quamvis autem homo per omnia Sacramenta fiat particeps Sacerdotii Christi, utpotè percipiens aliquem ejus effectum, scilicet gratiam: non tamen per omnia Sacramenta deputatur ad aliquid agendum, vel recipiendum, quod pertinet ad cultum Sacerdotii Christi, sed tantùm per tria prædicta: *Ad agens in Sacramentis*, inquit idem S. Thomas, *pertinet Sacramentum Ordinis: quia per hoc Sacramentum deputantur homines ad Sacramenta aliis tradenda. Sed ad recipientes pertinet Sacramentum Baptismi: quia per ipsum accipit potestatem recipiendi alia Ecclesiæ Sacramenta: unde Baptismus dicitur esse janua omnium Sacramentorum. Ad idem etiam ordinatur quodammodo Confirmatio, ut infra dicetur: & ideo per hæc tria Sacramenta Character imprimitur.* D. Th. ib. art. 6. in corp. & ad 1.

Quæst. 4. Character est-ne indelebilis?

Resp. Id jam diximus ex Tridentino suprà relato, &, ut ait D. Thomas, *Post hanc vitam remanet character, & in bonis ad eorum gloriam, & in malis ad eorum ignominiam: Sicut etiam militaris character remanet in militibus post adeptam victoriam, & in iis qui vicerunt, ad gloriam; & in his qui sunt victi, ad pœnam.* D. Th. 3. p. q. 63. art. 5. ad 3.

Quæst.

Iustos oportet esse tanti Iudicis Ministros, si ministrare justè voluerint, hoc est, sine peccato: & alio in loco dicit: *Omnia Sacramenta cùm obsint indignè tractantibus, prosunt tamen per eos dignè sumentibus*.

S. Aug. lib. 2. Contra Parmenia. c. 10.

D. Th. 3. p. q. 64. art. 1. in corp.

Dicendum, inquit Divus Thomas, *quòd aliquis in agendo peccat, ex hoc quod operatur non secundùm quod oportet. Conveniens autem est, ut Sacramentorum Ministri sint justi, quia Ministri debent Domino conformari secundùm illud Levit.* 19. SANCTI ERITIS QUONIAM EGO SANCTUS SUM. *Et ideò non est dubium, quin mali exhibentes se Ministros Dei, & Ecclesiæ in dispensatione Sacramentorum peccent. Et quia hoc peccatum pertinet ad irreverentiam Dei, & contaminationem Sacramentorum, quantum est ex parte ipsius peccatoris, licèt Sacramenta secundùm se ipsa incontaminabilia sint: Consequens est, quòd tale peccatum ex genere suo sit mortale. In articulo tamen necessitatis*,

Ibidē ad 3.

inquit idem Doctor, *non peccaret baptizando, in casu quo etiam posset Laicus baptizare: sic enim patet, quòd non exhiberet se Ministrum Ecclesiæ, sed subveniret necessitatem patienti; secus est autem in illis Sacramentis quæ non sunt tantæ necessitatis sicut Baptismus.* Secundùm hanc Divi Thomæ doctrinam asserere possumus, quòd Laici administrantes Baptismum in casu necessitatis, non peccant, etiamsi tunc sint in peccato mortali.

Quæst. 3. Sacerdos tenetur-ne examinare suam conscientiam, priusquam administret Sacramentum?

S. Carol. actor. p. 4. De Sacrament. administr.

Resp. Omninò tenetur: *Parochus*, ait sanctus Carolus, *omnisque Sacerdos, cujus est, Sacramenta administrare, primùm sollicitè & intimè cogitare debet, an alicujus*

pec-

peccati mortalis (quod sanctissima cautione Sacerdos evitare debet) sibi conscius sit. Quòd si reum se esse novit, prius Sacramentali confessione se expiare studebit; contritionem certè habere quàm diligentissimè curet.

Quæst. 4. Sufficit-ne elicere actum contritionis ante Sacramenti administrationem, cùm quis se reum novit peccati mortalis?

Resp. Non sufficit, si adsit confitendi facultas sine præjudicio reipublicæ, aut privatæ personæ in urgente necessitate. Quod quidem expresse definitum est à Concilio Tridentino quantùm ad Missæ sacrificium: *Ecclesiastica*, inquit, *autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat.* Idemque Concilium Can. 11. ejusdem sess. *Statuit atque declarat ipsa Synodus, illis quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcumque etiam se contritos existiment, habita copia Confessoris, necessariò præmittendam esse confessionem Sacramentalem.* Quòd si ob urgentem necessitatem teneatur Sacerdos celebrare ante confessionem, tenetur peracto sacrificio quamprimùm confiteri; & Alexander VII. sequentes propositiones damnavit. 38. Propositio damnata: *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimùm, est consilium, non præceptum.* 39. Propositio damnata. *Illa particula*, quamprimùm, *intelligitur, cùm Sacerdos suo tempore confitebitur.*

Cōc. Trid. sess. 13. c. 7.

Decret. Alexandri VII. 18. Martii 1666.

Ex quibus concludi potest, idem dicen-

dum esse de reliquis Sacramentis; quia ex Tridentino, quamvis major adhibenda sit præparatio ad recipiendam Eucharistiam, quàm ad alia Sacramenta; necessarius tamen semper est status gratiæ, pro administrandis omnibus Sacramentis; ac proinde necessariæ sunt omnes dispositiones, quas requirit Concilium, ut habeatur certitudo moralis, quòd quis non sit in statu peccati mortalis; proindèque tenetur quis confiteri habitâ Confessoris copiâ, si se noverit esse in peccato mortali, cùm Concilium judicaverit, hanc dispositionem requiri ad habendam illam certitudinem moralem.

Secundò, quia nunquam potest esse vera contritio, quando quis se peccati mortalis reum agnoscens negligit confiteri, habitâ copiâ Confessoris: nam ut vera sit contritio, debet continere firmum propositum confitendi quamprimùm, nec confessionem proinde negligere, quando ejus faciendæ habet facultatem; atqui constat in casu proposito, eum qui solo contritionis actu contentus est, priusquam Sacramentum administret, non habere hoc firmum propositum confitendi quamprimùm, cùm id non curet, licèt id possit commodè facere, ut supponimus; certum igitur est, ejus contritionem non esse veram.

Quæst. 5. Est-ne peccatum omittere aut mutare aliquam ex ceremoniis ab Ecclesia præscriptis in Sacramentorum administratione?

Resp. Utique peccatum est, ut expressè definit Concilium Tridentinum his verbis: *Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut*

Cōc. Trid. sess. 7. Can. 13. De Sacra. in genere.

aut contemni, aut sine peccato à Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiæ Pastorem mutari posse, anathema sit.

Quæst. 6. Est-ne necessarium ad validitatem Sacramentorum, ut is qui ea confert, sit Minister ad id specialiter deputatus?

Resp. Est absolutè necessarium; ait enim Catechismus Concilii Tridentini: *Non minùs enim Ministrorum officio, quàm materia & forma ad Sacramenta conficienda opus esse, perpetua sanctorum Patrum traditione confirmatum est.*

Catechis. Concilio Trident. De Sacrament. in genere.

Et Concilium Tridentinum ait: *Si quis dixerit, Christianos omnes in verbo & omnibus Sacramentis administrandis, habere potestatem, anathema sit.*

Concilio Trident. session. 7. Can. 10. De Sacram. in genere.

Et ratio est, quia cùm Sacramenta non operentur nisi virtute supernaturali, non possunt validè administrari, nisi serventur omnia, quæ à Jesu-Christo in eorum institutione præscripta sunt. Unde necessarium est, ut is qui illa administrat, receperit ab eo hanc potestatem, & ad id fuerit specialiter deputatus. Videbimus autem agendo de Sacramentis in particulari, quinam sint Ministri à Deo destinati ad ea conferenda.

Quæst. 7. Quænam sunt aliæ dispositiones requisitæ in Ministro Sacramentorum?

Resp. Præter intentionem quam habere debet, faciendi quod facit Ecclesia, administrare ea debet maxima cum devotione interna & externa, ac proinde, ut ait D. Carolus: *Sacramentum aliquod cùm ministrat, ut id magna cum religione præstet, singula verba, quæ ad illius formam rationemque pertinent, omni animi attetione & pietate distinctè pronuntiabit, & clara item voce, ut ab illis audiatur, quibus ministratur. Sacras item preca-*

D. Carol. act. p. 4. De Sacrament. administrat.

tio-

tiones sanctè graviterque dicet. Solemnes præterea alios ritus ceremoniasque ita decenter observabit, ut veluti ante oculos ponere videatur eximia illa dona, quæ in eo Sacramento continentur.

Ita vero demùm in omni Sacramenti administratione se geret, ut non actione solùm tota, sed vultu etiam illos qui adsunt incitet ad pietatem & devotionem.

Illudque norit præterea officii sui esse, & hac sancta administrandi ratione, & præterea assiduis orationibus & doctrina & omni Sacerdotali industria, fideles sibi commissos tales efficere, quibus dignè utiliterque Sacramenta ministrari possint.

Observandum etiam, juxta superiùs dicta, cap. 1. quæst. 6. quòd, ut notatur in celebri Synodo Farfensi: Parochi, *quacumque diei seu noctis hora, ad sacramenta ministranda vocabuntur, hilari vultu, ac prompto animo accedentes, nullam tam sanctæ pietatis officiis moram interponent; ideoque populum sæpè monebunt, ut cum opus fuerit parochiali officio & ministratione, se quamprimum & liberè accersat, nulla habita aut temporis, aut loci distantis, aut alterius cujuscumque incommodi ratione.*

Synodus Farfensis, sub Carolo Cardin. Barberino cap. 6. n. 7. pag. 44.

Imò cum aliquos in parochiæ suæ finibus ægrotare intellexerint, eos statim, etiam non vocati, conveniant, curentque, ut pœnitentiæ sacramento peccatis suis expiatis, sacram Eucharistiam percipiant; & quos graviùs affectos corporis morbo cognoverint, eis maximè persuadere conentur, ut ad hæc salutaria animæ remedia frequentiùs confugiant.

Hìc autem non erit abs re advertere, quòd inter alios Casuistarum errores, seu allucinationes, duas sequentes propositiones damnavit sancta Sedes.

Prima

Prima propositio damnata. *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore; nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi.* Innoc. XI. in Decreto contra 65. Proposit. die 2. Martii 1679.

Hinc sententia probabili tantùm utendum non est in collatione Baptismi, ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.

29. Propositio. *Urgens metus gravis, est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.*

Caput VII.

De Sacramentorum effectibus.

Quæst. 1. Quinam sunt effectus Sacramentorum?

Resp. Duo præcipui: primus est character, quem imprimunt in anima, juxta illud Apostoli: *Unxit nos Deus, qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.* 2. Cor. c. 1. Apostolus characterem designat dum dicit *signavit nos*; sigillum enim hoc habet peculiare, ut signum aliquod imprimat.

Secundus autem, magisque præcipuus Sacramentorum effectus, est gratia sanctificans, quam Sacramenta communicant, juxta illud Apostoli: *Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ.* ad Ephes. c. 5.

Quæst. 2. Quid est character?

Resp. *Character*, ut dicitur in Decreto Eugenii, *est spirituale quoddam signum, à cæteris distinctivum, animæ indelebiliter* Decreto Eugen. IV. in Concil. Florentin. Instr. ad Armenos.

im-

impressum. Hæc definitio satis explicabitur per responsa sequentibus quæstionibus danda.

Quæst. 3. Quænam Sacramenta imprimunt characterem?

Concilio Tridentin. sessione 7. Can. 9. De Sacram. in genere.

Resp. Definitum est à Concilio Tridentino, tria esse Sacramenta, quæ characterem imprimunt. *Si quis dixerit*, inquit, *in tribus Sacramentis, Baptismo, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est, signum quoddam spirituale & indelebile, unde ea iterari non possunt, anathema sit*.

S. Bonav. 6. p. brevil. cap. 6. De Sacram. iteratione.

Rationem quam tradit D. Bonaventura, naturam characteris pleniùs explicabit: *Quoniam*, inquit, *triplex est status fidei, secundùm quem habet fieri distinctio in populo Christiano, in acie Ecclesiasticæ Hierarchiæ: scilicet status fidei genitæ, roboratæ, & multiplicatæ. Secundùm primum fit distinctio fidelium ab incredulis; per secundum fit distinctio fortium ab infirmis & debilibus. Secundùm tertium fit distinctio Clericorum à Laicis. Hinc est, quòd illa Sacramenta, quæ recipiunt triplicem fidei statum prædictum, Characteres imprimunt, per quos indelebiliter impressos semper distinguunt: ac per hoc nunquam iterari possunt. Quoniam ergo Baptismus respicit statum fidei genitæ, in quo populus Dei distinguitur ab incredulis, ut Israelitæ ab Ægyptiis. Et Confirmatio respicit statum fidei roboratæ, in quo distinguitur populus fortis ab infirmis, sicut pugiles ab his qui ad pugnam non sunt idonei. Et Ordo respicit statum fidei multiplicatæ, in quo distinguitur Clerus à Laicis, sicut Levitæ ab aliis Tribubus. Hinc est, quòd in his tantùm tribus Sacramentis characteres imprimuntur*.

D. Th. 3. p. qu. 63. a. 1. in corp.

Idem luculenter explicat S. Thomas: *Sacramenta*, inquit, *novæ legis ad duo ordi-*

nan-

nantur, videlicet ad remedium contra peccata, & ad perficiendum animam in his quæ pertinent ad cultum Dei, secundùm ritum Christianæ vitæ. Quicumque autem ad aliquid certum deputatur, consuevit ad illud consignari, sicut milites; qui adscribebantur ad militiam, antiquitùs solebant quibusdam characteribus corporalibus insigniri: eo quod deputabantur ad aliquid corporale. Et ideo cùm homines per Sacramenta deputentur ad aliquid spirituale pertinens ad cultum Dei, consequens est, quòd per ea fideles aliquo spirituali charactere insigniantur.

Quamvis autem homo per omnia Sacramenta fiat particeps Sacerdotii Christi, utpotè percipiens aliquem ejus effectum, scilicet gratiam: non tamen per omnia Sacramenta deputatur ad aliquid agendum, vel recipiendum, quod pertinet ad cultum Sacerdotii Christi, sed tantùm per tria prædicta: *Ad agens in Sacramentis*, inquit idem S. Thomas, *pertinet Sacramentum Ordinis: quia per hoc Sacramentum deputantur homines ad Sacramenta aliis tradenda. Sed ad recipientes pertinet Sacramentum Baptismi: quia per ipsum accipit potestatem recipiendi alia Ecclesiæ Sacramenta: unde Baptismus dicitur esse janua omnium Sacramentorum. Ad idem etiam ordinatur quodammodo Confirmatio, ut infra dicetur: & ideo per hæc tria Sacramenta Character imprimitur.* D. Th. ib. art. 6. in corp. & ad 1.

Quæst. 4. Character est-ne indelebilis?

Resp. Id jam diximus ex Tridentino suprarelato, &, ut ait D. Thomas, *Post hanc vitam remanet character, & in bonis ad eorum gloriam, & in malis ad eorum ignominiam: Sicut etiam militaris character remanet in militibus post adeptam victoriam, & in iis qui vicerunt, ad gloriam; & in his qui sunt victi, ad pœnam.* D.Th. 3. p. q. 63. art. 5. ad 3.

Quæst.

Quæst. 5. Sacramenta imprimunt-ne characterem in iis qui illa recipiunt in statu peccati mortalis?

Resp. Imprimunt certè, modò dispositiones omnes necessariæ ad validitatem Sacramenti adhibeantur, tum à conferente, tum à suscipiente Sacramentum. *Satis eluxit*, ait Divus Augustinus relatus in

Can. Quomodo, de consecr. dist. 4.

Canone, *Pastoribus Ecclesiæ Catholicæ, & ovem, quæ foris errabat & dominicum characterem foris accipiebat, venientem ad Christianæ unitatis salutem, ab errore corrigi: Characterem tamen dominicum in ea agnosci potiùs quàm improbari: quandoquidem ipsum characterem multi lupi & lupis infigunt.* Hoc est, iis qui cum prava dispositione Sacramenta suscipiunt.

Quæst. 6. Quinam sunt effectus characteris?

Resp. Ex Divo Thoma, Character præcipuè tres habet effectus in anima. *Divinus cultus*, ait Divus Thomas, *consistit vel in recipiendo aliqua Divina, vel in tradendo aliis; ad utrumque autem horum requiritur quædam potentia: nam ad tradendum aliquid aliis, requiritur quædam potentia activa: ad recipiendum autem, requiritur potentia passiva: & ideo character importat quamdam potentiam spiritualem ordinatam ad ea quæ sunt Divini cultus:* Et ideò primus effectus characteris est quædam potentia spiritualis, ordinata ad ea quæ sunt Divini cultus: & hæc potentia est, aut activa aut passiva: passiva in Sacramento Baptismi, quâ homo fit capax ad alia Sacramenta recipienda: activa verò in Sacramentis Confirmationis & Ordinis, quoniam quidem per Confirmationem homo fit idoneus ad profitendam fidem, per Ordinem verò ad conferenda aliis Sacramenta.

D.Th. 3.p. q.63. art.2. in corp.

Se-

Secundus effectus characteris, ut tradit idem Doctor, est character Christi. *Manifestum est*, ait Divus Thomas, *quòd character Sacramentalis specialiter est character Christi, cujus Sacerdotio configurantur fideles secundùm Sacramentales characteres, qui nihil aliud sunt, quàm quædam participationes Sacerdotii Christi, ab ipso Christo derivatæ.* Undè qui per Sacramenta characterem recipit, Christo fit similior, quàm is qui non recipit. D. Th. ib. art. 3. in corp.

Tertium autem effectum sic explicat Divus Thomas: *Dicendum, quòd charactere distinguitur aliquis ab alio per comparationem ad aliquem finem, in quem ordinatur qui characterem accepit: Sicut dictum est de charactere militari, quo in ordine ad pugnam distinguitur miles Regis à milite hostis.* Et ita character distinguit fideles Christi à mancipiis diaboli. Propter hæc tria character varia sortitur nomina; quia enim nos aptos reddit ad suscipienda vel dispensanda Sacramenta, seu ad peculiaria quædam Christianæ Religionis Officia Deo consecrat, dicitur hominis consecratio, sanctificatio, & ad Dei cultum dedicatio; quia autem nos Christo Domino speciali ratione configurat, dicitur potestas recipiendi, vel dandi Sacramenta & sacra; quia denique unum hominem ab altero, v. g. baptizatum à non baptizato, confirmatum à non confirmato, Sacerdotem denique à Laico secernit, sigillum à sanctis Patribus appellatur. D. Th. ib. art. 3. ad 3.

Quæst. 7. Sacramenta conferunt-ne gratiam?

Resp. Ut habetur in Decreto Concilii Florentini, *Septem sunt Sacramenta novæ legis, quæ multum ab antiquis differunt; illa enim non causabant gratiam, sed eam solùm* Decreto Eugen. IV. in Concil. Florent.

ſolùm per Paſſionem Chriſti dandam figurabant : Hæc verò noſtra & continent gratiam , & ipſam dignè ſuſcipientibus conferunt.

Concilio Trid. ſeſſ. 7. Can. 6. *Si quis dixerit*, inquit Concilium Tridentinum, *Sacramenta novæ legis non continere gratiam quam ſignificant, aut gratiam ipſam non ponentibus obicem non conferre, quaſi ſigna tantùm externa ſint acceptæ per fidem gratiæ vel juſtitiæ, & notæ quædam Chriſtianæ profeſſionis, quibus apud homines diſcernuntur fideles ab infidelibus, anathema ſit.*

Hauſit hanc veritatem Eccleſia ex Scriptura ſacra & ſanctis Patribus. Joannis 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei:* Ubi regeneratio ſpiritualis quæ fit per gratiam, tribuitur aquæ Baptiſmi, & Spiritui ſancto: aquæ quidem, tanquam cauſæ inſtrumentali, & Spiritui-ſancto ut cauſæ principali. Quare Divus Auguſtinus explicans prædicta verba Joannis, ait, *Non enim ſcriptum eſt, Niſi quis renatus ex parentum voluntate, aut ex offerentium, vel miniſtrantium fide: ſed, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu-ſancto.* Quod clarè ſatis oſtendit, dici non poſſe ſecundùm ſanctum Auguſtinum, fidem conferentis aut ſuſcipientis Sacramentum, eſſe cauſam gratiæ, ſed ſolùm aquam cum Spiritu ſancto.

D. Auguſt. epiſt. 23.

Et Divus Paulus ad Epheſios, cap. 5. ait: *Chriſtus dilexit Eccleſiam, & tradidit ſemetipſum pro ea, mundans eam lavacro aquæ in verbo vitæ:* Et ad Titum cap. 3. dicit: *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis:* Ex quo conſtat, Sacramenta eſſe cauſas noſtræ ſalutis gratiam conferendo.

San-

Sanctus Thomas ait : *Ex multis Sanctorum authoritatibus habetur, quod Sacramenta novæ legis non solùm significant, sed causant gratiam ; & ideo dicendum, quod duplex est causa agens, principalis & instrumentalis : Principalis quid operatur per virtutem suæ formæ cui assimilatur effectus, sicut ignis suo calore calefacit ; & hoc modo, nihil potest causare gratiam nisi Deus, quia gratia nihil aliud est, quàm quædam participata similitudo naturæ divinæ secundùm illud. 2. Petr. 1.* Magna nobis & pretiosa donavit, ut Divinæ simus consortes naturæ. *Causa verò instrumentalis non agit per virtutem suæ formæ, sed solùm per motum quo movetur à principali agente. Vnde effectus non assimilatur securi, sed arti, quæ est in mente artificis. Et hoc modo Sacramenta novæ legis gratiam causant: adhibentur enim ex divina ordinatione hominibus ad gratiam in eis causandam. Vnde Augustinus dicit, contra Faustum cap. 19. Hæc omnia (scilicet Sacramenta) fiunt & transeunt; virtus tamen (scilicet Dei) quæ per illa operatur, jugiter manet. Hoc autem propriè dicitur instrumentum, per quod aliquis operatur. Vnde ad Titum 3. dicitur :* Salvos nos fecit per Lavacrum regenerationis. D.Th.3.p. q.62.art.1. in corp.

Quæst. 8. Quomodo Sacramenta novæ Legis conferunt gratiam ?

Resp. Sacramenta conferunt gratiam, ut ajunt Theologi, *Ex opere operato* ; hoc est, illam conferunt immediatè ex se ipsis, per virtutem receptam à Passione Christi, qui nostram operatus est salutem ; ita ut non solùm intuitu meritorum conferentis, aut suscipientis Sacramentum, gratia conferatur, sed intuitu meritorum Christi, qui instituit Sacramenta, eisque hanc virtutem communicavit.

D.Th. 3.p. q.70.art.4. in corp.

Quod quidem probatur primò ex Divo Thomâ, qui ait: *In Baptismo confertur gratia ex virtute ipsius Baptismi, quam habet inquantum est instrumentum Passionis Christi jam perfectæ*; quod nos vocamus producere gratiam *Ex opere operato*, ut jam diximus.

S. Leo. Ser. 5. De Nativitate Domini, versus finem.

Probatur secundò authoritate S. Leonis Papæ: *Originem*, inquit, *quam sumpsit in utero Virginis, posuit in fonte Baptismatis, dedit aquæ, quod dedit matri: virtus enim Altissimi & obumbratio Spiritus-sancti quæ fecit, ut Maria pareret Salvatorem, eadem facit, ut regeneret unda credentem.*

Denique Concilium Tridentinum sic habet: *Si quis dixerit, per ipsa novæ legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, anathema sit.*

Quæst. 9. Quomodo Sacramenta legis veteris, id est Mosaicæ, conferebant gratiam?

Resp. Illam conferebant tantùm ex opere operantis, hoc est, non per virtutem quæ fuerit in ipsis ex meritis Passionis Christi, seu ex opere operato, sed dumtaxat intuitu solius meriti, & dispositionis, quæ erat in recipientibus.

Concil. Trid. sess. 7. Can. 8.

Probatur primò ex supradicta authoritate Eugenii IV. in Concilio Florentino, ubi ait: *Sacramenta novæ legis multùm à Sacramentis differunt antiquæ legis; illa enim non causabant gratiam, sed eam solùm per Passionem Christi dandam esse figurabant: hæc verò nostra, & continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt.* Quod evidenter probat, Sacramenta veteris legis non contulisse gratiam *Ex opere operato*; quoniam conferre gratiam *Ex opere operato*, est eam producere per virtutem, quæ in ipsis sit ex meritis Passionis Christi:

Concilium autem definivit, Sacramenta antiquæ legis non habuisse in se talem virtutem.

Quod explicat S. Augustinus his verbis: *Alia sunt Sacramenta dantia salutem, alia promittentia Salvatorem: Sacramenta novi Testamenti dant salutem; Sacramenta veteris Testamenti promiserunt Salvatorem: mutata sunt Sacramenta, facta sunt faciliora, pauciora, salubriora, feliciora*. Quæ verba satis ostendunt, Sacramenta veteris legis non contulisse gratiam, per virtutem aliquam quæ in ipsis fuerit; quoniam si ita contulissent, tantam vim & virtutem habuissent, ut Sacramenta novæ legis: quod quidem contrarium est Scripturæ sacræ, & sanctis Patribus. D. August. in Ps. 73.

Denique Sanctus Thomas ait: *Veteris legis cæremoniæ non poterant in se continere realiter virtutem profluentem à Christo incarnato & passo, sicut continent Sacramenta novæ legis, & hoc est, quod ad Galatas 4. Apostolus vocat ea*, egena & infirma elementa: *Infirma quidem, quia non possunt à peccato mundare: sed hæc infirmitas provenit ex eo quòd sunt egena, id est, eo quòd non continent in se gratiam*. D. Th. 1. 2. q. 103. a. 2. in corp.

Hìc autem advertendum est, quòd quando asserimus, Sacramenta novæ legis producere gratiam per virtutem, quæ in ipsis sit, ita explicantes illud Tridentini *Ex opere operato*, non intendimus, quòd Concilium, aut Eugenius Papa determinaverit, credendum esse sub pœna anathematis, Sacramenta nostra producere gratiam per virtutem, qualitatem, aut motionem physicam, ut explicant discipuli D. Thomę, à quo ne punctum quidem recedimus; scimus enim, sententiam aliorum Theologorum, qui Causalitatem tantùm moralem

circa gratiam tribuunt Sacramentis novæ legis, propugnari etiam posse ut conformem Doctrinæ Concilii Tridentini & traditioni.

Durandus in 4.dist.1. q.4. n. 19. *Alia est etiam opinio*, ut ait Durandus, *antiqua, & sine calumnia, & magis, ut mihi videtur, consona dictis Sanctorum: scilicet quòd in Sacramentis non est aliqua virtus causativa gratiæ, characteris vel cujuscumque dispositionis seu ornatus existentis in anima; sed sunt causa, sine qua non confertur gratia; quia ex divina pactione vel ordinatione sic sit, quòd recipiens Sacramentum, recipiat gratiam nisi ponat obicem, & recipit gratiam non à Sacramento, sed à Deo*: Nec ab ea deflectere videtur D. Bernardus, dum ait, *Sicut Canonicus investitur per librum, Abbas per baculum, Episcopus per baculum & annulum simul, sic diversæ gratiæ diversis sunt traditæ Sacramentis*.

D. Bern. serm. de Cœna Domini.

Quare sapienter notavit Cardinalis Bellarminus, lib.2. de Sacram. cap.1. §. *Secundò notandum*, satis esse in hac re credere, quòd justificatio fidelium sequatur ex eo quòd quis recipit Sacramentum, v.g. Baptismum: *Vt verè ex eo quòd quis baptizatur, sequatur ut justificetur*.

Quod quidem clariùs explicatum est ab illustrissimis viris Valemburgis in doctissimis suis Controversiis p.3. q.2. ubi dicitur: *Difficultas est de Sacramentorum efficacia. Vbi non quæritur, an Sacramenta sint causa primariè & propriè effectivè illius gratiæ quæ confertur, hoc enim solius Dei est; sed an ex opere operato sequatur gratia*.

Quam quidem explicationem hìc inserendam judicavi; quia explicatio horum terminorum *Ex opere operato*, ita planè confundit confutatque hæreticos, ut eorum plurimi hodie eam agnoscant, eique luben-

lubenter subscribant; quin etiam eorum nonnulli plura dixerunt, quàm necessarium foret, absolutè loquendo, ut Catholici habeantur in hac parte.

Hugo enim Grotius, celebris Calvinista, in Annotatione ad consultationes Cassandri, articulo tertio, ait: *Errant qui Sacramenta esse putant signa tantùm acceptæ gratiæ, non etiam instrumenta, per quæ Deus operatur. Voluit enim Deus per Sacramenta dare & augere gratiam, ut honoraret Ecclesiam cui tradita sunt Sacramenta, ad nos ipsi Ecclesiæ incorporandos: requiritur quidem in adultis dispositio, ut dicitur in Missa;* QUORUM FIDES TIBI COGNITA EST ET NOTA DEVOTIO: *Verùm efficacia non istis dispositionibus tribui solet, sed Deo, & hoc est, quod dicitur ex opere operato.*

Quæst. 10. Videtur quòd Circumcisio contulerit gratiam *Ex opere operato*, cùm plerumque illam suscipientes elicere non possent actus fidei, & aliarum virtutum, quibus gratia potuisset illis conferri intuitu meritorum, quod Theologi vocant conferre gratiam *Ex opere operantis*.

Resp. Divus Thomas huic difficultati sic respondet: *Dicendum quòd in Circumcisione conferebatur gratia, aliter tamen quàm in Baptismo: nam in Baptismo confertur gratia ex virtute ipsius Baptismi, quam habet in quantum est instrumentum Passionis Christi jam perfectæ; in Circumcisione autem conferebatur gratia, non ex virtute Circumcisionis, sed ex virtute fidei Passionis Christi, cujus signum erat Circumcisio. Ita scilicet quòd homo qui accipiebat Circumcisionum, profitebatur se suscipere talem fidem; vel adultus pro se, vel alius pro parvulis; unde & Apostolus dicit, Rom.* 4. quòd Abraham accepit signum Circumcisionis, signaculum D. Th. 3. p. q. 70. art. 4. in corp.

justitiæ fidei; *quia scilicet justitia erat ex fide significata, non ex circumcisione significante.*

Quæst. 11. Sacramenta novæ legis conferunt-ne majorem gratiam illa suscipientibus majore cum dispositione?

Resp. Utique plus gratiæ conferunt magis dispositis, non solùm gratiæ, quæ datur intuitu solius meriti, & solius dispositionis recipientium, quam Theologi vocant: *Ex opere operantis*; sed etiam illius gratiæ, quam Sacramenta conferunt ex virtute receptâ à Passione Christi, quam Theologi vocant *Ex opere operato*; ut enim ait Divus Thomas: *Quamvis Baptismus, ut Passio Christi quæ in eo operatur, quantum est de se æqualem respectum ad omnes habeat: quia tamen quidam ad Baptismum cum majori præparatione fidei, & devotionis accedunt aliis, idcò quidam aliis majorem gratiam consequuntur*. Hoc autem intelligi debet de gratiâ quam Theologi vocant *opus operatum*, quæ provenit ex virtute quæ est in Sacramentis per Passionem Christi; cùm ex Divo Thomâ, hæc virtus nobis communicetur juxta dispositionem, cum qua recipimus Sacramenta.

D. Tho. 4. sent. dist. 4. q. 2. art. 3. quæstiuncula 2. in resp. ad 2.

Quæst. 12. Licet-ne aliquid exigere pro administratione Sacramentorum?

Resp. Illud prohibitum est omni Jure divino & humano, veraque est simonia, quam Dominus noster Jesus-Christus expresse prohibuit, cùm dixit Ministris suis, *Gratis accepistis, gratis date*. Hinc Concilium Triburiense relatum in Canone, ait: *Dictum est solere in quibusdam locis pro perceptione Chrismatis nummos dari, similiter pro Baptismo & Communione. Hoc simoniacæ hæresis semen detestata est sancta Synodus, & anathematizavit, & ut de cætero nec pro ordi-*

Matth. 10. v. 8.

Can. Dictum, 1. q. 1.

Ordinatione, nec pro Chrismate, vel Baptismo, vel pro Balsamo, nec pro Sepultura vel Communione quidpiam exigatur, statuit: sed gratis dona Christi gratuita dispensatione donentur.

Concilium Generale Lateranense relatum in Canone, ait: *Cùm in Ecclesiæ corpore omnia debeant ex charitate tractari, & quod gratis receptum est, gratis impendi: horribile nimis est, quòd in quibusdam Ecclesiis locum venalitas perhibetur habere, ita ut pro Episcopis vel Abbatibus, seu quibuscumque personis Ecclesiasticis ponendis in sedem, sive introducendis Presbyteris in Ecclesiam, nec non & pro sepulturis & exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium, seu aliis Sacramentis aliquid requiratur. Putant autem plures ex hoc licere, quia legem moris de longa invaluisse consuetudine arbitrantur; non attendentes, quòd tantò graviora sunt crimina, quantò diutiùs infelicem animam tenuerunt alligatam. Ne igitur hæc de cætero fiant, vel pro personis Ecclesiasticis deducendis in sedem, vel Sacerdotibus instituendis, aut sepeliendis mortuis, seu benedicendis nubentibus, seu aliis Sacramentis conferendis, seu collatis, aliquid exigatur, districtiùs prohibemus. Si quis autem contra hoc venire præsumpserit, portionem cum Giezi se noverit habiturum.* Can. Cùm in Ecclesiæ, De Simonia.

Id ipsum variis temporibus ab aliis Conciliis damnatum est; sic enim loquitur Concilium Aquense: *Illud prætereà diligenter caveant, ne pro illis administrandis ab ullo, vel omnium rerum inope Sacerdote, verbis aut etiam signis quicquam prorsus vel minimum quovis modo petatur, exigaturve.... Quòd si quis contra fecerit, is graviter ab Episcopo, pro culpæ ratione, puniatur non* Conc. Aquense tit. de Sacr. an. 1585.

avaritiæ tantùm labe notatus, sed etiam simoniacæ pravitatis reus.

Rituale Rom.

Denique Rituale Rom. de iis quæ in Sacramentorum administr. generaliter observanda sunt: *Illud porro diligenter caveat, ne in Sacramentorum administratione aliquid, quavis de causa vel occasione, directè vel indirectè exigat aut petat; sed ea gratis ministret, & ab omni simoniæ atque avaritiæ suspicione, nedum crimine, longissimè absit. Si quid verò nomine eleemosynæ, aut devotionis studio, peracto jam Sacramento, spontè à fidelibus offeratur, id licitè pro consuetudine locorum accipere poterit, nisi aliter Episcopo videatur.*

Synod. Farfensis, sub Carolo Cardinali Barberino, c.6. n 8. pag.45.

Unde in præclara Synodo Farfensi sic habent: *Caveant, ne quidquam etiam minimum in Sacramenti cujuslibet ministratione, verbis aut signis, directè vel indirectè exposcant, sub pœnis à jure sancitis, & aliis etiam gravioribus arbitrio nostro infligendis. Cum enim quæ gratis accepimus, gratis etiam dare debeamus, sacramenta non modò absque aliqua simoniæ labe, verùm etiam absque ulla avaritiæ suspicione sunt conferenda. Quòd si spontè aliquid, ac liberè, eleemosinæ nomine & pietatis studio, hac occasione à fidelibus offerri consueverit, id tanquam non debitum, peracto sacramento, modestè recipi non interdicimus.* Vide Tom. 2. Tract. 2. Cap. 3. quæst. 3.

TRA-

TRACTATUS SECUNDUS.

DE

SACRAMENTO

BAPTISMI.

CAPUT PRIMUM.

De definitione, inſtitutione, & neceſſitate Baptiſmi.

Quæſt. 1. QUID eſt Baptiſmus?

Reſp. Divus Thomas, poſt Magiſtrum ſententiarum, ſic ipſum definit: *Baptiſmus eſt ablutio corporis exterior, facta ſub forma præſcripta verborum*; à Chriſto domino inſtituta, propter regenerationem ſpiritualem. D. Th. 3. p. q. 66. art. 1. in corp.

Dicitur, *Ablutio exterior*, quia, ut ait Divus Thomas, ablutio ſanctificationem hominis operatur: additur, *Sub præſcripta forma verborum*, in quo conſiſtit forma Sacramenti: *Inſtituta ad ſpiritualem regenerationem*, quæ proprius eſt hujus Sacramenti effectus, per quem ab aliis differt.

Quæſt. 2. Quotuplex eſt Baptiſmus?

Reſp. Unus tantùm propriè loquendo eſt Baptiſmus, ut ait Apoſtolus, *Vna fides, unum Baptiſma*. Poteſt tamen dividi in tria Baptiſmata, quæ tamen includuntur, ad Eph. 4.

D. Th. 3. p. q. 66. ar. 11. ad 1.

ut ait Divus Thomas, in Baptismo aquæ: *Alia duo Baptismata*, inquit, *includuntur in Baptismo aquæ*; quia, ut vera sint, supponere debent in suscipiente desiderium seu votum Baptismi aquæ.

Quæst. 3. Quinam sunt hi tres Baptismi?

Resp. Primus est Baptismus Fluminis, sive aquæ; secundus Baptismus sanguinis, seu martyrium, ab effectu effusionis ejus. Tertius est, Baptismus Flaminis, seu propositum suscipiendi Baptismum modo debito, conjunctum cum perfecto Dei amore, quo movetur ad credendum ac pœnitendum de peccatis; unde & Baptismus pœnitentiæ dicitur.

Can. Baptismi De Consecr. dist. 4.

Divus Augustinus, relatus in Canone, probat efficaciam horum Baptismatum, cùm ait: *Baptismi vicem aliquando implere Passionem, de latrone illo cui non baptizato dictum est*, Hodie mecum eris in Paradiso, *non leve documentum idem Beatus Cyprianus assumit. Quod etiam atque etiam considerans, non tantùm Passionem pro nomine Christi, id quod ex Baptismo deerat, posse supplere; sed etiam fidem conversionemque cordis, si fortè ad celebrandum mysterium Baptismi angustiis temporum succurri non potest. Neque enim latro ille pro nomine Christi crucifixus est, sed pro meritis facinorum suorum: nec quia credidit, passus est, sed dum patitur, credidit. Quantum itaque valeat etiam sine visibili Sacramento Baptismi, quod ait Apostolus:* Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem, *in illo latrone declaratum est. Sed nunc impletur invisibiliter, cùm mysterium Baptismi, non contemptus Religionis, sed articulus necessitatis excludit.*

Et Innocentius II. relatus in Canone, consultus ab Episcopo Cremonensi, an Pres-

Presbyter in Ecclesiæ fide mortuus, credens se baptizatum, licèt post mortem ejus compertum fuerit, eum non fuisse baptizatum, Ecclesiasticâ sepulturâ esset donandus, ita respondet: *Inquisitioni tuæ taliter respondemus, Presbyterum quem sine unda Baptismatis extremum diem clausisse significasti: quia in sancta Matris Ecclesiæ fide & Christi nominis Confessione perseveravit, ab originali peccato solutum, & cælestis Patriæ gaudium esse adeptum, asserimus incunctanter. Lege super hoc lib. 8. Augustini de civitate Dei, ubi inter cætera legitur:* Baptismus invisibiliter administratur, quem non contemptus Religionis, sed articulus necessitatis excludit: *Librum etiam B. Ambrosii, de obitu Valentiniani, idem asserentis revolve. Sopitis igitur quæstionibus Doctorum, Patrum sententias teneas, & in Ecclesia tua juges preces hostiasque Deo offerri jubeas pro Presbytero memorato.*

Cap. Apostolicam, De Presbyt. non Baptizato.

Hoc summi Pontificis monitum de sequendis omninò Patrum sententiis, notet Christianus Lector; quia in quæstionibus moralibus decidendis, hoc tempore valdè utile & necessarium est; ejusque moniti prætermissio, varios circa mores errores, hoc præsertim sæculo, invexit.

Quæst. 4. Quandonam institutus fuit Baptismus à Christo Domino?

Resp. Sentiunt communiter Patres, Baptismum institutum fuisse à Christo Domino, cùm à Joanne baptizatus fuit in Jordane.

Divus Augustinus sic ait: *Ex quo Salvator in aqua se mersit, ex eo omnium gurgitum tractus, cunctorumque fontium venas Mysterio Baptismatis consecravit, & quisquis ibi in nomine Domini baptizari voluit,*

D. Aug. Serm. 36. de Temp.

non tam illum mundi aqua diluit, quàm Christi unda purificat. Salvator autem ideò baptizari voluit, non ut sibi munditiam acquireret, sed ut nobis fluenta mundaret.

D. Ambr. lib. 2. Lucã cap. ult. Sanctus autem Ambrosius: *Baptizatus est ergo Dominus*, inquit, *non mundari volens, sed mundare aquas; ut ablutæ per carnem Christi, quæ peccatum non cognovit, Baptismatis jus haberent.*

D. Th. 3. p. q. 66. art. 2. in corp. Et rationem affert Divus Thomas, cùm ait: *Sacramenta ex sui institutione habent, quod conferant gratiam. Vnde tunc videtur aliquod Sacramentum institui, quando accipit virtutem producendi suum effectum: hanc autem virtutem accepit Baptismus, quando Christus est baptizatus; unde tunc verè Baptismus institutus fuit, quantùm ad ipsum Sacramentum.*

Quæst. 5. Quonam tempore incepit obligatio suscipiendi Baptismum?

D. Th. 3. p. q. 66. art. 2. in corp. *Resp.* Respondeo cum Divo Thomâ: *Necessitas utendi Sacramento Baptismi indicta fuit homini post Passionem, & Resurrectionem: tum quia in Passione Christi terminata sunt figuralia Sacramenta, quibus succedit Baptismus, & alia Sacramenta novæ legis; tum etiam quia per Baptismum configuratur homo Passioni & Resurrectioni Christi, in quantum moritur peccato, & incipit novam vitam. Et ideò oportuit Christum priùs pati, & resurgere, quàm hominibus indiceretur necessitas se configurandi Morti, & Resurrectioni ejus.*

Cõc. Trid. sess. 6. c. 4. Videtur etiam quòd obligatio & necessitas Baptismi incepit tantùm post diem Pentecostes; quia, ut ait Concilium Tridentinum: *Iustificatio, post Euangelium promulgatum, sine lavacro regenerationis, aut*

ejus

ejus voto fieri non potest: Videmus autem Apostolos non priùs Euangelium promulgasse, aut Baptismi necessitatem ad salutem significasse, quàm die Pentecostes.

Quæst. 6. Cujusnam necessitatis est Baptismus ad salutem?

Resp. Non solùm est necessarius necessitate præcepti, sed etiam necessitate medii; adeò ut si quis non sit baptizatus, nunquam introire possit in regnum cœlorum. Quod quidem clarè patet ex dictis Christi Domini, Joannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu-sancto, non potest introire in regnum Dei*; quæ verba explicans Divus Ambrosius, ait: *Vtique nullum excepit, non infantem, non aliqua præventum necessitate*. Hoc autem propriè dicitur necessarium necessitate medii, sine quo finis obtineri non potest. S. Ambr. lib. 2. De Abraham, cap. ult.

Patet etiam ex Divo Augustino: *Noli credere, noli dicere*, inquit, *noli docere, infantes antequam baptizentur, morte præventos pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus.* D. Aug. lib. 3. c. 9. De anima & ejus origine.

Idem Divus Augustinus in Epistola 28. ad Hieronymum ait: *Quisquis dixerit, quòd in Christo vivificabuntur etiam parvuli, qui sine Sacramenti hujus participatione de vita exeunt: hic profectò & contra Apostolicam prædicationem venit, & totam condemnat Ecclesiam; ubi propterea cum baptizandis parvulis festinatur & curritur, quia sine dubio creditur, aliter eos in Christo omninò vivificari non posse.*

Hâc attentâ necessitate, statutum fuit in pluribus Conciliis, & Synodis Diœcesanis, ut baptismus non ultra tres dies, à nativitate pueri, protraheretur, ut videre est infrà cap. 4. quæst. 9.

Quæst. 7. Est-ne necessarium ad salu-

tem, suscipere in re Baptismum, an sufficit ipsum recipere in voto?

D. Th. 3. p. q. 68. art. 2. in corp.

Resp. Respondeo ex Divo Thomâ: *Sacramentum Baptismi dupliciter potest alicui deesse: uno modo & re & voto, quod contingit illis qui nec baptizantur, nec baptizari volunt; quod manifestè ad contemptum Sacramenti pertinet, quantùm ad illos qui habent usum liberi arbitrii; & ideò hi quibus hoc modo deest Baptismus, salutem consequi non possunt, quia nec sacramentaliter, nec mentaliter Christo incorporantur, per quem solum est salus. Alio modo potest Sacramentum Baptismi alicui deesse, re, sed non voto; sicut cùm aliquis baptizari desiderat, sed aliquo casu prævenitur morte, antequam Baptismum suscipiat. Et talis sine Baptismo actuali salutem consequi potest, propter desiderium Baptismi, quod procedit ex fide per dilectionem operante, per quam Deus interiùs hominem sanctificat, cujus potentia Sacramentis visibilibus non alligatur. Unde Ambrosius dicit de Valentiniano, qui Catechumenus mortuus fuit:* Quem regeneraturus eram, amisi: veruntamen ille quam poposcit gratiam, non amisit.

Sufficit igitur ad salutem votum suscipiendi Baptismum; quod votum potest esse explicitum, vel implicitum: explicitum cùm quis actu & expresè desiderat Baptismum: implicitum cùm aliquid operatur, quod in se includit desiderium Baptismi, ut cùm ille qui nihil de Baptismo audivit, elicit verum contritionis aut amoris Dei actum; quia tunc verè desiderat ea omnia, quæ sunt necessaria ad salutem; ac proinde verum habet desiderium recipiendi Baptismum, si divinum de Baptismo suscipiendo scivisset mandatum. Id etiam videtur in casu Presbyteri non baptizati, de quo supra

pra quæstione 3. qui certè habuerat desiderium implicitum saltem Baptismi; quia si scivisset, se non esse baptizatum, Baptismum sine dubio petiisset.

Quæst. 6. Puer natus in deserto, potestne salutem consequi intuitu fidei parentum, aut voti seu desiderii, quod habent ut baptizetur?

Resp. Non potest: *Dicendum*, inquit Divus Thomas, *quòd in pueris nondum habentibus usum rationis non potest esse motus fidei, & dilectionis, aut propositum suscipiendi Baptismum: & ideò non possunt salvari, nisi per Baptismum aquæ, vel per Baptismum sanguinis, si propter Christum occidantur. Ex quo non solùm Christiani, sed etiam Martyres fiunt, ut August. dicit de Innocentibus: & sic patet, quòd puer in deserto moriens sine Baptismo, salutem non consequitur.* D. Tho. quodlibet. 6 art. 6. in corp.

CAPUT II.

De Materia Baptismi.

Quæst. 1. QUAENAM est materia Baptismi?

Resp. Duplex distinguitur materia in Sacramentis, quæ consistunt in usu alicujus rei sensibilis; altera est res ipsa sensibilis, quam Deus instituit, ut sit signum & causa gratiæ, quæ producitur per Sacramentum: altera est usus & applicatio illius materiæ. Prima dicitur materia remota, secunda materia proxima.

Quæst. 2. Quænam est materia remota Baptismi?

Resp. Est de fide, materiam remotam

Baptismi, esse aquam naturalem, ut habetur in Concilio Florentino in Decreto unionis: *Maria Sacramenti Baptismi est aqua vera & naturalis*. Et in Concilio Tridentino sic habetur: *Si quis dixerit, aquam veram & naturalem non esse de necessitate Baptismi, atque ideò verba illa Domini nostri Iesu-Christi, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu-sancto, ad metaphoram aliquam detorserit, anathema sit*.

Quæst. 3. Quælibet aqua est-ne materia remota Baptismi?

D. Carol. Actor. p.4. De Baptis. administr. *Resp*. Divus Carolus, post sanctum Thomam, sic respondet: *Parochus populum Sacramenti Baptismi materiam doceat esse omne naturalis aquæ genus, sive ea maris sit, sive fluvii, sive plaudis, sive putei, sive fontis, quæ sine ulla adjunctione aqua dici solet. Aliis autem liquoribus aut aquis, quæ ex floribus, herbis, aliisve id generis exprimuntur, eliciunturve, Baptismum confici non posse ostendet. Aquam præterea puram mundamque esse pro Sacramenti dignitate convenire, nisi necessitate urgente, in qua uti licèt & aqua lutulenta*.

D. Th.3.p. q.66.art 4. in corp. Attamen, ut ait Divus Thomas: *Si fortè aqua admisceatur in tam parva quantitate alicui corpori, quod compositum magis sit aliud quàm aqua, sicut lutum magis est terra quàm aqua, non potest fieri Baptismus*.

Quæst. 4. Tenetur-ne quis, si fieri possit, uti in Baptismo aquâ Baptismali benedictâ Sabbato sancto ejusdem anni, aut Sabbato Pentecostes?

D. Th.3.p. q.66. art.3. ad 5. Resp. *Dicendum*, cum Divo Thoma, *quod illa Benedictio quæ adhibetur aquæ, non est de necessitate Baptismi, sed pertinet ad quandam solemnitatem. per quam excitatur devotio fidelium, & impeditur astutia dæmo-*

dæmonis, ne impediat Baptismi effectum: Illa tamen Benedictio, quæ adhibetur aquę, non est de necessitate Baptismi. *Dicendum* tamen, cum Divo Thoma, *quòd non licet Benedictionem prætermittere propter Ecclesiæ institutionem.* D.Th. in 4. sent. dist. 5. q. 2. art. 1. quæst. 1. in corp.

Et Sanctus Carolus ait; *Quod igitur ad hujus Sacramenti materiam pertinet, id animadvertet; ut aqua (quæ materia Sacramenti Baptismi est) non solùm vera naturalisque sit, sed etiam eo ipso anno (quemadmodum sanctè cautum est) benedicta in Sabbato Paschæ Resurrectionis Domini, aut Sabbato Pentecostes.* Unde ibidem sic prosequitur. *Aquam Baptismalem (quoniam puram illam quidem, mundam, nitidamque esse, ob tanti Sacramenti dignitatem convenit) in ipso fonte per totum annum, quoad ejus fieri potest, tum decorè, tum purè conservabit. Quam ob causam tum fontem pro Sacramenti Majestate ex eo præscripto decenter extructum ornatumque habebit: tum etiam totum ipsius fontis opus undique ita contectum tenebit, ut nec pulvis, nec ullæ aliæ sordes intrò penetrent, quibus aqua corrumpi, aut impura fieri possit.* S. Carolus Act. p. 4. de Baptism. administr.

Quæst. 5. Quid agere debet Parochus cum aquam benedictam ad usum Baptismi corrumpi contigerit, aut quocumque modo exhausta sive lapsa est?

Resp. Divus Carolus ibidem ait: *Quod si intra annum præ temporis diuturnitate, aliave causa, illam corrumpi contigerit, in Sacrarium prope fontem Parochus projicies, statimque & fontem purgabit. Et verò si in urbe est, ad Metropolitanam, si in Diœcesi, ad plebanam Ecclesiam veniet, unde proprio vasculo nitido aquam Baptismalem accipiat, in Parochialemque Ecclesiam secretò ferat: ubi quamprimùm in fontem effundet, Baptismalique*

lique aquæ allatæ tantùm etiam aquæ puræ, nitidæ & recentis addet, quàntùm satis erit Hoc ipsum quoque præstabit, si etiam aqua Baptismalis per annum aliquo modo defecerit.

Quæst. 6. Quid agere debet Parochus cùm aqua Baptismalis aut congelatur, aut ita frigida est, ut possit baptizando nocere?

Resp. Ex eodem sancto Archipræsule ibidem: *Quoniam interdum accidit, ut in summa hieme aqua Baptismalis vi frigoris conglaciet, aut gelida nimis fiat: tunc ut aliquo calore liquefacta aut calefacta, usui ad baptizandum infantem esse possit (cùm animadverti debeat, ne illa gelida nimis ei noceat) aliam aquam vase mundo calefactam immisceri licet, quæ aqua calefacta longè paucior sit, quàm illa quæ benedicta est. Qua in re cavebit etiam Sacerdos, ne quid aliud commisceat quàm aquam puram ac naturalem, quamvis calidam.*

Quæst. 7. Quænam est materia proxima Baptismi?

Resp. Cùm materia proxima, ut præmonuimus, nihil aliud sit, quàm applicatio, & usus materiæ remotæ in Sacramento, constat, materiam proximam Baptismi esse ablutionem, ut ait Divus Thomas:

D.Th. 3.p. q.66. art. 1. in corp. *Exterius suppositum sensui est, & ipsa aqua, & ejus usus, qui est ablutio.*

Quæst. 8. Quot modis conferri potest Baptismus?

D.Th. p.3. q 66. art.7. in corp. *Resp.* Ut ait Angelicus Doctor, *Aqua sumitur in Sacramento Baptismi ad usum ablutionis corporalis, per quam significatur interior ablutio peccatorum; ablutio autem fieri potest per aquam, non solùm per modum immersionis, sed etiam per modum aspersionis vel effusionis: & ideo quamvis tutius sit*

bapti-

baptizare per modum immersionis (quia hoc habet communior usus) potest tamen fieri Baptismus per modum aspersionis, vel etiam per modum effusionis; secundùm illud Ezech. 36. Effundam super vos aquam mundam: *Sicut Beatus Laurentius legitur baptizasse, cùm ab eo in craticula superposito se baptizari sanctus Romanus petiisset. Et hoc præcipuè propter necessitatem; vel quia est multitudo baptizandorum, ut patet.* Act. 2. ubi dicitur, *Quòd crediderunt una die tria millia & alia die quinque millia: quandoque autem potest imminere necessitas propter paucitatem aquæ vel propter debilitatem ministri.*

Tutius tamen est baptizare iuxta usum communiter receptum in Ecclesia, qui tempore Divi Thomæ & antea erat per immersionem, nunc autem per infusionem aquæ super caput baptizandi; & hoc observandum est in praxi.

Quæst. 9. Est-ne necessarium ad validitatem Baptismi ter effundere aquam super baptizandum?

Resp. Sanctus Thomas sic respondet post Divum Gregorium relatum in Canone *de trina.* de *Consecrat.* dist. 4. quia de hâc de re consultus fuerat à Leandro Episcopo in Hispania: *Ad Baptismum per se requiritur ablutio aquæ, quæ est de necessitate Sacramenti: modus autem ablutionis per accidens se habet ad Sacramentum; & ideo, sicut ex prædicta authoritate Gregorii patet, quantum est de se, utrumq; licitè fieri potest; scilicet & semel & ter immergere: quia per unicã immersionem significatur unitas mortis Christi, & unitas Deitatis: per trinam autem immersionem significatur triduum sepulturæ Christi, & etiam Trinitas personarum. Sed diversis ex causis, secundum ordinationem Ecclesiæ, quandoque institutus est unus modus, quandoque alius:* D.Th. 3.p. q.66. art.8. in corp.

quia

quia enim à principio nascentis Ecclesiæ quidam de Trinitate malè sentiebant, Christum purum hominem esse existimantes, nec dici filium Dei & Deum nisi propter meritum ejus quod præcipuè fuit in morte; ideo non baptizabant in nomine Trinitatis, sed in commemoratione mortis Christi, & una immersione, quod reprobatum fuit in primitiva Ecclesia: Unde in Canonibus Apostolorum, Can. 10. legitur: *Si quis Presbyter aut Episcopus non trinam immersionem unius mysterii celebret, sed semel mergat in Baptismate (quod dari à quibusdam dicitur in morte Domini) deponatur; non enim nobis dicit Dominus: In morte mea baptizate; sed, In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Postmodum verò inolevit quorumdam schismaticorum & hæreticorum error, homines rebaptizantium:* Sicut de Donatistis Augustinus narrat, super Joan. 11. *& ideo in detestationem erroris eorum fuit statutum in Concilio Toletano 4. quòd fieret una sola immersio, ubi sic legitur Can. 5. Propter vitandum schismatis scandalum, vel hæretici dogmatis usum, simplam teneamus Baptismi immersionem. Sed cessante tali causa communiter ebservatur in Baptismo trina immersio. Et ideo graviter peccaret aliter baptizans, quasi ritum Ecclesiæ non observans; nihilominùs tamen esset Baptismus.* Nunc autem loco trinæ immersionis, trina adhibetur effusio, juxta præscriptum Ritualis Romani.

Quæst. 10. In quanam parte corporis fieri debet effusio aquæ, ad validitatem Baptismi?

Resp. Administrans Sacramentum, ter aquam effundere debet super caput baptizandi ad modum Crucis, ut habetur in Rituali Romano. Unde S. Thomas ait: *Dicendum, quòd expectanda est totalis egressio pueri*

D. Th. 3. p. q. 68. ar. 11. ad 4.

pueri ex utero ad Baptismum, nisi mors immineat. Si tamen primò caput egrediatur, in quo fundantur omnes sensus, debet baptizari, periculo imminente, & non est postea rebaptizandus, si eum perfectè nasci contigerit. Et videtur idem faciendum, quæcumque alia pars egrediatur, periculo imminente: quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vitæ ita consistit, sicut in capite, videtur quibusdam, quòd propter dubium, quacumque alia parte corporis abluta, puer post perfectam nativitatem sit baptizandus sub hac forma: Si non es baptizatus, ego te baptizo. Idem asserit Divus Carolus Actor. p. 4. de Baptismi administratione.

Quæst. 11. Licet-ne in casu necessitatis baptizare puerum adhuc existentem in utero matris?

Resp. Non licet, ut ait S. Isidorus relatus in Canone: *Qui in maternis*, inquit, *uteris sunt, ideo cum matre baptizari non possunt; quia qui natus adhuc secundùm Adam non est, renasci secundùm Christum non potest: neque enim dici regeneratio in eo poterit, quem generatio non præcessit.* Can. Qui in maternis, dist. 4. de consec.

Quæst. 12. Licet-ne occidere matrem cum creditur moritura, ut possit baptizari puer quem gestat in utero?

Resp. Sanctus Thomas sic respondet: *Dicendum, quòd non sunt facienda mala, ut veniant bona, ut dicitur Romanor. 3. & ideo non debet homo occidere matrem, ut baptizet puerum. Si tamen mater mortua fuerit, vivente prole in utero, debet aperiri, ut puer baptizetur.* D. Th. 3. p. q. 68. ar. 11. ad 3.

S. autem Carolus ita monet Parochos: *Parochus aliquando monebit, ut obstetrix aliave mulier in partu præsens, si quando aliquam in parturiendo ita laborantem animadverterit, ut fœtui periculum mortis probabile* S. Carolus Act. p. 4. de iis quę Parochus curet cùm timetur de partu.

antequam integrè nascatur, immineat: ubi primùm aliquod membrum vitalem motum habens, ex matris utero extare videbit, illud aqua perfundens, aspergensve nullo nomine imposito baptizet, dicens: Ego te baptizo, &c. si quando autem in partu mulier obierit, hoc fieri admonebit, ut uterus aperiatur, indeque fœtus eductus, si vivit, quamprimùm baptizetur. Id verò magna cautione fiat, ut & is vivus ex utero extrahatur, & tunc in primis cùm mater verè mortua est, ne pro salute filii mater occidatur. Hæc verò etiam parentes & domesticos, prout opportunitas feret, admonebit, pro fœtu qui in utero est, Deum assiduè intimèque precari, ut ille incolumis in lucem edatur, dignusque sit, antequam obeat Baptismi gratiam percipere, ne sine salutis Sacramento decedat.

Quæst. 13. Licet-ne baptizare filios Judæorum aliorumque Infidelium, invitis parentibus?

D.Th. 3.p. q.68.ar.10. in corp. *Resp.* Sic respondet Divus Thomas; *Dicendum, quòd pueri infidelium filii, aut habent usum rationis, aut non habent. Si autem habent, jam quantum ad ea quæ sunt juris divini vel naturalis, incipiunt suæ potestatis esse, & ideo propria voluntate, invitis parentibus, possunt Baptismum suscipere, sicut & matrimonium contrahere: & ideo tales licitè moneri possunt, & induci ad suscipiendum Baptismum. Si verò nondum habent usum liberi arbitrii, secundùm jus naturale, sunt sub cura parentum, quandiu sibi ipsi providere non possunt. Vnde etiam & de pueris antiquorum dicitur, quòd salvabantur in fide parentum. Et ideo contra justitiam naturalem esset, si tales pueri invitis parentibus baptizarentur, sicut etiam si aliquis habens usum rationis, baptizaretur invitus: esset etiam periculosum taliter filios infidelium*

bapti-

baptizare; quia de facili ad infidelitatem redirent propter naturalem affectum ad parentes. Et ideo non habet hoc Ecclesiæ consuetudo, quòd filii Infidelium, invitis parentibus, baptizentur.

CAPUT III.

De forma Sacramenti Baptismi, & de Baptismo sub conditione.

Quæst. 1. QUænam est forma Sacramenti Baptismi?

Resp. Verba formæ Sacramenti Baptismi sunt, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*; ut patet ex Concilio generali Lateranensi, relato in tit. *de summa Trinitate*. & ex Tridentino sess. 7. Can. 4. *de Baptismo*. Id autem nos docuit Christus Dominus, cùm dixit discipulis: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Quæ quidem verba proferri debent distinctè, nihil omittendo, vel immutando; attentè ac devotè, statim ac infunditur aqua super caput baptizandi. *Hoc non obstante, ut ait Eugenius IV. in Decreto unionis in Concilio Florentino: non tamen negamus, quin & per illa verba: Baptizetur talis servus Christi, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, vel: Baptizatur manibus meis talis in nomine Patris, & Filii & Spiritus sancti, verum perficiatur Baptisma; quoniam cum principalis causa, ex qua Baptismus virtutem habet, sit sancta Trinitas: instrumentalis autem sit Minister qui tradit exterius Sacramentum, si exprimitur actus qui*

Cap. Firmiter, de summa Trinit. & fide Catholica.

Matth. 28.

qui per ipsum exercetur ministrum cum sanctæ Trinitatis invocatione, perficitur Sacramentum.

Quæst. 2. Quænam forma utendum est, cùm dubium est, utrum ille qui Baptismum vult suscipere, jam fuerit baptizatus?

Resp. Ut habet Innocentius III. relatus in Canone: *De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizentur his verbis præmissis: Si baptizatus es, non te baptizo; sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo.*

Can. De quibus, de Baptismo.

Quæst. 3. Quid agere debet Parochus in Baptismo puerorum, qui fuerunt expositi?

D. Carolus Act. p. 2. In Synodo Diœcef. 3. Decret. 11.

Resp. Respondeo ex Divo Carolo: *Infans expositus, si illum baptizatum esse non constet, baptizetur, hac tamen verborum formula. Si tu es baptizatus, ego non te baptizo, & si nondum es baptizatus, ego te baptizo, &c.* Quod quidem probatur primò authoritate Divi Gregorii relati in Canone, ubi ait: *Parvulos qui à parentibus subtracti sunt, & an baptizati sint, ignoratur, hos ut baptizare debeas secundùm Patrum traditionem, si non fuerit qui testificetur, ratio poscit.*

Can. Parvulos, de consecr. dist. 4.

Secundò probatur ex Concilio Carthaginensi relato in Canone: *Placuit,* inquit Concilium, *de infantibus, quoties non inveniuntur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubitatione testentur, absque ullo scrupulo esse baptizandos.*

Can. Placuit, de consecr. dist. 4.

Denique S. Leo, Leoni Episcopo Ravennati scribens, ait: *Cùm itaque Baptismi sui nihil recordatur, qui regenerationis est cupidus, nec alter attestari de eo possit qui sciat consecratum, nec ille qui consecratur; scimus quidem inexpiabile esse facinus, quoties juxta hæreticorum damnata à sanctis Patribus instituta cogitur aliquis lavacrum, quod regenerandis semel tributum est, bis subire,*

Can. Cùm itaque, de consecr. dist. 4.

Apo-

Apostolica reclamante sententia, quæ nobis unam prædicat in Trinitate Deitatem, unam in fide confessionem, unum in baptismate Sacramentum. Sed in hoc nihil simile formidatur, quoniam non potest in iterationis crimen venire, quod omninò factum esse nescitur: atque ideo, quoties persona talis inciderit, sollicitâ primùm examinatione discutite, & longo tempore (nisi fortè supremus finis immineat) indagate, utrum nemo penitùs sit qui testimonio suo juvare possit ignorantiam nescientis: & cùm constiterit, hunc qui baptismatis indiget Sacramento, sola inaniter suspicione prohiberi: accedat intrepidus ad consequendam gratiam, cujus in se nullum scit esse vestigium; nec vereamur huic salutis januam aperire, quam nunquam antea docetur ingressus.

Quæst. 4. Quam pœnam incurreret Sacerdos, qui puerum jam baptizatum iterùm baptizaret absque probabili dubio de ejus Baptismo jam suscepto? Cap. Ex litterarum, de Apostatis.

Resp. Ut dicitur in Concilio generali Lateranensi: *Si qui baptizatos rebaptizare ausu temerario præsumpserit, excommunicationis mucrone percussus, ab omni officio & beneficio Ecclesiastico deponatur.* Cap. Licèt, de Baptis.

Sanctus autem Carolus ait: *Cùm infans qui Baptismo offertur, re diligenter perquisita, dubium relinquitur, aut certè non apparet, eum baptizatum esse, ut de expositis parvulis dubitari atque ignorari sæpenumero solet. Quod si re accuratè investigata, exploratum habuerit, illum forma servata baptizatum esse: caveat omninò, ne hanc sub conditione baptizandi formam adhibeat, cum sacrilegium committat, si contra fecerit, & illud impedimentum contrahat, quod sacri Canones irregularitatem vocant.* D. Carolus Act. p. 4. de Baptis. administr.

Unde

Unde idem Sanctus, De iis quæ Parochus, antequam infans in Ecclesiam ad baptis. deferat. præmonebit: *Cùm vero sæpe aliàs, tum maximè cùm expositum baptizat, hoc graviter monebit, ut omnes quicumque sint, caveant suos, aut alienos filios exponere; tuncque ne exponant in loco publico, ubi facilè perirent, sed in hospitalibus locisve speciatim eo nomine constitutis: ac præterea collo appensa alligatave infantis qui exponitur schedula, aut nota alia indicante nomen & Baptismum, si baptizatus est.*

Quæst. 5. Est-ne baptizandus saltem sub conditione puer, qui baptizatus est domi imminente mortis periculo?

Catechis. Concilio Tridentin. de Baptis. §. 56.

Resp. Catechismus Concilii Tridentini sic respondet: *Qua in re diligenter à Pastoribus aliqua providenda sunt, in quibus ferè quotidie non sine maxima Sacramenti injuria peccatur; neque enim desunt, qui nullum scelus admitti posse arbitrentur, si quemvis sine delectu cum adjunctione illa baptizent: quare si infans ad eos deferatur, nihil prorsus quærendum putant, an is priùs ablutus fuerit, sed statim ei Baptismum tribuunt: quin etiam quamvis exploratum habeant, domi Sacramentum administratum esse, tamen sacram ablutionem in Ecclesia adhibita solemni ceremonia cum adjunctione repetere non dubitant. Quod quidem sine sacrilegio facere non possunt, & eam maculam suscipiunt, quam divinarum rerum scriptores irregularitatem vocant. Nam ea Baptismi forma, ex Alexandri Papæ authoritate, in illis tantùm permittitur, quibus, re diligenter perquisita, dubium relinquitur, an Baptismus ritè susceperint. Aliter verò nunquam fas est, etiam cum adjunctione, Baptismum alicui iterum administrare.*

Quæst.

Quæst. 6. Quid agendum est cum baptizatis ab hæreticis, cùm abjurant hæresim ut fidem Catholicam profiteantur?

Resp. Cùm Calvinistæ & Lutherani hujus temporis hæretici, eadem utantur materia, eademque forma, qua Catholici utuntur, rebaptizandi utique non sunt post abjurationem, nisi aliàs adesset dubium, an quis validè baptizatus fuerit; in quo casu baptizandi essent sub conditione, ut diximus; unde sanctus Gregorius relatus in Canone, sic habet: *Ab antiqua Patrum institutione didicimus, ut qui apud hæresim in Trinitatis nomine baptizantur, cùm ad sanctam Ecclesiam redeunt, aut unctione Chrismatis, aut impositione manus, aut sola professione fidei ad sinum matris Ecclesiæ revocentur. Vnde Arianos per impositionem manus Occidens, per unctionem verò sancti Chrismatis ad ingressum sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Oriens reformat. Monothelitas verò & alios ex sola vera confessione recipit; quia sanctum Baptisma, quod sunt apud hereticos consecuti, tunc in eis vires emundationis recipit, cùm vel illi per impositionem manus Spiritum sanctum acceperint, vel isti propter professionem veræ fidei, sanctæ & universalis Ecclesiæ visceribus fuerint uniti. Hi verò hæretici, qui in Trinitatis nomine minimè baptizantur, sicut sunt Bonosiani, & Cataphrigæ (quia & illi Christum Dominum non credunt, & isti sanctum Spiritum perverso sensu esse quemdam pravum hominem Montanum credunt; quorum similes multi sunt) & alii tales, cùm ad sanctam Ecclesiam veniunt, baptizantur, quia Baptisma non fuit, quod in errore positi in sanctæ Trinitatis nomine minimè perceperunt.*

S. Greg. lib. 9. epist. 61. refertur in Can. Ab antiqua, Et cap. Hi verò, de consec. dist. 4.

Ex hoc Divi Gregorii loco colligere licet, nequidem sub conditione baptizandos

esse

esse hæreticos, qui validè semel baptizati fuerunt, sed supplendas esse ceremonias secundùm præscriptum Ritualis Romani, ubi dicitur: *Hæretici verò ad Catholicam Ecclesiam venientes, in quorum Baptismo debita forma, aut materia servata non est, ritè baptizandi sunt: sed prius errorum suorum pravitatem agnoscant & detestentur, & in fide Catholica diligenter instruantur. Ubi verò debita forma & materia servata est, omissa tantùm suppleantur, nisi rationabili de causa aliter Episcopo videatur.*

Rituale Roman. tit. de Baptismo adultorũ.

Quæst. 7. Quam pœnam incurrunt, qui Baptismum bis suscipiunt?

Can. Qui his, de cõsecrat. dist. 4.

Resp. Sic legitur in Canone: *Qui bis ignoranter baptizati sunt, non indigent pro eo pænitere, nisi quòd, secundùm Canones, ordinari non possunt, nisi magna aliqua necessitas cogat. Qui autem non ignari iterum baptizati sunt, quasi iterum crucifixerunt Christum, per septem annos pæniteant.*

Addit Glossa ibidem: *Et est sciendum, quòd scienter rebaptizatus, est in perpetuum irregularis; si autem ignoranter, dispensetur cum eo ex causa.*

Quæst. 8. Quænam mutatio in forma Sacramenti Baptismi reddit illud invalidum?

D. Thom. in 4. sent. dist. 3. ar. 2. quæst. 3. in corp.

Resp. Respondeo ex Divo Thoma: *Si subtrahatur aliquod quod sit de essentia formæ, certum est, quòd non est Baptismus, & ille qui baptizat, graviter peccat; quia apud omnes invocatio Trinitatis est de essentia formæ, ideo hoc nullo modo subtrahi potest. Sed quidam dicunt, quòd expressio actus non est de substantia formæ; unde si subtrahatur, facta sola Trinitatis invocatione, erit Baptismus. Sed contra hoc est Decretalis Alexandri Papæ III. Quòd si quis puerum in aqua merserit,*

rit, dicendo, In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti; si non dicat, Ego te baptizo, non est puer baptizatus; oportet enim quod per formam virtus Trinitatis invocatæ ad materiam propositam determinetur, quod fit in expressione actus. Similiter expressio personæ baptizatæ est de substantia formæ, quia per eum determinatur actus ad hunc Baptismum: & ideò si subtrahatur, non erit Baptismus; sed expressio personæ baptizantis, dicitur quòd non est de forma quantum ad necessitatem Sacramenti, sed ex institutione Ecclesiæ, ut intentio magis feratur ad actum illum; & ideò si omittat, erit Baptismus, sed peccat omittens.

Quæst. 9. Licet-ne in casu necessitatis se ipsum baptizare?

Resp. Non licet, ut ait Alexander III. relatus in Canone; cùm enim consultus esset ab Episcopo Metensi, quid agendum esset cum Judæo, qui in mortis articulo agens inter Judæos qui eum baptizare noluerunt, se ipsum in aquam immersit, dicendo: *Ego me baptizo in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Respondemus*, ait Pontifex, *quod cùm inter baptizatum & baptizantem debeat esse discretio, sicut ex verbis Domini colligitur, dicentis Apostolis: Ite, baptizate omnes gentes in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti; memoratus Iudæus est denuò ab alio baptizandus, ut ostendatur quòd alius est qui baptizatur, & alius qui baptizat.*

Can. Debitum, De Baptismo.

Caupt IV.

De Ministro Baptismi.

Quæst. 1. Quisnam est Minister Baptismi?

Resp. Minister legitimus Baptismi, est solus Sacerdos; ut enim ait sanctus Isidorus relatus in Canone: *Constat, Baptisma solis sacerdotibus esse tractandum, ejusque mysterium nec ipsis Diaconis explere est licitum absque Episcopo vel Presbytero, nisi his procul absentibus ultima languoris necessitas cogat; quod & Laicis fidelibus plerumque permittitur, ne quispiam sine remedio salutari de sæculo evocetur.*

Can. Constat, De Consecr. dist. 4.

Et Glossa in Canone *Diaconos*, dist. 93. verbo, *Necessitas. Ubi necessitas exigit, & Presbyter est absens, potest Diaconus jure suo baptizare.*

Non debet, inquit Divus Thomas, *mulier baptizare, si adsit copia viri, sicut nec Laicus præsente Clerico, nec Clericus præsente Sacerdote; qui tamen potest baptizare præsente Episcopo, eo quòd hoc pertinet ad officium Sacerdotis.*

D. Th. 3. p. q. 67. art. 4. in corp.

Quæst. 2. Peccat-ne Laicus sine necessitate baptizans?

Resp. *Si extra necessitatis articulum*, inquit Divus Thomas, *Laicus baptizet, peccat quidem, tamen Sacramentum Baptismi confert.*

D. Th. 3. p. q. 67. art. 3. ad 1.

Ideoque sanctus Carolus ait, *Et quoniam si à muliere, vel à Laico secus fit* (id est sine necessitate) *grave peccatum admittitur, id etiam monebit Parochus.*

S. Carol. Act. p. 4. de Ministro Baptismi.

Quæst. 3. Parentes possunt-ne liberos suos baptizare?

Resp. Non debent eos omnino baptizare nisi

nisi in necessitatis articulo: *Parentes autem,* inquit Divus Carolus, *omninò caveant, ne liberos suos baptizent absque manifesta necessitate: cùm scilicet alii quoquo modo apti non adsunt, & periculi urget necessitas. Quod ipse etiam monebit, prout usu aliquando venit.* S. Carol. ibidem.

Quæst. 4. Pater qui baptizavit Filium in casu necessitatis, potest-ne petere ab uxore debitum matrimonii?

Resp. Potest, ut ait Joannes VIII. relatus in Canone: *Dicimus,* inquit Pontifex scribens Episcopo Lemovicensi, qui eum hâc de re consuluerat, *omittendum esse, & inculpabile judicandum, quod necessitas intulit. Nam hoc baptizandi opus Laicis fidelibus juxta Canonicam autoritatem, si necesse fuerit facere, liberè conceditur. Unde si supradictus genitor filium suum corpore morientem aspiciens, ne animam perpetua morte pereuntem dimitteret, sacri unda Baptismatis lavit, ut eum de potestate autoris mortis & tenebrarum eriperet, & in regnum Christi jam regnaturum sine dubitatione transmitteret, bene fecisse laudatur; idcirco suæ uxori sibi jam legitimè sociatæ impunè, quandiu vixerit, judicamus manere conjunctum.* Can. Ad limina, 30. q. 1.

Quæst. 5. Qui baptizatus non est, potest-ne alterum baptizare?

Resp. Certum est, quòd potest, ut declarat Nicolaus Papa consultis Bulgarorum respondens: *A quodam,* inquit, *Judæo, nescitis utrum Christiano, an pagano, multos in patria vestra baptizatos asseritis: & quid de iis sit agendum, consulitis. Hi profectò, si in nomine sanctæ Trinitatis baptizati sunt, constat, eos non esse denuò baptizandos.* Can. A quodam, de Consec. dist. 4.

Rationem affert Divus Thomas: *Sicut ex parte materiæ,* inquit, *quantum ad* D. Th. 3. p. q. 67. art. 5. in corp.

D 2 ne-

necessitatem Sacramenti, sufficit quæcumque aqua; ita etiam sufficit ex parte Ministri quicumque homo. Et ideò etiam non baptizatus in articulo necessitatis baptizare potest; ut si duo non baptizati se invicem baptizent, dum priùs unus baptizaret alium, & postea baptizaretur ab eodem: & consequeretur uterque non solùm Sacramentum, sed etiam rem Sacramenti. Si verò extra articulum necessitatis hoc fieret, uterque graviter peccaret, scilicet baptizans & baptizatus: & per hoc impediretur Baptismi effectus, licèt non tolleretur ipsum Sacramentum.

Quæst. 6. Sacerdos qui solemniter baptizaret absque consensu proprii Parochi, peccaret-ne?

D. Th 3.p. q.67.art.4. ad 2. *Resp.* Peccaret; nam, ut ait Divus Thomas: *Quando Baptismus solemniter & ordinatè celebratur, debet aliquis Sacramentum Baptismi suscipere à Presbytero curam animarum habente, vel ab aliquo vice ejus.*

Quæst. 7. Valeret ne Baptismus, si unus infunderet aquam super pueri caput, & alter proferret verba formæ?

D. Th.3.p. q.66.art.6. ad 3. *Resp.* Non foret validus talis Baptismus, quia, ut ait Divus Thomas: *Integritas Baptismi consistit in forma verborum & in usu materiæ: & ideò neque ille qui tantùm verba profert, baptizat; neque ille qui immergit. Et ideò si unus verba proferat, & alius immergat, nulla forma verborum poterit esse conveniens.*

Quæst. 8. Licet-ne plures simul baptizare?

D. Th.3.p. q.67.art.6. ad 2. *Resp.* Ex Angelico Doctore: *In casu necessitatis unus posset simul plures baptizare sub hac forma: Ego vos baptizo; putà si immineret ruina, aut gladius, aut aliquid hujus-*

juſmodi, quod omninò moram non pateretur, ut ſigillatim omnes baptizarentur. Sed extra caſum neceſſitatis graviter peccaret, qui multos ſimul baptizaret.

Quæſt. 9. Eſt-ne differendus Baptiſmus parvulorum & adultorum? Idem habet q.66.a.5.ad 4.

Reſp. *Si pueri ſint baptizandi*, inquit Divus Thomas, *non eſt differendum Baptiſma: Primò quidem, quia non expectatur in eis major inſtructio, aut etiam plenior converſio. Secundò propter periculum mortis, quia non poteſt ei alio remedio ſubveniri, niſi per Sacramentum Baptiſmi; adultis verò ſubveniri poteſt per ſolum Baptiſmi deſiderium: & ideò adultis non ſtatim cum convertuntur, eſt Sacramentum Baptiſmi conferendum; ſed oportet differre uſque ad aliquod certum tempus: Primò propter cautelam Eccleſiæ ne decipiatur, Sacramentum fictè accedentibus conferens, ſecundùm illud Ioan.* 4. NOLITE OMNI SPIRITUI CREDERE, SED PROBATE SPIRITUS, SI EX DEO SINT: *Quæ quidem probatio ſumitur de accedentibus ad Baptiſmum, quando per aliquod ſpatium eorum fides & mores examinantur; ſecundò hoc eſt neceſſarium ad utilitatem eorum qui baptizantur, quia aliquo temporis ſpatio indigent ad hoc quòd plenè inſtruantur de fide, & exercitentur in his quæ pertinent ad vitam Chriſtianam*. D. Th.3.p. q.68.art.8. in corp.

Sed quia ſæpè aliquando accidit, quòd parentes non adhibent omnem diligentiam, ut filii eorum baptizentur, ſed differunt eorum Baptiſma expectando patrinos vel matrinas, plura Concilia huic malo remedium adhibere conati ſunt, illud expreſsè prohibendo.

Concilium Lingonenſe: *Sacerdotes*, inquit, *curati ſæpè moneant ſuos Parochianos, & maximè quando ſcient aliquas prægnantes* Concil. Lingonenſe an.1404.

esse proximas partui, quod infantes suos noviter natos faciant, quam citò potuerint, baptizari; ne differant eorum Baptisma pro expectando patrinos vel matrinas, vel alia causa: quia periculum est in mora, & si infantes interim sine Baptismo morerentur, eorum damnatio imputaretur illis, qui Baptismum distulerunt.

Concilium Bituricense ann. 1582. *Quia Baptismus*, inquit, *est ingressus in Ecclesiam Christi, & id sine quo nemini in regnum cælorum patet aditus; idcircò præcipimus, ut quàm citissimè fieri poterit, parentes liberos suos baptizandos curent, neque diu expectent susceptores & patrinos, ne dum in vana ad Baptismum pompa apparanda tempus teritur, animas Christi sanguine redemptas maximo gravissimoque periculo, è quo emergere nunquam possint, exponant.*

Communiter prohibetur in Diœcesibus Galliæ differre Baptismum ultra tres dies, & sic statutum fuit in Synodo Diœcesis Vasionensis an. 1676.

Conc. Provinc. Beneventan. ann. 1693. tit. 36. c. 8.

Et in Concilio recentiori Beneventano, statuitur, ut *Baptismus ultra tertium diem non protrahatur*; juxta decretum Concilii Provincialis Avenionensis, an. 1594. & in Synodo Montis Falisci Eminentissimi Cardinalis Barbadici, an. 1692. idem statuitur, ut & in Synodo Cæsenæ Eminentissimi Cardinalis Denoff. an. 1693.

Synod. Cæsenæ ann. 1693. lib. 2. c. 2.

Notãdum est, quòd in pluribus Synodis, & præsertim in Synodo Cæsenæ Eminentissimi Cardinalis Denoff. statutum est, ut *peracto baptismate, moneant Parochi obstetrices, ut parentibus denuncient, ne aut ipsi, aut quispiam alius infantem, ante expletum annum, in lecto retineant, sine convenienti repagulo, quo à suffocationis periculo tutè defendatur; id enim, sub ex-*

com-

communicationis pœna, actu incurrenda, vetitum eis esse volumus.

CAPUT V.

De his qui possint baptizari, & de dispositionibus ad Baptismum requisitis.

Quæst. 1. QUIBUSNAM conferri potest Sacramentum Baptismi?

Resp. Certum est, quemlibet hominem dum vivit, esse subjectum capacem Sacramenti Baptismi, juxta illud Domini, qui dixit Apostolis suis: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, &c.* Matth. 28.

Hoc autem probat Innocentius III. relatus in Canone, exemplo circumcisionis: *Cùm circumcisio*, inquit, *tam adultis quàm parvulis ex præcepto Domini conferretur; nec Baptismus qui successit loco ipsius, & generalior tamen existit, cùm tam viri quàm fœminæ baptizentur, minoris videtur effectus, tam adultis quàm parvulis est conferendus; sicut enim sine distinctione qualibet Mosaica lex clamabat:* Anima cujus præputii caro circumcisa non fuerit, peribit de populo suo; *Ita nunc indistinctè vox intonat Evangelica:* Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum Dei. Cap. Majores, De Baptismo.

Quæst. 2. Debent-ne Adulti furiosi aut amentes baptizari?

Resp. *Dicendum*, inquit Divus Thomas, *quòd circa amentes & furiosos est di-* D. Th. 3. p. q. 68. art 12. in corp.

stinguendum. Quidam enim sunt à nativitate tales, nulla habentes dilucida intervalla, in quibus etiam nullus usus rationis apparet; & de talibus, quantum ad Baptismi susceptionen, videtur esse idem judicium ac de pueris qui baptizantur in fide Ecclesiæ, ut supradictum est. Alii verò sunt amentes, qui ex sana mente quam habuerunt priùs, in amentiam inciderunt; & tales sunt judicandi secundùm voluntatem quam habuerunt, dum sanæ mentis existerent; & ideò si tunc apparuit in eis voluntas suscipiendi Baptismum, debet eis exhiberi in furia & in amentia constitutis, etiamsi tunc actu contradicant. Alioquin si nulla voluntas suscipiendi Baptismum in eis apparuit, dum sanæ mentis essent, non sunt baptizandi. Quidam verò sunt, qui etsi à nativitate fuerint furiosi, vel amentes, habent tamen aliqua lucida intervalla, in quibus recta ratione uti possunt; unde si tunc baptizari voluerint, baptizari possunt etiam in amentia constituti, & debet eis tunc Sacramentum conferri, si periculum timeatur; alioquin melius est, ut tempus expectetur, in quo sint sanæ mentis, ad hoc quòd devotiùs suscipiant Sacramentum. Si autem tempore lucidi intervalli non appareat in eis voluntas suscipiendi Baptismum, baptizari non debent in amentia constituti. Quidam verò sunt qui etsi non omninò sanæ mentis existant, in tantum tamen ratione utuntur, quòd possunt de sua salute cogitare, & intelligere Sacramenti virtutem; & de talibus idem est judicium, sicut de his qui sanæ mentis existunt, qui baptizantur volentes, non autem inviti.

Quæst. 3. Quid agendum est in Baptismo monstrorum?

Resp. Magna prorsus adhibenda est cautio:

tio : *Si quando propterea , inquit* sanctus Carolus , *monstrum humanum Baptismo offertur , videndum est antequam baptizetur, an una persona sit , an verò duæ : tum masculusne sit, an fœmina. Sique re perspecta , dubium est an sint duo , utpotè quia duo capita non habet , nec pectora benè distincta ; unus intentione certa neque vaga simpliciter baptizetur ; alter verò seu alii sub conditione : Si non es baptizatus , &c. Si verò quia duo capita , pectora duo, aut corpora etiam distincta in monstro apparent , homines duos esse perspicuum est , singuli simpliciter baptizentur. Quòd si mortis periculum in mora erit , numero plurali baptizentur : Ego vos baptizo in nomine Patris , &c. Sin autem utpotè unum tantùm caput habens , tanquam unus baptizetur , etiamsi alia membra plura geminatave habeat. At verò monstrum quod hominis speciem non præ se fert , non baptizetur , nisi primùm Archiepiscopus consulatur; de cujus etiam consilio agetur , quod supra de monstro humano dictum est , si tempus dabitur..*

D. Carol. Act. p. 4. Quæ Parochus in Baptismi ministratione animadvert.

Quæst. 4. Quænam requirantur dispositiones ad Baptismum validè suscipiendum ?

Resp. Constat in primis, quòd à pueris nondum habentibus usum rationis, Ecclesia nullam exigit dispositionem : ut enim ait Divus Augustinus relatus in Canone : *Mater Ecclesia os maternum parvulis præstat , ut sacris mysteriis imbuantur : quia nondum possunt corde proprio credere ad justitiam, nec ore proprio confiteri ad salutem. Nec ideò tamen eos quisquam fidelium fideles appellare cunctatur , quod à credendo utique nomen est ; quamvis hoc non ipsi , sed alii pro iis inter Sacramenta responderint. Si autem propterea rectè fideles vocantur , quoniam fidem per*

Can. Mater , De Consecr. dist. 4.

verba gestantium quodammodo profitentur: cur etiam non prius pœnitentes habeantur, cùm per eorumdem verba gestantium, diabolo & huic sæculo renuntiare monstrantur?

Sola autem in adultis dispositio ad validè suscipiendum Baptismum, est eorum consensus, ut dicit Innocentius III. in cap. *Majores, De Baptismo. Is qui terroribus atque suppliciis*, inquit summus Pontifex, *violenter attrahitur, & ne detrimentum incurrat, Baptismi suscipit Sacramentum; talis characterem suscipit Christianitatis impressum, & ipse tanquam conditionaliter volens, licèt absolutè non velit, cogendus est ad observantiam fidei Christianæ, in quo casu debet intelligi Decretum Concilii Toletani; Ille verò qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem nec characterem suscipit Sacramenti; quia plus est expressè contradicere, quàm minimè consentire; sic nec ille notam alicujus reatus incurrit, qui contradicens penitus & reclamans, thurificare idolis cogitur violenter.*

Quæst. 5. Fides suscipientium, aut parentum pueri baptizandi, est ne necessaria ad validitatem Sacramenti Baptismi?

Resp. Non est necessaria, quia, ut ait Divus Augustinus relatus in Canone: *Offeruntur quippè parvuli ad percipiendam spiritualem gratiam, non tam ab eis, quorum gestantur manibus (quamvis & ab ipsis, si & ipsi boni fideles sunt) quàm ab universa societate Sanctorum atque Fidelium; ab omnibus namque offerri rectè intelliguntur, quibus placet quod offeruntur, & quorum sancta atque individua charitate ad communicationem sancti Spiritus adjuvantur.*

Can. Quæsit, De Cō-secr. dist. 4.

Quæst. 6. Quænam requiruntur dispositiones in adultis ad legitimè suscipiendum Ba-

Baptismum, nempè gratiam cum charactere?

Resp. Tres requiruntur. Prima est consensus, de quo modò locuti sumus, qui non debet esse necessariò actualis & expressus, sed sufficit virtualis, aut interpretativus; scilicet, quòd qui vult baptizari, habuerit voluntatem actualem suscipiendi Baptismum, eamque non revocaverit: nam ut dicitur in cap. *Majores. De Baptismo: Dormientes autem & amentes, si priusquam amentiam incurrerent, aut dormirent, in contradictione persisterent: quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare, & si fuerint sic immersi, characterem non suscipiunt Sacramenti. Secus autem si priùs catechumeni extitissent, & habuissent propositum baptizandi: unde tales in necessitatis articulo consuevit Ecclesia baptizare. Tunc ergo characterem Sacramentalis imprimit operatio, cùm obicem voluntatis contrariæ non invenit obsistentem.*

Secunda dispositio necessaria est fides, & notitia principalium mysteriorum Christianæ Religionis, juxta id quod dicitur Marci ultimo: *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit:* Nam ut docet Divus Augustinus relatus in Canone, *Possunt quidem homines Baptismum etiam foris Ecclesiam accipere, sed salutem beatitudinis extra eam nemo potest percipere, vel tenere.* Et ut ait Divus Thomas: *Dupliciter aliquid ex necessitate requiritur ad Baptismum: uno modo sine quo gratia haberi non potest, quæ est ultimus effectus Sacramenti: & hoc modo recta fides requiritur ad Baptismum, quia sicut dicitur, Rom. 3.* JUSTITIA DEI EST PER FIDEM JESU-CHRISTI.

Can. Ecclesia, De Cōsecr. dist. 4.

D. Th. 3. p. q. 68. art. 8. in corp.

Tertia dispositio in adultis ad recipien-

dam gratiam Baptiſmi, eſt dolor peccatorum, & propoſitum obſervandi legem Dei: ut conſtat ex verbis Divi Petri Actor. c. 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrum in nomine Ieſu-Chriſti in remiſſionem peccatorum veſtrorum*. Et ex D. Auguſtino relato in Canone: *Omnis enim*, inquit, *qui jam arbiter voluntatis ſuæ conſtitutus eſt, cùm accedit ad Sacramenta fidelium, niſi eum pœniteat vitæ veteris, novam non poteſt inchoare: ab hac pœnitentia, cùm baptizantur, ſoli parvuli ſunt immunes; nondum enim uti poſſunt libero arbitrio*.

Can. Tres ſunt De Pœnit. diſt. 1.

Quæſt. 7. Qualis neceſſariò debet eſſe dolor ad recipiendam gratiam Baptiſmi, & ex quo motivo produci debet?

Cōc. Trid. ſeſſ. 6. De Iuſtifi. c. 6.

Reſp. Videtur, quòd juxta Concilium Tridentinum iſte dolor produci debeat ex motivo amoris Dei, & quòd ſolum motivum timoris pœnarum gehennæ minimè ſufficiat. *A Deo*, inquit, *juſtificari impium per gratiam ejus, per redemptionem quæ eſt in Chriſto Ieſu; & dum peccatores eſſe ſe intelligentes, à divinæ juſtitiæ timore quo utiliter concutiuntur, ad conſiderandam Dei miſericordiam ſe convertendo in ſpem eriguntur, fidentes Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore, illumque tanquam omnis juſtitiæ fontem diligere incipiunt, ac propterea moventur adversùs peccata per odium aliquod & deteſtationem, hoc eſt, per eam pœnitentiam, quam antè Baptiſmum agi oportet*. Proindeque, juxta Concilium, oportet, ut deteſtatio peccatorum requiſita ante Baptiſmum, procedat ex amore Dei tanquam omnis juſtitiæ auctoris; atqui amor, quo amatur Deus ut auctor omnis juſtitiæ, eſt propriè amor charitatis; ergo Concilium voluit pro adultis ad diſ-

dispositionem in Baptismo actum amoris charitatis.

Hoc autem clariùs apparet ex Actis ejusdem Concilii relatis à Cardinali Palavicino in ejus historia: *In actis legitimis servatis in Ælia arce sancti Angeli, his verbis, additur eodem capite, Deum tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipere, ac propterea moveri adversus peccata per odium aliquod ac detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam quam ante Baptismum agi oportet, &c. Quod attinet ad id quod dicitur de dilectione, advertendum est per tenorem Decreti priùs delineati nullam fieri dilectionis mentionem; sed Salvatorem Alepium Archiepiscopum Turritanum, Claudium Iajum Societatis Iesu, Lypomannum Veronensis adjutorem, & Pium Franciscanorum Præsidem admonuisse, ut aliquis charitatis actus insereretur. Cumque id ad omnium Patrum judicium relatum fuerat, cum aliis præcipuis notis, ut indicavimus: viginti tres ex ipsis disertè istud comprobasse, adeoque insertum Decreto.* Palavicin. lib.8. hist. c. 23. q. 12.

Quibusdam pariter animadvertentibus, charitatem superiori capite memoratam recenseri sub illius initium decreti inter ea quæ præparant animam ad justitiam suscipiendam: postea verò tanquam ipsius justitiæ formam poni. Responderunt Decreti formatores, in primo loco sermonem esse de quodam actu charitatis, cùm insit aliqua dilectio in homine non quidem obtinente, sed exoptante justitiam; at in secundo significari habitum charitatis.

Denique idem dolor eademque attritio, quæ in Sacramento Pœnitentiæ requiritur, ad Baptismi quoque Sacramentum desideratur; de quo pleniùs in Tract. de Pœnitent. Tom. 4.

Quæst.

Quæst. 8. Est-ne baptizando imponenda aliqua Pœnitentia in satisfactionem suorum peccatorum?

D. Th. 3. p. q. 68. art. 5. ad 3.

Resp. *Dicendum*, ait Divus Thomas, *quod restituere malè ablata proximis, & satisfacere eis de injuriis illatis, est cessare à peccando; quia hoc ipsum quod est detinere aliena, & proximum læsum non placare, est peccatum. Et ideo peccatoribus baptizatis injungendum est, quòd satisfaciant proximis & quòd desistant à peccato, non est autem injungendum, quòd pro peccatis præteritis aliquam pœnam patiantur.*

Caput VI.

De effectibus Baptismi.

Quæst. 1. Quinam sunt effectus Baptismi?

S. Bonav. in 4. dist. 4. art. 1. qu. 3. 1. p.

Resp. Ex Divo Bonaventurâ, *Triplex est effectus Baptismi. Primus characteris impressio: Secundus gratiæ infusio: Tertius Innocentiæ restitutio.*

Quæst. 2. Quosnam spirituales fructus nobis affert character?

D. Th. 3. p. q. 63. art 6. in. corp.

Resp. *In Sacramento Baptismi*, ait Divus Thomas, *imprimitur character, quia per ipsum homo accipit potestatem recipiendi alia Ecclesiæ Sacramenta; unde Baptismus dicitur esse janua omnium Sacramentorum:* Deinde distinguit fideles ab infidelibus, ut ait Divus Bonaventura.; tùm divinæ nos participes efficit naturæ. *Divina Beatitudo*, inquit Divus Dionysius, *accedentem ad Baptismum in sui participationem recipit, & proprio lumine quasi quodam signo ipsi tradit suam participationem.*

S. Dionys. de Eccles. Hierarch. cap. 2.

San-

Sanctus autem Ambrosius ait : *Spiritu signamur, ut imaginem ejus & gratiam tenere possimus*. Quod tamen intelligi debet de iis qui nullum obicem ponunt gratiæ, characterem Baptismi recipiendo in statu peccati. D. Ambr. lib. 1. de Spiritu sancto c. 6.

Character, ait Divus Thomas, *directè quidem & propinquè disponit animam ad ea quæ sunt divini cultus exequenda. Et quia hæc idonea non fiunt sine auxilio gratiæ; ex consequenti divina largitas recipientibus characterem, largitur gratiam, per quam dignè impleant ea, ad quæ deputantur*. D.Th. 3.p. q. 63. art. 4. ad 1.

Quæst. 3. Quosnam fructus affert gratia Baptismalis?

Resp. Plures: Primus est delere omnia peccata tam originalia quàm actualia, ut prædixerat Ezechiel, cap. 16. *Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamenti vestris*. Idem asserit Eugenius IV. in Concilio Florentino: *Sacramenti Baptismi effectus est remissio omnis culpæ originalis & actualis*. Et, ut ait Divus Augustinus, *Generante carne tantummodò trahitur peccatum originale: regenerante autem Spiritu, non solùm originalium, sed etiam voluntariorum fit remissio peccatorum*. D.August. lib. 1. de Peccatis meritis & remissione, c. 15.

Secundus effectus gratiæ Baptismalis, est quòd nos hæredes efficiat æternæ salutis. Marci 16. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit*.

Tertius effectus est incorporatio Christo: *Per Baptismum*, ait Divus Thomas, *aliquis incorporatur Christo quasi membrum ipsius: sicut autem à capite naturali derivamur ad membra sensus & motus, ita à capite spirituali, quod est Christus, derivatur ad membra ejus sensus spiritualis, qui consistit in cognitione veritatis, & motus spiritualis, qui* D.Th. 3.p. q. 69. art. 5. in corp.

est.

est per gratiæ influxum : & ideo consequens est, quòd baptizati illuminentur à Christo circa cognitionem veritatis, & fœcundentur ab eo fœcunditate bonorum operum per gratiæ infusionem.

Quartus effectus est consecutio, seu infusio omnium virtutum & donorum. *Manifestum est*, inquit Divus Thomas, *quòd per Baptismum aliquis consequitur gratiam & virtutes.*

D. Th. 3. p. q. 69. art. 4. in corp.

Ultimus effectus Baptismi, est apertio januæ Regni cœlestis. *Dicendum*, inquit Divus Thomas, *quòd aperire januam Regni Cælestis, est removere impedimentum, quo quis impeditur Regnum cæleste introire; hoc autem impedimentum est culpa reatus pænæ: ostensum est autem suprà, quòd per Baptismum omnis culpa & omnis reatus pænæ tollitur. Vnde consequens est, quòd effectus Baptismi sit apertio januæ Regni cælestis.*

D. Th. 3. p. q. 69. art. 7. in corp.

Quæst. 4. Baptismus producit-ne eundem effectum in omnibus adultis illum suscipientibus?

Resp. Certum est, Baptismum non producere equalem effectum in omnibus adultis, quia eum non recipiunt cum æquali dispositione. *Adulti verò*, inquit D. Thomas, *quia per propriam fidem ad Baptismum accedunt, non æqualiter se habent ad Baptismum. Quidam enim cum majori, quidam cum minori devotione ad Baptismum accedunt; & ideo quidam plus, quidam minus, de gratia novitatis accipiunt: sicut etiam ab eodem igne accipit plus caloris, qui plus ei appropinquat, licèt ignis, quantum est de se, æqualiter ad omnes suum calorem effundat.*

D. Th. 3. p. q. 69. art. 8 in corp.

Quæst. 5. Quænam sunt bona, quæ nobis affert tertius Baptismi effectus, qui est restitutio innocentiæ?

Resp.

Resp. Præcipua sunt duo. Primum est, remissio totius pœnæ debitæ peccatis; unde ait Eugenius in Concilio Florentino: *Effectus Baptismi est remissio omnis pœnæ quæ pro culpa debetur. Propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda est satisfactio, sed morientes antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum Cœlorum & Dei visionem perveniunt.* Et rationem affert Divus Thomas: *Per Baptismum*, inquit, *aliquis incorporatur Passioni & Morti Christi, secundùm illud Rom.6.* Si mortui sumus cum Christo, credimus, quia simul etiam vivemus cum eo. *Ex quo patet, quòd omni baptizato communicatur Passio Christi ad remedium, ac si ipse passus & mortuus esset. Passio autem Christi est sufficiens satisfactio pro omnibus peccatis omnium hominum; & ideo ille qui baptizatur, liberatur à reatu totius pœnæ sibi debitæ pro peccatis, ac si ipse sufficienter satisfecisset pro omnibus peccatis suis.*

D.Th.3.p. q 69 art.2. in corp.

Alterum est, quòd nobis præbet vires contra concupiscentiam, ut ait Glossa: *Per Baptismum*, inquit, *id agitur, ut vetus homo crucifigatur, & corpus peccati destruatur; non ita ut in ipso vivente carnis concupiscentia conspersa & innata repentè absumatur, & non sit, sed non obsit mortuo, quæ inerat nato.*

Gloss in illud Rom. 6. Destruatur corpus peccati.

*Quæst.*6. Baptismus in voto, quem Theologi vocant Baptismum flaminis, producitne eundem effectum, ac Baptismus fluminis seu aquæ?

Resp. Minimè, ut enim ait D. Thomas: *Universalis ablutio fit in perceptione Baptismi & in martyrio, propter quod dicitur, quòd in martyrio omnia Sacramenta Baptismi complentur; scilicet quantum ad plenam liberationem à culpa & à pœna. Si quis ergo Catechu-*

D. Thom. q 68. art.2. ad 2.

chumenus sit habens desiderium Baptismi (quia aliter in bonis operibus non moreretur, quæ non possunt esse sine fide per dilectionem operante) talis decedens, non statim pervenit ad vitam æternam, sed patietur pœnam pro peccatis præteritis; ipse tamen salvus erit quasi per ignem, ut dicitur 1. ad Cor. 3.

S. Bonav. 3. p. Centiloquii, sect. 48. de Baptismo. Et Divus Bonaventura ait: *In Baptismo flaminis, qui est per pœnitentiam & Spiritus sancti gratiam, purificamur à culpa. In Baptismo fluminis purificamur à culpa, & à satisfactoria pœna. In Baptismo sanguinis purificamur ab omni miseria.*

Quæst. 7. Quinam sunt cæteri Baptismi effectus?

Resp. Baptismus nos efficit idoneos ad alia Sacramenta suscipienda: Unde *Si quis Presbyter*, ut dicitur in Canone, *Ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur.* Can. Si quis, de Presbytero non baptizato.

Quæst. 8. Baptismus cum fictione susceptus, producit-ne gratiam, recedente fictione per veram pœnitentiam?

Resp. Per Baptismum fictè susceptum non intelligimus Baptismum simulatâ & ludicrâ irrisione collatum, vel receptum, non habentibus ministro & suscipiente intentionem faciendi quod facit Ecclesia; tunc enim evidens est, non solùm Baptismum nullum sortiri effectum, sed nec Baptismi essentiam continere, ad cujus perfectionem intentio faciendi quod facit Ecclesia, cùm in ministrante, tum in baptizato omninò desideratur.

Per Baptisma ergo fictè susceptum, illud intelligitur, in quo quidem omnia ad Sacramenti essentiam pertinentia reperiuntur, & materia debita, & forma solita, & intentio faciendi quod facit Ecclesia: sed tamen per sacri-

sacrilegam suscipientis, peccati mortalis conscii, nec verâ contritione pœnitentis, voluntatem, non sortitur effectum. His præsuppositis, respondeo, recedente fictione, à Baptismo produci gratiam, ut ait Divus Augustinus relatus in Canone. *Tunc valere incipit ad salutem Baptismus, cùm illa fictio veraci confessione recesserit, quæ corde in malitia vel sacrilegio perseverante, peccatorum abolitionem non sinebat fieri.* Can Tunc valere, De consecrat. dist. 4.

Ratio est, quia licèt ficta Sacramentorum susceptio mala sit, ipsa tamen Sacramenta sancta sunt, utpotè merita Christi virtualiter continentia; manentque in acceptatione divina, cujus proinde voluntatem movent ad eorum effectum ex merito Redemptoris, sublato obice, conferendum: quamvis enim opus mortuum reviviscere non possit, quòd nunquam vixit, ac proinde sacrilega Baptismi susceptio vivificari nunquam possit; merita tamen Salvatoris, à quibus totam accipiunt Sacramenta virtutem, semper vivunt, & vitam in Sacramento homini tribuunt per pœnitentiam resurgendi: quod egregio exemplo illustrat Divus Thomas. *Dicendum*, inquit, *quòd Baptismus est quædam spiritualis regeneratio. Cùm autem aliquid generatur, simul cum forma recipit effectum formæ, nisi sit aliquid impediens, quo remoto, forma rei generatæ perficit suum effectum; sicut simul cum corpus grave generatur, movetur deorsùm, nisi sit aliquid prohibens, quo remoto statim incipit moveri deorsum. Et similiter quando aliquis baptizatur, accipit characterem quasi formam, & consequitur proprium effectum, qui est gratia remittens omnia peccata. Impeditur autem quandoque per fictionem: unde oportet, quòd* D. Th. 3. p. q. 69. ar. 10. in corp.

remo-

remota ea per pœnitentiam, Baptismus statim consequatur suum effectum.

Confirmatur ex illo Joannis tertio: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum Cœlorum:* Unde sic arguo, nemo potest introire in regnum Cœlorum, nisi gratiâ regenerativâ, & peccati originalis remissivâ perfundatur: sed gratia regenerativa, & peccati originalis remissiva est proprius Baptismi effectus: ergo gratia regenerativa & peccati originalis remissiva, quæ ficto converso in justificatione tribuitur, virtute Baptismi reviviscentis confertur, cum hujusmodi supernaturalis nativitatis effectus, nunquam ab Ecclesia, nunquam à Patribus aliis Sacramentis assertus inveniatur.

Caput VII.

De Ceremoniis Baptismi.

Quæst. 1. Quare ceremoniæ Baptismi fieri incipiunt extra fores Ecclesiæ?

S. Carolus Act. p. 4. De Ceremon. quæ priusquam Baptism. ministr. adhibemur.

Resp. Ut ait S. Carolus, *Ante fores Ecclesiæ, qui Baptismo initiandi sunt, offeruntur, propterea quòd indigni sunt qui more Fidelium, domum Dei, antequam Christo Domino se addixerint, ingrediantur.*

Quare opus est, ut baptizandus, aut per seipsum, aut per suscipientem, si careat usu rationis, promittat se velle vivere in fide Catholicæ Ecclesiæ, opitulante gratiâ Dei.

Quæst. 2. Unde impositio nominis, quæ fit baptizato?

Resp.

Resp. *Nomine denique*, inquit Sanctus Carolus, *quod parentes imponi volunt, appellatur: quod ostendit, eum qui Baptismo initiatur, Christi Domini servituti addici: cùm nominis impositio signum sit dominii; quam ob causam cùm vellet Deus docere Adam, eum principem & dominum esse omnium animantium, ad eum illa adduxit, quibus nomina imponeret.* D. Carolus Actor. p. 4. ibid.

Nomen baptizato imponitur, inquit Catechismus Conc. Trid. *quod quidem ab aliquo sumendum est, qui propter excellentem animi pietatem & religionem in sanctorum numerum relatus est: ita enim facilè fiet, ut quivis nominis similitudine ad virtutis & sanctitatis imitationem excitetur: ac praeterea quem imitari studeat, eum quoque precetur, & speret sibi advocatum ad salutem tum animi, tum corporis defendendam venturum esse.* Catechis. Concilio Trid. De Bapt. precibus & ritibus.

Quaest. 3. Quid significat exsufflatio Sacerdotis super puerum?

Resp. Divus Augustinus relatus in Canone ait: *Sicut nostis, fratres charissimi, & parvuli exsufflantur & exorcizantur, ut pellatur ab eis diaboli potestas inimica, qua decepit hominem, ut possideret homines. Non ergo creatura Dei in infantibus exorcizatur, aut exsufflatur, sed ille sub quo sunt omnes qui sub peccato nascuntur.* Can. Sicut nostis, de consecr. dist. 4.

Quaest. 4. Quare baptizandus signatur crucis signo in fronte, & in corde?

Resp. *Postea signatur*, ut dicitur in Canone, *baptizandus signaculo sanctae Crucis, tam in fronte quàm in corde, ut ab eo tempore ipse apostata diabolus, in vase suo pristino, suae interemptionis cognoscens signaculum, jam sibi deinceps illud sciat alienum.* Can. Postea, De consecr. dist. 4.

Quaest. 5. Quid significat sal, quod imponitur ori baptizandi?

Resp.

Can. Ex hinc, De consecr. dist.4. Resp. *Tunc datur baptizando*, ait Canon, *sal benedictum in os, ut per sal typicum, sapientiæ sale conditus, fœtore careat iniquitatis, & nec à vermibus peccatorum ultra putrefiat; sed magis illæsus servetur ad majorem gratiam percipiendam.*

Quæst. 6. Quare adhibentur exorcismi super baptizandum?

Can. Dehinc, De consecr. dist.4. Resp. *Dehinc iterum*, ait Divus Gregorius relatus in Canone, *exorcizatur diabolus, ut suam nequitiam agnoscens, & justum super se judicium Dei timens, recedat ab homine; nec jam contendat eum arte sua subvertere, ne Baptismum consequatur; sed magis honorem Deo Creatori suo exhibens, reddat opus factori suo.*

Quæst. 7. Quare imponitur saliva auribus, & naribus baptizandi?

S. Carolus Actor. p.4. De Ceremon. quæ priusquam Baptism. ministretur adhibentur. Resp. *Postea saliva oris sui*, inquit S. Carolus, *Parochus tangit infantis aures & nares, ut aperiantur nares ad accipiendum odorem notitiæ Dei & pietatis æternæ, & ad discernendum bonum odorem à malo, sanam doctrinam à corrupta: aures autem ad audiendum mandata Dei, ut doctrina quæ de ore Altissimi fluxit, per ejus aures intret, & ea suaviter oleat.*

Quæst. 8. Quare baptizandus cogitur ante Baptismum satanæ renunciare?

Resp. Ad obediendum dicto Christi, qui dixit in Euangelio: *Nemo potest duobus dominis servire; aut enim unum odio habebit, & alterum diliget: aut unum sustinebit, & alterum cõtemnet. Non potestis Deo servire & mammonæ*: (Matth. 6. v.24.) qui est Deus opum. Addi potest, quod ait Apostolus: *Quæ enim participatio justitiæ cũ iniquitate? aut quæ societas lucis ad tenebras? Quæ autem conventio Christi ad Belial?* (2. Ad Cor. c.6.v.15.)

Quæst. 9. Quare obligatur baptizandus ad renunciandum operibus satanæ?

Resp.

Resp. *Primùm interrogatur Paganus*, ut dicitur in Canone, *si abrenuntiat diabolo & omnibus damnosis operibus ejus, atque fallacibus pompis: ut primùm respuat errorem, & sic appropinquet ad veritatem, possitque, juxta Apostolum, deponere veterem hominem secundùm pristinam conversationem, qui corrumpitur secundùm desideria erroris, abnegans impietatem & sæcularia desideria.* Nam ut ait Divus Augustinus relatus in Canone: *Omnis qui jam arbiter voluntatis suæ constitutus est, cùm accedit ad Sacramenta fidelium, nisi eum pœniteat vitæ veteris, novam non potest inchoare.*

Can. Primùm, De consecr. dist.4.

Can. Tres sunt, De Pœnit. dist.1.

Quæst. 10. Quid significant pompæ diaboli, quibus renuntiare tenetur baptizandus?

Resp. *Pompa diaboli*, ut ait Concil.Paris. *hæc est, quæ pompa mundi, id est, ambitio, arrogantia, vana gloria, omnisque cujuslibet rei superfluitas in humanis usibus: unde plerumque crescit elatio, quæ multoties honestati solet adscribi.* Ita ut omnes Christiani virtute promissi in Baptismo facti teneantur tantũ necessaria sumere in usu rerum creatarum, superflua quæque respuendo, quæ avaritia, superbia & sensualitas introduxerunt, ut facilè dignosci potest in hominibus mundanis, in illorum vestitu, in mensarum, & cubiculorum apparatu, reliquisque mundanorum hominum ludicris rebus ad voluptatem pertinentibus: in quibus, non sine dedecore nominis Christiani, naturę corruptę ostentatur concupiscentia: & hæc sunt pompę satanę, quibus non minùs quàm ipsi satanæ in Baptismo renuntiavimus.

Concilio Paris. 6. lib.1. c.10.

Quæst. 11. Tenemur-ne sub pœna peccati stare promissis factis in Baptismo?

Resp. Strictissimè tenemur, ut enim ait Sanctus Ephrem Syrus Edessæ Diaconus: *Abre-*

S. Ephrem, qui floruit 4. sæculo anno 360. in tract. de Abrenuntiatione.

Abrenuntiatio, quam in Baptiſmo fecimus, nominata quidem apparet parva; cæterùm intellecta admodùm magna: quam qui ſervare valuerit, beatiſſimus erit. Paucis namque verbis, cuncta quæ nominantur mala, quæque odit Deus, valere jubemus & abrenuntiamus. Quibus omnibus & horum ſimilibus abrenuntiat Chriſtianus quicumque in abrenuntiatione ſancti Baptiſmatis, quæ cuncti novimus, opera atque doctrinas eſſe diabolorum. Atque hæc cuncta dum in tenebris eſſemus, ſub poteſtate diaboli, didicimus, priuſquam lux affulgeret nobis, eſſemuſque adhuc ſub peccato venundati. Quando autem benigniſſimo miſericordiſſimoque Domino placuit, nos ex hujuſcemodi liberare errore, viſitavit nos Oriens ex alto; apparuitque gratia Dei Salvatoris, & dedit ſemetipſum pro nobis commutationem, redemitque nos ab errore Idolorum proprio ſanguine, & dignatus eſt regenerare nos per aquam & Spiritum: hæc omnia abnegavimus, & veterem hominem unà cum actionibus ſuis exuimus, novum verò Adam induimus. Præfata igitur hæc opera mala, qui poſt gratiam in ſacro Baptiſmate acceptant, fecerit, gratia excidit, Chriſtuſque tali in peccatis permanenti nihil proderit. Auditis, ò Chriſti amatores, quantæ malorum multitudini abrenuntiavimus paucis verbis: atqui hæc ipſa abrenuntiatio, & pulchra confeſſio, exigetur à quocumque Chriſtiano in illa die. Scriptum eſt enim: Quoniam ex verbis tuis juſtificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. *Iterumque Dominus ait:* De ore tuo te judico, ſerve nequam. *Perſpicuum eſt igitur, Fratres, quia verba noſtra vel judicatura ſint nos, vel juſtificatura in hora illa.*

Et ut eloquenter ait D. Chryſoſtomus, *Sicut nos ſervos ementes, ipſos qui venduntur,*

prius

prius interrogamus, an nobis servire velint? ita facit & Christus, quando debet te in servitutem capere, prius interrogat, an velis illum crudelem tyrannum dimittere, & immitem, & à te fœdera suscipit: non enim coactum est ipsius imperium. Sed nisi gratiam habeas, & ab ipso & sponte ejus velis dominatui adscribi, Non cogo, inquit, neque compello, & nos quidem improbissimos servos non eligeremus emere. Quòd si quando eligeremus, voluntate mala emeremus, & tale pretium erogaremus. Christus autem ingratos emens servos, & iniquos, optimi servi pretium erogavit: imò verò multò majus, ut neque ratio, neque mens ipsius magnitudinem capiat: non enim cælum, & terram, & mare dans, sed omnibus his pretiosiorem sanguinem suum effundens, ita nos redemit: & post hæc omnia non testes à nobis, non chirographa exigit, sed sola contentus est voce: & si dicas ex corde, Abrenuntio tibi satana, & pompæ tuæ, totum recepit. Hoc igitur dicamus, Abrenuntio tibi satana, tanquam in illa die hujus vocis rationem reddituri, & ipsam custodiamus, ut salvum tunc reddamus depositum. S.Chrys. Homil. 21. ad populū Antiochenum.

Et sicut sine calceamentis, vel vestimentis vestrum nemo in forum descendere eligeret: ita sine verbo hoc nunquam in forum prodeas, sed cùm es januæ vestibula transgressurus, hoc prius loquere verbum: Abrenuntio tibi satana, & conjungor tibi Christe. Nec unquam absque hac voce exeas: hæc erit tibi baculus, hæc armatura, hæc turris inexpugnabilis.

Quæst. 12. Quomodo instruendus est populus à Parocho circa promissiones in Baptismo factas?

Resp. *De Baptismo cum loquetur*, ut ait Divus Carolus, *in eo versabitur, ut deprava-* S. Carol. Act. p. 4.

Concionatoris officiũ in instruendis Fidelibus ad sãctissimum Sacramentorũ usũ.

tum vitæ morem Fidelium exagitet, qui contra quàm in Baptismo spoponderint, vivunt, & carni & mundo, pompisque ejus, satanæ atque illius operibus: Deo autem mortui sunt, & quàm laboriosa putant quæ Dei sunt, quàm rursus facilia quæ mundi, quæ carnis, quæ satanæ.

Secundò, instruendi sunt fideles, ut frequenter renovent, quod promiserunt in Baptismate, sæpè repetentes hæc verba, quæ singulis momentis repeti vellet sanctus Chrysostomus, ut mox diximus: *Abrenuntio tibi satana, & adhæreo tibi Christe.*

Conc. Paris.6. lib.1. c. 9.

Et Concilium Parisiense 6. cap. 9. *Omnibus Fidelibus*, inquit, *studendum est, ut pactionis & sponsionis quam cum Deo in Baptismate fecerunt, semper memores existant, caveantque, ne quibuslibet vitiorum sordibus se maculantes, non solùm eundem sibi reaccendant ignem; verùm etiam immundum Spiritum à se tempore Baptismatis expulsum, cùm septenario dæmonum numero sibi addito, ad se quoquo modo redire faciant; fiantque illis, ut Dominus ait*, novissima pejora prioribus, *& impleatur in eis, quod beatus Petrus Apostolus ait*: Melius enim erat illis non cognoscere viam justitiæ, quàm post agnitionem retrorsum converti ab eo, quod traditum est illis, sancto mandato.

S.Carol. Act. p. 4. Ordo Baptism.parvulorum.

In Ecclesia Mediolanensi, ut refert sanctus Carolus, Parochus post Abrenuntiationes satanæ & pompis ejus, ajebat: *Memor esto sermonis tui, & nunquam tibi excidat tuæ series cautionis*: Patrinus respondet: *Memor ero*. Videri potest Tom. 5. tract. 4. c. 2. nu. 6.

Quæst. 13. Promissa Baptismi suntne vota?

Resp.

Resp. Temerarium esset negare, quòd promissa Baptismi rectè appellari possint vota, cùm hoc nomine nuncupata fuerint à sanctis Patribus, à quibus normam loquendi desumit Ecclesia.

Sanctus Augustinus hoc promissum vocat, *Nostrum votum maximum, quo nos vovimus in Christo esse mansuros*. Et exponens hæc verba Psalmi 75. *Vovete & reddite Domino*, dicit: Deo nostro *omnes communiter quid debemus vovere? Credere in illum, sperare ab illo vitam æternam, benè vivere secundùm communem modum*. Et in Psalmum 131. ait: *Quid ergo vovimus Deo, nisi ut simus templum Dei? nihil gratius ei possumus offerre, quàm ut dicamus ei, quod dicitur in Esaia: Posside nos*. S. Aug. in Epist. 59. Ad Paulũ.

Et ut ait Magister sententiarum: *Votum aliud est commune, aliud singulare: commune est illud, quod in Baptismo omnes faciunt, cùm spondent renuntiare diabolo & pompis ejus*. Lib. 4. dist. 38.

Catechismus Concilii Tridentini: *Parochus*, ait, *Fidelem populum ad eam rationem cohortabitur, ut sciat, æquissimum esse præ cæteris hominibus, nos qui ab eo nomen invenimus, Christianique vocamur, & quanta ille in nos beneficia contulerit, ignorare non possumus ob id maximè, quòd ejus munere hæc omnia fide intelligimus: æquum est, inquam, nos ipsos, non secus ac mancipia Redemptori nostro & Domino in perpetuum addicere & consecrare. Et quidem cùm Baptismo initiamur, ante Ecclesiæ fores id professi sumus: declaravimus enim nos satanæ & mundo renuntiare, & Iesu-Christo totos nos tradere. Quòd si ut Christianæ militiæ adscriberemur, tam sancta & solemni professione nos ipsos Domino nostro devovimus; quo* Catech. Conc. p. 1. In explic. 1. art. Symboli Apos. n. 18.

supplicio digni erimus, si, postquam Ecclesiam ingressi sumus, Dei voluntatem & leges cognovimus, postquam Sacramentorum gratiam percepimus, ex mundi & diaboli præceptis vixerimus, perinde ac si cùm in Baptismo abluti sumus, mundo & diabolo, non Christo Domino ac Redemptori nostro, nomen dedissemus?

D. Th. in 4. sent. dist. 38. art. 1. q. 1. ad 2. Idem asserit Divus Thomas: *Necessitas*, inquit, *faciendi illa, sine quibus non possumus salutem consequi, non excludit omnino votum; invenitur enim quandoque votum largè accipiendo esse de his, quæ sunt sub tali necessitate. Sed excludit talis necessitas votum propriè dictum; & ideò si votum accipiatur secundùm propriam sui rationem, est propriè de bonis illis, ad quæ non omnes tenentur; quæ supererogationis sunt.*

S. Bonav. lib. 4. sent. dist. 6. art. 3. q. 1. Idem docet Divus Bonaventura: *Ad illud quod quæritur, utrum obligatio parvulorum quæ fit in Baptismo, sit votum? dicendum, quòd propriè non, quia non est de eo, quod supererogationis est; tamen extenso nomine est votum, quia est voluntaria obligatio. Non autem facit duplex peccatum, quia non obligatur magis, quàm priùs de necessitate, sed de bono & æquo.*

Hæc Divi Thomæ Divique Bonaventuræ dicta, satis clarè ostendunt, nulla vota nos magis obligare posse, quàm ea, quæ facimus in Baptismo, quoniam ab aliis votis non differunt, nisi quia vota strictiùs sumpta respiciunt tantùm opera supererogationis, quæ per se ad salutem non sunt necessaria: unde in quibusdam circumstantiis ab iis dispensari potest, quoniam majorem tantùm hominis Christiani perfectionem spectant, sine qua

alvari quis potest. Vota verò in Baptismo facta de iis sunt, quæ ad salutem ita sunt necessaria, ut ab iis nemo dispensari possit; qui enim ea violat, non modò majori perfectioni hominis Christiani, sed ipsi planè Christianismo renuntiare dici potest.

Quæst. 14. Quare tot unctiones fiunt supra pectus & scapulas baptizandi?

Resp. *Obsignantur præterea*, inquit sanctus Carolus, *oleo sacro figura Crucis pectus & scapulæ, ut intelligamus, eos qui Baptismo initiantur, quasi Christi Athletas, ait sanctus Ambrosius, luctamen hujus sæculi luctaturos: solent enim luctantes inungi. Deinde ut sciamus, Baptismi gratiam non nostris meritis, sed Christi beneficio & gratuita misericordia donari, quæ oleo significatur. Præterea quia oleum est medicamenti species, quandoquidem Samaritanus infudit in vulnera oleum & vinum: ideò hac unctione demonstratur, intima animæ nostræ vulnera & morbos hac medicina curari; fomitemque ipsum, quamvis non omninò extinguatur, at certè debilitari: viresque & robur spirituale nobis addi, quo satanæ, carnisque tentationum impetus depellamus. Pectus præterea ungitur, ut intelligamus mentem animumque divina virtute corroborari. Scapulæ verò, quia dantur homini vires ad jugum Christi Domini ferendum.*

D. Carol. Act. p. 4. de Ceremoniis quæ priusquam Baptismus ministretur adhibentur.

Inungitur, inquit idem Sanctus ibidem, *ante & retrò, ut undique muniatur & confirmetur ad opera bona præstanda corde & corpore, voluntate & opere.*

Quæst. 15. Quare exigitur à baptizando professio fidei?

Resp. Quia, ut dicitur Marci ultimo: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, sal-*

vus erit; Hoc est, requiritur fides ad recipiendam Baptismi gratiam, ut explicuimus cap. 6.

Quæst. 16. Quare petitur à puero, velitne baptizari?

Resp. Quia consensus eorum, qui baptizari debent, requiritur in adultis, ut cap. 6. exposuimus, ubi de conditionibus necessariis in adulto baptizando egimus.

Quæst. 17. Quid significat unctio in vertice capitis, quæ fit cum sacro Chrismate post Baptismum?

Can. Postquam, de Consecr. dist. 4.

Resp. *Postquam ascenderit baptizatus de fonte*, ut dicitur in Canone, *statim signatur in cerebro à Presbytero cum sacro Chrismate, sequente simul & oratione, ut regni Christi particeps fiat, & à Christo Christianus possit vocari.*

S. Carol. Act. p. 4. de Cerem. quæ peracto Baptismo servantur.

Et ut ait sanctus Carolus: *Inungitur præterea à Parocho in vertice sacro Chrismate, ut intelligat se ab ea die Christo, capiti tanquam membrum conjunctum esse, atque ejus corpori insitum, & ea re Christianum à Christo, Christum verò à Chrismate appellari.*

Quæst. 18. Quare traditur vestis candida baptizato?

Can. Post Baptis. De Consecr. dist. 4.

Resp. *Post Baptismum traditur Christiano vestis candida*, ut dicitur in Canone, *designans innocentiam & puritatem Christianam, quam post ablutas veteres maculas, studio sanctæ conversationis immaculatam servare debet, repræsentandam ante tribunal Christi: cuncti verò renati albis induuntur vestibus ad mysterium resurgentis Ecclesiæ. Vtuntur ergo baptizati albis vestibus, ut quorum primæ nativitatis faciem vetusti erroris pannus fuscaverat, habitus secundæ generationis gloriæ præferat indumentum. Tegitur enim post sacram unctionem caput ejus mystico velamine,*

ne, ut intelligat se diademate regni & sacerdotali dignitate potiri. Quia ut ait Glossa; *Quilibet fidelis rex debet esse & sacerdos: Rex, quia se & alios virtutibus regere debet: Sacerdos, quia cor contritum & humiliatum, quod est vera oblatio, id est, se debet offerre Deo.* Ibid. verbo, Ut intelligat.

Quæst. 19. Quid significat cereus accensus, qui traditur baptizato, aut ejus Patrino?

Resp. *Traditur demùm*, ut ait sanctus Carolus, *baptizato in manum cereus ardens; quo cereo significantur tres Theologicæ virtutes, quæ ipsi in hoc Sacramento infunduntur, Fides in lumine, Charitas in calore, Spes in cerei rectâ altitudine; quæ sursum ascendit, ut spes nostra ad cælos usque excitetur atque erigatur. Id præterea quod Baptismo nobis fit communicatio lucis, & depulsio tenebrarum: ob eamque causam Baptismus Sacramentum illuminationis, & baptizati ii quidem illuminati à Patribus dicuntur.* S. Carol. de Ceremon. quæ peracto Baptis. servantur, Act. p. 4.

Caput VIII.

De suscipientibus, vulgò Patrinis.

Quæst. 1. QUARE Ecclesia requirit Patrinos, qui puerum in Baptismo suscipiant?

Resp. Ut pro puero fidem profiteantur, ut ejus nomine promittant, illum fideliter observaturum, quod promittit: *Vos ante omnia*, inquit sanctus Augustinus relatus in Canone, *tam mulieres quàm viros, qui filios in Baptismo suscepistis, moneo, ut vos cogno-* Can. Vos ante, de Consecr. dist. 4.

gnoscatis fidejussores apud Deum extitisse pro illis quos visi estis de sacro fonte suscipere: ideòque eos admonete, ut castitatem custodiant, justitiam diligant, charitatem teneant.

D. Th. 3. p. q. 67. art. 7. in corp.

Rationem affert Divus Thomas cùm ait: *Dicendum quòd spiritualis regeneratio quæ fit per Baptismum assimilatur quodammodo generationi carnali. In generatione autem carnali parvulus nuper natus indiget nutrice & pædagogo. Unde & in spirituali generatione Baptismi requiritur aliquis qui fungatur vice nutricis & pædagogi, informando & instruendo eum quasi novitium in Fide de his quæ pertinent ad fidem & vitam Christianam, ad quod Prælati Ecclesiæ vacare non possunt, circa communem curam populi occupati. Parvuli enim & novitii indigent speciali cura præter communem: & ideò requiritur quòd aliquis suscipiat baptizatum de sacro fonte quasi in suam instructionem & tutelam. Et hoc est, quod Dionysius dicit, ult. cap. Eccles. Hierarch. Divinis nostris ducibus ad mentem venit (id est Apostolis) & visum est suscipere infantes secundùm istum sanctum modum quòd naturales pueri parentes traderent puerum cuidam docto in divinis pædagogo, & reliquum sub ipso puer ageret sicut sub divino Patre & salvationis sanctæ susceptore.*

Quæst. 2. Quinam admittendi non sunt in Patrinos, aut susceptores?

S. Carol. Act. p. 2. in Decretis editis in 2. Synodo Decreto 16.

Resp. Ex sancto Carolo, qui ait: *Id curæ sit Parochis & reliquis animarum Curatoribus, ut quos Compatres ita rudes esse animadverterint, qui fidei Symbolum, Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam ignorent, eos hoc munus obire ne patiantur. Est enim ab omni ratione alienum, ut qui se Deo fidejussores constituunt, ii res illas* ne-

nesciant, quibus se alios instructuros esse sanctè pollicentur. Denique verisimile est, ut qui in seipsis hoc neglexerint, idque culpæ admiserint, negligentiores etiam in eo sint, ut alii iis rebus instructiores fiant, quarum ipsi rudes omninò sunt.

Eodem ducitur motivo Rituale Romanum, cùm ait: *Sciant prætereà Parochi, ad hoc munus non esse admittendos Infideles, aut Hæreticos, non publicè excommunicatos, aut interdictos, non publicè criminosos, aut infames, nec prætereà qui sana mente non sunt, nec qui ignorant rudimenta Fidei. Hæc enim Patrini spirituales filios suos, quos de Baptismi fonte susceperint, ubi opus fuerit, opportunè docere tenentur.*

Ritual. Roman. de Sacram. Baptis. tit. de Patrinis.

Unde etiam in præclarâ Synodo Albiganensi statuitur, ut Parochi eos *qui hæc propria culpa dicere negligunt, absolvere in Confessione sacramentali recusent, neque ad sacramenta Eucharistiæ & Matrimonii, nec etiam ad officium Patrini seu Matrinæ, in sacramentis Baptismi & Confirmationis ullo modo admittant.*

Synod. Albiganensis ann. 1696. tit. 5. c. 3.

Quæst. 3. Clerici sæculares aut regulares possunt ne esse Patrini?

Resp. Clerici regulares non possunt, ut patet ex Can. *Non licet Abbati vel Monacho de Baptismo suscipere filios, vel commatres habere.*

Et ex Rituale Romano, ubi sic legitur: *Prætereà ad munus Patrini admitti non debent Monachi vel Sanctimoniales, neque alii cujusvis Ordinis Regulares à sæculo segregati.*

Can. Non licet, de Cõ. dist. 4.

Clerici etiam sæculares non debent illud munus obire, maximè si sint sacris Ordinibus insigniti, cùm illud illis prohibitum fuerit à multis Conciliis. Concilium

Aquense anno 1585. De Baptismo: *Compater ne adhibeatur Regularis aliquis, nec Clericus sæcularis sacris initiatus, aut Beneficium Ecclesiasticum obtinens*. Et sanctus Carolus in secunda Synodo, Decreto 17. ait: *Clericis qui sacris Ordinibus initiati sunt, infantem de sacro Baptismi fonte suscipere vetitum sit*.

Quæst. 4. In quanam ætate esse debent Patrini?

Ritual. Rom. *Resp*. Ut præscribitur in Rituali Romano, his verbis: *Hos autem Patrinos saltem in ætate pubertatis ac Sacramento Confirmationis consignatos esse maximè convenit*: Id est, anno 14. completo pro Patrinis, & 21. pro Matrinis.

Quæst. 5. Quare requiritur, ut Patrinus confirmatus fuerit?

S. Ant. 3. p. tit. 14. c. 3. §. ult. *Resp*. Rationem affert sanctus Antoninus, dum ait: *Nascitur homo in esse spirituali per Baptismum, & vivit utique vita gratiæ, sed adhuc est quasi debilis in vita spirituali: sed per Confirmationem vel Chrismationem confirmatur quasi perveniens ad ætatem robustam, ut possit bellare, & fortia agere. Unde ut debilis accedens baptizandus, ad hoc debet sustentari ab alio, qui tamen debet esse Chrismatus. Nam debilis non est idoneus ad sustentandum debilem, ne ambo simul cadant*.

Quæst. 6. Quotnam esse debent, qui puerum de fonte suscipiant, Patrini aut Matrinæ?

Sess. 14. De Refor. c. 2. *Resp*. Numerum præfixit Concilium Tridentinum his verbis: *Volens itaque sancta Synodus huic incommodo providere, & à cognationis spiritualis impedimento incipiens, statuit, ut unus tantùm, sive vir, sive mulier, juxta sacrorum Canonum instituta, vel ad summum unus & una de Baptismo suscipiant*.

Quæst. 7.

Quæst. 7. In quo consistit cognatio quæ contrahitur in Baptismo?

Resp. Ut ait Bonifacius VIII. relatus in Canone: *Nedum inter baptizatum & illum qui eum suscepit de Baptismo, ac inter eundem baptizatum & suscipientis filios & uxorem ante susceptionem carnaliter cognitam ab eodem: imò etiam inter suscipientem patremque baptizati & matrem, cognationem spiritualem in Baptismo contrahi jure constat. Quæ cognatio & contrahendum matrimonium impedit, & dirimit post contractum: & eadem quæ de suscipiente dicta sunt, etiam de Baptizante censenda. Nota*, ait Divus Antoninus, *quòd Laicus qui baptizavit aliquem, sive in causa necessitatis, sive extra, non potest contrahere cum illa quam baptizavit.* Can.Nedũ de cognat. spirit. in sexto. S.Ant. p.3. tit.1.c.15. §. 3.

Hìc autem observandum est cum sancto Thoma, quòd quando asseruimus cum Concilio Tridentino, per cognationem spiritualem impediri matrimonium, distinguendum est: *Sicut carnalis cognatio*, ait Divus Thomas, *impedit matrimonium; ita spiritualis ex Ecclesiæ statuto. Tamen distinguendum est de spirituali cognatione, quia aut præcessit matrimonium, aut sequitur: si præcessit, impedit contrahendum, & dirimit contractum: si sequitur, tunc non dirimit vinculum matrimonii. Sed quantùm ad actum matrimonii, est distinguendum, quia aut spiritualis cognatio inducitur causa necessitatis, sicut cùm Pater baptizat Filium in articulo mortis; & tunc non impedit actum matrimonii ex neutra parte: aut inducitur extra casum necessitatis ex ignorantia; & tunc si ille ex cujus actu inducitur, diligentiam adhibuit, est eadem ratio sicut de primo; aut ex industria extra casum necessitatis; & tunc ille ex cujus actu inducitur, amittit jus petendi* Ritual. Rom. tit. de Patrinis.

debitum; sed tamen debet reddere, si petatur, quia ex culpa ejus non debet aliquod incommodum alius reportare.

Quæst. 8. Contrahitur ne aliqua spiritualis cognatio, cùm baptizato jam puero, supplentur tantùm ceremoniæ Baptismi?

Resp. Minimè: *Sicut cognatio carnalis*, ait Divus Thomas, *non contrahitur nisi per actum generationis completum; unde etiam affinitas non contrahitur, nisi facta commixtione seminum, ex qua potest sequi generatio carnalis: Spiritualis autem generatio non perficitur, nisi per aliquod Sacramentum: unde non videtur conveniens, quòd spiritualis cognatio contrahatur, nisi per aliquod Sacramentum.*

D. Tho. in suppl. 3. p. q. 56. art. 2. in corp.

Cùm igitur non conferatur Sacramentum, cùm supplentur tantùm ceremoniæ Baptismi, consequens est, quòd nulla tunc contrahitur cognatio. Et valdè convenit, ut Parochi id dicant susceptoribus, cùm dictæ ceremoniæ tantùm supplentur, ne in hoc decipiantur.

TRA-

TRACTATUS TERTIUS.

DE

SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

Caput Primum.

De Definitione, institutione, & necessitate Confirmationis.

Quæst. 1. QUID est Confirmatio?

Resp. Est Sacramentum à Christo Domino institutum, quo baptizati recipiunt specialem gratiam ad propugnandam fidem per impositionem manuum Episcopi, & unctionem sancti Chrismatis. Hæc definitio sufficienter explicabitur per sequentes quæstiones.

Quæst. 2. Quare hoc Sacramentum dicitur Confirmatio?

Resp. Hoc Sacramentum tripliciter nominatur, quippè vocatur manus impositio, ex modo conferendi ipsum; & dicitur Chrisma, ratione materiæ; & nuncupatur Confirmatio, ratione effectus; ut enim ait Catechismus Concil. Tridentin. De Sacr. Confirm. §. 18. *Ab eo nomen Confirmationis ei impositum est, quòd hujus Sacramenti virtute Deus in nobis id confirmat, quod Baptismo operari cæpit,*

nos-

nosque ad Christianæ soliditatis perfectionem adducit.

Quæst. 3. Confirmatio est-ne Sacramentum?

Resp. Est de fide, Confirmationem esse Sacramentum, cùm id definitum fuerit in Concilio Tridentino sessione 7. Canone 1. De Confirmat. his verbis: *Si quis dixerit Confirmationē baptizatorum otiosam cæremoniam esse, & non potiùs verum & proprium Sacramentum, aut olim nihil aliud fuisse, quàm Catechesim quandam, qua adolescentiæ proximi fidei suæ rationem coram Ecclesia exponebant, anathema sit.*

Quæst. 4. Quandonam Christus instituit Sacramentum Confirmationis?

D.Th. 3.p. q.72. ar.1. ad 1.

Resp. *Dicendum est*, inquit S. Thomas, *quòd Christus instituit hoc Sacramentum, non exhibendo, sed promittendo, secundùm illud Ioannis 6.* Si non abiero, Paracletus non veniet ad vos: Si autem abiero, mittam eum ad vos. *Et hoc ideo, quia in Sacramento datur plenitudo Spiritus-sancti, quæ non erat danda ante Christi Resurrectionem & Ascensionem, secundùm illud Ioan. 7.* Nondum erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus.

Quæst. 5. Quare oportet, ut Christiani post Baptismum suscipiant Sacramentum Confirmationis?

Can. Spiritus sanctus, de consecr. dist. 5.

Resp. Ratio habetur in Canone, ubi legitur: *Spiritus-sanctus qui super aquas Baptismi salutifero descendit illapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam. Et quia in hoc mundo tota ætate victuris, inter invisibiles hostes & pericula gradiendum est, in Baptismo regeneramur ad vitam, post Baptismum confirmamur ad pugnam: in Baptismo abluimur, post Baptismum roboramur.*

mur. Et quamvis continuò transituris sufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen necessaria sunt Confirmationis auxilia. Regeneratio per se salvat mox in pace beati sæculi recipiendos: Confirmatio autem armat & instruit ad agones mundi hujus & prælia reservandos.

Quæst. 6. Est-ne necessarium ad salutem suscipere Sacramentum Confirmationis?

Resp. Ut habetur in Catechismo Concilii Tridentini: *Illud in primis docendum est, hoc Sacramentum ejusmodi necessitatem non habere, ut sine eo, salvus quis esse non possit. Quamquam verò necessarium non est, à nemine tamen prætermitti debet: sed potiùs maximè cavendum est, ne in re sanctitatis plena, per quam nobis divina munera tam largè impertiuntur, aliqua negligentia committatur: quod enim omnibus communiter ad sanctificationem Deus proposuit, ab omnibus etiam summo studio expetendum est.* Catechis. Concilio De Sacr. Confirm. §. 14.

Hoc autem consonat Canoni, ubi legitur: *Omnes fideles per manus impositionem Episcoporum Spiritum-sanctum post Baptismum accipere debent, ut pleni Christiani inveniantur; quia cùm Spiritus-sanctus infunditur, cor fidele ad prudentiam & constantiam dilatatur.* Can. Omnes, de consecr. dist. 5.

Quare, ut ait D. Thomas: *Sine Confirmatione potest esse salus, dum tamen non prætermittatur ex contemptu Sacramenti.* Qua etiam de causa in Canonibus pœnitentialibus in quintum præceptum habetur: *Cùm filius sine Confirmationis Sacramento moritur, parentes, quorum negligentia id factum est, pœnitentiam agent annos tres.* D.Th. 3.p. q.72. art. 1. ad 3.

Quæst. 7. Quomodo probari potest contra hæreticos, Confirmationem esse Sacramentum novæ legis?

Resp.

Resp. Probatur primò ex his quæ leguntur Actorum cap. 8. v. 4. *Cùm autem audissent Apostoli, qui erant Ierosolymis, quòd recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem, qui cùm venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum-sanctum: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum-sanctum.*

Iste locus Actuum Apostolorum communiter interpretatur à Patribus de Sacramento Confirmationis. S. Cyprianus ait: *Sed tantummodò quod deerat, id à Petro & Ioanne factum est, ut oratione pro eis habita, & manu imposita, invocaretur & infunderetur super eos Spiritus-sanctus. Quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, præpositis Ecclesiæ offerantur, & per nostram orationem, ac manus impositionem, Spiritum-sanctum consequantur.*

S. Cypr. ep. 73. ad Jubajanũ.

Sanctus Hieronymus in libro quem scripsit contra Luciferianos, his verbis inducit Luciferianum loquentem: *An nescis etiam Ecclesiarum hunc esse morem, ut baptizatis postea manus imponantur, & ita invocetur Spiritus-sanctus? Exigis ubi scriptum sit? In actibus Apostolorum; etiamsi scripturæ authoritas non subesset, totius orbis in hanc partem consensus, instar præcepti obtineret: nam & multa alia quæ per traditionem in Ecclesiis observantur, authoritatem sibi scriptæ legis usurpaverunt.*

S. Hieron. tom. 2. In Dialogo adversus Luciferianos.

Non quidem abnuo, hanc esse Ecclesiarum consuetudinem, ut ad eos, qui longè in minoribus urbibus per Presbyteros & Diaconos baptizati sunt, Episcopus ad invocationem sancti Spiritus manum impositurus excurrat.

Catholicus Respondet.

Et

Et Innocentius Papa I. qui vivebat initio quinti sçculi, ex hoc loco Actuum Apostolorum probat, quòd Sacramentum Confirmationis non debet conferri nisi ab Episcopis. *Hæc autem*, ait, *Pontificibus solis deberi, ut vel consignent, vel Paracletum Spiritum tradant, non solùm consuetudo Ecclesiastica demonstrat, verùm & illa lectio Actuum Apostolorum quæ asserit, Petrum & Ioannem esse directos, qui jam baptizatis traderent Spiritum-sanctum. Nam Presbyteris Chrismate baptizatos ungere licet, non tamen frontem ex eodem oleo signare; quod solis debetur Episcopis, cùm tradunt Spiritum Paracletum.*

Innoc. I. ep. ad Decentium.

Tandem Erasmus in suis eruditis Commentariis in novum Testamentum, explicãs caput octavum Actuum Apostolorum, ait: *Cæterum, ubi rumor jam pertulisset Ierosolymam ad Apostolos, qui ibi resederant, Samariam per Philippum amplexam esse sermonem Euangelicum, gentem crassam, nec omninò puram ab idololatria, vehementer gavisi, miserunt ad illos Apostolorum præcipuos, Petrum & Ioannem, ut per hos comprobaretur & absolveretur, quod per Philippum erat cæptum. Qui cùm eo venissent, didicissentque, quòd plurimi per Philippum essent baptizati, gratias egerunt Deo. Philippus autem, quique cum illo erant, rogaverunt Apostolos pro illis, ut acciperent Spiritum-sanctum, ut qui per Baptismum jam essent à peccatis purgati, copiosius etiam Dei donum acciperent, quemadmodum acceperant illi, qui primi in cænaculo Spiritum-sanctum acceperant: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Domini Iesu. Erat hæc potestas Diaconis delegata, sed impositio manuum, per quam conferebatur Spiritus-sanctus, solis Apostolis & eorum Vicariis servabatur.*

Resp. Probatur primò ex his quæ leguntur Actorum cap. 8. v. 4. *Cùm autem audissent Apostoli, qui erant Ierosolymis, quòd recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem, qui cùm venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum-sanctum: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum-sanctum.*

Iste locus Actuum Apostolorum communiter interpretatur à Patribus de Sacramento Confirmationis. S. Cyprianus ait: *Sed tantummodò quod deerat, id à Petro & Ioanne factum est, ut oratione pro eis habita, & manu imposita, invocaretur & infunderetur super eos Spiritus-sanctus. Quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, præpositis Ecclesiæ offerantur, & per nostram orationem, ac manus impositionem, Spiritum-sanctum consequantur.*

S. Cypr. ep. 73. ad Jubajanū.

Sanctus Hieronymus in libro quem scripsit contra Luciferianos, his verbis inducit Luciferianum loquentem: *An nescis etiam Ecclesiarum hunc esse morem, ut baptizatis postea manus imponantur, & ita invocetur Spiritus-sanctus? Exigis ubi scriptum sit? In actibus Apostolorum; etiamsi scripturæ authoritas non subesset, totius orbis in hanc partem consensus, instar præcepti obtineret: nam & multa alia quæ per traditionem in Ecclesiis observantur, authoritatem sibi scriptæ legis usurpaverunt.*

S. Hieron. tom. 2. In Dialogo adversus Luciferianos.

Catholicus Respondet.

Non quidem abnuo, hanc esse Ecclesiarum consuetudinem, ut ad eos, qui longè in minoribus urbibus per Presbyteros & Diaconos baptizati sunt, Episcopus ad invocationem sancti Spiritus manum impositurus excurrat.

Et

Et Innocentius Papa I. qui vivebat initio quinti sæculi, ex hoc loco Actuum Apostolorum probat, quòd Sacramentum Confirmationis non debet conferri nisi ab Episcopis. *Hæc autem*, ait, *Pontificibus solis deberi, ut vel consignent, vel Paracletum Spiritum tradant, non solùm consuetudo Ecclesiastica demonstrat, verùm & illa lectio Actuum Apostolorum quæ asserit, Petrum & Ioannem esse directos, qui jam baptizatis traderent Spiritum-sanctum. Nam Presbyteris Chrismate baptizatos ungere licet, non tamen frontem ex eodem oleo signare; quod solis debetur Episcopis, cùm tradunt Spiritum Paracletum.* Innoc. I. ep. ad Decentium.

Tandem Erasmus in suis eruditis Commentariis in novum Testamentum, explicās caput octavum Actuum Apostolorum, ait: *Cæterum, ubi rumor jam pertulisset Ierosolymam ad Apostolos, qui ibi resederant, Samariam per Philippum amplexam esse sermonem Euangelicum, gentem crassam, nec omninò puram ab idololatria, vehementer gavisi, miserunt ad illos Apostolorum præcipuos, Petrum & Ioannem, ut per hos comprobaretur & absolveretur, quod per Philippum erat cæptum. Qui cùm eo venissent, didicissentque, quòd plurimi per Philippum essent baptizati, gratias egerunt Deo. Philippus autem, quique cum illo erant, rogaverunt Apostolos pro illis, ut acciperent Spiritum-sanctum, ut qui per Baptismum jam essent à peccatis purgati, copiosius etiam Dei donum acciperent, quemadmodum acceperant illi, qui primi in cænaculo Spiritum-sanctum acceperant: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Domini Iesu. Erat hæc potestas Diaconis delegata, sed impositio manuum, per quam conferebatur Spiritus-sanctus, solis Apostolis & eorum Vicariis servabatur.*

Caput II.

De Materia, forma & Ministro Confirmationis.

Quæst. 1. QUænam est materia Sacramenti Confirmationis?

Resp. In hoc Sacramento, sicut & in aliis, duplex distinguitur materia; proxima, & remota: *Materia remota hujus Sacramenti*, ut ait Divus Carolus, *est Chrisma, quod ex oleo & balsamo, solemni Episcopi consecratione conficitur.*

S. Carolus Act. p. 4. de Sacram. Confirm.

D.Th. 3. p. q. 72. art. 2. in corp.

Rationem affert Divus Thomas, cùm dicit: *Chrisma est conveniens materia hujus Sacramenti. Sicut enim dictum est, in hoc Sacramento datur plenitudo Spiritus-sancti ad robur spirituale, quod competit perfectæ ætati; homo autem cùm ad perfectam ætatem pervenerit, incipit jam communicare actiones suas ad alios; antea verò quasi singulariter sibi ipsi vivit: gratia verò Spiritus sancti in oleo designatur, unde Christus dicitur esse unctus oleo lætitiæ propter plenitudinem Spiritus-sancti quam habuit; & ideo oleum competit materiæ hujus Sacramenti. Admiscetur autem balsamum propter fragrantiam odoris quæ redundat ad alios. Vnde Apostolus dicit 2. ad Corinth. cap. 2.* Christi bonus odor sumus Deo, &c. *Et licèt multa alia sint odorifera, tamen præcipuè accipitur balsamum, propter hoc quòd habet præcipuum odorem, & quia etiam incorruptionem præstat. Vnde Eccli. 24. dicitur:* Quasi balsamum non mixtum odor meus.

Materia proxima hujus Sacramenti est Unctio quam facit Episcopus cum Chrismate

mate in modum Crucis super frontem Confirmandi, & impositio manuum.

Quæst. 2. Quænam est forma Sacramenti Confirmationis?

Resp. Forma hujus Sacramenti consistit in verbis quæ profert Episcopus, cùm applicat unctionem Chrismatis; nempè, *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus-sancti.* Pontificale Rom.

Advertendum tamen est, nos hìc loqui de materia & forma Confirmationis juxta communiter receptam Theologorum & Canonistarum sententiam; non tamen improbamus sententiam aliquorum Theologorum, qui asserunt, materiam & formam à nobis allatas esse tantùm accidentales, non verò essentiales huic Sacramento; cujus materia & forma essentiales apud ipsos, sunt impositio manuum Episcopi & oratio quæ additur huic manuum impositioni.

Quæ Doctrina videtur esse conformis Scripturæ sacræ & traditioni. Dicitur enim Act. 8. *Oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum-sanctum: tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum-sanctum.*

Tertullianus lib. de Baptismo, cap. 8. ait. *Dehinc manus imponitur per benedictionem advocans & invitans Spiritum-sanctum.* Sanctus Cyprianus Epist. 73. *Nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, Præpositis Ecclesiæ offerantur, & per nostram orationem ac manuum impositionem Spiritum-sanctum consequantur.* S. Hieron. Dial. adversus Lucifer. S. Chrysostomus in cap. 8. Act. & in cap. 6. ad Hebr. S. Aug. 15. lib. de Trinitate, cap. 26. *Apostoli orabant, ut veniret Spiritus-sanctus in eos*

qui-

quibus manum imponebant; quem morem in suis Præpositis etiam nunc Ecclesia servat. Idem habet in expositione Epist. ad Rom. lib. 3. de Baptismo, cap. 16. ex Tract. 6. in Joann.

Concilium Moguntinum an. 1549. c. 17. *Ea verò*, inquit, *ut erant à Christo promissa, ipsis Apostolis in die Pentecostes exhibita, & ab eisdem per manus impositionem in alios transfundi cœpta, actus ipsorum satis testantur; unde Ecclesia Catholica Spiritum-sanctum per manus Episcoporum Fidelibus tradendi normam accepit.*

Concilium Narbonense anno 1609. *Sanctorum Constitutionibus*, inquit, *constat, nos in Baptismo regenerari ad vitam, & post Baptismum in hoc Sacramento (Confirmationis) quo per impositionem manuum Episcopi Spiritus sanctus diffunditur in corda Fidelium, robur atque fortitudinem dari.*

Quæst. 3. Benedictio Chrismatis facta ab Episcopo, est-ne necessaria ad validitatem Sacramenti Confirmationis? an requiritur tantùm ad solemnitatem, uti est benedictio aquæ in Sacramento Baptismi?

Resp. Benedictio Chrismatis ab Episcopo est necessaria ad validitatem hujus Sacramenti: quod quidem probatur authoritate Innocenti III. relati in Canone: *Presbyteris*, inquit, *Chrismate baptizatos ungere licet, sed quod ab Episcopo fuerit consecratum: non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solis debetur Episcopis, cùm tradunt spiritum Paracletum.*

Can. Presbyteris, de consecr. dist, 4.

Cujus rationem affert D. Thomas, cùm ait: *Dicendum, quòd tota Sacramentorum sanctificatio à Christo derivatur. Est autem considerandum, quòd quibusdam Sacramentis habentibus materiam corpoream Christus est usus:*

D.Th. 3.p. q.72. art.3. in corp.

usus: scilicet Baptismo & etiam Eucharistia; & ideo ex ipso usu Christi materiæ horum Sacramentorum aptitudinem acceperunt ad perfectionem Sacramenti. Vnde Chrysostomus dicit, quòd nunquam aquæ Baptismi purgare peccata credentium possent, nisi tactu Dominici corporis sanctificatæ fuissent. Et similiter ipse Dominus accipiens panem, benedixit: similiter autem & Calicem, ut habetur. Matth. 26. & Luc. 22. Et propter hoc non est de necessitate horum Sacramentorum, quod materia priùs benedicatur, quia sufficit benedictio Christi; si qua vero benedictio adhibeatur, pertinet ad solemnitatem Sacramenti, non autem ad necessitatem. Vnctionibus autem visibilibus Christus non est usus, ne fieret injuria invisibili unctioni, qua est unctus præ consortibus suis, Psal.44. *& ideo tam Chrisma, quàm oleum Sanctum infirmorum priùs benedicuntur, quàm adhibeantur ad usum Sacramenti.*

*Quæst.*4. Quisnam est minister Sacramenti Confirmationis?

Resp. Solus Episcopus, ut habetur in Canone: *Manus quoque impositionis Sacramentum magna veneratione tenendum est, quòd ab aliis perfici non potest, nisi à summis Sacerdotibus; nec tempore Apostolorum ab aliis quàm ab ipsis Apostolis legitur aut scitur peractum esse, nec ab aliis quàm illis qui eorum tenent locum, unquam perfici potest, aut fieri debet. Nam si aliter præsumptum fuerit, irritum habeatur & vacuum, & inter Ecclesiastica nunquam reputabitur Sacramenta.* Can. Manus, de consecr. dist. 5.

Reverà, ut dicitur Actuum Apostolorum cap. 8. *Cùm audissent Apostoli qui erant Ierosolymis, quòd recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem: qui cùm venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent* ve-

Spiritum-sanctum. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum-sanctum. Episcopi autem sunt successores Apostolorum, non autem Sacerdotes.

Quæst. 5. Quare hoc Sacramentum à solis Episcopis conferri potest?

D.Th. 3.p. q.72.ar.11. in corp. *Resp.* Ratio Divi Thomæ sumitur ex hujus Sacramenti dignitate. *Dicendum, ait, quòd in quolibet opere ultima consummatio supremæ arti, aut virtuti reservatur; hoc autem Confirmationis Sacramentum est quasi ultima consummatio Sacramenti Baptismi: ita scilicet quòd per Baptismum ædificatur homo in domum spiritualem, & conscribitur quasi quadam Spiritualis Epistola. Sed per Sacramentum Confirmationis quasi domus ædificata in templum Spiritus-sancti, & quasi Epistola conscripta signatur signo Crucis; & ideo collatio hujus Sacramenti Episcopis reservatur, qui obtinent summam potestatem in Ecclesia: Sicut & in primitiva Ecclesia, per impositionem manus Apostolorum, quorum vicem gerunt Episcopi, plenitudo Spiritus-sancti dabatur, ut habetur Act. 8. Vnde Vrbanus Papa dicit. Can.* Omnes. *de Consecr. dist.* 5. *Omnes Fideles per manus impositionem Episcoporum Spiritum-sanctum post Baptismum accipere debent, ut pleni Christiani inveniantur.*

Quæst. 6. Potest-ne aliquando licere Presbyteris administrare Sacramentum Confirmationis?

Resp. Id speciali commissione summi Pontificis fieri posse videtur, ut patet ex S. Gregor. lib. 3. ep. 26. Divo Gregorio, qui scribens ad Januarium Episcopum, ait: *Pervenit ad nos, quosdam scandalizatos fuisse, quòd Presbyteros Chrismate tangere eos qui baptizati sunt, prohibuimus. Et nos quidem secundùm veterem usum nostræ Ecclesiæ fecimus: sed si omninò hac*

hac de re aliqui contristantur, ubi Episcopi desunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizatos Chrismate tangere debeant, concedimus.

Hoc autem, ut ait D.Thomas, *ex plenitudine potestatis concessit B. Gregorius Papa, quòd simplices Sacerdotes hoc Sacramentum conferrent.* D. Thom. q.72.ar.11. ad 1.

Refertur etiam in Decreto Eugenii IV. in Concilio Florentino: *Per Apostolicæ sedis dispensationem ex rationabili & urgenti admodum causa, simplicem sacerdotem Chrismate per Episcopum confecto, hoc Sacramentum Confirmationis aliquando administrasse.*

Caput III.

De Dispositionibus ad Confirmationem & de ejus effectibus.

Quæst. 1. Quid agendum est à Parochis, cùm mandatum acceperunt ab Episcopo præparandi sibi subditos ad Confirmationem suscipiendam?

Resp. Ex sancto Carolo: *Parochi, animarumve Curatores populum doceant, quanto religionis studio suscipiendum sit Confirmationis Sacramentum, cujus ministrandi solus Episcopus ordinariam potestatem habet. Videant item, ne quis eorum qui sibi in curam traditi sunt, illud suscipere negligat. Quare præmoneant, quod etiam Concilii Vvormatiensis Canone sancitum est, ut quicumque intra Parochiæ suæ fines habitant, neque confirmati adhuc sunt, illud omnes suscipiant qui ætate sunt, qua Episcopus eos duxerit* S. Carolus Act. p. 1. tit. Quæ pertinent ad Sacr. Confirm.

esse

esse debere, qui ad hoc Sacramentum tunc accedant. Elaborent præterea iidem, ut qui adulta ætate confirmandi sunt, primò de peccatis confiteantur; tunc etiam admoneant ut jejuni illud suscipiant, cùm manè ministratur.

Reliqua etiam diligenti cohortatione denuntient, quæ ad hoc Sacramentum rectè sanctèque suscipiendum pertinent.

Quæst. 2. Quænam sunt dispositiones necessariæ ad validè suscipiendam Confirmationem?

Resp. Constat, Confirmationem non posse validè administrari, nisi baptizatis, ut enim ait Divus Thomas: *Dicendum, quòd character Confirmationis ex necessitate præsupponit characterem Baptismalem: ita scilicet, quòd si aliquis non baptizatus confirmaretur, nihil reciperet; sed oporteret iteratò ipsum confirmari post Baptismum. Cujus ratio est, quia sic se habet Confirmatio ad Baptismum, sicut augmentum ad generationem. Manifestum est autem, quòd nullus potest promoveri in ætatem perfectam, nisi primò fuerit natus: & similiter nisi primò aliquis fuerit baptizatus, non potest Sacramentum Confirmationis accipere.*

D.Th. p.3. q.72. art.6. in corp.

Quæst. 3. Quanam ætate suscipiendum est hoc Sacramentum?

Resp. Ex Catechismo Romano: *Illud observandum est, omnibus quidem post Baptismum Confirmationis Sacramentum posse administrari; sed minus tamen expedire hoc fieri, antequam pueri rationis usu habuerint. Quare si duodecimus annus non expectandus videatur, usque ad septimum certè hoc Sacramentum differre maximè convenit.*

Catechis. Concilio Trid. p. 2. De Sacr. Confirm. §. 15.

Idem statuit Sanctus Carolus: *Minori septennio Confirmationis Sacramentum nemini præbeatur.*

Concilio Mediol. 1. de iis quæ pertinent ad Sacr. Confirm. administr.

Quæst.

Quæst. 4. Licet-ne unquam administrare hoc Sacramentum pueris ante septennium?

Resp. Ut ait Divus Carolus: *Si Episcopus ob aliquam causam justam, atque adeò necessariam, parvulo & infanti, qui non modò ætatem septem annorum expleat, sed ne attingat quidem, ministrandum aliquando censuerit, ne sit vetitum. Iis verò minoribus natu atque adeò parvulis si quandoque ministrabitur, eorum parentes, vel qui curam gerunt, Parochus moneat, ut ætate procedente eos de ea re certiores faciant, ne parentibus, curatoribusque postea mortuis, ipsi aliquandò dubitent, an hoc Sacramentum, quod iterari nefas est, susceperint.* Conc. Mediol. 5. tit. Quæ ad Confirm. Sacramen. tum pertinent.

Quæst. 5. Quanam ex causa licet administrare hoc Sacramentum ante septennium?

Resp. Licet, cùm aliquis puer versatur in periculo mortis, ne decedat sine gratia Confirmationis; ut enim ait Hugo de sancto Victore relatus à Divo Thoma: *Omninò periculosum esset, si ab hac vita sine Confirmatione migrare contingeret: non quia damnaretur, nisi fortè propter contemptum; sed quia detrimentum perfectionis pateretur. Vnde etiam pueri confirmati decedentes, majorem gloriam consequuntur, sicut & hìc majorem obtinent gratiam.* D. Th. 3. p. q. 72. art. 8. ad 4.

Hoc autem consonat Glossæ in Canone: *Vt jejuni; Numquid minorem habebit gloriam parvulus non Confirmatus? videtur quòd sic, quia in Confirmatione datur augmentum gratiæ.* Glossa De Consecr. dist. 5. verbo, In Confirmatione.

Quæst. 6. Requiriturne status gratiæ ad suscipiendum Sacramentum Confirmationis, hoc est, ad recipiendam gratiam cum charactere?

Resp. Est absolutè necessarium, ut enim

S. Ant. 3. p. tit. 14. c. 3. §. 1.

ait sanctus Antoninus: *Advertendum, quòd si quis renuntiasset juri suo alicujus dignitatis, Confirmatio nihil vel modicum sibi valeret, nisi sibi jus redderetur: sic in proposito, qui renuntiat gratiæ Baptismali, quod fit per mortale commissum, postea accedens ad Confirmationem cum eo, non confirmaretur in gratia, nec augeretur sibi gratia: imò mortaliter peccaret, & magis debilitaretur in anima, quamvis characterem reciperet indelebilem; & hoc nisi restitueretur sibi priùs gratia amissa, quod non fit nisi per pœnitentiam.*

Quæst. 7. Quænam sunt aliæ dispositiones necessariæ ad recipiendum fructuosè hoc Sacramentum?

S. Carol. Act. p. 4. de præparatione ante ministr. Sacram. Confirm.

Resp. Illas dilucidè explicat Divus Carolus his verbis: *Illud verò Parochus maximè hortabitur, ut huic Sacramento cùm Spiritus-sancti gratia uberrimè conferatur, ad eam consequendam se jejuniis, eleemosyna, qui per facultates possunt, aliisque pietatis officiis & operibus parent; atque in primis frequentiori & ardentiori religiosæ orationis studio devotè sese exerceant, exemplo sanctorum Apostolorum; qui dum expectarent Spiritum-sanctum, perseverantes erant in oratione & jejunio. Sed efficiet saltem, ut pridiè diei Confirmationis jejunent qui possunt.*

Catech. Conc. Trident. p. 2. De Confirm. Sacram. §. 4.

Et ut ait Catechismus Concilii Tridentini: *Qui adulta jam ætate confirmandi sunt, siquidem hujus Sacramenti gratiam & dona consequi cupiant, eos non solùm fidem & pietatem afferre, sed graviora etiam peccata quæ admiserunt, ex animo dolere oporteat. Qua in re elaborandum est, ut peccata etiam priùs confiteantur, & Pastorum cohortatione ad jejunia & alia pietatis opera suscipienda incitentur.*

Quæst. 8. Quinam sunt effectus hujus Sacramenti?

Resp.

Resp. Tres sunt hujusmodi effectus: Primus communis aliis Sacramentis est, quòd producit augmentum gratię in suscipiente, modò cum debitis dispositionibus illud suscipiat: ut enim habetur in Canone: *Spiritus-sanctus in fonte Baptismi plenitudinem tribuit ad innocentiam: in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam. In Baptismo regeneramur ad vitam, post Baptismum confirmamur ad pugnam. In Baptismo abluimur, post Baptismum roboramur.* Can. Spiritus-sãctus, de Consecr.dist. 5.

Secundus effectus hujus Sacramenti peculiaris est, quòd perficit gratiam Baptismalem, & corroborat seu confirmat, addendo vires spirituales ad tuendam interiùs fidem adversus omnes carnis tentationes, & exteriùs adversus inimicos fidei etiam cum periculo vitæ, ut videtur in Canone mox citato.

Tertius hujus Sacramenti effectus est, quòd imprimit in anima suscipientis characterem spiritualem, & indelebilem, ut definitum est in Concilio Tridentino, sess. 7. Can. 9. Quare, ut ait Gregorius II. relatus in Canone: *De homine qui à Pontifice confirmatus fuerit, denuò illi talis iteratio prohibenda est.* Can. De homine, deConsec. dist. 5.

In Confirmatione, ait Divus Thomas, *accipit homo potestatem ad agendum ea quæ pertinent ad pugnam spiritualem contra hostes fidei, sicut patet exemplo Apostolorum, qui antequam plenitudinem Spiritus-sancti acciperent, erant in cænaculo perseverantes in oratione; post modum verò egressi non verebantur publicè fidem fateri, etiam coram inimicis fidei Christianæ; & ideò manifestum est, quòd in Sacramento Confirmationis imprimitur character.* D. Th. 3. p. q. 72. art. 5. in corp.

CAUPT IV.

De Ceremoniis Sacramenti Confirmationis.

Quæst. I. Quare requiritur, ut aliquis teneat Confirmandum, ipsumque sistat Episcopo?

D. Th. 3. p. q. 74. art. 10. in corp. *Resp.* Ex Divo Thomâ: *Dicendum quòd, sicut dictum est, hoc Sacramentum exhibetur homini ad robur pugnæ spiritualis. Sicut autem aliquis de novo natus indiget instructione in iis quæ pertinent ad conversationem vitæ, secundùm illud Hebr.* 12. Patres quidem carnis nostræ habuimus eruditores, & reverebamur eos; *ita illi qui assumuntur ad pugnam, indigent eruditoribus, à quibus instruantur de his quæ pertinent ad modum certaminis: & ideò in bellis materialibus constituuntur Duces & Centuriones, per quos alii gubernentur. Et propter hoc etiam ille qui accipit hoc Sacramentum, ab alio tenetur, quasi per alium in pugna spirituali erudiendus: similiter quia per hoc Sacramentum confertur homini perfectio spiritualis ætatis, sicut dictum est; ideò ille qui ad hoc Sacramentum accedit, sustentatur, quasi spiritualiter imbecillis & puer.*

Hìc autem nota, quòd qui non est baptizatus, vel non confirmatus, non debet esse susceptor in Sacramento Confirmationis; quia tenens aliquem ad Confirmationem, tenet eum tanquam infirmum, & adhuc imbecillem; hoc autem fieri non potest à non Confirmato, cùm sit ipse etiam imbecillis, & infirmus. Quare non confirmatus non potest esse patrinus in Sacramento Confirmationis.

Sta-

Statuitur etiam in Concilio Neapolitano: *Ne Sacramentorum sanctitas, aut turpiter ignorari, aut nefariè contemni videatur, damnat Sancta Synodus impudentem earum licentiam, quæ sæculi luxu, & procaci corporis cultu, ac satanæ pompis affluentes, quibus in baptismo renunciarunt, ad Confirmationem accedunt; easque repellendas esse decernit, sive confirmandæ sint, sive Matrinæ.* Conc.Neapolitan. ann.1699. tit.3.c.3. n.2.

Quæst. 2. Contrahitur-ne aliqua affinitas in Sacramento Confirmationis, sicut in Baptismo?

Resp. Ut ait Bonifacius Papa relatus in Canone, omninò contrahitur; sic enim ait: *Ex Confirmatione quoque, seu frontis Chrismatione, spiritualis cognatio eisdem modis contrahitur, matrimonia similiter impediens contrahenda, & dirimens post contracta.* Can. Nedum, de Cognat. spirituali in 6.

Et Concilium Tridentinum ait: *Ea quoque cognatio quæ Confirmatione contrahitur, Confirmantem & Confirmatum, illiusque Patrem & Matrem ac tenentem non egrediatur.* Côc. Trid. sess.24. De Ref.Matr. c. 2.

Quæst. 3. Quid significat alapa quam Episcopus leviter infligit Confirmato?

Resp. *Episcopus*, inquit sanctus Carolus, *eum leviter in maxilla cædit, quem Chrismate confirmat, ut sciat homo Christianus, se jam militem esse, cujus pugna & victoria eluceat in patiendis injuriis, non in illis inferendis; deinde se in Christiana militia constitutum esse, in qua non hujus vitæ jucunditates & commoda quærat; sed incommoda potiùs, atque adeò mala multa patienter ferat. Ac præterea intelligat, officii sui esse, in acie stare, telaque unde veniant observare: ita ut, quamvis illis telorum ictibus corpus, honor, opesque lædantur, anima tamen nullo pacto offendatur.* S.Carol. Act.p.4.de Sacram. Confirm.

Quæst. 4. Quare Episcopus Confirmatum signat Chrismate signo Crucis in fronte?

Resp. *In Sacramento Confirmationis*, ait Divus Thomas, *homo accipit Spiritum-sanctum ad robur spiritualis pugnæ, ut fortiter etiam inter adversarios fidei Christi fidem confiteatur. Unde convenienter signatur Chrismate signo crucis in fronte, propter duo. Primò quidem, quia insignitur signo Crucis, quod quidem habet esse evidens & manifestum: inter omnia autem loca corporis humani, maximè frons manifesta est, quæ quasi nunquam obtegitur: & ideò linitur Confirmatus Chrismate in fronte, ut in manifesto demonstret se esse Christianum; sicut & Apostoli post acceptum Spiritum-sanctum se manifestaverunt, qui priùs in cœnaculo latebant. Secundò, quia aliquis impeditur à libera confessione nominis Christi propter duo, scilicet propter timorem & propter verecundiam: utriusque autem horum signum maximè manifestatur in fronte, propter duo scilicet, propter propinquitatem imaginationis, & propter hoc, quòd Spiritus à corde directè ad frontem ascendunt; undè verecundati erubescunt, timentes autem pallescunt. Et ideò in fronte signatur Chrismate, ut neque propter timorem, neque propter erubescentiam nomen Christi confiteri prætermittat.*

D. Th. 3. p. q. 72. art. 9. in corp.

Quæst. 5. Quare Episcopus pacem dat Confirmato?

Resp. Ex sancto Carolo: *Parochus postremò pacem Confirmatis dari ostendat, ut intelligant se gratiæ plenitudinem, & pacem quæ exuperat omnem sensum, consecutos esse.*

S. Carol. Act. p. 4 de Sacram. Confirm.

Videatur in fine hujusce Tomi tertii Instructio pro sacramento Confirmationis, vulgari linguâ exarata, jussu summi Pontificiis Clementis XI.

TRACTATUS QUARTUS.

DE

SACRAMENTO EUCHARISTIÆ.

CAPUT PRIMUM.

Nomen, essentia, dignitas, ac definitio Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. I. QUibusnam præcipuis nominibus insignitur Eucharistiæ Sacramentum?

Resp. *Hoc Sacramentum*, ait Divus Thomas, *habet triplicem significationem. Vnam quidem respectu præteriti, in quantum scilicet est commemorativum Dominicæ Passionis, quæ fuit verum Sacrificium; & secundùm hoc nominatur Sacrificium. Aliam autem significationem habet respectu rei præsentis, scilicet Ecclesiasticæ unitatis, cui homines aggregantur per hoc Sacramentum; & secundùm hoc nominatur Communio seu synaxis. Dicit enim Damascenus* 4. *lib. de fide Orthodoxa cap.* 14. *quòd dicitur Communio, quia communicamus per ipsam Christo, & quia participamus de ejus carne & Deitate, & quia communicamur & unimur ad invicem per eam. Tertiam significationem* D. Th. 3. p. q. 73. art. 4. in corp.

habet respectu futuri, in quantùm scilicet hoc Sacramentum est præfigurativum fruitionis Dei, quæ erit in patria; & secundùm hoc dicitur Viaticum; quia hìc præbet nobis viam illuc perveniendi; & secundùm hoc etiam dicitur Eucharistia, id est, bona gratia, quia, Gratia Dei vita æterna, *dicitur Rom. 6. vel quia realiter continet Christum qui est plenus gratia. Dicitur etiam in Græco Metalepsis, id est, assumptio, quia, ut Damascenus dicit, per hoc Filii Deitatem assumimus.*

Secundam ejus significationem innuit Apostolus, cùm ait: *Quoniam unus Panis, unum Corpus multi sumus, omnes qui de uno Pane participamus.* 1. ad Corinth. v. 10. c. 17.

Dicitur etiam in Catechismo Concilii Tridentini: *Sacramentum pacis & charitatis; ut intelligeremus, quàm indigni sunt Christiano nomine, qui inimicitias exercent; odiaque, dissidia, & discordias, ut teterrimas Fidelium pestes omninò exterminandas esse; cùm præsertim quotidiano Religionis nostræ sacrificio, nihil nos studiosiùs servare, quàm pacem & charitatem, profiteamur.* p. 2. De Euchar. Sacram. n. 4.

Quæst. 2. Euchariſtia eſt-ne Sacramentum?

Resp. Est de fide, Eucharistiam esse Sacramentum, cùm id definitum fuerit in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. in cap. *Firmiter, De summa Trinitate*. Et cap. 1. & 2. sess. 13. Conc. Trident. & ut ait sanctus Antoninus; *Eucharistia est maximum Sacramentum quoad essentiam, licèt quædam alia dicantur majora secundùm alios respectus; unde versus: Major in effectu Baptismus: Corpus in esse: Conjugium signo majus, sed Chrisma Ministro.* S. Ant. 3. p. tit. 14. c. 11. in princ.

Quæst. 3.

Quæst. 3. Quid est Eucharistia?

Resp. Est novæ legis Sacramentum, continens sub speciebus Panis & Vini Corpus & sanguinem Domini nostri Jesu-Christi vi verborum consecrationis, institutum ad spiritualem hominis refectionem.

Hæc definitio complectitur materiam, cùm dicitur, *Sacramentum Corporis & sanguinis Iesu-Christi*: Formam, cùm dicitur, *Vi verborum consecrationis*, quæ sunt forma hujus Sacramenti: *Institutum*, significat causam efficientem, quæ est Christus: *Ad spiritualem hominis refectionem*, significat causam finalem, quia est finis & effectus hujus Sacramenti. Hæc definitio satis clara est, nec ulteriori indiget explicatione; pleniùs tamen patebit ex infra dicendis, in Capitibus sequentibus.

Quæst. 4. In quonam propriè consistit Sacramentum Eucharistiæ?

Resp. De fide est, definitum in Concilio Tridentino, Eucharistiam non consistere in re aliqua transeunte, cujusmodi sunt verba consecrationis, & usus qui fit hujus Sacramenti, in ejus sumptione, fractione, distributione, &c. sed consistere in aliqua re permanente: *Si quis dixerit*, ait Concilium Tridentinum, *peracta consecratione, in admirabili Eucharistiæ Sacramento non esse Corpus & Sanguinem Domini nostri Iesu-Christi, sed tantùm in usu, dum sumitur, non autem ante vel post, & in hostiis seu particulis consecratis quæ post Communionem reservantur, vel supersunt non remanere verum Corpus Domini, anathema sit.* Seff. 13. Can. 4.

Et consequenter hoc Sacramentum ab aliis differt; quia illa consistunt in actione transeunte, quæ est applicatio formæ

ad materiam, ut Baptismus in ablutione; ita ut non existant, nisi dum conferuntur, aut suscipiuntur: At Eucharistiæ Sacramentum consistit in re permanente.

Quod probatur primò ex Scriptura sacra, in qua constat, Christum Dominum hæc verba protulisse: *Hoc est Corpus meum*, priusquam distribueret Eucharistiam Apostolis; ex quo perspicuum est, Corpus Christi Domini fuisse sub speciebus Panis, ac proinde verum Sacramentum, antequam distribueretur.

Secundò probatur sanctis Patribus: Juxta sanctum Augustinum in Psalmum 33. *Christus seipsum portavit in manibus suis dum Eucharistiam portaret:* At evidens est, non potuisse seipsum portare in manibus suis, nisi ejus Corpus fuisset sub speciebus Panis, priusquam manducaretur: hoc igitur Sacramentum non consistit in manducatione.

Et sanctus Justinus in Apologia secunda ait, *Post Sacramenta peracta, Eucharistia consuevit deferri ad absentes.*

Quæst. 5. Quænam est hæc res permanens, in qua consistit Eucharistiæ Sacramentum?

Resp. Sacramentum Eucharistiæ consistit essentialiter in speciebus Panis & Vini, & in Corpore, & Sanguine Jesu-Christi contentis sub his speciebus, ut patet ex Canone, ubi legitur: *Sacrificium Ecclesiæ duobus conficitur, duobus constat: visibili elementorum specie, & invisibili Domini nostri Iesu-Christi carne & sanguine.*

Can. Hoc est, de Cõsecr. dist. 2.

Quæst. 6. Quænam est dignitas Sacramenti Eucharistiæ?

Resp. Dignitas hujus Sacramenti rectè explicatur ab Alexandro Papa III. relato in Canone, ubi ait: *Nihil in sacrificiis* ma-

majus esse potest, quàm Corpus & Sanguis Christi, nec ulla oblatio hac potior est. Sed hæc omnes præcellit, quæ pura conscientia Domino offerenda est, & pura mente sumenda, atque ab omnibus veneranda; & sicut potior est cæteris, ita potiùs excoli & venerari debet.

Unde etiam videmus, venerabilis Sacramenti expositionem non passim nec sæpè ab Ecclesiâ permitti; ne hâc de causâ minuatur quodammodo illius apud populum reverentia. Et in præclara Synodo Farfensi sic decernitur, juxta plures S. Congregationis Declarationes: *Sacrosanctæ Eucharistiæ quamcumque publicam expositionem, nisi pulica ex causa, à nobis vel Vicariis nostris approbata, fieri prohibemus, etiam in Ecclesiis Regularium utriusque sexus.* Et paulò inferiùs: *Si quandoque privata ex causa, sacrosancta Eucharistia exponenda videbitur, à tabernaculo nunquam extrahatur, sed in pixide velata in aperto ejusdem tabernaculi ostiolo, cum assistentia alicujus sacerdotis, stola & superpelliceo induti, & cum sex saltem luminibus cereis collocetur: quod idem in Ecclesiis Regularium servari mandamus.* Demùm, ut per confraternitatem Sanctissimi Corporis Christi, honor Venerabili Sacramento majori cum devotionis ardore deferatur, decernit Eminentissimus Cardinalis, ut Parochi *Indulgentias à Paulo V. Venerab. Archiconfraternitati Sanctissimi Corporis Christi in Ecclesia S. Mariæ supra Minervam de Vrbe concessas, quotannis publicent; quibus omnibus aliæ Confraternitates ejusdem nominis ubivis institutæ, in ipsarum erectione, sine alia nova aggregatione, plenè gaudent.*

Synod. Farfensis, sub Card. lo Cardinali Barberino, c. 9. n. 15. & 17. pag. 84.

Prætereà in recentiori Synodo Spalatina statuitur his verbis: *Nulla ratione est*

ad materiam, ut Baptiſmus in ablutione ; ita ut non exiſtant, niſi dum conferuntur, aut ſuſcipiuntur : At Euchariſtiæ Sacramentum conſiſtit in re permanente.

Quod probatur primò ex Scriptura ſacra, in qua conſtat, Chriſtum Dominum hæc verba protuliſſe : *Hoc eſt Corpus meum*, priuſquam diſtribueret Euchariſtiam Apoſtolis ; ex quo perſpicuum eſt, Corpus Chriſti Domini fuiſſe ſub ſpeciebus Panis, ac proinde verum Sacramentum, antequam diſtribueretur.

Secundò probatur ſanctis Patribus: Juxta ſanctum Auguſtinum in Pſalmum 33. *Chriſtus ſeipſum portavit in manibus ſuis dum Euchariſtiam portaret* : At evidens eſt, non potuiſſe ſeipſum portare in manibus ſuis, niſi ejus Corpus fuiſſet ſub ſpeciebus Panis, priuſquam manducaretur : hoc igitur Sacramentum non conſiſtit in manducatione.

Et ſanctus Juſtinus in Apologia ſecunda ait, *Poſt Sacramenta peracta, Euchariſtia conſuevit deferri ad abſentes*.

Quæſt. 5. Quænam eſt hæc res permanens, in qua conſiſtit Euchariſtiæ Sacramentum ?

Reſp. Sacramentum Euchariſtiæ conſiſtit eſſentialiter in ſpeciebus Panis & Vini, & in Corpore, & Sanguine Jeſu-Chriſti contentis ſub his ſpeciebus, ut patet ex Canone, ubi legitur : *Sacrificium Eccleſiæ duobus conficitur, duobus conſtat : viſibili elementorum ſpecie, & inviſibili Domini noſtri Ieſu-Chriſti carne & ſanguine*.

Can. Hoc eſt, de Cõſecr. diſt. 2.

Quæſt. 6. Quænam eſt dignitas Sacramenti Euchariſtiæ ?

Reſp. Dignitas hujus Sacramenti rectè explicatur ab Alexandro Papa III. relato in Canone, ubi ait : *Nihil in ſacrificiis* ma-

majus esse potest, quàm Corpus & Sanguis Christi, nec ulla oblatio hac potior est. Sed hæc omnes præcellit, quæ pura conscientia Domino offerenda est, & pura mente sumenda, atque ab omnibus veneranda; & sicut potior est cæteris, ita potiùs excoli & venerari debet.

Unde etiam videmus, venerabilis Sacramenti expositionem non passim nec sæpè ab Ecclesiâ permitti; ne hâc de causâ minuatur quodammodo illius apud populum reverentia. Et in præclara Synodo Farfensi sic decernitur, juxta plures S. Congregationis Declarationes: *Sacrosanctæ Eucharistiæ quamcumque publicam expositionem, nisi pulica ex causa, à nobis vel Vicariis nostris approbata, fieri prohibemus, etiam in Ecclesiis Regularium utriusque sexus.* Et paulò inferiùs: *Si quandoque privata ex causa, sacrosancta Eucharistia exponenda videbitur, à tabernaculo nunquam extrahatur, sed in pixide velata in aperto ejusdem tabernaculi ostiolo, cum assistentia alicujus sacerdotis, stola & superpelliceo induti, & cum sex saltem luminibus cereis collocetur: quod idem in Ecclesiis Regularium servari mandamus.* Demùm, ut per confraternitatem Sanctissimi Corporis Christi, honor Venerabili Sacramento majori cum devotionis ardore deferatur, decernit Eminentissimus Cardinalis, ut Parochi *Indulgentias à Paulo V. Venerab. Archiconfraternitati Sanctissimi Corporis Christi in Ecclesia S. Mariæ supra Minervam de Urbe concessas, quotannis publicent; quibus omnibus aliæ Confraternitates ejusdem nominis ubivis institutæ, in ipsarum erectione, sine alia nova aggregatione, plenè gaudent.*

Synod. Farfensis, sub Carolo Cardinali Barberino, c. 9. n. 15. & 17. pag. 84.

Prætereà in recentiori Synodo Spalatina statuitur his verbis: *Nulla ratione est*

Synod. Spalatina, an. 1688. c. 9. *omittendum, quod observarunt tam pridem non pauci viri sapientia ac pietate praeclari, nempè nimis frequenti usu, qui percrebrescit in dies, quacumque etiam levi de causa Sacramentum Eucharistiae solemniter exponi, indeque apud populum, qui res, non ex vero earum pretio, sed ex raritate solet aestimare, Mysterii augustissimi majestatem ac venerationem imminui. Idcircò meliorem prioris aevi ritum secuti, imò Decretis Sacrae Congregationis obsequentes: praecipimus, ut nonnisi ex gravi & publica causa, ac cum nostra licentia, venerabile Sacramentum solemniter in ostensorio exponatur. Pro personis verò particularibus exponi poterit in ostiolo tabernaculi in pixide velata, cum luminibus & assistentia.* Idem cavetur in Concil. Neapol. an. 1699. tit. 3. cap. 4. nu. 16. & in Synodo Caesenatensi an. 1693. lib. 2. c. 4.

Quaest. 7. Unde sumenda est unitas aut multiplicitas Sacramenti Eucharistiae?

Resp. Cum Eucharistiae Sacramentum institutum sit ad spiritualem animae refectionem, sequitur, unitatem, aut multiplicitatem hujus Sacramenti, sumendam esse ex habitudine, aut conjunctione morali, quam habent species consecrationis ad unam, aut plures refectiones spirituales: quare cùm simul praebetur una, vel plures Hostiae consecratae, censentur moraliter loquendo unam tantùm efficere refectionem spiritualem, ideoque unum tantùm est Sacramentum; sed si dantur pluribus distinctis refectionibus, ut cùm praebentur plures Hostiae consecratae pluribus personis, aut eidem diversis temporibus, tunc sunt plura Sacramenta numero distincta, cùm sint plures refectiones spirituales.

Quaest.

Quæſt. 8. Quæ obſervanda ſunt ad reverentem SS. Euchariſtiæ cuſtodiam?

Reſp. Præſcribitur in Synodo Diœceſana celebrata ab Eminentiſſimo Jacobo Cardinali de Angelis, pro Abbatia Nonantulæ; *Vt in eo Altari, in quo Sanctiſſimum Sacramentum aſſervari ſolet, ſit Tabernaculum majori ex parte deauratum, & decentiſſimè pictum, ipſi Altari ita fixum, ut de facili amoveri non poſſit, & ita conſtructum, ut Sacerdos pro dicti Sacramenti miniſtratione Altare aſcendere non cogatur: elegantis item ſtructuræ compoſitum, & ſericis conopæis colorum pro temporum varietate mutandis coopertum: quod intus, etiam in oſtiolo, totum contegatur linteo ſerico coloris albi, vel rubri, & in dicto oſtiolo apponatur firmiſſima ſera cum clave argentea, vel ſaltem deaurata, funiculo ſerico appenſa; quæ clavis, unà cum aliis ſacrorum oleorum, per Parochos retineatur in Sacrario, ſub alia clave penes ipſum continuò exiſtente; nec quis poſſit ad Sanctiſſimam Euchariſtiam temerarias manus extendere ſub graviſſimis pœnis.* Synodus Nonantul. ann. 1688. cap. 12.

Intus dictum Tabernaculum aſſerventur ſacræ particulæ in pixide argentea, tota ab intus etiam in cooperculo deauranda; quæ tempore hiemali ſingulis quindecim, æſtate vero octo diebus mutentur, & ſint in ea quantitate, ut fidelibus communicare volentibus non deſint. Dictaque Pixis etiam habeat conopeola ſerica prædictorum colorum, & retineatur ſuper corporali mundo, cum purificatorio nitidiſſimo; neque in dicto Tabernaculo collocentur ſacræ Reliquæ, ſeu ſacra Olea, aliæque res ſacræ; ſed alibi debitam venerationem recipiant.

Caput II.

De Materia remota Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. 1. QUotuplex est materia Sacramenti Eucharistiæ?

Resp. Duplex materia, duplexque forma Sacramenti Eucharistiæ distingui potest; materia scilicet & forma remota, quæ necessariò requiruntur ad confectionem hujus Sacramenti, & materia & forma proxima, quæ sunt partes componentes hoc Sacramentum.

Quæst. 2. Quænam est materia remota hujus Sacramenti?

Resp. Definitum est, solum verum Panem triticeum & vinum de vite esse materiam remotam hujus Sacramenti, hoc est, materiam aptam ad ejus confectionem. Ita definitum fuit in multis Conciliis quæ referuntur in Canone: Concilium Carthaginense, ubi dicitur; *In Sacramento Corporis & Sanguinis Domini nihil ampliùs offeratur, quàm ipse Dominus tradidit, hoc est, Panis & vinum aquæ mixtum*. Idem traditur ab Eugenio IV. in Decreto Armenorum ubi dicitur: *Materia Eucharistiæ est Panis triticeus & vinum de vite*.

Can. In Sacram. de consecr. dist. 2.

Quod evidenter probatur authoritate Scripturæ sacræ. Matth. 26. Marci 14. Lucæ 22. unanimiter asseritur, Christum Dominum instituendo hoc Sacramentum usum fuisse vero Pane, & vero Vino, ac præcepisse Apostolis, ut similiter facerent: sed constat, solum Panem triticeum, & solum vinum de vite, simpliciter & absolutè dici Panem & Vinum; solus igitur Panis tri-

triticeus, & solum vinum de vite possunt esse materia Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. 3. Quænam permixtio alterius grani cum triticeo impedit, quominùs hujusmodi Panis sit materia sufficiens ad conficiendum hoc Sacramentum?

Resp. Ex Divo Thoma: *Dicendum, quòd modica permixtio non solvit speciem, quia, id quod est modicum, quodammodo absumitur à plurimo. Et ideo si sit modica permixtio alterius frumenti ad multò majorem quantitatem tritici, poterit exinde confici Panis, qui est materia hujus Sacramenti. Si verò sit magna permixtio, (putà, ex æquo vel quasi) talis permixtio speciem mutat: unde Panis exindè confectus, non erit debita materia hujus Sacramenti.* D.Th. 3.p. q.74. art. 3. ad 3.

Quæst. 4. Panis ex siligine confectus, estne materia sufficiens Sacramenti Eucharistiæ?

Resp. Videtur, quòd cùm siligo sit species tritici, quamvis minùs perfecta, possit esse materia sufficiens hujus Sacramenti: *Si quæ frumenta sunt*, ait Divus Thomas, *quæ ex semine tritici generari possunt (sicut ex grano tritici seminato in malis terris nascitur siligo) ex tali frumento Panis confectus potest esse materia hujus Sacramenti*: Convenit tamen venerationi tanto Sacramento debitæ, ut purum triticum adhibeatur. D.Th. 3.p. q.74. art.3. ad 2.

Quæst. 5. Est ne necesse ad validitatem hujus Sacramenti, ut Panis confectus sit cum aqua naturali, & igne coctus?

Resp. Absolutè requiritur: aliàs enim non esset Panis, qui est materia hujus Sacramenti: nam ut ait Sanctus Cyprianus relatus in Canone: *Nec Corpus Domini potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi utrumque adunatum fuerit & copulatum, & Panis* Can. Sic in sanctificando, de consecr. dist. 2.

unius,

unius compage solidatum. Quare dicit Glossa ibidem, verbo: *Nisi utrumque: Quid si ex melle, vel alio liquore fuerit farina aspersa: numquid transsubstantiatur ille Panis in Corpus Christi? Non.*

Quæst. 6. Quilibet Panis triticeus, sive sit azymus, sive fermentatus, est-ne materia hujus Sacramenti?

Resp. Est materia sufficiens ad ejus validitatem, ut dicitur in Concilio Florentino in Decreto unionis Græcorum: *Item in azimo, sive fermentato Pane triticeo, Corpus Christi veraciter confici, sacerdotesque in altero ipsum Domini Corpus conficere debere: unumquemque scilicet juxta suæ Ecclesiæ, sive Occidentalis, sive Orientalis, consuetudinem.*

Non est de necessitate Sacramenti, inquit Divus Thomas, *quòd Panis sit azimus vel fermentatus; quia in unoquoque confici potest. Conveniens autem est, ut unusquisque servet ritum suæ Ecclesiæ in Sacramenti celebratione. Super hoc autem sunt diversæ Ecclesiæ consuetudines: unde sicut peccat Presbyter in Ecclesia Latinorum celebrans de Pane fermentato, ita peccaret Presbyter Græcus in Ecclesia Græcorum celebrans de Pane azimo, quasi pervertens Ecclesiæ suæ Ritum.*

D.Th. 3.p. q.74.art.4. in corp.

Si igitur Presbyter Latinus esset in aliqua Ecclesia Græcorum: aut ibi esset ut advena, & peregrinus transeunter, aut domicilium ibi constituit animo residendi: Si primo modo, uti deberet azimo, quamvis celebraret in Ecclesia Græcorum, & nulla esset Ecclesia Latinorum; si verò secundo modo, deberet uti fermentato, nisi esset in eo loco aliqua Latinorum Ecclesia. Quòd si esset, posset uti Pane Azimo, modò omne abesset scandalum. Et idem dici posse videtur de Sacerdote Græco respectivè.

Quæst.

Quæst. 7. Agresta & Mustum sunt-ne materia sufficiens consecrationis sanguinis Christi?

Resp. *Dicendum*, cum Divo Thomâ, *quòd Agresta est in via generationis, & ideo nondum habet speciem vini; & propter hoc de ea non potest confici hoc Sacramentum. Mustum autem jam habet speciem vini; & ideo de Musto potest confici hoc Sacramentum. Prohibetur etiam, ne Mustum statim expressum in Calice offeratur, quia hoc est indecens propter impuritatem Musti; potest tamen in necessitate fieri. Dicitur enim ab eodem Iulio Papa: Si necesse fuerit, botrus in Calice comprimatur.* D. Th.3.p. q.74.art.5. ad 3.

Quæst. 8. Potest-ne de aceto confici hoc Sacramentum?

Resp. Ex eodem Angelico Doctore ibidem art.5.ad 2. *Sicut de Pane totaliter corrupto non potest confici hoc Sacramentum, ita nec de aceto: potest tamen confici de vino acescenti, sicut & de Pane, qui est in via ad corruptionem, licèt peccet conficiens.*

Quæst. 9. Quid agendum, cùm vinum congelatur in Calice, ante vel post consecrationem?

Resp. Ut habetur in Rubricis Missalis, *Si in hieme sanguis congeletur in Calice, involvatur Calix pannis calefactis. Si id non proficeret, ponatur in ferventi aqua prope altare, dummodo in Calicem non intret, donec liquefiat.* Rubr.Missalis, de Defectibus circa Missam occurrentibus.

Quæst. 10. Debet-ne vinum aquâ misceri in Calice?

Resp. Debet omninò, cum talis semper fuerit Ecclesiæ consuetudo, ut patet ex multis locis Conciliorum & sanctorum Patrum, relatis in Canone, *Sic in sanctificando*, de Consecratione. dist. 2. Quod etiam resolutum fuit in Decreto Eugenii Papæ in

Concilio Florentino, & deindè definitum in Concilio Tridentino Canone 9. sessionis 22.

D.Th.3.p. q.64.art.6. in corp. Rationem affert Divus Thomas, dum ait: *Vino quod offertur in hoc Sacramento, debet aqua misceri. Primò quidem propter institutionem: probabiliter enim creditur quòd Dominus hoc Sacramentum instituerit in vino aqua permixto, secundùm morem illius terræ. Vnde & Proverb. 9. dicitur:* Bibite vinum, quod miscui vobis.

Quæst. 11. Est-ne necesse ad validitatem Sacramenti, quòd aqua vino misceatur in Calice?

Resp. Non est de necessitate, ut patet ex Rubricis Missalis, De defectu vini; ait enim; *Si advertat celebrans post consecrationem Calicis non fuisse appositam aquam, nullo modo apponat, quia non est de necessitate Sacramenti.* Est tamen de necessitate præcepti, ut dicitur in Concilio Tridentino: *Monet deinde sancta Synodus præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino in Calice offerendo miscerent:* Quæ verba declarare videntur, eam mixtionem non esse de jure divino, seu à Christo Domino institutam, nec proinde necessariam ad validitatem Sacramenti, cùm id tantùm necessarium sit ad validitatem Sacramenti, quod à Deo est institutum.

Sess. 22. cap.7.

Quæst. 12. Si aqua non est de necessitate Sacramenti, quomodo intelligendus erit Divus Cyprianus relatus in Canone qui ait: *Sic in sanctificando Calice Domini offerri aqua sola non potest, quomodo nec solum vinum potest. Sic verò Calix Domini non est aqua sola, nec vinum solum, nisi utrumque sibi misceatur: quomodo nec Corpus Domini potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi utrumque adunatum fuerit &* copu-

Can. Sic in sanctificando, de consecr. dist. 2.

copulatum, & Panis unius compage solidatum?

Resp. Dici potest, quòd sanctus Cyprianus non intendit, aquam ita esse necessariam in consecratione sanguinis, ut validè vinum consecrari non posset, nisi aqua esset admixta, cùm ibidem dicat, *Nam si vinum tantùm quis offerat, sanguis Christi incipit esse sine Christo*, id est, ut ibidem ait Glossa, *Ostenditur esse sine Christo, id est, sine unitate Corporis Christi, quod est Ecclesia*. Quia aqua quæ ponitur in Calice repræsentat unionem Jesu-Christi cum Ecclesia.

Hoc supposito, facile erit respondere. Primò, quòd, cùm Divus Cyprianus ait, aquam esse necessariam, intelligendum esse necessariam, ut fiat consecratio licitè, id est, sine peccato; non autem esse necessariam ad validitatem Sacramenti, ut enim ait Divus Thomas: *Dicendum, quòd exponendum est verbum Cypriani, non potest, id est, non debet: quia illud possumus, quod de jure possumus. Et ideo quantùm ad id quod debet fieri, est simile ex parte Corporis & Sanguinis; non autem quantum ad id quod fieri potest, quia aqua est de substantia Panis, non autem de substantia vini.* S. Thom. in 4. dist. 11. art. 4. q. 2. ad 2. q. ad 1.

Secundò, sanctus Cyprianus disputabat adversus hæreticos dictos Aquarios, qui contendebant, aquam solam consecrari posse: quare cùm ait, aquam & vinum esse necessaria ad validitatem Sacramenti, intendit tantùm probare, non posse validè consecrari ex sola aqua, non tamen quòd non possit consecrari ex solo vino.

Quæst. 13. Est-ne multum aquæ apponendum in Calice?

Resp.

Resp. Parum aquæ apponi debet, quia secundùm opinionem Innocentii III. relati in Canone: *Inter opiniones illa probabilior judicatur, quæ asserit, aquam cum vino in sanguinem transmutari (cùm in vinum transeat mixta vino) ut expressiùs eluceat proprietas Sacramenti. Nam cùm aquæ multæ sint populi multi, juxta quod alibi legitur: Beati qui seminatis super aquas; ideo vino aqua unitur, ut Christo populus adunetur.*

Cap. Cùm Marthæ, de celebratione Missarum.

Et ut ait Divus Thomas, *Eorum opinio probabilior est, qui dicunt aquam converti in vinum, & vinum in sanguinem. Hoc autem fieri non posset, nisi adeo modicum apponeretur de aqua, quod converteretur in vinum: & ideo semper tutius est parum de aqua apponere, & præcipuè si vinum sit debile, quia si tanta fieret appositio aquæ, ut solveretur species vini, non posset perfici Sacramentum.*

D.Th. 3.p. q.74.art.8. in corp.

Et summus Pontifex Honorius III. relatus in Canone sic scribit ad quemdam Archiepiscopum, ut impediret abusum in sua Provincia jam introductum, quo major quantitas aquæ quàm vini in Calicem infundebatur.

Perniciosus, ait, *in tuis partibus inolevit abusus, videlicet quòd in majori quantitate de aqua ponitur in Sacrificio, quàm de vino: cùm secundùm rationabilem consuetudinem Ecclesiæ generalis, plus in ipso sit de vino, quàm de aqua ponendum. Ideoque fraternitati tuæ mandamus, quatenus id non facias, nec in Provincia tua fieri patiaris.*

Cap. Perniciosus, de celebratione Missarum.

Caput III.

De Præsentia & determinatione materiæ consecrandæ.

Quæst. I. Est-ne necesse, ut materia quam Sacerdos consecrare intendit, sit præsens?

Resp. Est absolutè necessarium, ut enim ait Divus Thomas: *Ipsa forma pronomine demonstrativo utens, ostendit, quòd materia consecranda debet esse coram sacerdote; unde Sacerdos existens in domo sua, non posset consecrare panem qui est in Altari.* D.Th.in 4. dist. 11. q. 2. art. 1. quæstiuncula 3. ad 1.

Quæst. 2. Quandonam materia consecranda censetur præsens?

Resp. Ut respondeatur quæstioni propositæ, supponendum est, duplicem esse præsentiam, alteram Physicam, & alteram moralem. Præsentia Physica est proximitas, seu approximatio unius rei ad aliam. Præsentia moralis dicit præter proximitatem, rei cognitionem, & advertentiam de illius præsentia; v.g. Si Hostia sit super Altare propè Sacerdotem, est illi physicè præsens, sive Sacerdos advertat, sive non; quòd si advertat adesse Hostiam, tunc Hostia censetur esse præsens moraliter.

Hoc supposito, certum est, requiri ad validitatem Sacramenti, quòd Hostia sit præsens moraliter, id est, quòd nimis non distet à consecrante, & quòd advertat esse præsentem advertentiâ actuali, aut virtuali. Ratio est, quia demonstrativa pronomina, hoc, & hic, ostendunt, necesse esse, ut res præsens cognoscatur ab illo, qui eam demonstrat; hoc autem dicitur esse moraliter præsens.

Quæst.

Quæst. 3. Requiritur-ne ad præsentiam moralem, quòd Sacerdos videat materiam consecrandam?

Resp. Hoc non est necesse, cùm materia possit censeri moraliter præsens, licèt à Sacerdote minimè videatur; ut cum vult consecrare centum particulas in Pixide, non potest omnes & singulas videre, quamvis sint moraliter præsentes; sicut etiam Sacerdos cæcus, qui teneret præ manibus Hostiam, aut coram se haberet, utique consecrare posset, licèt Hostiam non videret.

Quæst. 4. Possunt-ne consecrari particulæ in vase operto seu clauso?

Resp. Possunt validè consecrari, cùm censeantur sufficienter præsentes; attamen, ut habetur in Rubricis Missalis: *Si adsit vas cum aliis Hostiis consecrandis, antequam accipiat Hostiam, discooperit manu dextera Calicem, seu vas aliarum Hostiarum.*

Quæst. 5. Materia consecrationis debetne necessariò determinari ab intentione Ministrantis?

Resp. Juxta Rubricas Missalis, De Defectibus in celebratione Missarum occurrentibus: *Si quis habeat coram se undecim Hostias, & intendat consecrare solùm decem, non determinans, quas decem intendit, in his casibus non consecrat, quia requiritur intentio. Secus, si putans quidem esse decem, tamen omnes voluit consecrare, quas coram se habebat. Nam tunc omnes erunt consecratæ: atque ideo quilibet Sacerdos talem semper intentionem habere debet, scilicet consecrandi eas omnes quas ante se ad consecrandum positas habet.*

Quæst. 6. Majoris lucis gratiâ, quid requiritur ad illam præsentiam quam necessa-

cessariam diximus in consecratione materiæ?

Resp. Hoc non potest, nec debet mathematicè determinari, sed sat est, ut usu, more, & consuetudine hominum, atque prudentium judicio, materia in ea distantia sit, ut ejus fieri demonstratio rationabiliter possit. Unde absurdum est credere, posse Sacerdotem Hostias trans parietem collocatas, vel à tergo positas, quantumvis in speculo relucentes, consecrare; quia secundùm moralem æstimationem (cujus in administratione Sacramentorum humano modo peragendorum ratio magna habenda est) materia sic posita, præsens in ordine ad exercendam, demonstrandamque aliam operationem, minimè censetur: Hostia tamen sub aliis in acervo latitans, vel subtus corporali, vel in Pixide clausa contenta, vel vinum in Calice cooperto existens, præsentia moraliter censentur; quia quæ interjacent corpora, per modum continentis, vel velaminis se habentia, subjectarum rerum præsentiam minimè impediunt.

Si verò, ut habetur in Concilio Beneventano, *hostia fuerit inventa sub palla altaris, & dubitetur, utrum fuerit consecrata: dicimus, quòd Sacerdos in fine Missæ, post receptionem sanguinis, potest eam recipere. Et idem dicimus de aliqua parte hostiæ, si ita inventa fuerit in Altari, & dubitetur, utrum fuerit consecrata. Et ideo caveant Sacerdotes Missam celebrare volentes, ne panis, seu vinum, sint in altari, præter illam quæ fuerit consecranda tunc.*

Concilio Provinc. Benevent. ann. 1374. cap. 17.

Quæst. 7. Requiritur-ne ad materiam hujus Sacramenti determinata quantitas?

Resp.

Resp. Materia hujus Sacramenti non est determinatæ quantitatis: unde panis, & vinum possunt in quantalibet quantitate, validè tamen, si aliquando non licitè, consecrari; licèt enim quantitas materiæ hujus Sacramenti per comparationem ad usum fidelium determinetur: quia cujusvis materiæ determinatio ex fine, propter quem assumitur, petenda est: attamen non potest materiæ quantitas per comparationem ad usum Fidelium tunc occurrentium determinari. *Alioquin*, inquit D. Thomas, *Sacerdos paucos Parochianos habens, non posset consecrare multas hostias; unde requiritur, quòd materia hujus Sacramenti determinetur per comparationem ad usum Fidelium absolutè. Numerus autem Fidelium est indeterminatus. Unde non potest dici, quòd quantitas materiæ hujus Sacramenti sit determinata.*

D. Th. 3. p. q. 74. art. 2. in corp.

Sacerdos igitur, qui quantitatem nimiam consecraret, id est, in longè majori copia quàm Fidelium qui communiter occurrunt, vel occurrere possunt, aut solent, usus postulat, validè quidem Sacramentum perageret: at illicitè & sacrilegè tamen, utpotè qui venerabile Sacramentum certæ corruptioni specierum sine causa exponeret.

Quæst. 8. Potest-ne Sacerdos consecrare vinum non consecrando panem, vel panem non consecrando vinum, saltem imminente aliquâ extremâ necessitate?

Resp. Validè quidem una species sine altera consecrari potest, nunquam tamen licitè; validè, inquam, quia statim ac verba consecrationis Panis prolata sunt, continuò sub speciebus illius existit Corpus Christi; verba enim cùm producant quod significant, statim atque Corpus Christi ex-

expressis verbis significatur, sine mora adest: unde & confestim Hostia proponitur adoranda. Nunquam tamen unam speciem sine alia consecrari licet, quia non licet alio modo Eucharistiam consecrare, quàm eam Christus consecrandam imperavit: at Christus utramque speciem indivisim consecrandam præcepit, ut ait Concilium Tridentinum: *Christus Corpus & sanguinem suum sub speciebus Panis, & vini Deo Patri obtulit, ac sub earumdem rerum Symbolis, Apostolis, quos tunc novi Testamenti Sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit, & eisdem, eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit per hæc verba*: Hoc facite in meam commemorationem: *Uti semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit.* Sess.22.c.1.

CAPUT IV.

De Forma Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. 1. QUænam est forma consecrationis Panis?

Resp. Consistit essentialiter in his solis verbis: *Hoc est Corpus meum*: ut enim ait Catechismus Concilii Tridentini: *Itaque à sanctis Euangelistis Matthæo, & Luca, itemque ab Apostolo docemur, illam esse formam, Hoc est Corpus meum*: Igitur nec particula *enim*, nec alia verba sunt de essentia consecrationis. 2. p. de Euchar. Sacramento n. 20.

Quæst. 2. Sacerdos omittens particulam *enim* in consecratione, peccaret-ne?

Resp. Ex Divo Thoma: *Ly enim sublatum non tollit debitum sensum verborum. Et ideò non impedit perfectionem Sacramenti*; D. Th. 3. p. q. 60. art. 8. in corp.

quamvis possit contingere, quòd ille qui prætermittit, peccet ex negligentia vel contemptu. Et in alio loco ait: *Hæc conjunctio enim apponetur in hac forma secundùm consuetudinem Romanæ Ecclesiæ à beato Petro Apostolo derivatam, & hoc propter continuationem ad verba præcedentia.* Quare, ut ait sanctus Bonaventura, *Si quis tamen formam Ecclesiæ ex certa scientia mutat, graviter peccat.*

Idem q. 78. art. 2. ad 5.

In 4. dist. 8. q. 3.

Quæst. 3. Forma consecrationis sanguinis consistit-ne essentialiter in illis verbis, quibus utitur Ecclesia: Hic est enim Calix sanguinis mei novi & æterni Testamenti, &c?

Resp. Ex Divo Bonaventura: *Dicendum quòd circa hoc sunt duæ opiniones; alii qui dicunt, quòd vis data est verbis. Quòd solùm his verbis fit consecratio, quæ dicit Ecclesia; & si verba immutantur, quantumcumque sit sensus idem, non conficitur: & ideò dicunt, quòd in his verbis non sit confectio seu consecratio, & dicunt, quòd Magister non dat ibi formam. Alii dicunt aliter, quòd mutatio in modo enuntiandi, dum tamen servetur sensus non impedit consecrationem. Unde in formâ quam ponit Magister, ita benè est consecratio, sicut in forma quæ ponitur in Canone. Verumtamen hoc asserendum est, quòd in forma quæ in Canone scribitur, conficitur Sacramentum; de hac utilius est dubitare. Quis enim potest scire, utrum Euangelistæ, aut ipse Apostolus formam intenderent describere? ideò meliùs est hìc piè dubitare, quàm præsumptuosè definire. Credo tamen quòd si quis ita conficeret, non esset parvipendendum, imò honor & reverentia esset exhibenda propter periculum, & propter hoc quod non possumus discernere, quia majus periculum est in contemnendo Hostiam consecratam, quàm non consecratam*

S. Bonav. dist. 8. p. 2. in exposit. textus.

vene-

venerari pro consecrata: ut putà si non consecrata commisceatur aliis consecratis, à quibus non possit discerni, melius est totum venerari, quàm despicere aliquam ex eis, cùm non possit cognosci.

Quæst. 4. Est-ne necésse ad validitatem Sacramenti, ut Sacerdos consecrans proferat verba formæ nomine suo, an requiritur, ut ea proferat nomine Christi?

Resp. Requiritur ad validitatem Sacramenti, ut Sacerdos consecrans proferat in persona Christi verba consecrationis, & dicat: *Hoc est Corpus meum*; neque enim consecraret, si nomine suo diceret: *Hoc est Corpus Christi*; quia forma substantialiter corrumperetur: Etenim, ut ait sanctus Ambrosius: *Vbi autem venitur, ut conficiatur venerabile Sacramentum, jam non suis sermonibus Sacerdos utitur, sed utitur sermonibus Christi.* D. Ambr. lib. 4. de Sacram. c. 4.

Rationem afferunt Divus Thomas & Divus Bonaventura: *Dicendum*, inquit Divus Thomas, *quòd Minister in Sacramentis dupliciter operatur: uno modo, verba pronuntians, alio modo actum aliquem exteriorem exercens, ut in Baptismo patet; & utrumque istorum est Sacramentalis causa ejus quod divina virtute, quæ in Sacramentis latet, perficitur; causa autem Sacramentalis significando efficit. Vnde in illis Sacramentis, in quibus utroque modo Minister operatur, oportet quòd verba prolata significent actum exercitum, & actus exterior significet interiorem effectum, ut in Baptismo patet, quia ablutio exterior, quam verba formæ exprimunt, significat interiorem ablutionem, quam divina virtus perficit in Sacramento latens. Vbi ergo Minister non operatur, nisi verba pronuntians, oportet, quòd verborum significatio immediatè ad hoc quod efficitur, referatur: in hoc autem* D. Tho. in 4. sentent. dist. 8. q. 2. quæst. 3.

Sacramento, cujus perfectio in ipsa materiæ consecratione consistit, non habet Minister actum, nisi pronuntiationem verborum: unde oportet, quòd verba formæ significent hoc quod virtus divina in secreto facit in hoc Sacramento, quodque à Ministro produci nequit.

Quare forma hujus Sacramenti à Presbytero ita profertur, ac si loqueretur in persona Christi, ut intelligamus, in consecratione hujus Sacramenti Ministrum nihil aliud præstare, quàm proferre verba Christi, quæ sola vim habent producendi effectum hujus Sacramenti.

D. Th. 3. p. q. 98. art. 1. in corp. Ideò, ait Divus Thomas: *Forma hujus Sacramenti profertur quasi ex persona ipsius Christi loquentis, ut detur intelligi, quòd Minister in perfectione hujus Sacramenti nihil agit, nisi quòd profert verba Christi.*

S. Bonav. in 4. dist. 8. q. 1. p. 2. Et Divus Bonaventura ait: *Quia Minister operatur virtute Verbi incarnati conjuncta, & ut conjuncta, ideo dicit meum; loquitur enim Sacerdos in persona Christi, ideò pro Christo dicit meum.*

Quæst. 5. Quomodo forma consecrationis potest esse vera, cùm videatur exigi ad veritatem propositionis, quæ affirmat rem esse, ut existat, priusquam propositio proferatur: at forma consecrationis præcedit rem quam enuntiat, cùm ipsi det esse; ac proinde falsa est, affirmans rem esse, cùm nondum est?

Resp. Ad hujus intelligentiam sciendum est, duplex esse propositionum genus: aliæ dicuntur speculativæ; quæ tantùm repræsentant, & exprimunt objectum, ut cùm dico, En urbem pulchram: Aliæ dicuntur practicæ, quæ efficiunt, quod enuntiant, ut cùm Sacerdos

pro-

profert verba consecrationis: *Hoc est Corpus meum*.

Hoc supposito, *Dicendum* cum Divo Thoma, quòd *scientia practica non præsupponit entitatem rei, sed præcedit illam naturaliter, quasi causa, etsi simul sint tempore: & ad hunc modum se habent verba præmissa, quia sunt significantia & factiva ejus quod significant. Unde veritas & significatio hujus locutionis præcedit naturaliter entitatem rei quam significat, non præsupponit ipsam, quamvis sit simul cum ipsa tempore, sicut causa propria cum proprio effectu: sed quia significatio & veritas locutionis quæ est simul tempore cum transubstantiatione, consurgit ex consignificationibus partium successivè prolatarum; ideò oportet, quòd dictio ultimò prolata compleat significationem locutionis*. S.Th.in 4. dist.8. art. 1.p.2.q.4.

Quæst. 6. Quomodo intelligenda sunt verba consecrationis vini: *Hic est Calix sanguinis mei, novi, & æterni Testamenti, Mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum?*

Resp. Illa sic explicat Divus Thomas: per hæc priora verba, *Hic est Calix sanguinis mei*, designatur conversio vini in Christi sanguinem: *Hæc locutio*, ait Divus Thomas: *Hic est Calix sanguinis mei, figurativa est, & potest intelligi, ut sit metonymica locutio, ut ponatur continens pro contento, secundùm quòd dicere consuevimus: Bibe Calicem vini, id est, vinum contentum in Calice. Ideò autem talis modus locutionis congruus est formæ huic, quia sanguis de sua ratione non dicit aliquid potabile, sed quod natura abhorret in potum; & quia in hoc Sacramento sanguis Christi consecratur ut potus, ideò oportuit aliquid addi, quod ad potum pertineret, scilicet Calicem*. D. Th. in 4. dist.8.q. 2.ar.2. q.2.

D. Th. ib. *Dicitur Testamentum novum*, ait idem Doctor, *ratione promissionis per sanguinem Christi confirmatæ, quæ vetus impedimentum consequendæ hæreditatis amovit; & sic quasi quædam innovatio promissionis per mortem Christi facta est. Æternum verò ratione bonorum æternorum, de quibus est Testamentum; vel ratione hujus Sacramenti continentis Christum, qui est persona æterna.*

D. Th. 3. p. q. 78. art. 3. in corp. *Per prima verba*, ait Angelicus Doctor, *cùm dicitur: Hic est Calix sanguinis mei, significatur ipsa conversio vini in sanguinem; per verba autem sequentia designatur virtus sanguinis effusi in passione, quæ operatur in hoc Sacramento: quæ quidem ad tria ordinatur. Primò quidem & principaliter ad adipiscendam æternam hæreditatem, secundùm illud Hebr.* 10. Habentes fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi: *Et ad hoc designandum dicitur*, Novi & æterni Testamenti. *Secundò, ad justitiam gratiæ quæ est per fidem, secundùm illud Rom.* 3. Quem proposuit Deus propitiatorem per Fidem in sanguine ipsius, ut sit ipse justus justificans eum qui ex Fide est Jesu-Christi. *Et quantum ad hoc subditur; Mysterium fidei. Tertiò autem, ad removendum impedimenta utriusque prædictorum, scilicet peccata, secundũ illud Hebræorum 4. Sanguis Christi emundat conscientiam nostram ab operibus mortuis, id est, à peccatis: & quantum ad hoc subditur; Qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

C A-

CAPUT V.

De Præsentia reali Corporis & sanguinis Domini nostri Iesu-Christi in Eucharistiæ Sacramento.

Quæst. 1. CORpus & sanguis Domini nostri Jesu-Christi continentur-ne realiter & verè in Sacramento Eucharistiæ?

Resp. Est unum ex præcipuis Fidei nostræ articulis, Corpus, & sanguinem Christi Domini verè, & realiter esse in Eucharistiæ Sacramento. Hoc autem probatur primò ex verbis, quibus usus est Salvator noster instituens hoc Sacramentum. Lucæ 22. *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur. Similiter & Calicem postquam cœnavit, dicens: Hic est Calix novum Testamentum in meo sanguine, qui pro vobis fundetur.*

Quare sanctus Cyrillus in hæc verba ait: *Non dubites, an hoc verum sit, sed potiùs suscipe verba Salvatoris in Fide; cùm enim sit veritas, non mentitur.* S. Cyril. to. 4. Bibliot. fol. 138.

Neque dici potest, hæc verba intelligenda esse figurativè, ita ut cùm dicitur Hic Calix (scilicet quod continetur in hoc Calice) pro vobis fundetur; sermo sit de vino, non autem de sanguine Salvatoris, cùm constet, vinum non fuisse pro nobis effusum, sed ipsum sanguinem.

Et Divus Paulus 1. ad Corinth. cap. 10. ait: *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Et Panis quem frangimus, nonne participatio Corporis Domini est?*

Dici nullatenùs poteſt, hæc Apoſtoli verba accipienda eſſe figurativè, ut notat ſanctus Bonaventura; qui exponens hæc Apoſtoli verba: *Panis quem frangimus, Corpus Domini eſt*, ait: *Ergo etſi dicas quòd hoc ſimiliter dicitur per ſignificationem; contra Apoſtolus poſtea infert cap.* 11. *Itaque qui manducat & bibit indignè, reus eſt Corporis & ſanguinis Domini. Sed ſi hoc verum eſſet, quia ſignum: tunc ſimiliter quia hæc vox, Chriſtus, eſt ſignum, qui pronuntiaret in peccato, eſſet reus Corporis & ſanguinis Domini; quod falſum eſt.*

S. Bonav. in 4. dist. 10. q.1.

Et Divus Chryſoſtomus explicans præfata verba, Calix benedictionis, ait: *Horum verborum hæc ſententia eſt, quod eſt in Calice, id eſt, quod à latere fluxit, & illius ſumus participes.*

Homil.24. in Epist. 1. ad Corint.

Sufficit pro nunc, ne dicamur velle texere controverſiam, afferre unam ſancti Auguſtini authoritatem, quem præcipuè Patrem vellent Hæretici in ſuas pertrahere partes.

Hic igitur Eccleſiæ Doctor explicans hæc verba: *Seipſum portavit in manibus ſuis*, quæ habentur in verſione 70. lib. 1. regum cap. 20. ait: *Hoc verò Fratres, quomodo fieri poſſit in homine, quis intelligitur? Quis enim portatur in manibus ſuis? Manibus aliorum poteſt portari homo, manibus ſuis nemo portatur: quomodo intelligatur in ipſo David, ſecundùm litteram non invenimus; in Chriſto autem invenimus; ferebatur enim Chriſtus in manibus ſuis, quando commendans ipſum Corpus ſuum, ait, Hoc eſt Corpus meum: ferebat enim illud Corpus in manibus.*

S. Aug. Cõcione 1. in Pſalm. 33.

His verbis apertè declarat ſanctus Auguſtinus, neminem poſſe ſe ferre in manibus ſuis, id ſolùm poſſe competere Chri-

ſto Domino, qui id tunc fecit, cùm hoc Sacramentum inſtituit; qui Corpus ſuum portavit, cùm hoc Sacramentum portaret; quod clarè ſatis oſtendit, Euchariſtiam ſecundùm hujus Eccleſiæ Doctoris mentem, non eſſe ſolum Corpus in figura, ſed verè atque realiter: nam ſi foret tantùm Corpus Chriſti in figura, omnis homo poſſet ita ſeipſum portare, quia unuſquiſque poteſt ſuam geſtare figuram: Sanctus tamen Auguſtinus ait, id intelligi non poſſe, niſi de ſolo Chriſto Domino, cùm nullus alius eo modo portare ſe poſſet, quo ſeipſum ipſe portavit.

Idem ſanctus Auguſtinus in libro quem ſcripſit contra Donatiſtas ait: *Indignè quiſque ſumens Dominicum Sacramentum, non efficiet, ut quia ipſe malus eſt, malum ſit, aut quia ad ſalutem non accipit, nihil acceperit: Corpus enim Domini & ſanguis Domini nihilominùs erat, etiam illis quibus dicebat Apoſtolus: Qui manducat indignè, judicium ſibi manducat, & bibit.* Ex quibus evidenter conſtat, quòd Chriſtus Dominus non eſt in hoc Sacramento, virtute Fidei illius qui eum recipit, cùm Chriſtus Dominus ſit verè & realiter in hoc Sacramento, etiamſi indignè ſumatur, & ab homine non habenti fidem. S. Aug. lib. 5. contra Donatiſtas, c. 8.

Verùm clarè videmus in Generali Concilio Nicæno, hanc ſemper fuiſſe Eccleſiæ Catholicæ fidem: *Nullus enim*, ait, *aliquando tubarum Spiritus, ſanctorum videlicet Apoſtolorum, aut illuſtrium Patrum noſtrorum, incruentum ſacrificium noſtrum, quod in commemorationem Chriſti Dei noſtri ac omnis diſpenſationis ejus efficitur, dixit imaginem Corporis ejus: neque enim acceperunt à Domino ſic dicere vel confiteri, ſed audiunt Evangelicè dicentem eum.*: Niſi Conc. Nicæn. II. actione 6. Tom. 3.

manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non intrabitis in regnum cœlorum : *Et*, Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. *Et alibi*, Accepto pane, gratias agens fregit, & dedit discipulis suis, & ait : Accipite & comedite, hoc est Corpus meum. Et accipiens Calicem gratias egit, & dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes : Hic est enim sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum : *Et non dixit : Accipite & comedite imaginem Corporis mei. Sed Paulus Divinus Apostolus, ex divinis Domini vocibus hauriens, ait :* Ego accepi à Domino, quod & tradidi vobis, quoniam in qua nocte tradebatur, gratias agens fregit, & dixit : Accipite & comedite : Hoc est Corpus meum, quod pro vobis frangitur : Hoc facite in meam commemorationem. Similiter Calicem, postquam cœnavit, dicens : Hic Calix novum Testamentum est in meo sanguine : Hoc facite, quotiescumque biberitis, in meam commemorationem. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, & Calicem hunc bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat : *Ergo liquido, demonstratum est, quòd nusquam Dominus, vel Apostoli, aut Patres imaginem dixerunt sacrificium sine sanguine, quod per Sacerdotem offeratur, sed ipsum Corpus, & ipsum sanguinem.*

Quæst. 2. Quomodo confutari potest error Hæreticorum asserentium, pronomen *Hoc* in forma consecrationis designare panem?

Resp. Patet, illud, *Hoc*, non ex se designare panem, ut hæretici volunt; idque non solùm quia esset falsa oratio, sed quia ipsa

ipsa verba repugnant; dicendum enim fuisset *Hic*, præsertim cùm immediate Panis præcessisset: Designat igitur Corpus secundùm rectissimam & usitatissimam locutionem, quia in mundi exordio Adam dixit, *Hoc nunc os ex ossibus meis*; & Moyses Exodi 16. v. 15. *Iste est Panis*; & Judæi Matth. 2. *Hic est hæres*: Et cap. 3. v. 17. Deus Pater ait: *Hic est Filius meus dilectus*: Et infinita alia, quibus Scriptura, & usus quotidianus plenus est: nam in his omnibus subjectum, & prædicatum idem significant, quod omni propositioni affirmativæ commune est, alioquin esset falsa; sed alio modo subjectum nomine communi demonstrans talem præsentiam, prædicatum nomine specifico, & particulari: nam quod objiciunt, cùm dicitur, *Hoc*, nondum esse Corpus, parvi momenti est: Propositio enim operativa, qualis est ista, quæ mutatione quadam afficit, quod significat, sicut non habet veritatem, nisi integrè pronuntiata, ita quoque demonstrat, id quod adest, non eo momento quo subjectum profertur, sed quod aderit in termino pronuntiationis: sicut si Christus aquam in vinum mutasset in nuptiis Galileæ, his verbis, Hoc est vinum, vel costam in mulierem istis verbis, Hæc est mulier, non fuisset necesse, rem demonstratam esse præsentem, nisi absolutâ totâ oratione.

Quæst. 3. Quomodo confutari potest error dicentium, verbum *est* in forma consecrationis, idem esse ac significat, ita ut sensus sit, Hoc significat Corpus meum?

Resp. In hoc verbo Zuinglius figuram inesse voluit, ut idem sit quod significat, sed contra linguarum usum: nulla est enim lingua, neque Latina, neque Græca, ne-

que Hebraica, in qua *est* aliter habeat significationem quàm esse, seu ut Philosophi loquuntur, nudam unionem extremorum, est enim verbum uti communissimè significans, ita ut simplicissimè, in quod omnia alia resolvuntur, ipsum verò in nullum aliud resolvi potest; sic enim resolvis, Christus patitur, id est patiens; ipsum verò ut inclusum, non potest resolvi ulterius, nisi resolvas in seipsum. Unde impossibile est in eo fuisse tropum: quia verò signum esse non est aliud quàm significare, hinc fit, ut unum signum de signo prædicetur, vel res significata de aliquo signo parabolico sine ullo tropo soleamus, *est*, explicare per *significat*, ut ensis est gladius, septem boves septem anni sunt, semen est verbum Dei, denarius est vita æterna, & similia. Itaque error ille Zuinglii ex imperitia creatus est.

Quæst. 4. Quomodo confutari potest error Calvini asserentis, esse tropum in prædicato Corpus meum, ut sit idem quod signum, seu figura Corporis mei?

Resp. Posito Calvini errore, illud *Hoc* demonstrare deberet Panem, quod supra rejecimus; deinde Græcè additur articulus τὸ σῶμα istud Corpus, quod habet vim exprimendi veri Corporis, & distinguendi ab omni alio, quod etiam nomine Corporis significari potest, scilicet Corpus mysticum quod est Ecclesia, ac proinde ipsissimum illud verum Corpus meum: quod multò efficaciùs postulant verba sequentia apud Lucam & Paulum, *Quod pro vobis datur*, quod verbo Græco τὸ διδόμενον, quasi diceret Corpus datum: conjungitur enim adjectivum in recto cum substantivo Corpus, ita ut illud ipsum, quod vocatur in recto Corpus, sit datum:

figu-

figura autem Corporis non est data pro nobis, neque in Cœna, neque in Cruce. Evidentiùs autem id postulat forma Calicis apud Lucam cap. 22. v. 20. *Hic est Calix novum Testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur*; ubi ipse Calix, sanguinem scilicet continens pro nobis effusus dicitur, quod de figura vel Calicis vel sanguinis nullomodo dici potest.

Et sanè cùm Agnus Paschalis figura fuerit Christi in Cruce offerendi, ut patet Joannis 19. si Corpus non est aliud, nisi figura Corporis in Cruce offerendi, profectò figuram figuræ substituit, cùm tamen voluerit figuris finem imponere. Hinc nequis hìc tropos, figuras, parabolas imaginaretur, Cathegoricâ locutione usus est verbis lucidissimis, quibus apertiora, aut simpliciora fingi nequeunt. Hinc cùm Euangelistæ in aliis recensendis plerumque verbis discrepent, hìc è contrariò tres Euangelistæ & unus Apostolus Paulus, cùm diversis temporibus, ac locis scriberent, in nullo omninò discrepant. Et tamen, ut ait Doctissimus quidam Euangeliorum commentator, tenebriones Hæretici qui ubique scripturas apertas esse clamitant, hìc tantas tenebras inveniunt, vel potiùs afferunt, ut sententiam quasi solis ipsius radiis scriptam in ducentas expositiones laceraverint; contra quos omnes, & si in verbis esset aliqua obscuritas, sufficere deberet unanimis totius Ecclesiæ, & omnium Patrum consensus.

CAPUT VI.

Explicantur aliquot Scripturæ sacræ & Divi Augustini loca, quibus abutuntur Hæretici.

Quæst. 1. QUomodo intelligendum est, quod refertur Joannis cap. 6. v. 54. ubi postquam dixisset Christus, *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Multi ex discipuli ejus dixerunt: Durus est hic sermo, & quis potest eum audire?* Quibus respondit: *Spiritus est, qui vivificat: Caro non prodest quidquam; verba, quæ ego locutus sum vobis, Spiritus & vita sunt.* Ex his autem videtur concludendum, non manducari neque bibi realiter & corporaliter Corpus & sanguinem Filii Dei, sed spiritaliter tantùm, & per fidem?

Resp. Hunc locum Divi Joannis rectè explicat Divus Augustinus. *Caro*, inquit, *non prodest quidquam; sed quomodo illi intellexerunt: Carnem quippe sic intellexerunt quomodo in cadavere dilaniatur, aut in macello venditur, non quomodo Spiritu vegetatur: accedat Spiritus ad carnem, & prodest plurimùm: nam si caro nihil prodesset, Verbum Caro non fieret, ut habitaret in nobis.* S. August. tract. 27. in Joan.

Voluit igitur Christus eos damnare, qui credebant, eum velle præbere proprium Corpus manducandum, eodem modo quo comeditur caro in macello divendita; non verò credentes manducari verè, & realiter Corpus Filii Dei, quamvis spiritualiter quantum ad modum sumendi. *Accedat,*

ait Divus Augustinus, *Spiritus ad carnem*, sumatur scilicet spiritualiter quantùm ad modum, *& prodest plurimùm*; nisi enim manducantibus prodesset Caro, quomodo ipsemet Christus Dominus addere potuisset in eodem loco; *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam Carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam?* Modus igitur sumendi Christum spiritualiter, non excludit realem ejus manducationem.

Quæst. 2. Quomodo intelligenda sunt hæc verba Joannis 16. *Relinquo mundum, & vado ad Patrem?* Ergo, inquiunt Hæretici Christus non est ampliùs in mundo, nec consequenter in Eucharistia.

Resp. Sic intelligi debent, quòd Christus reliquit mundum, quantùm ad præsentiam visibilem, quamvis mundum non reliquerit, quantùm ad præsentiam invisibilem in Sacramento Eucharistiæ, eo modo, quo intelligi debent verba ejusdem Christi Domini Lucæ 24. v. 44. *Hæc sunt verba, quæ locutus sum ad vos, cùm adhuc essem vobiscum;* licèt dum eis loqueretur, esset cum ipsis; sed tantùm ostendit his verbis, tunc cum eis non esse, eodem modo, quo ante Resurrectionem; sic dum ait: *Ego relinquo mundum*, intelligi se relinquere quantùm ad hunc modum visibilem inter eos manendi, licèt semper adsit Sacramentaliter.

Quæst. 3. Quomodo exponendum est, quod dicitur Matth. capite 26. *Semper pauperes habetis vobiscum, me autem non semper habebitis?* Ergo CHRISTUS non est nobiscum in Sacramento Eucharistiæ.

Resp.

Resp. Patet in his verbis, loqui Christum Dominum tantùm de præsentia corporea visibili, & in eo statu, quo recipere posset commodum aliquod corporale ab hominibus, ut accipiunt pauperes; non verò de præsentia invisibili in Sacramento; quod evidentiùs apparet ex verbis Christi Marci 14. *Semper pauperes habebitis vobiscum, & cùm volueritis, potestis illis benefacere: me autem non semper habebitis.*

Quæst. 4. Quomodo intelligendum est, quod ait Apostolus, *Patres nostri omnes eandem escam spiritualem manducaverunt, & omnes eundem potum spiritualem biberunt:* Ex quo videtur concludendum, nos non manducare, neque bibere, nisi per fidem Corpus & sanguinem Jesu-Christi; cùm certum sit, eos non manducasse corporaliter carnem Christi, sed tantùm per fidem?

1. ad Cor. cap. 10.

Resp. Intelligit Apostolus, quòd Hebræi illius temporis, sive boni, sive mali fuerint, eandem inter se escam manducaverint, non verò quòd eandem nobiscum escam manducaverint, ut interpretantur Chrysostomus & Thophylactus, quod & textui satis conforme videtur: Attamen quia Divus Augustinus, Tract. 26. in Joannem, conclusit ex hoc loco Apostoli, nos, & Hebræos eandem escam manducasse, responderi secundò potest, antiquos Patres eandem escam manducasse, sed non eodem modo. Esca antiquorum Patrum, & nostra idem Christus est, sed diverso modo sumptus; nam Corpus Christi Domini non nisi spiritualiter per fidem, & in figura manducaverunt, nos autem realiter & corporaliter illud manducamus. Antiqui Patres manducaverunt Corpus Christi Domini in figura, quemadmodum lex ve-

tus

tus tantùm erat figura Legis novæ; nos verè manducamus juxta Legem novam, quæ non est ampliùs figura, sed veritas; ut enim ait Divus Augustinus, *Idem in mysterio cibus & potus illorum & noster; sed significatione idem, non specie; quia idem ipse Christus in petra figuratus, nobis in carne manifestatus.* S. Aug. in Ps. 77.

Quæst. 5. Quomodo exponi debent hæc Divi Augustini verba: *Ut quid paras ventrem & dentes? crede, & manducasti:* Ex quibus videtur concludendum, à nobis non sumi realiter & ore corporeo Corpus Christi Domini, sed spiritualiter tantùm per fidem? Tract. 25. in Joan.

Resp. Nullo modo loquitur D. Augustinus in hoc loco de manducatione Corporis Christi, sive in Eucharistia, sive extra; sed de meditatione verbi Dei, quod est mentale animæ pabulum, & de fide, quæ haberi debet in Christum incarnatum. Divus Augustinus postquam retulit verba Salvatoris arguentis Judæos, quòd ipsum tantùm quærerent, ut ab eo pascerentur corporaliter, propter miraculum multiplicationis quinque Panum & duorum piscium. *Quæritis me*, inquit Christus Dominus, *non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus, & saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam. Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus, ut operemur opera Dei? Respondit Iesus, & dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille.* Joan. c. 6. v. 26. Ad hæc verba exclamat Divus Augustinus contra plebem Judaicam, quæ post panes & pisces, quibus enutriti erant à Christo Domino anhelabat, ac dicit: *Hoc est ergo manducare cibum, non qui perit, sed qui permanet in vitam æternam. Ut quid paras ventrem &* S. Aug. ib.

den-

dentes? Crede, & manducasti: Arguens non quidem Christianos, qui afferunt animam & corpus ad manducandum Corpus Christi, sed populum qui parabat ventrem & dentes ad manducandum Panem materialem, & non parabat animam, ut crederet in Christum Dominum.

Nam quomodo potuisset Divus Augustinus arguere Christianos, quòd afferrent ventrem & dentes ad Corpus Christi manducandum, cùm idem dixerit alibi: *Mediatorem Dei & hominum hominem Christum Iesum, Carnem suam nobis manducandam, bibendumque sanguinem dantem, fideli corde, atque ore suscipimus; quamvis horribilius videatur, humanam Carnem manducare quàm perimere, & humanum sanguinem potare quàm fundere.*

S. August. contra adversarios Legis & Prophetarum. lib. 2. cap. 9.

Quæ verba satis ostendunt malam Hæreticorum fidem, proferentium hunc Divi Augustini locum contra realem Christi Domini in Eucharistia præsentiam, ut simplices rudesque hac argumenti specie decipiant, quamquam certum sit, & evidens, Sanctum Augustinum non loqui omninò in hoc loco de Eucharistia.

Quæst. 6. Quomodo intelligendus est locus iste Divi Augustini in Joannem, *Credere in eum, hoc est, manducare Panem vivum: qui credit in eum, manducat, invisibiliter saginatur, quia & invisibiliter renascitur*: Ex quo loco colligere volunt Hæretici, Corpus Christi per fidem tantùm sumi?

S. August. Tract. 26. in Joan.

Resp. Facile est percipere, consequentiam quam hìc inferunt Heretici, perperàm esse deductam, cùm solemne sit apud sanctos Patres, & præcipuè apud Divum Augu-

gustinum, explicare loca Scripturæ in sensu allegorico, supponendo tamen sensum litteralem. Sic idem Augustinus numquid in eodem loco ait, loquens de Muliere quæ tetigit Christum Dominum, *Quid est, tetigit, nisi, credidit?* Et tamen intendit-ne Divus Augustinus, quòd mulier fluxu sanguinis laborans, Dominum realiter non tetigerit?

Et idem Sanctus Augustinus Concion. 1. in Psalmum 73. numquid dicit: *Iejunium ipsius erat, quando defecerunt omnes qui in eo crediderant: quia & esuries ipsius erat, ut in eum crederetur. Quia & sitis ipsius erat, quando dixit mulieri: Sitio, da mihi bibere: fidem quippe ipsius sitiebat: & de Cruce cùm diceret, Sitio, fidem illorum quærebat;* Et tamen intendit-ne Divus Augustinus, sitim Christi Domini, sive in historia Samaritanæ, sive in Cruce, non fuisse veram & realem sitim? Intendit-ne per allegoriam sitis mentalis, & intellectualis, excludere veritatem sitis externæ, & corporalis? ac proinde dicendum est, quòd in omnibus his locis, in quibus loquitur Divus Augustinus in sensu allegorico, semper supponit sensum litteralem.

Eodem modo respondendum est variis sancti Augustini, aliorumque Patrum locis, qui videntur asserere, Christum Dominum esse figuraliter in Eucharistia, quòd scilicet supponunt semper realitatem Corporis Christi in hoc Sacramento; ut enim ait idem Augustinus relatus in Canone: *Corpus Christi & veritas & figura est: veritas, dum Corpus Christi, & sanguis virtute Spiritus sancti in virtute ipsius ex Panis & vini substantia efficitur: figura verò est id quod exteriùs sentitur;* scilicet quod repræsentat

S. August. relatus in Can. Utrã sub de consecr. dist. 2.

Corpus Christi verum in hoc Sacramento, & sacrificium quod in ligno Crucis peractum fuit.

CAPUT VII.

De Actione qua Corpus Christi est in Eucharistia, ac de modo quo ibi realiter existit.

Quæst. I. QUOMODO vocanda est actio, quâ Panis & vinum mutantur, seu convertuntur in Corpus & sanguinem Christi in Eucharistia?

Resp. Actio quâ panis, & vinum, quæ sunt materia Eucharistiæ, convertuntur in Corpus & sanguinem Christi Domini, vocatur ab Ecclesia Catholica Transsubstantiatio; ut enim ait Concilium Tridentinum: *Quoniam autem Christus Redemptor noster Corpus suum, id quod sub specie panis offerebat, verè esse dicit: ideo persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idque nunc denuò sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis & vini, conversionem fieri totius substantiæ Panis in substantiam Corporis Christi Domini, & totius substantiæ vini in substantiam sanguinis ejus. Quæ conversio convenienter & proprie à Catholica Ecclesia Transsubstantiatio est appellata.*

Concilio Trid. sess. 13. c. 4.

Et, ut ait Divus Ambrosius relatus in Canone, *Panis est in Altari usitatus ante verba Sacramentorum: Ubi accessit consecratio, de pane fit Caro Christi.*

D. Ambr. Can. Panis 55. de consecr. dist. 2.

Di-

Dicitur etiam in Canone: *Cùm fideliter fateamur, ante consecrationem esse panem & vinum, quod natura formavit, post consecrationem verò Christi carnem & sanguinem, quod benedictio consecravit.* Can. Nos autem, de consecr. dist.2.

Denique Concilium Lateranense sub Innocentio III. *Corpus & sanguis Christi Iesu*, ait Concilium, *in Sacramento Altaris sub speciebus panis & vini veraciter continentur, transsubstantiatis Pane in Corpus, & vino in sanguinem potestate divina.* Cap. Firmiter, de summa Trinitate.

Quæst. 2. Quid est Transsubstantiatio?

Resp. Constat ex inductis auctoritatibus, transsubstantiationem esse conversionem, seu mutationem totius substantiæ in aliam substantiam, quæ illi succedit ex vi hujus conversionis.

Est primò conversio, seu mutatio, quia in transsubstantiatione una substantia transit in aliam substantiam.

2. Est *mutatio totius substantiæ in aliam substantiam illi succedentem*; per quod transsubstantiatio distinguitur à quacumque alia mutatione, tam substantiali, quàm accidentali. Primò ab accidentali, in qua substantia non mutatur, nisi quia recipit novum accidens, quod non habebat. Secundò à mutatione substantiali, sive contingat per conversionem, aut creationem, sive annihilationem. Nam in conversione substantiali, naturali, & consueta, tota substantia non mutatur, tam quoad materiam, quàm quoad formam, cùm materia semper remaneat: at in transsubstantiatione nihil remanet, neque materiæ, neque formæ. In creatione quoque, una substantia non mutatur in aliam substantiam, sed producitur ex nihilo; & in annihilatione una substantia redigitur in nihilum; in sola igitur

transsubstantiatione una substantia transit, seu mutatur in aliam.

Tertiò est mutatio, quæ fit *Ex vi & virtute conversionis*, quia in transsubstantiatione necesse est, ut substantia desinat esse per eandem virtutem, quæ aliam ejus loco producit; quare, ut ait Sanctus Ambrosius; *Si tantum valuit sermo Eliæ, ut ignem de cœlo depromeret, non valebit Christi sermo, ut species mutet elementorum?*

S. Ambr. lib. de initiandis. cap. 9.

Quæst. 4. Remanet ne aliquid de substantia panis & vini post consecrationem?

Resp. Est de fide definitum in Concilio Tridentino, totam substantiam panis & vini mutari in substantiam Corporis & Sanguinis Domini. *Si quis dixerit*, inquit, in *sacro-sancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam Panis & vini una cum Corpore & sanguine Domini nostri Iesu-Christi, anathema sit.*

Concilio Trid. Sess. 13. Can. 2.

Rationem autem hanc affert Divus Ambrosius relatus in Canone: *Omnia*, inquit, *quæcumque voluit Dominus, fecit in cœlo & in terra: & quia voluit, licèt figura Panis & vini hìc sit, omninò nihil aliud quàm Caro Christi & sanguis post consecrationem credenda sunt. Vnde ipsa veritas ad Discipulos hæc inquit:* Caro mea est pro mundi vita.

Can. Omnia, de consecr. dist. 2.

Quæst. 4. Si nihil remanet de substantia Panis post consecrationem, quare Sacramentum Eucharistiæ dicitur Panis in Scriptura sacra?

Resp. Ut ait Catechismus Conc. Trident. *Mirandum non est, si post consecrationem Panis etiam vocetur: Hoc enim in nomine Eucharistia appellari consuevit: tum quia Panis speciem habeat, tum quia naturalem alendi & nu-*

Catechis. Concilio Trid. p. 2 de Euchar. num. 38.

& nutriendi Corporis vim, quæ Panis propria est, adhuc retineat. Eam autem esse Sacrarum litterarum consuetudinem, ut res ita appellet, cujusmodi esse videantur, satis ostendit quod in Genesi dictum est, tres viros Abrahæ apparuisse, qui tamen tres Angeli erant; & duo illi qui Apostolis, ascendente in cælum Christo Domino, apparuerunt, cùm essent Angeli, viri dicuntur.

Quæst. 5. Quid est in Eucharistiæ Sacramento ex vi, & virtute verborum, & quid ibi est solùm per concomitantiam?

Resp. Concilium Tridentinum clarè resolvit hanc difficultatem, cùm ait, *Verum Domini nostri Corpus, verumque ejus sanguinem sub Panis & vini specie, unà cum ipsius anima & divinitate existere: sed Corpus quidem sub specie Panis, & sanguinem sub vini specie ex vi verborum; ipsum autem Corpus sub specie vini, & sanguinem sub specie Panis, animamque sub utraque vi naturalis illius connexionis & concomitantiæ; (qua partes Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexit non ampliùs moriturus, inter se copulantur) Divinitatem porrò, propter admirabilem illam ejus cum Corpore & anima hypostaticam unionem. Quapropter verissimum est, tantumdem sub alterutra specie, atque sub utraque contineri: totus enim & integer Christus sub Panis specie, & sub quavis ipsius speciei parte: totus item sub vini specie, & sub ejus partibus existit.* Concilio Trid. Sess. cap. 3.

Ideò autem ex vi & efficacia consecrationis, seu verborum, solum Corpus ponitur sub speciebus Panis, & solus sanguis sub speciebus vini; quia id solum est in Eucharistia ex vi verborum, cujus præsentia necessaria est ad veritatem verborum, quæ proferuntur, id scilicet quod præcisè signi-

significatur per verba prolata; & id est in Eucharistia per concomitantiam, quod naturalem, & necessariam connexionem habet cum eo, quod adest, seu ponitur ex vi, & efficacia verborum: at evidens est, quòd ad veritatem verborum consecrationis panis, sufficit, ut ponatur Corpus Filii Dei, & ad veritatem verborum consecrationis vini, sanguis, cætera verò ex necessaria connexione; nam cùm Christus Corpus sit vivens, esse nequit sine sanguine, anima, & divinitate.

D. Th. 3. p. q. 76. art. 2. in corp. *Sub speciebus Panis*, ait Divus Thomas, *sanguis Christi est ex reali concomitantia, sicut anima & divinitas, eò quòd nunc sanguis Christi non est ab ejus corpore separatus, sicut fuit tempore Passionis & mortis. Unde si tunc fuisset hoc Sacramentum celebratum sub speciebus panis, fuisset Corpus Christi sine sanguine, & sub speciebus vini, sanguis sine Corpore, sicut erat in veritate.*

Quæst. 6. Quomodo Corpus Christi Domini est in Eucharistiæ Sacramento?

Resp. Ad hujus intelligentiam sciendum est cum Divo Thoma, quòd *Corpus Christi* D. Th. 3. p. q. 76. art. 3. in corp. *est in hoc Sacramento per modum substantiæ, id est, per modum quo substantia est sub dimensionibus, non per modum dimensionum, id est, non per modum illum quo quantitas dimensiva alicujus Corporis est sub quantitate dimensiva loci. Manifestum est autem, quòd natura substantiæ tota est sub qualibet parte dimensionum, sub quibus continetur, sicut sub qualibet parte panis est tota natura panis: & hoc indifferenter, sive sint dimensiones actu divisæ, (sicut cùm aer dividitur, vel panis secatur) vel etiam sint actu indivisæ, divisibiles verò potentia.*

Ex

Ex his patet, quomodo totus Christus sit sub qualibet parte specierum Panis, non modò cùm hostia est divisa, verùm etiam cùm tota integra est; sicut ratio substantiæ in toto continuo, & in totis ejus partibus invenitur: neque enim, ait Catechismus Romanus, p. 2. *Christum Dominum ea ratione in Sacramento esse dicimus, ut magnus, aut parvus est, quod ad quantitatem pertinet; sed ut substantia est. Substantia enim Panis in Christi substantiam, non in magnitudinem, aut quantitatem, convertitur. Nemo verò dubitat, substantiam æquè in parvo, atque in magno spatio contineri: nam & aeris substantia, totaque ejus natura sic in parva ut in magna aeris parte, itemque tota aquæ natura non minùs in urnula, quàm in flumine insit, necesse est. Cùm igitur Panis substantiæ Corpus Domini succedat: fateri oportet, ad eundem planè modum in Sacramento esse, quo modo Panis substantia ante consecrationem. Ea verò utrum sub magna, an sub parva quantitate esset, nihil ad rem omninò pertinebat.*

Cath. Cō. p. 2. de Euchar. Sacram. n. 43.

Unde ut ait sanctus Augustinus relatus in Canone: *Singuli accipiunt Christum Dominum, & in singulis portionibus totus est: nec per singulos minuitur, sed integrum se præbet in singulis.*

Can. Singuli, De Consecr. dist. 2.

CAPUT VIII.

De speciebus Sacramentalibus.

Quæst. I. QUid sunt species Sacramentales?

Resp. Nihil aliud per species Sacramentales significatur, quàm accidentia Panis,

& vini, quæ remanent post consecrationem, cujusmodi sunt figura, color, odor, sapor, & similia; & hoc est quod Theologi, post Magistrum sententiarum, appellant Sacramentum tantùm.

Quæst. 2. Quid est illud quod vocant Sacramentum tantùm; Sacramentum, & rem Sacramenti, & tandem rem & non Sacramentum?

Magister sentent. in 4. dist. 8.

Resp. Sic clarè à Magistro sententiarum explicatur, cùm ait: *Sunt ergo hìc tria distinguenda; unum, quod tantùm est Sacramentum: alterum quod est Sacramentum & res: & tertium, quod est res, & non Sacramentum: Sacramentum & non res est species visibilis Panis & vini; Sacramentum & res, Caro Christi propria & sanguis; Res & non Sacramentum, mystica ejus Caro*, vel potiùs ipsa gratia quæ confertur.

Id igitur quod est in Eucharistia Sacramentum tantùm, est species Panis, & species vini, quia definitio Sacramenti quæ est, ut sit invisibilis gratiæ visibilis forma, optimè competit ipsis speciebus Panis, & vini: sunt enim visibilis forma, invisibilis gratiæ; putà tam Corporis, & sanguinis Christi, quàm gratiæ Sacramentalis, quia Corpus mysticum efficitur unum ex multis membris, sicuti Panis ex multis granis. Res tantùm, est gratia, quæ sumentibus ipsam Eucharistiam confertur; est enim res significata, & non significans. Corpus & sanguis sunt res, & Sacramentum; res scilicet, quia significantur per species, & per consecrationem perficiuntur; Sacramentum autem, quia Corpus Christi, quatenùs sub eisdem speciebus velatur Corpus mysticum, repræsentat gratiam, quæ in alimentum Corporis mystici confertur,

Quæst. 3. Accidentia Panis, & vini subsistunt-ne absque subjecto in Eucharistia?

Resp. Constat ex authoritatibus inductis ad ostendendum, substantiam Panis, & vini non ampliùs in Sacramento remanere post consecrationem, accidentia Panis, & vini ex seipsis subsistere, & absque subjecto contra naturæ ordinem, quia nequeunt sustentari à Corpore & sanguine Jesu-Christi: *Neque etiam*, ait Divus Thomas, *est possibile, quòd Corpus Christi gloriosum & impassibile existens, alteretur ad suscipiendas hujusmodi qualitates. Et ideò relinquitur, quòd accidentia in hoc Sacramento manent sine subjecto, quod quidem virtute divina fieri potest. Cùm enim effectus magis dependeat à causa prima, quàm à causa secunda; Deus qui est prima causa substantiæ & accidentis, per suam infinitam virtutem conservare potest in esse accidens, subtracta substantia, per quam conservabitur in esse, sicut per propriam causam; sicut etiam alios effectus naturalium causarum potest producere sine naturalibus causis: sicut humanum Corpus formavit in utero Virginis sine virili semine.* D. Th. 3. p. q. 77. art. 1. in corp.

Cujus rationem affert sanctus Basilius dum ait: *Cùm enim Deus possit plus facere, quàm noster intellectus intelligere, & intellectus intelligat accidens præter subjectum: ergo Deus potest hoc facere, quòd accidens sit sine subjecto.* S. Basilius in Hexameron.

Quæst. 4. Potest-ne convenientia quædam afferri, cur accidentia manere debeant sine subjecto in Sacramento Eucharistiæ?

Resp. Sanctus Thomas hanc egregiam adducit rationem, dum ait: *Accidentia sine subjecto in Sacramento existunt, ut fides* S. Th. Opusculo 75.

locum habeat, dum visibile invisibiliter sumitur sub aliena specie occultatum, & sensus à deceptione immunes reddantur, qui de accidentibus judicant sibi notis : Et ita per cognitionem horum accidentium fidem nostram excitemus, qua docemur, Corpus Christi Domini verè sub his accidentibus contineri.

Quæst. 5. Quandonam Corpus Christi Domini desinit esse sub speciebus Sacramentalibus?

D. Th. 3. p. q. 77. art. 4. in corp.

Resp. Sic respondet Divus Thomas: *Cùm Corpus Christi & sanguis succedant in hoc Sacramento substantiæ Panis & vini, si fiat talis immutatio ex parte accidentium quæ non suffecisset ad corruptionem Panis & vini; propter talem immutationem non desinit Corpus & sanguis Christi esse sub hoc Sacramento, sive fiat immutatio ex parte qualitatis, putà cùm modicum immutatur color aut sapor Panis vel vini; sive ex parte quantitatis, sicut cùm dividitur Panis aut vinum in tales partes, quòd adhuc in eis possit salvari natura Panis aut vini. Si verò fiat tanta immutatio, quòd fuisset corrupta substantia Panis & vini; non remanent Corpus & sanguis Christi sub hoc Sacramento: & hoc sive ex parte qualitatum, sicut cùm ita immutatur color & sapor, & aliæ qualitates Panis & vini, quòd nullo modo possit compati naturam Panis aut vini; sive etiam ex parte quantitatis, putà si pulverizetur Panis, vel vinum in tam minutas partes dividatur, ut jam non remaneant species Panis vel vini.*

Quæst. 6. Species Sacramentales possuntne corrumpi, & inservire generationi alicujus substantiæ?

Resp. Certum est, atque experientiâ compertum, multa sæpè ex Eucharistiâ gene-

generari; patet enim ad sensum ex speciebus nimio humore corruptis, vel morâ diuturniore servatis, vermes generari, easque combustas in cinerem redigi, efficique acetum ex vino. Quod quomodò fieri possit, ostendit Divus Thomas his verbis: *Species Sacramentales retinent idem esse, quod priùs habebant substantia Panis & vini existente; & ideò sicut esse horum accidentium corrumpi poterat, substantia Panis & vini existente: ita etiam potest corrumpi, ea substantia abeunte.* Quoniam Corpus Christi Domini huic substantiæ succedens, id omne præstat, quod præstaret talis substantia si permansisset. D. Th. 3. p. q. 76. art. 3. in corp.

Major est difficultas concipiendi, quomodo ex speciebus Sacramentalibus, quæ sunt in hoc Sacramento sine substantia, generari possit alia substantia; quod etiam explicat sanctus Thomas loco citato: *Videtur dicendum*, inquit, *quòd in ipsa consecratione miraculosè datur quantitati dimensivæ Panis & vini, quòd sit primum subjectum subsequentium formarum: hoc autem est proprium materiæ. Et ideò ex consequenti datur prædictæ quantitati dimensivæ omne illud quod ad materiam pertinet: & ideò quidquid posset generari ex materia Panis vel vini, si adesset, totum potest generari ex prædicta quantitate dimensiva Panis vel vini, non quidem novo miraculo, sed ex vi miraculi priùs facti.* S. Th. ar. 5. in corp. ib.

Sensus ergo Divi Thomæ est, quòd quia per consecrationem datum est quantitati supplere vices materiæ primæ, quantùm ad omnia, quæ in instans generationis antecedunt, ita ut formas accidentales, & omnes dispositiones ad novam præparantes recipere queat: ideò Deus, introductâ ultimâ dispositione,

materiam primam producit in ipso instanti generationis novæ formæ, quæ tamen ex sinu materiæ, vi agentium naturalium, dicitur educi, quatenùs vi ultimæ dispositionis ab agente naturali inductæ, materia à Deo producta talem, & non aliam recipit formam; nec est necesse, quòd materia ad recipiendas novæ formæ dispositiones, tempore præcesserit novam formæ introductionem, modò in sui vices gerente quantitate antecesserit: cùm enim de æquipollentibus idem sit judicium, satis est, ut quantitas officia materiæ supplens, toto tempore formæ privatione præcesserit.

Porrò Deus materiam in ejusmodi generationibus connaturaliter substituit, utpotè qui ad exigentiam causarum naturalium eam subministrat; statim enim atque dispositiones ad novam formam positæ sunt, exigunt causæ naturales eam formam introduci, ad quam dispositiones per se sunt institutæ: forma verò cùm introduci non possit nisi in materiam, nec materia vi agentium naturalium produci possit; idcircò ad generalem totius Orbis provisorem attinet, causarum secundarum exigentiam supplere, ac convenientem proinde materiam mox educendæ formæ supponere; sicut animam rationalem ad exigentiam organicæ materiæ creat.

Hinc sequitur, species Sacramentales posse nutrire, quoniam quidem cibus non aliter nutrit, quàm per sui conversionem in substantiam ejus qui alitur; proindèque cùm species Sacramentales, ut diximus, converti possint in substantiam, quæ generatur ex his speciebus, possunt etiam converti in substantiam Corporis humani.

Ca-

CAUPT IX.

De Ministro Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. I. QUisnam est hujus Sacramenti Minister?

Resp. Duplex in hoc Sacramento distinguendus est Minister. Alter est Minister confectionis; alter distributionis, seu dispensationis Eucharistiæ. Minister confectionis est solus Sacerdos: *Ad Presbyterum*, inquit sanctus Isidorus relatus in Canone, *pertinet Sacramentum Corporis & sanguinis Domini in altari Dei conficere*, quia solus Presbyter consecrare potest. Can. Perlectis, dist. 25.

Ratio petitur ex hujus Sacramenti dignitate; ut enim ait Divus Thomas: *Hoc Sacramentum est tantæ dignitatis, quòd non conficitur, nisi in persona Christi. Quicumque autem aliquid agit in persona alterius, oportet hoc fieri per potestatem ab illo concessam. Sicut autem baptizato conceditur à Christo potestas sumendi hoc Sacramentum, ita Sacerdoti, cùm ordinatur, confertur potestas hoc Sacramentum consecrandi in persona Christi. Per hoc enim ponitur in gradu eorum, quibus dictum est à Domino, Hoc facite in meam commemorationem: & ideò dicendum est, quòd proprium est Sacerdotis conficere hoc Sacramentum.* D. Th. 3. p. q. 82. art. 1. in corp.

Pertinet etiam ad Sacerdotem hujus Sacramenti dispensatio: *Presbyter*, ut habetur in Canone, *per semetipsum infirmos communicet.* Can. Pervenit, de Consecr. dist. 2.

Potest tamen Diaconus administrare Eucharistiam urgente necessitate, ut dicitur in Canone: *Præsente Presbytero, Diaconus* Can. Præsent. dist. 93.

Eucharistiam Corpus Domini populo, si necessitas cogat, jussus eroget. Et in Concilio Eboracensi anno 1194. cap. 4. sic habetur: *Decrevimus etiam, ut nonnisi summa & gravi urgente necessitate, Diaconus Corpus Christi cuiquam eroget.*

Quæst. 2. Requiritur-ne status gratiæ ad administrandum Sacramentum Eucharistiæ?

Resp. Est omninò necessarius, ita at qui dispensaret Eucharistiam in statu peccati mortalis, peccaret graviter; ut enim ait Divus Thomas: *Ad reverentiam ipsius in dispensante hoc Sacramentum, non solùm exigitur sanctificatio morum, sed etiam Sacramentalis sanctificatio. Unde & manus Sacerdotis unctione sanctificatur.* Si enim Deus exigat tantam sanctitatem ab illis, qui altare propiùs accedunt, ut secundùm sanctum Antoninum: *Quotiescumque quis exequitur officium alicujus Ordinis in mortali, ut Acolythatum, Subdiaconatum, & hujusmodi, mortale est:* Quantò magis asserere debemus, eum qui in peccato mortali hoc Sacramentum administrat, reum esse peccati mortalis, quippè qui propiùs ad res sacras accedat, quàm Acolithus, aut Subdiaconus, qui circa vasa, aut circa materiam hujus Sacramenti parandam versantur?

D.Th.in 4. dist.23. q. 1.art.3.q. 1.ad 2.

S. Anton. in Confessionali in 3.p. interrogationũ de Clericis c.11.

Quæst. 3. Quibusnam administrari non debet Sacramentum Eucharistiæ?

Resp. Ex Divo Thomâ: *Si peccatum est manifestum, debet denegari Eucharistia, sive in occulto, sive in manifesto petat.* Idem habet Divus Bonaventura.

S.Th.in 4. dist.9. a.5. in respon. ad 1.quæst.

Sanctus Joannes Chrysostomus ait: *Non parva vobis*, scilicet Sacerdotibus, *imminet pœna, si quem aliqua improbitate teneri*

S.Chrysos. homilia 83.in Mat.

neri scientes, ei hujus mensæ participationem permittatis: Sanguis enim ejus ex manibus requiretur vestris; non de ignotis, sed de notis hæc disputo.

Sanctus Carolus de Sacramento Eucharistiæ disserens, hæc tradit: *Non admittuntur ad Communionem Hæretici, Schismatici, Excommunicati, interdicti, publicè criminosi, manifestèque infames; ut Meretrices, publici Concubinarii, fæneratores, Magi, Sortilegi, Blasphemi, & alii id generis publicè facinorosi homines.* Et in Concilio Mediolanensi legitur: *Si qui odia & inimicitias exerceant, si alii denique qui in aliqua peccandi consuetudine usuque jaceant. Nec verò antea quàm ipse perspexerit, istos ab ea malè agendi via recessisse, peccandique occasionem, ac publicas offensiones præcidisse, permittat (etiamsi qui testimonium Confessarii afferant) ne in Paschali quidem celebritate sacram Communionem eis ministrari: quin imò illam tandiu differri jubeat, quoad eorum veram vitæ emendationem Episcopus cognoverit.*

S. Carol. Actor. p. 4. de Sacram. Euchar.

Conc. Mediol. 4. tit. Quæ ad Pœnitent. Sacram. pertinent.

Huic sanctæ doctrinæ adhærens Carolus Bascapè, Episcopus Novariensis, Sancti Caroli olim familiaris, sic loquitur, in Monitis Parochis datis vulgari linguâ: *Che ciascun Curato avvisi il suo popolo, che i peccatori publici non saranno ammessi alla Santissima Communione, ancora che portino fede di essersi confessati altrove; se prima non si vede in loro l'emendatione conveniente; & in effetto, quando si presentaranno ò usurarii manifesti, ò persone che tengono concubine, ò altramente siano in peccati di carne, ò altri che publicamente siano in stato di peccato mortale: non diano loro la santissima Communione. E se alcuno di questi porterà*

Carlo Vescovo di Novara 1394. lettera à Vicarii foranei.

il testimonio di essersi confessato altrove, il Curato lo pigli, e lo mandi a noi, acciochè sappiamo il Confessore, dal quale quel tale sarà assoluto; ma con tutto ciò non l'ammetta alla Santissima Communione, senza nostro ordine.

Can. Pro dilectione de Consec. dist. 3.

His accedunt Histriones, quia, ut ait sanctus Cyprianus relatus in Canone: *Nec Majestati Divinæ, vel Euangelicæ congruit disciplinæ, ut pudor, vel honor Ecclesiæ tam turpi & infami contagione fædetur per Communionem.* Posset tamen illis concedi Eucharistia, ut ait Concilium Carthaginense, si veræ conversionis signa dedissent: *Scenicis*, inquit Concilium, *atque Histrionibus, cæterisque hujusmodi personis, vel Apostaticis conversis, vel reversis ad Dominum, gratia vel reconciliatio non negetur.*

Can. Scenicis, de Cõ. sec. dist. 2.

Synod. Farfensis, sub Carolo Card. Barberin. c. 9. n. 7. pag. 76.

Et in accuratâ Synodo Farfensi sic statuitur: *Sedulò præterea Parochi caveant, ne quosvis indiscriminatim ad sacram Communionis mensam admittant, omninò excludentes publicè excommunicatos, concubinarios, meretrices, blasphemos, maleficos, usurarios publicos, itemque publicè criminosos: eos præterea qui in odio proximi cum scandalo perseverant, necnon conjuges cohabitare sine causa legitima nolentes; nisi prius hi omnes certum pœnitentiæ cum vitæ emendatione signum dederint.* Vide infrà cap. 11. quæst. 4.

S. Caroli Act. p. 4. de Sacram. Euchar.

Denique sanctus Carolus monet, ut *Mulieres non sumptuosis, non caudatis vestibus, non crinibus inaniter intortis, non fuco aut pigmentis vultu illito, non pectore, nudo aut tenui velo obtecto, sed ita vestito, ut ne præter faciem quidquam cernatur, velo denso bene super faciem demissò*, ad hoc Sacramentum accedant, secùs esse repellendas.

Quæst. 4.

Quæst. 4. Debet-ne dari Eucharistia iis quorum peccatum non est publicè notum? S.Th.in 4. dist. 9. art. 5. in resp. ad 1. qu.

Resp. Sanctus Thomas hanc egregiè solvit difficultatem, cùm ait: *Si Sacerdos sciat peccatum alicujus, qui Eucharistiam petit, per Confessionem, vel alio quolibet modo: distinguendum est, quia aut peccatum est occultum, aut manifestum. Si est occultum, aut exigit in occulto, aut in manifesto. Si in occulto, debet ei denegari, & monere, ne in publico petat. Si autem manifesto petit, debet ei dari. Primò, quia pro peccato occulto pœnam inferens publicam, revelator est Confessionis, aut proditor criminis. Secundò, quia quilibet Christianus habet jus in perceptione Eucharistiæ, nisi illud per peccatum mortale admittat; unde cùm in facie Ecclesiæ non constet istum amisisse jus suum, non oportet ei in facie Ecclesiæ denegari.*

Rituale Romanum de Sacramento Eucharistiæ ait: *Occultos verò peccatores, si occultè petant, & non eos emendatos agnoverit, repellat; non autem si publicè petant, & sine scandalo ipsos præterire nequeat.*

Quæst. 5. Debet-ne pueris ante annos discretionis dari sancta Communio?

Resp. Licèt prioribus Ecclesiæ sæculis quibusdam in locis concessa fuerit pueris sacra Communio; hæc tamen consuetudo prudentissimo Ecclesiæ judicio, & authoritate, nunc penitùs exolevit: *Pueris item*, ait sanctus Carolus, *qui propter ætatis imbecillitatem nondum hujus Sacramenti cognitionem & gustum habent, Sacram Eucharistiam non ministrabit.* S.Carol. Act.p.4.de Sacram. Euchar.

Rationem affert Divus Thomas, dum ait: *Dicendum, quòd pueris carentibus usu* D.Th.in 4. dist.9.ar.5. in resp. ad 4.quæst.

H 6 *ratio-*

rationis, qui non possunt distinguere inter cibum spiritualem & corporalem, non debet Eucharistia dari, quia ad Eucharistiæ sumptionem exigitur actualis devotio quam tales pueri habere non possunt: pueris autem jam incipientibus habere discretionem, etiam ante perfectam ætatem, putà cùm sint decem vel undecim annorum, aut circa hoc, potest dari, si in eis signa discretionis appareant & devotionis. Quod præsertim intelligendum est, si mortis immineat periculum, ne sine hoc Viatico discedant.

Quæst. 6. Quomodo intelligendum est quod refertur in Canone, ubi sic ait Bonifacius Papa: *Non cogitetis eos vitam habere posse, qui fuerint expertes Corporis & sanguinis Christi, dicente ipso, Nisi manducaveritis Carnem meam, non habebitis vitam in vobis?*

Can. In Ecclesia, de Consec. dist. 4.

Resp. Sanctus Thomas sic ait: *Intelligendum est, quantùm ad rem Sacramenti, quæ est unitas Ecclesiæ, extra quam non est salus, neque vita; & non, quantùm ad Sacramentalem manducationem.*

D. Th. in 4. dist. 9. ar. 5. q. 4. ad 2.

Quæst. 7. Debet-ne dari Sacra Communio amentibus rationis usu carentibus?

Resp. *Dicendum*, cum Divo Thomâ, *quòd de amentibus distinguendum est: quidam enim dicuntur largè amentes, quia debilem mentem habent, sicut dicitur invisibile quod malè videtur: & tamen sunt aliquo modo docibiles eorum quæ ad fidem & devotionem Sacramenti pertinent: & talibus non oportet Corpus Christi denegari. Quidam verò sunt omninò carentes judicio rationis: & isti vel fuerunt tales à nativitate; & tunc eis non debet dari, quia non possunt ad devotionem induci, quæ requiritur ad hoc Sacramentum: vel inciderunt in amentiam post fidem & devotio-*

S. Th. in 4. dist 9. a. 5. in resp. ad 3. quæst.

votionem Sacramenti ; & tunc debet eis dari, nisi timeatur periculum, vel de vomitu, vel de expulsione, aut aliquo hujusmodi.

Concilium Carthaginense IV. relatum in Canone ait; *Is qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam: & si continuò creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia. Si supervixerit, admoneatur à supradictis testibus petitioni suæ satisfactum, & subdatur statutis pœnitentiæ legibus, quamdiu Sacerdos qui pœnitentiam dedit probaverit.* Can. Is qui. 26. q. 6.

Idem decrevit S. Carolus: *Amentibus*, inquit, *præterea hoc Sacramentum non ministrabit. Quamvis si antequam in insaniam inciderint, piam & religiosam animi voluntatem præ se tulerint, licebit in fide vitæ ex Decreto Concilii Carthaginensis, modò vomitionis vel alterius indignitatis & incommodi periculum non sit.* S. Carolus Act. p. 4. De Sacr. Euchar. tit. qui ad com. admittendi.

Idem videtur dicendum de surdis & mutis à nativitate, si dum essent sani & incolumes, divinis mysteriis, & officiis libenter & religiosè interfuerint, si cum honoris & reverentiæ testificatione Deum adoraverint, & externo corporis habitu testati fuerint, se realem Corporis Christi in hoc Sacramento adorandi præsentiam credere, & ardens quoddam ejusdem Corporis percipiendi desiderium nutibus, & signis patefecerint; si denique præmissâ Sacramentali confessione, quæ ab eis per signa, & nutus extorquetur, pectoris tunsione, & aliis id generis indiciis, conceptum de peccatis dolorem, sicut & piam animi voluntatem, indicaverint.

Quæst.

rationis, qui non possunt distinguere inter cibum spiritualem & corporalem, non debet Eucharistia dari, quia ad Eucharistiæ sumptionem exigitur actualis devotio quam tales pueri habere non possunt: pueris autem jam incipientibus habere discretionem, etiam ante perfectam ætatem, putà cùm sint decem vel undecim annorum, aut circa hoc, potest dari, si in eis signa discretionis appareant & devotionis. Quod præsertim intelligendum est, si mortis immineat periculum, ne sine hoc Viatico discedant.

Can. In Ecclesia, de Consec. dist. 4.

Quæst. 6. Quomodo intelligendum est quod refertur in Canone, ubi sic ait Bonifacius Papa: *Non cogitetis eos vitam habere posse, qui fuerint expertes Corporis & sanguinis Christi, dicente ipso, Nisi manducaveritis Carnem meam, non habebitis vitam in vobis?*

D. Th. in 4. dist. 9. ar. 5. q. 4. ad 2.

Resp. Sanctus Thomas sic ait: *Intelligendum est, quantùm ad rem Sacramenti, quæ est unitas Ecclesiæ, extra quam non est salus, neque vita; & non, quantùm ad Sacramentalem manducationem.*

Quæst. 7. Debet-ne dari Sacra Communio amentibus rationis usu carentibus?

S. Th. in 4. dist 9. a. 5. in resp. ad 3. quæst.

Resp. *Dicendum,* cum Divo Thomâ, *quòd de amentibus distinguendum est: quidam enim dicuntur largè amentes, quia debilem mentem habent, sicut dicitur invisibile quod malè videtur: & tamen sunt aliquo modo dociles eorum quæ ad fidem & devotionem Sacramenti pertinent: & talibus non oportet Corpus Christi denegari. Quidam verò sunt omninò carentes judicio rationis: & isti vel fuerunt tales à nativitate; & tunc eis non debet dari, quia non possunt ad devotionem induci, quæ requiritur ad hoc Sacramentum: vel inciderunt in amentiam post fidem & devotio-*

votionem Sacramenti; & tunc debet eis dari, nisi timeatur periculum, vel de vomitu, vel de expulsione, aut aliquo hujusmodi.

Concilium Carthaginense IV. relatum in Canone ait; *Is qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam: & si continuò creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia. Si supervixerit, admoneatur à supradictis testibus petitioni suæ satisfactum, & subdatur statutis pœnitentiæ legibus, quamdiu Sacerdos qui pœnitentiam dedit probaverit.* Can. Is qui. 26. q. 6.

Idem decrevit S. Carolus: *Amentibus*, inquit, *præterea hoc Sacramentum non ministrabit. Quamvis si antequam in insaniam inciderint, piam & religiosam animi voluntatem præ se tulerint, licebit in fide vitæ ex Decreto Concilii Carthaginensis, modò vomitionis vel alterius indignitatis & incommodi periculum non sit.* S. Carolus Act. p. 4. De Sacr. Euchar. tit. qui ad com. admittendi.

Idem videtur dicendum de surdis & mutis à nativitate, si dum essent sani & incolumes, divinis mysteriis, & officiis libenter & religiosè interfuerint, si cum honoris & reverentiæ testificatione Deum adoraverint, & externo corporis habitu testati fuerint, se realem Corporis Christi in hoc Sacramento adorandi præsentiam credere, & ardens quoddam ejusdem Corporis percipiendi desiderium nutibus, & signis patefecerint; si denique præmissâ Sacramentali confessione, quæ ab eis per signa, & nutus extorquetur, pectoris tunsione, & aliis id generis indiciis, conceptum de peccatis dolorem, sicut & piam animi voluntatem, indicaverint.

Quæst.

Quæst. 8. Quisnam dici potest manifestus, sive publicus peccator, ita ut ei meritò denegari possit sacra Communio?

Resp. Manifesti peccatores dicuntur illi qui vel per sententiam, quæ in convictum fertur, aut per confessionem factam in judicio, sunt notati; vel qui per factum notorium, cujus populus est testis, sunt manifesti peccatores. Itaque ille dicitur v. g. publicus usurarius, qui per propriam confessionem aut per testes à Judice pro tali damnatur, vel qui ex notorio facto est manifestus peccator, ut qui ex officio usuras exercet.

Illud autem dicitur peccatum publicum, & notorium per evidentiam facti, quod nullâ tergiversatione potest celari, ut habetur expresse in cap. *Tu nos, De Cohabitatione Clericorum & mulierum*. Ubi verò de administratione Sacramentorum agitur, nullus certus potest præscribi personarum numerus, ut crimen dicatur notorium, sed relinquitur prudentum arbitrio seu judicio.

Quæst. 9. In dubio, utrum scilicet quis sit publicus peccator, si potest probari ejus crimen per testes, debet-ne à publica Communione excludi?

Resp. In re dubia locum habet regula juris: *Melior est conditio possidentis*; unde quia quis possessor est suæ famæ, inclinandum est in hanc partem, ut in re ancipiti, ad Communionem admittatur, præsertim cùm juxta axioma Juris, Omnis homo naturaliter præsumitur bonus, nisi contraria facta ejus prodant delicta.

Non ideò semper crimen dicitur notorium, quòd probari per testes valeat; indicia autem jus tantùm faciunt, ut viâ inquisitionis ad causæ cognitionem procedatur,

tur, non autem ut infames ante condemnationem, aut notorietatem, à sacra Communione arceantur: nisi quando nullâ tergiversatione crimen occultari potest, quia à multis certò scitur.

Quæst. 10. Si peccat Sacerdos ministrando Eucharistiam peccatori publico, essetne minus malum ministrare ei hostiam non consecratam?

Resp. Nullo modo debet dari hostia non consecrata, pro consecrata: tum quia in Sacramento veritatis, non debet esse aliqua fictio: tum quia cùm manducans adoret, quod manducat, ut ait Sanctus Augustinus, daret Sacerdos occasionem idololatrandi; quod gravissimum est flagitium, & pio Sacerdoti horrorem incutere debet.

CAPUT X.

De Necessitate Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. I. QUOTUPLEX est necessitas?

Resp. Duplex necessitatis genus distingui potest; altera est necessitas medii, cùm scilicet res adeò necessaria est ad obtinendum finem, ut sine ipsa finis nunquam haberi possit: sic gratia sanctificans necessaria est ad salutem necessitate medii, quia sine ipsa salus nunquam obtineri potest.

Altera est necessitas præcepti, cùm scilicet ad salutem necessaria est, quia omitti absque peccato non potest propter præceptum, quod instat, nisi adsit aliqua ratio,

ratio, quæ dispensare censeatur à præcepto. Sic necessarium est ad salutem audire Missam die Dominicâ, quia præceptum est; quamvis aliàs salus obtineri possit, cùm ob grave aliquod incommodum accedit legitima non adimplendi præcepti dispensatio.

Quæst. 2. Quot modis sumi potest Eucharistia?

Resp. Dupliciter sumi potest. Primò realiter, & verè: Secundò spiritualiter, & in voto. Sumitur realiter, cùm suscipitur ore corporeo; tum sumitur spiritualiter, cùm scilicet, quamvis realiter non sumatur, adest tamen verum illam recipiendi desiderium: quod desiderium seu votum esse potest vel implicitum, vel explicitum: votum explicitum est, cùm adest vera, & expressa voluntas sumendi Eucharistiam: est tantùm implicitum, cùm licèt non sit expressa suscipiendi voluntas, aliquod tamen recipitur, quod in se continet hujus Sacramenti votum, seu desiderium, sic ut ait Divus Thomas: *Perceptio Baptismi est* D.Th. 3.p. q.73. art.3. in corp. *necessaria ad inchoandam spiritualem vitam: perceptio autem Eucharistiæ est necessaria ad consummandam ipsam. Per Baptismum ordinatur homo ad Eucharistiam: & ideo ex hoc ipso quòd pueri baptizentur, ordinantur per Ecclesiam ad Eucharistiam. Et sicut ex fide Ecclesiæ credunt, sic ex intentione Ecclesiæ desiderant Eucharistiam; & consequenter recipiunt rem ipsius*, quæ est unio cum Ecclesia.

Quæst. 3. Eucharistia realiter sumpta, est-ne de necessitate medii ad salutem tam pueris quàm adultis?

Concilio Tridentin. session.21. cap 4. *Resp.* Non est hoc modo necessaria, ut patet ex Concilio Tridentino his verbis: *Eadem sancta Synodus docet, parvulos usu*

ra-

rationis carentes, nulla obligari necessitate ad Sacramentalem Eucharistiæ communionem: siquidem per Baptismi lavacrum regenerati & Christo incorporati, adeptam jam filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non possunt: ac proinde Eucharistia non est pueris necessaria ad salutem, cùm possint in gratia sanctificanti decedere, non susceptâ Eucharistiâ: ad salutem autem consequendam utique sufficit in statu gratiæ decedere.

Neque etiam Eucharistia est de necessitate medii adultis, ut enim dicitur Marci cap. ultimo; *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit.*

Et ut ait Divus Thomas; *Gratia est sufficiens causa gloriæ. Vnde omne illud, sine quo potest haberi gratia, non est de necessitate salutis. Hoc autem Sacramentum gratiam præsupponit, quia præsupponit Baptismum, in quo gratia datur: & ideo quantum est de se, non est de necessitate salutis; sed de ordinatione Ecclesiæ homines obligantur, secundùm Ecclesiæ statutum, Corpus Christi semel in anno sumere.* S. Th. in 4. dist. 9. ar. 1. in resp. ad 2.

Quæst. 4. Votum proprium, & explicitum Eucharistiæ, est-ne necessarium necessitate medii ad salutem?

Resp. Non est ita necessarium: Primò, quia pueri salutem consequi possunt absque perceptâ Eucharistiâ, ut probavimus ex Concilio Tridentino; qui tamen hujus desiderii sunt incapaces. Secundò, quia illud tantùm Sacramentum est necessarium necessitate medii, quod institutum est ad producendam primam gratiam sanctificantem, quæ, ut diximus ex Divo Thomâ, est sufficiens causa salutis obtinendæ; ac proinde, cùm Eucharistiæ Sacramentum institutum non sit ad producendam

pri-

primam gratiam, sequitur non esse necessarium necessitate medii verum illud recipiendi votum seu desiderium.

Quæst. 5. Votum implicitum & impropriè dictum Eucharistiæ, est-ne ad salutem necessarium necessitate medii?

Resp. Cùm hoc votum contineatur in susceptione Baptismi, quatenùs per Baptismum unimur Ecclesiæ, & idonei efficimur ad sumendum Sacramentum Eucharistiæ; sicut etiam propter propensionem, quam, qui recipit vitam spiritualem, censetur habere eam conservandi, & perficiendi per susceptionem Eucharistiæ, quæ est vitæ spiritualis consummatio; sequitur quòd sicut Baptismus est de necessitate medii ad salutem, ita votum Eucharistiæ impropriè acceptum, paris sit necessitatis.

Quæst. 6. Quomodo intelligendum est id, quod dicitur Joannis cap. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis:* Ex quo videtur, posse concludi, Sacramentum Eucharistiæ realiter susceptum esse de necessitate medii ad vitam æternam consequendam?

D.Th. 3.p. q.73. art.3. ad 1. *Resp.* Sanctus Thomas clarè explicat hunc locum authoritate Divi Augustini cujus verba referuntur in Canone; *Cùm dicat, hunc cibum & potum (scilicet carnis suæ & sanguinis) societatem vult intelligi corporis & membrorum suorum, quod est Ecclesia in prædestinatis & vocatis, & justificatis & glorificatis Sanctis & fidelibus ejus:* Hoc est, secundùm explicationem Divi Augustini, necesse est ad salutem, manducare, & bibere Corpus & sanguinem Domini, ita ut per hanc manducationem unitas Ecclesiæ intelligatur, quam, ut

ut supra diximus, habemus per Baptismum.

Quare S. Fulgentius relatus in Canone, qui Canon Divo Augustino tribuitur, ait: *Nulli est aliquatenus ambigendum, tunc unumquemque Fidelium Corporis sanguinisque Dominici participem fieri, quando Baptismate membrum Christi efficitur, nec alienari ab illius Panis Calicisque consortio, etiamsi antequam Panem illum comedat & Calicem bibat, de hoc sæculo in unitate Corporis Christi constitutus abscedat: Sacramenti quippè illius participatione ac beneficio non privatur, quando ipse hoc, quod illud Sacramentum est, invenit:* Hoc est, unionem Christi cum Ecclesia, quam habemus per Baptismum. Can. Nulli, de consecr. dist. 4.

Quæst. 7. Est-ne de necessitate præcepti Divini sumere Eucharistiam?

Resp. Respondet D. Thomas his verbis: *Manifestum est, quòd homo tenetur hoc Sacramentum sumere, non solùm ex statuto Ecclesiæ, sed ex mandato Domini dicentis Lucæ 22.* Hoc facite in meam commemorationem. *Ex statuto autem Ecclesiæ sunt determinata tempora exequendi Christi præceptum.* Et Concilium Tridentinum ait: *Salvator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, & in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit.* Est igitur de præcepto Divino sumere Eucharistiam, licèt Christus Dominus Ecclesiæ judicio reliquerit determinandum ejus obligationis tempus. D.Th. 3.p. q.80.ar.11. in corp. Sess. 13. cap.2.

Quæst. 8. Quonam tempore præceptum Divinum obligat ad perceptionem Eucharistiæ?

Resp. Olim ter in anno tenebantur Fideles Eucharistiam sumere, ut patet ex Canone, ubi legitur: *Etsi non frequentiùs, saltem* Can. Etsi, de consec. dist. 2.

tem in anno ter Laici homines communicent, in Pascha videlicet, & Pentecoste, & Natali Domini.

Deinde hoc tempus determinatum fuit à Concilio Lateranensi sub Innocentio III. ut semel in anno ad Eucharistiam Fideles accedere tenerentur: *Omnis utriusque sexus Fidelis,* inquit, *postquam ad annos discretionis pervenerit, suscipiat reverenter ad minùs in Pascha Eucharistiæ Sacramentum; nisi fortè, de proprii Sacerdotis consilio, ob aliquam rationabilem causam, ad tempus, ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum.*

Cap. Omnis, de Pœnit. & remiss.

Et Concilium Tridentinum ait: *Si quis negaverit, omnes & singulos Christi Fideles utriusque sexus, cùm ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate, ad communicandum, juxta præceptum Ecclesiæ, anathema sit.*

Sess. 13. Can. 9.

Statuitur autem in Venerabili Synodo Farfensi, quòd Parochi *tempore paschali, quod clauditur Dominicis palmarum, & in albis, ipsi per se oves suas cælesti hoc cibo reficiant; quòd si quis à Parochia tempore paschali abfuerit, intra octo dies post reditum, in eadem communicari, sub pœnis contra non communicantes sancitis, teneatur; nisi præcepti in alia Ecclesia adimpleti attestationem attulerit; cui an fides sit adhibenda, nec ne, Parochus, pensatis personarum qualitatibus, pro prudentia sua atque conscientia judicabit.*

Synod. Farfensis, sub Carolo Card. Barberino cap. 9. n. 8. pag. 77.

Et quoniam aliqui, data opera, ut proprii parochi judicium effugiant, à sua parochia hoc tempore absunt; idcircò, nulla habita ratione attestationis Communionis alibi forsitan factæ, post reditum ad præcepti adimplementum teneantur, nisi fortè per octo continuos dies ante feriam quintam in Cœna Domini abfuerint.

Verùm

Verùm Innocentius XI. pravam destruere volens quorumdam Casuistarum opinionem circa hujus præcepti impletionem, damnavit sequentem propositionem: *Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.* Decretum Innoc. XI. contra 65. propositio 2. Martii 1679.

Obligat etiam hoc præceptum, cùm instat mortis periculum; ut patet ex Concilio Nicæno relato in Canone, ubi legitur: *De his verò qui recedunt ex corpore, antiquæ legis regula observabitur etiam tunc, ita ut si fortè quis recedit ex corpore, necessario vitæ suæ Viatico non defraudetur;* proindeque, secundùm hoc Concilium, Eucharistia est necessaria necessitate præcepti Divini, iis qui sunt in mortis periculo, cùm à Concilio necessarium Viaticum vocetur. Secundò, quia ut ait Concilium Tridentinum; *Panem illum supersubstantialem suscipere possunt Fideles, cujus vigore confortati, ex hujus miseræ peregrinationis itinere, ad cælestem patriam pervenire valeant.* Unde patet, tunc, scilicet instante morte, Divinum Viaticum, quod Concilia necessarium vocant, omninò ex præcepto Divino sumendum esse. Can. de his, 26. q. 6. Concilio Trid. sess. 13. cap. 8.

Quæst. 9. Si quis paucis ante diebus sacram Communionem perceperit, teneturne iterùm sumere imminente mortis periculo?

Resp. Tenetur, quia instante mortis periculo, nova urget necessitas, novo robore in mortis agone opus est, ut patet ex Concilio Tridentino supra citato.

Quæst. 10. Præceptum de sumenda Eucharistia in ipsa Paschali solemnitate, debet-ne impellere Confessarios ad impertiendam pœnitentibus absolutionem, vel Communionem, quam ipsis aliàs denegarent?

Resp.

Resp. Non possunt, nec debent; nam ita se gerere debent, ut quocumque tempore sese fideles Cœlestium Mysteriorum dispensatores exhibeant, nec unquam ea, quatenùs in ipsis erit, sacrilego accessu violari patiantur. Hominum v. g. in vitiosos habitus implicatorum, aut in proximis peccandi occasionibus degentium Communionem in aliud tempus differre possunt & debent; eam enim facultatem ipsis facit celeberrimus Canon, *Omnis utriusque sexus*; ubi postquam præcepit omnibus Fidelibus, ut suscipiant reverenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum, addit: *Nisi fortè, de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam, ad tempus, ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum.* Proindeque Confessores qui pœnitentium saluti consulere tenentur, ut eos, faciliori percipiendæ Eucharistiæ copiâ factâ, non conjiciant in apertum, aut certè probabile damnationis periculum, debent differre Communionem. Imò talibus viris in vitiosos habitus, & proximas peccandi occasiones immersis, in ipsa Paschatis celebritate potiùs, quàm alio tempore, Corporis Christi perceptio interdicenda aliquo modo videretur; nam ad vitiosos habitus, & ad proximas peccandi occasiones, contumaciam addidere, utpotè qui observandæ quadragesimæ præceptum Fidelibus ab Ecclesia impositum, criminosâ suæ salutis incuriâ violarunt. Nemo enim nescit, Ecclesiam Dei omnibus passim Fidelibus observandæ quadragesimæ præceptum indixisse, ut omnes Catholici, & præsertim mortalium peccatorum sibi conscii, ipsâ ineunte quadragesimâ ritè confessi, condignis pœnitentiæ fructibus, id est, orationibus, eleemosynis,

Can. Omnis, de Pœnit. & remiss.

jejuniis, aliisque id genus pietatis operibus, ad satisfaciendum, ad impetrandum, & ad promerendum divinitùs institutis, non solùm sua expiarent crimina, sed etiam vitiosos habitus, malè vivendo comparatos, ex animo revellerent, & incumberent in parandas virtutes Christianas, atque ita ad dignam Communionem cum veris Fidelibus in ipsâ Paschatis solemnitate celebrandam sese omni studio ac diligentiâ compararent.

Quod quidem præceptum cùm aliquo modo infregerint, an à viro cordato judicabuntur facilè digni, qui accedant vel in ipso Paschate ad Corpus Christi, ad cujus perceptionem (quæ maximam animi corporisque sanctimoniam, & puritatem exigit) nullam præparationem adhibuerunt?

Quæst. 11. Tenentur-ne pueri Eucharistiam sumere, cùm ad annos discretionis pervenerint?

Resp. Constat ex Divo Thomâ cap. præcedenti relato, hoc præceptum non obligare pueros, nisi post perfectam dignitatis hujus Sacramenti notitiam, juxta id quod ait Apostolus: *Probet autem seipsum homo, & sic de Pane illo edat, & de Calice bibat.* *Si autem*, ait Divus Thomas, *sunt in ætate apta ad dijudicandum & reverendum Corpus Domini, vel propè ætatem adultam (scilicet 12. annorum vel 11.) tunc si appareant signa reverentiæ & discretionis, possunt sumere, aliàs non.* 1. ad Cor. cap. 11. S. Th. 4. ad Hann. dist. 9. ar. 4. ad 3.

Quæst. 12. Est-ne ad salutem necessarium sumere Eucharistiam sub utraque specie Panis, & vini, juxta illud Christi Domini: *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis?* Quæ verba innuere videntur

hoc

hoc Sacramentum ſub utraque ſpecie eſſe ſumendum?

Concilio Conſt ant. ſeſſ. 13.

Reſp. Oppoſitum eſt de fide definitum in Concilio Conſtantienſi, ubi legitur: *Licèt in primitiva Eccleſia hujuſmodi Sacramentum reciperetur à Fidelibus ſub utraque ſpecie: tamen hæc conſuetudo ad evitandum aliqua pericula & ſcandala, eſt rationabiliter introducta, quòd à conficientibus ſub utraque ſpecie, & à Laicis tantummodò ſub ſpecie Panis ſuſcipiatur; cùm firmiſſimè credendum ſit, & nullatenùs dubitandum, integrum Chriſti Corpus & ſanguinem tam ſub ſpecie Panis, quàm ſub ſpecie vini contineri. Quapropter dicere, quòd hanc legem & conſuetudinem obſervare ſit ſacrilegum aut illicitum, cenſeri debet erroneum; pertinaciter aſſerentes oppoſitum, tanquam Hæretici arcendi, & graviter puniendi ſunt. Item præcipimus ſub pœna excommunicationis, quòd nullus Presbyter communicet populum ſub utraque ſpecie Panis & vini.*

Concilio Trid. ſeſſ. 21. cap. 1.

Et Concilium Tridentinum diſertè explicat authoritatem Scripturæ à nobis adductæ: *Sed neque, ait, ex ſermone illo apud Ioannem 6. rectè colligitur, utriuſque ſpeciei Communionem à Domino præceptam eſſe (utcùmque juxta varias ſanctorum Patrum & Doctorum interpretationes intelligatur) namque qui dixit:* Niſi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis: *Dixit quoque:* Si quis manducaverit ex hoc Pane, vivet in æternum. *Et qui dixit:* Qui manducat meam Carnem, & bibit meum ſanguinem, habet vitam æternam; *Dixit etiam:* Panis quem ego dabo, Caro mea eſt pro mundi vita. *Is denique qui dixit:* Qui manducat meam Carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in

in illo: *Dixit nihilominùs*: Qui manducat hunc Panem, vivet in æternum.

Ex quibus Concilii verbis clarè satis patet, Dei præcepto satis fieri, cùm sub sola specie Panis recipitur Eucharistia, quia Corpus & sanguis Christi Domini nostri recipitur.

Quæst. 13. Si non teneantur Fideles Eucharistiam recipere sub utraque specie, quare Gelasius Papa relatus in Canone damnat eos, qui hoc Sacramentum recipiunt sub sola specie Panis, dum ait: *Comperimus autem, quòd quidam sumpta tantummodò Corporis sacri portione, à Calice sacri cruoris abstineant; qui procul dubio quoniam nescio qua superstitione docentur obstringi, aut integra Sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur; quia divisio unius ejusdemque mysterii, sine grandi sacrilegio non potest provenire?*

Can. Comperimus, De Consecr. dist. 2.

Resp. Ad hujus Canonis intelligentiam sciendum est, quòd eo tempore, sicut & sancti Leonis, Manichæi asserentes, vinum esse creaturam diaboli, latitabant inter Christianos, & ne proderentur, Communionem simul cum Catholicis sumebant: sed superstitiosè abstinebant à perceptione sanguinis Christi sub specie vini, ut patet ex sancto Leone qui ait: *Cumque ad tegendum infidelitatem suam Manichæi nostris audeant interesse mysteriis: ita in Sacramentorum Communione se temperant, ut interdum tutiùs lateant, ore indigno Christi Corpus accipiant, sanguinem verò redemptionis haurire omninò declinent: quod ideò vestram volumus scire sanctitatem, ut vobis hujuscemodi homines ex his manifestentur indiciis, & quorum deprehensa fuerit sacrilega simulatio, notati & proditi à sanctorum societate, Sacerdotali autoritate, pellantur.*

S. Leo, Ser. 4. de temp. Quadrag.

Quare, ad dignoscendos Manichæos, decrevit Gelasius Papa, quod in quæsito retulimus.

Tantùm igitur abest, ut ex hoc Decreto concludi possit, non licere Eucharistiam sumere sub unâ tantùm specie, quin potiùs oppositum inferri debet, cùm ex hoc Decreto appareat, antea licitum fuisse Fidelibus sub unâ tantùm specie Communionem sumere, unde faciliùs poterant Manichæi inter Fideles delitescere; & hoc prohibitum deinde fuit ad aliquod tempus, ut Fideles à Manichæis discerni possent.

Quæst. 14. Eucharistia suscepta sub una tantùm specie, producit-ne tantumdem gratiæ, ac si sub utraque sumeretur?

Resp. Ita asserendum videtur ex Doctrina Concilii Tridentini: *Fatendum esse*, inquit Concilium, *etiam sub altera tantùm specie totum atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi; ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt.*

Cõc. Trid. sess. 21. c. 3.

Et Divus Hilarius, relatus in Canone, ait: *Vbi pars est Corporis, est & totum: eadem ratio est in Corpore Domini quæ in manna, quod in ejus figura præcessit, de quo dicitur, Qui plus collegerat, non habuit ampliùs; neque qui minùs paraverat, invenit minùs. Non est omninò quantitas visibilis in hoc æstimanda mysterio, sed virtus Sacramenti spiritualis.*

Can. Ubi pars est, de Consecr. dist. 2.

Denique sanctus Thomas ait: *Potest autem à populo Corpus sine sanguine sumi: nec exinde sequitur aliquod detrimentum*: Quare asserere debemus, Sacramentum sub una specie datum, tantam conferre gratiam, ac si traditum esset sub duabus.

D. Th. 3. p. q. 80. ar. 12. ad 3.

Quæst. 15.

Quæst. 15. Debent-ne ſine ulla neceſſitate plures hoſtiæ particulæ tradi perſonis devotis, ut inde majorem percipiant fructum?

Reſp. Certum eſt, ex his quæ diximus ex ſancto Hilario, abſque neceſſitate tradendas non eſſe, ut ſcilicet uberior fructus percipiatur; cùm non ſit omninò quantitas viſibilis in hoc æſtimanda Sacramento, ſed virtus Sacramenti ſpiritualis.

Quare Innocentius XI. abolere volens hunc abuſum à ſpecioſa pietate inductum, approbavit Decretum Congregationis Concilii Tridentini circa Communionem quotidianam 12. Februarii 1679. quod ſic habet: *Epiſcopi, Parochi, ſeu Confeſſarii inſuper admoneant, nulli tradendas plures Euchariſtiæ formas ſeu particulas; neque grandiores, ſed conſuetas.* Habetur hoc Decretum integrum in fine Tomi 4.

Quæſt. 16. Communio ſub unica ſpecie, fuit-ne in uſu prioribus Eccleſiæ ſæculis?

Reſp. Cùm Fideles ſemper crediderint id quod fides docet, ſcilicet totum Corpus & ſanguinem Domini noſtri Jeſu-Chriſti contineri ſub unaquaque ſpecie: nullâ unquam lege prohibitum fuit ſumere Euchariſtiam ſub unica ſpecie. Sed potiùs videmus, Laicos aliquando hoc Sacramentum ſumpſiſſe ſub utraque ſpecie, aliquando ſub ſola ſpecie Panis, & quandoque etiam ſub ſola ſpecie vini. Conſtat, quòd prioribus Eccleſiæ ſæculis tam Sacerdotes, quàm Laici ſumebant Euchariſtiam ſub utraque ſpecie, dum ſacris Myſteriis aderant, ut videri poteſt in Decreto Conſtantienſis Concilii ſupra num. 10. relato. In duodecimo tantùm ſæculo Epiſcopi prohibuerunt Laicis Calicis uſum, cum enim

numerus Fidelium plurimùm augeretur, periculum erat, ne irreverentiæ daretur locus, & alicujus partis sanguinis Christi effusio accidere posset. Illud plurium Episcoporum Decretum Constitutione Concilii Generalis Constantiensis confirmatum fuit anno 1415.

Constat etiam, Fideles prioribus Ecclesiæ sæculis sub sola Panis specie sæpiùs communicasse; ferebant enim aliquando Eucharistiam in proprias domos, ut eam percipere possent, dum instante gravi aliquâ persecutione, in mortis periculo se constitutos putabant; ut videre est in libro quem Tertullianus ad uxorem direxit, ut ei statum vidualem suaderet, casu quo ipse prior moreretur: eam etiam efficaciter hortatur, ut si ad secundas nuptias convolet, sponsum saltem infidelem non eligat: *Non sciet maritus*, inquit, *quid secreto ante omnem cibum gustes: & si sciverit Panem, non illum credit esse qui dicitur*. Et in libro de Oratione, loquens idem Tertullianus de his, qui inani scrupulo ducti, Eucharistiam sumere nolebant circa horam nonam, ne aliquo modo jejunium frangerent, quod usque ad vesperam his temporibus observari solebat: hortatur, ut Eucharistiam apud se reservent, ut eam circa vesperum sumere possent, & eo tempore quo jejunium non ampliùs observatur; ut eo modo communicare possent sine ulla talis jejunii violatione: *Accepto*, inquit, *Corpore Domini & reservato, utrumque salvum est, & participatio sacrificii, & executio officii*.

Tertullia. lib. 2. ad Uxorem, c. 5.

Tertull de Oratione, c. 14.

Apud sanctum Cyprianum habetur, quòd *Cùm quædam mulier arcam suam, in qua Domini sanctum fuit, manibus indignis tentasset aperire, igne inde surgente deterrita est, ne auderet attingere. Quidam & ipse macula-*

S. Cyprianus, lib. de Lapsis.

culatus, Sacrificio à Sacerdote celebrato, Panem cum cæteris ausus est latenter accipere, sanctum Domini edere & contrectare non potuit, cinerem ferre se apertis manibus invenit.

Ipse Dominus Jesus-Christus Corpus suum discipulis euntibus in Emmaus sub solâ Panis specie dedit: *Et factum est*, inquit sanctus Lucas in Euangelio, *dum recumberet cum eis, accepit Panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum: & ipse evanuit ex oculis eorum.* Luc. c. 24. vers. 30.

Id etiam asserere videtur sanctus Augustinus, dum exponens hæc Euangelii verba: *Oculi eorum tenebantur, ne eum agnoscerent: Non incongruenter accipimus*, inquit, *hoc impedimentum* in oculis *eorum à Satana factum fuisse, ne agnosceretur Iesus; sed tamen à Christo facta est permissio usque ad Sacramentum Panis, ut unitate Corporis ejus participata, removeri intelligatur impedimentum inimici, ut Christus possit agnosci.* S. Aug. lib. 3. de Conf. Euangelistar. c. 25.

Superfluum esset hìc majorem authoritatum numerum texere, ad probandum, priorum sæculorum Christianos sæpiùs sub sola specie Panis communicasse, cùm id obvium & apertum sit in Ecclesiastica historia, in qua constat, quòd Christiani Eucharistiam in propriis domibus servabant, quòd eam ad absentes mittebant, quòd in longinquis itineribus eandem deferre solebant, ut eam, instante aliquo periculo, sumere possent. Hoc etiam modo Anachoritæ vastas solitudines incolentes communicabant, aliqua sacræ Eucharistiæ fragmenta secum asportabant, postquam in præcipuis solemnitatibus Missæ sacrificio in Urbibus adstitissent.

Non minùs constat, pueros quibus Eucharistia olim statim post Baptismum

dabatur, illam sub sola vini specie recipere consuevisse; Nam apud sanctum Cyprianum habetur, quòd *Per Baptismum Spiritus-sanctus accipitur, & sic à baptizatis & Spiritum-sanctum consecutis ad bibendum Calicem Domini pervenitur.*

S. Cyprian. Epist. 63. ad Cæcilium.

Idem sanctus Cyprianus hunc usum confirmat, dum referens id quod accidit puellulæ, quæ frustum panis vino Idolis oblato intinctum gustaverat, sic loquitur: *Ubi verò, solemnibus adimpletis, Calicem Diaconus offerre præsentibus cœpit, & accipientibus cæteris locus ejus advenit, faciem suam parvula, instinctu Divinæ Majestatis, avertere, & labiis obturantibus premere, Calicem recusare: perstitit tamen Diaconus, & reluctanti licèt de Sacramento Calicis infudit. Tunc sequitur singultus & vomitus: in corpore atque ore violato Eucharistia permanere non potuit.*

S. Cyprianus, lib. de Lapsis.

In Concilio Tridentino habetur, quòd pluribus in locis Eucharistia olim pueris statim post Baptismum dari consueverat, quod certè sub sola vini specie fieri poterat: *Neque ideò tamen*, inquit Concilium, *damnanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis servavit. Ut enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt; ita certè eos nulla salutis necessitate id fecisse, sine controversia credendum est.*

Cõc. Trid. sess. 21. c. 4.

Hæc etiam Ecclesiæ consuetudo, quâ pueris Eucharistiam olim dabatur, apertè ostendit & probat, Fideles non putasse, Corpus & sanguinem Domini nostri Jesu-Christi solâ fide in hoc Sacramento sumi; cùm enim pueri nullum fidei actum elicere possent, hoc Sacramentum illis planè inutile fuisset.

CAPUT XI.

De Frequentatione Sacramenti Eucharistiæ & dispositionibus ad illud recipiendum requisitis.

Quæst. 1. Est-ne necessarium crebrò accedere ad Eucharistiæ Sacramentum?

Resp. Generaliter loquendo præstat sæpiùs ad illud accedere, quàm ab eo abstinere, juxta id quod habetur in Concilio Tridentino: *Optaret quidem Sacro-sancta Synodus, ut in singulis Missis Fideles adstantes non solùm spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quò ad eos hujus sanctissimi sacrificii fructus uberior proveniret.* Cõc. Trid. sess. 22. c. 6.

Et ut ait Divus Thomas: *Dicendum, quòd in his quæ sunt ex genere suo bona, peccatum non accidit, nisi ex aliquo accidente, dum inordinatè explentur, & ideò in eis proficere per se bonum est: sed abstinere ab eis non est bonum, nisi ratione accidentis alicujus. Unde cùm Eucharistiam accipere sit bonum ex genere, assumere eam est bonum per se, abstinere est bonum per accidens; in quantum scilicet timetur, ne inordinatè sumatur. Et quia quod est per se, præjudicat ei quod est per accidens; ideò simpliciter loquendo, melius est Eucharistiam assumere, quàm ab ea abstinere.* Videri potest Decretum de Communione quotidiana, Tom. 4. in fine. D. Th. in 4. dist. 12. q. 3. art. 2. in respons. ad 3. q.

Quæst. 2. In praxi est-ne consulendum Sacerdoti, ut quotidie celebret, aut Laico, ut singulis diebus Eucharistiam percipiat? S. Th. in 4. dist. 12. q. 3. ar. 1. in respons. ad 2.

Resp. *Dicendum*, cum Divo Thomâ, *quòd*

in hoc Sacramento duo requiruntur ex parte recipientis; scilicet desiderium conjunctionis ad Christum, quod facit amor; & reverentia Sacramenti, quæ ad donum timoris pertinet. Primum quidem incitat ad frequentationem hujus Sacramenti quotidianam; sed secundum retrahit. Unde si aliquis experimentaliter cognosceret, ex quotidiana sumptione fervorem amoris augeri, & reverentiam non minui, talis deberet quotidie communicare. Si autem sentiret, per quotidianam frequentationem reverentiam minui, & fervorem non multùm augeri, talis deberet interdum abstinere, ut cum majori reverentia & devotione postmodùm accederet. Unde quantum ad hoc, unusquisque relinquendus est judicio suo.

Can. Quotidie, De Consecr. dist. 2. Et Gennadius in Canone *Quotidie*, qui Canon vulgò tribuitur Divo Augustino, ait: *Quotidie Eucharistiæ Communionem percipere, nec laudo nec vitupero: omnibus tamen Dominicis diebus Communionem suadeo & hortor, si tamen mens sine affectu peccandi sit.*

S. Aug. Ep. 118. ad Januariũ, c. 3. *Dixerit quispiam*, ait Divus Augustinus, *non quotidie accipiendam Eucharistiam, alius affirmet quotidie: faciat unusquisque quod secundùm fidem suam piè credit esse faciendum, neuter enim horum exhonorat Corpus & sanguinem Domini, si saluberrimum Sacramentum certatim honorare contendunt: Neque enim litigaverunt inter se, aut quisquam eorum se alteri præposuit, Zachæus & ille Centurio; cùm alter eorum gaudens in domum suam susceperit Dominum; alter dixerit, Non sum dignus ut intres sub tectum meum, ambo honorificantes Salvatorem diverso & quasi contrario modo: ambo peccatis miseri, ambo misericordiam consecuti. Ad hoc valet, quòd Manna secundùm propriam voluntatem in ore cujusque sapiebat.*

Circa Sacerdotes, ait sanctus Bonaventura, *potest hæc forma teneri, ut nec nimis rarò, nec nimis continuò celebrare vel imprætermissè sacram Hostiam studeant immolare: nimis enim continuè celebrare, aliquam videtur notare irreverentiam, cùm vix aliquis sit tam devotus, qui semper eadem devotione ferveat, quòd semper cum debita reverentia illud faciat, & cordis ardore, quin aliquando reperiat quantulumcumque quod eum impediat.* S. Bonav. lib. 2. de Profectu Religiosor. c. 77.

Hoc autem de vulgaribus intelligendum est Sacerdotibus, non verò de iis qui singulari pietate fulgent, qui exemplo plurimorum sanctorum quotidie celebrantium, aut communicantium, ad sacram Eucharistiam sine interruptione accedunt: sed id etiam confundere potest plures Sacerdotes, qui munia & obligationes tam sancto statui convenientes sæpiùs negligunt, & tamen à celebratione quotidiana nunquam desistunt, licèt parùm de emendatione cogitent.

Quæst. 3. Quot sunt dispositiones ad percipiendam cum fructu sacram Communionem?

Resp. Duplicis sunt generis; aliæ se tenent ex parte corporis, aliæ ex parte animæ.

Quæst. 4. Quænam sunt corporis dispositiones ad Communionem requisitæ?

Resp. Egregiè illas describit sanctus Carolus, dum ait: *Opus est, ut jejuni fideles ad sacram mensam accedant; ita ut saltem dimidia antecedentis diei noctе usque ad illud temporis punctum, quo Eucharistiam accipiunt, nihil omninò comederint, aut biberint. Sed præstantissimi hujus Sacramenti dignitas hoc postulat, ut qui matrimonio juncti sunt, aliquot* S. Carol. Act. p. 4. de Sacram. Eucharist.

dies à concubitu uxorum abstineant, Davidis exemplo admoniti, qui propositionis Panes cùm à Sacerdote suscepturus esset, se suosque pueros ab uxorum consuetudine puros jam tres ipsos dies esse professus est; & ex Canone etiam veteri, qui tres, vel quatuor, vel etiam octo dies abstinentiæ in hoc genere proponit. Quod ad Corporis habitum pertinet, quem in sacra Communione adhibeant, hæc Parochus præmonebit & curabit, ut summa reverentia omnique humilitate Fideles accedant ac sumant, oculis non vagis, sed in Christi Corpus piè conjectis, ore supra pannum lineum suppositum modestè porrecto, capite non demisso, lingua paululùm labrum inferius intus attingente, non tamen extra os prominente, in qua particulam suscipiant: neque linguam ipsam retrahant, priusquam Presbyter manum removerit: tum verò caput humiliter demittant, ita etiam ut suspiriis abstineant, quibus particulæ possint excuti: pallio quantum fieri potest adhibito, non birretis, pileisve pluma inaniter ornatis, armis depositis; toto denique corporis habitu decenti, humili & modesto, non sordido. Mulieres non sumptuosis, non caudatis vestibus, non crinibus inaniter intortis, non fuco, aut pigmentis vultu illito; non pectore nudo, aut tenui velo obtecto, sed ita vestito, ut præter faciem quidquam nudum non cernatur, velo denso super faciem demisso. Canone *Liquidò.* De Consecr. dist. 2. *Placuit Spiritui sancto, ut in honorem tanti Sacramenti, in os Christiani prius Dominicum Corpus intraret, quàm cæteri cibi.* Can. *Omnis homo.* De Consecr. dist. 2. *Omnis homo ante sacram Communionem à propria uxore abstinere debet tribus, aut quatuor, aut octo diebus.*

D. Th. 3. p. q. 80. art. 7. ad 2. Et sanctus Hieronymus supra Matth. relatus à Divo Thomâ, ait: *Si Panes propositio-*

nis

nis ab his qui uxores tetigerant, comedi non poterant: quanto magis ille Panis qui de cælo descendit, non potest ab his qui conjugalibus paulò ant ehæsere complexibus, violari atque contingi? Quod etiam expressè habetur in Epistola 50. sancti Hieronymi, ad Pammachium.

Rationem affert Divus Bonaventura his verbis: *Ad illud quod objicitur de conjunctione cum uxore, dicendum, quòd rarò contingit quòd homo conjungatur secundùm illum actum debitum exigendo, quin sit sibi aliqua culpa. Si autem solùm reddendo debitum, non credo quòd debeat retrahi, nisi de congruo, vel etiam causa prolis.* S. Bonav. 4. sent. dist. 12. q. 3. p. 2. in fine.

Id ipsum clarè explicat sanctus Gregorius relatus in Canone, dum ait: *Si quis ergo sua conjuge non cupidine voluptatis captus, sed solummodò liberorum creandorum gratia utitur, ipse profectò de ingressu Ecclesiæ, seu de sumendo Corporis Dominici sanguinisque mysterio, suo est relinquendus judicio; quia à nobis prohiberi non debet accipere, qui in igne positus, nescit ardere. Cùm verò non amor procreandæ sobolis, sed voluntas dominatur in opere commixtionis, habent conjuges etiam de sua commixtione quod defleant.* S. Greg. in Can. Vir cum propria, 33. q. 4.

Quod quidem satis ostendit, secundùm communem Canonum Patrumque doctrinam, eos, qui matrimonii debitum petendo, aliam habuere intentionem, quàm prolis generationem, quod tamen sæpè contingit inter conjuges, ad hoc Sacramentum eodem aut sequenti die accedere minimè debere.

Sanctus Thomas Patrum sententias interpretatur, dum ait: *Dicendum, quòd coitus conjugalis, si sit sine peccato, (putà si fiat causa prolis generandæ, vel causa reddendi debitum) non alia ratione impedit sumptio-* D. Th q. 80. ad 2.

nem hujus Sacramenti, nisi, sicut dictum est de pollutione nocturna, quæ accidit sine peccato: scilicet propter immunditiam corporalem, & mentis distractionem.

Inter alias externas dispositiones à sancto Carolo superiùs indicatas, illa certè à mulieribus præcipuè observanda est, ut scilicet ad sacram mensam pectore aperto accedere non audeant; cùm præsertim in Edicto ab Eminentissimo Cardinali Carpegna Vicario, de mandato Innocentii XI. publicato, reperiantur hæc verba vulgaria: *Si comanda per parte della Santità sua, in virtù di santa obedienza, à tutte le Donne di qualsivoglia stato, grado, e conditione si siano, che non comparischino per le strade, nè altri luoghi publici, nè rispettivamente l'arteggiane nelle loro botteghe, e molto meno si faccino vedere per le Chiese con il petto, ò spalle, ò braccia scoperte; mà coprino le spalle e il petto sino al collo, e le braccia sino à i polsi delle mani, con drappo ò altra cosa che sia densa e non transparente*: Prohibendo, ne contrafacientes ad Sacramenta Pœnitentiæ, aut Eucharistiæ admittantur.

Editto del 30. Nov. 1683.

Et in præclara Synodo ab Eminentissimo Cardinali postea Cardinali Petruccio in lucem editâ sic habetur: *Mulieres humeris, pectore, mamillisque, brachiisve seminudatis accedere ad tantum Sacramentum non formidantes, Sacerdos constanti cordis robore ac zelo munitus, Divino Sacramento non pascat, licèt sæculari nobilitate præfulgeant, divitiisque titulisve quibuscumque se jactent ornatas; nec pharisaica scandala vereatur; nam zelo zelare debet, & custodire gloriam Domini Dei sui, pro qua millies emori debet esse paratus, non respiciens in faciem hominis, nec pavescens vultus & iras creaturæ mortalis.*

Synodus Æsina an. 1683. tit. 14

Præ-

Præterea Eminentissimus Jacobus Cardinalis Boncompagnus in præclara elegantique Synodo Bononiensi, statuit, ut fœminæ *ad sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ non admittantur, si notabiliter pectus nudatum ostenderint, aut brachia: Parochorum & Confessariorum erit onus, castigandi licentiam, si noverint in fœminis à christiana compositione recedentem*; ut etiam statuitur in Synodo Nonantulæ Cardinalis de Angelis cap. 12. an. 1688. Vide supra cap. 9. q. 3. Vide Tom. 6. Tract. 5. cap. 2. quæst. 9. & Tom. 4. cap. 12. quæst. 2. Synod. Bonon. ann. 1698. lib. 1. c. 10.

Quæst. 5. Licet-ne in aliquo casu etiam non jejunis porrigere Eucharistiam?

Resp. *Potest quidem Viaticum brevi morituris dari non jejunis*, ut ait Rituale Romanum. Quod etiam definitum fuit in Concilio Constantiensi his verbis: *Decrevit ac definit, quòd licèt Christus post cœnam instituerit & discipulis administraverit hoc venerabile Sacramentum; tamen, hoc non obstante, sacrorum Canonum authoritas & Ecclesiæ approbata consuetudo servavit & servat, quòd hujusmodi Sacramentum nec post cœnam conficiatur, nec sumatur à non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis à jure vel Ecclesia concesso vel admisso.* Concilio Constant. sess. 13.

Observandum tamen cum Divo Thoma, quòd *Reliquiæ cibi remanentes in ore, si casualiter transglutiantur, non impediunt sumptionem hujus Sacramenti; quia non trajiciuntur per modum cibi, sed per modum salivæ. Et eadem ratio est de reliquiis aquæ vel vini, quibus os abluitur, dummodo non trajiciantur in magna quantitate, sed permixtæ salivæ; quod vitari non potest.* D. Th. 3. p. q. 80. art. 8 ad 4.

Quæst. 6. Infirmus periculosè laborans, qui semel non jejunus communicavit, po-

poteſt-ne pluries etiam non jejunus communicare?

Resp. Hujuſmodi infirmus multoties Euchariſtiæ Sacramentum etiam non jejunus percipere poteſt perſeverante morbo, vel ingraveſcente morbi periculo. *Quòd ſi æger,* dicitur in Rituali, *ſumpto Viatico ſupervixerit, vel mortis periculum evaſerit, & voluerit communicare, ejus pio deſiderio non deerit Parochus, quoties æquum videbitur: quin & per modum Viatici, infirmo etiam non jejuno iterum concedet, ſi poſtquàm convaluerit, denuò in aliquod grave mortis periculum inciderit.* Maternâ Eccleſiæ indulgentiâ, quæ in Concilio Conſtantienſi congregata eam facultatem ægrotantibus impertiit, ut non jejuni communicarent, gaudere poterit ægrotus: Hæc autem Concilii facultas, cùm non ſit ad unam vicem redacta, ſed indefinitè conceſſa, patet, eam à Concilii Patribus indultam, ut quoties juſta neceſſitas exigeret, ægrotantibus non jejunis hoc Sacramento jam ſemel donato, interjecto inter utriuſque Viatici perceptionem ſex, aut octo dierum ſpatio, iiſdem etiam non jejunis ſaluberrimum denuò Viaticum concederetur.

Quæſt. 7. Pollutiones quæ aliquando in ſomno contingunt, impediunt-ne perceptionem ſacræ Communionis?

S. Thom. in 4. diſt. 9. art. 4. q. 1. in reſp. ad 2. quæſt. *Reſp.* Divus Thomas, tum ſcientiâ, tum puritate Angelorum æmulator, huic quæſtioni ſolidiſſimè, ſic reſpondet: *Pollutio quandoque ex illuſione accidit, quando phantaſmata per cauſam extrinſecam ſpiritualem, ſcilicet dæmones, commoventur. Quandoque ex reliquiis præteritarum cogitationum: quod eſt cauſa ſpiritualis intrinſeca. Quandoque ex cauſa intrinſeca naturali, quæ quidem cauſa vel fuit voluntati ſubjecta, ſicut eſt quando ex*

ſu-

superfluitate cibi aut potus praecedente, pollutio accidit; vel non fuit voluntati subjecta, sive accidat ex debilitate naturae impotentis retinere semen, sive ex ejus virtute superflua expellentis, sive quocumque alio modo, in idem redit. Secundò distinguitur pollutio quantum ad modum. Quia quandoque accidit sine imaginatione, quandoque cum imaginatione; hoc dupliciter, quia quandoque in ipsâ somni imaginatione homo turpitudini consentit, quandoque dissentit, & tamen pollutio accidit. Quando ergo sine imaginatione pollutio accidit, signum est, quòd pollutio ex causa sit corporali intrinseca; sed quando cum imaginatione, potest sic vel sic esse. In omnibus igitur praedictis pollutionibus, corporalis immunditia est communis: sed quaedam mentis hebetatio non est, nisi in illis pollutionibus, quae cum imaginatione accidunt; quia in illis quae sine imaginatione accidunt, anima nihil participare videtur. Nulla autem dictarum est peccatum, ut ex dictis patet; sed potest esse effectus peccati, significans praecedens peccatum, vel veniale, vel mortale. Peccatum autem mortale ex necessitate à perceptione Eucharistiae impedit: quia mortaliter peccat, qui cum conscientia peccati mortalis accedit: hebetudo autem mentis & immunditia corporalis, ex quadam decentia honestatis, quia indevotio quaedam videtur sic accedere, nisi necessitas urgeat. Et ideò considerandum est, utrum in causa pollutionis possit inveniri peccatum praecedens, quia cogitatio turpium, quandoque est sine peccato, sicut cùm in cogitatione tantùm manet, ut cùm quis disputans de talibus, oportet, quòd loquens cogitet; aliquando etiam cum peccato veniali, quando ad affectionem cogitatio per-

„ pertingens, in sola delectatione finitur; „ quandoque etiam cum mortali, quando „ consensus adjungitur; & quia cogitationi „ tali de propinquo est delectatio, & dele- „ ctationi consensus: inde etiam in dubium „ potest verti, utrum sequens pollutio ex „ peccato acciderit, vel non, & aut veniali „ aut mortali: satis tamen probabiliter po- „ test conjici non præcessisse consensum, „ quando in ipsa somni imaginatione anima „ dissentit; non tamen oportet, quòd si con- „ sentiat, consensus in vigilando præcesserit, „ quia hoc potest accidere propter ligamen „ judicii rationis, quod quandoque magis, „ quandoque minùs est liberum in somno. „ Unde in tali pollutione, si ad causam re- „ currens dubitet de consensu, omninò ab- „ stinere debet. Si autem expressè invenerit „ consensum non præcessisse, & necessitas „ urgeat, aut aliqua causa potior reformet „ pactum, potest accedere, aut etiam celebra- „ re, non obstante corporis immunditia, aut „ hebetatione mentis: aliàs si necessitas non „ incumbat, videtur non exhibere reveren- „ tiam debitam Sacramento; non tamen si ce- „ lebrat, mortaliter peccat, sed venialiter; „ sicut cùm quis quandoque mentis evaga- „ tionem patitur. Quando autem ex illusione „ accidit, si illusionis causa in nobis præcessit, „ putà cum quis indevotus ad dormiendum „ accesserit, idem est judicium ac de pollu- „ tione quæ ex cogitatione præcedenti causa- „ tur; si autem in nobis causa non præcesserit, „ imò magis causa contraria, & hoc frequen- „ ter accidat, & præcipuè in diebus quibus „ quis communicare debet; signum est, quòd „ diabolus homini fructum Eucharistiæ per- „ cipiendæ auferre conatur. Unde in tali casu „ consultum fuit cuidam Monacho, ut in „ Collationibus Patrum legitur, quòd com-

municaret; & sic Diabolus videns se non "
posse consequi intentum, ab illusione ces- "
savit. "

Quæst. 8. Quænam sunt animæ dispositiones, quibus communio redditur sacrilega?

Resp. Ut diximus ex Divo Thoma; peccatum mortale ex necessitate à perceptione Eucharistiæ impedit, quia mortaliter peccat, qui cum conscientia peccati mortalis accedit; aut sine tali conscientia, si ex ejus culpa, credit se paratum esse, & non sit, contra mandatum Apostoli: *Probet autem seipsum homo, & sic de Pane illo edat, & de Calice bibat.* 1. ad Cor. cap. 11.

Et ex Concilio Tridentino, in quo sic " Concil.
legitur: Ecclesiastica autem consuetudo " Trid.
declarat, eam probationem necessariam " sess. 13.
esse, ut nullus sibi conscius mortalis pec- " c. 7.
cati, quantumvis sibi contritus videatur, "
absque præmissa Sacramentali Confessio- "
ne, ad sacram Eucharistiam accedere de- "
beat. Quod à Christianis omnibus, etiam "
ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incu- "
buerit celebrare, hæc sancta Synodus per- "
petuò servandum esse decrevit, modò non "
desit illis copia Confessoris; quòd si, neces- "
sitate urgente, Sacerdos absque prævia "
Confessione celebraverit, quamprimùm "
confiteatur, "

Quæst. 9. Sufficit-ne, ut quis immunis sit à mortali peccato, ad recipiendam cum fructu sacram Communionem?

Resp. Certum est, ad recipiendum totum Communionis fructum, non sufficere, ut quis immunis sit à quocumque mortali peccato, sed insuper requiri, ut immunis sit ab omni affectu voluntario venialium peccatorum, ut habetur in Canone *Quotidie*, quem Gratianus attribuit Divo Augustino, in quo sic legitur:

Quo-

Canon. Quotid. die, de consecr. dist. 2.

„ *Quotidie Eucharistiæ* Communionem percipere, nec laudo, nec vitupero: omnibus tamen Dominicis diebus communicandum suadeo & hortor; si tamen mens sine affectu peccandi sit. Nam habentem adhuc voluntatem peccandi, gravari magis dico Eucharistiæ perceptione, quàm purificari. Et ideò quamvis quis peccato mordeatur, peccandi non habeat de cætero voluntatem, & communicaturus satisfaciat lacrymis & orationibus, & confidens de Domini miseratione, qui peccata piæ confessioni donare consuevit, accedat ad Eucharistiam intrepidus & securus. Sed hoc de illo dico, quem capitalia & mortalia peccata *non gravant*.

Huic Canoni innixus Sanctus Franciscus Salesius, in introductione ad vitam devotam, Philotheæ suadet, ut singulis diebus Dominicis communicet, modò absit affectus ad peccata mortalia, & venialia. Quare hæc regula, ex sancto Francisco Salesio, dari potest, quòd ad suadentem alicui, ut singulis diebus Dominicis communicet, necesse est, ut sit exemptus ab omni peccato mortali, neque habeat affectum ad veniale, & magnum habeat communicandi desiderium. Ita suadet S. Franciscus Salesius 2.p. cap.20.

Quæst. 10. Quid intelligis, cùm asseris, deponendum esse omnem affectum etiam venialium peccatorum, ad fructuosè Communionem percipiendam?

Resp. Intelligo, renunciandum esse ex animo cuicumque rei, quæ Deum quamvis leviter possit offendere; & operam dandam hujusmodi defectibus seriò emendandis, ad quos se quis propensum agnoscit.

Quare

Quare Sanctus Anselmus ait: *Ante Communionem*, ubi est homo, versetur ante oculos ejus imago futuri judicii, & quidquid in se viderit, quod à judice venturo reprehendi possit & puniri, ipse nunc in seipso reprehendat & puniat. Peccata enim sive parva, sive magna, impunita esse non possunt, quia aut homine puniente, aut Deo judicante *plectuntur*. S. Ansel. in 1. ad Corint. cap. 11.

Verum autem, & præcipuum ex mediis, ad discernendum, sit-ne in nobis aliquis affectus peccati venialis, est expendere, seu examinare, an aliquam adhibeamus diligentiam, ut præveniamus naturæ nostræ ad hæc peccata propensionem; & fideliter applicemus remedia, quæ ab his eximere nos possunt. Sic qui propensus est ad levia mendacia proferenda, debet, quantum fieri potest, ante Communionem se retractare. Ille qui nimis propensus est ad sua commoda inordinatè quærenda, deberet se exercere in aliqua mortificatione, quotiescumque agnoscit amorem suarum commoditatum illum impulisse, ut Deum leviter offenderet: qui se ad vanam gloriam inclinatum videt, deberet se in rebus humilibus exercere, ut se abjectum ostenderet coram illis quorum æstimationem inaniter prosequebatur; & sic de cæteris.

Quæst. 11. Sufficit-ne ad frequentem Communionem carere affectu peccandi?

Resp. Præterea requiritur, ex Divo Salesio supra citato, magnum communicandi desiderium. Quare S. Chrysostomus ait, *Nemo igitur* cum nausea accedat, nemo remissus: sed excitati, ac incensi, ac ferventes omnes accedant. Non videtis, quantâ infantes animi alacritate mamillas arripiunt? Qua pressione papillis insigunt labia? S. Chrys. h. 8. in Matth.

„ labia? Non minori cupiditate nos quoque „ ad hanc mensam, & ad hujus Calicis spi- „ ritualem accedamus papillam; imò verò „ majori desiderio quasi lactentes pueri gra- „ tiam Spiritûs sugamus. Unus sit nobis do- „ lor, una mœstitia, si hoc alimento spiri- „ tuali privemur.

Verùm ne nosmetipsos in hoc desiderio fallamus, sciendum est, hujusmodi desiderium duplicis esse generis, sicut duplex est fames circa corporale nutrimentum; altera quæ provenit ex vera digestione, seu concoctione, est-que salutaris; altera quæ provenit ex stomachi intemperie, estque mala, seu perniciosa; quia indicat aliquam indispositionem: sic accidit in nostro casu: & attentè advertendum est, an hoc desiderium communicandi, sit vera fames spiritualis alimenti, & procedat ab animo divino amore inflammato, ut ait supra relatus Divus Thomas; quo fit, ut cupiamus uniri Christo, & ejus vitâ vivere? an sit perniciosa fames ab extranea aliqua causa, aut vitiosa qualitate proveniens, ut cùm quis ob mundi honestatem, ad virtutis ostentationem, aut ob alia hujusmodi motiva ad sacram Communionem accedit?

Argumentum tutissimum, & evidentissimum in hac fame discernenda, est fructus, seu progressus qui percipitur ex sacra Communione, cum juxta sanctos Patres, Jesus-Christus in hoc Sacramento se nobis præbeat, ut verè Dii simus, sicut ipse verè est homo. Idcircò si post Communionem quis fideliter curat abstinere ab iis omnibus, vel etiam minimis, quæ Deum offendunt, vitiosos affectus superare, & à maculis quæ ex prava cupiditate nascuntur, se continuò purgare: tunc verum sine dubio

est desiderium communicandi, tunc vera omninò fames Divini illius cibi.

Quæst. 12. Est-ne consulendum iis qui se peccatorum mortalium conscios norunt, ut statim post Confessionem communicent?

Resp. *Dicendum*, cum D.Thomâ, *quòd non esset consulendum alicui, quòd statim post peccatum mortale, etiam contritus & confessus, ad Eucharistiam accederet; sed deberet, nisi magna necessitas urgeret, per aliquod tempus propter reverentiam abstinere.* D.Th.in 4. dist.9.ar.4. q. 1. in resp. ad 2. quæst. ad 2.

Et S. Ambrosius relatus in Canone ait: *Nonnulli ideo poscunt pœnitentiam, ut statim sibi reddi Communionem velint. Hi non tam se solvere cupiunt, quàm Sacerdotem ligare: suam enim conscientiam non exuunt, Sacerdotis induunt, cui præceptum est:* Nolite sanctum dare canibus, neque miseritis margaritas vestras ante porcos. *Hoc est, immundis spiritibus sacræ Communionis non impendenda consortia.* Can. Nonnulli, de Pœnit. dist.1.

Denique S. Isidorus ait: *Cæterùm si talia sunt peccata, quæ quasi mortuum removeant ab Altari, priùs agenda pœnitentia est, ac sic deinde hoc salutiferum medicamentum suscipiendum: qui enim manducat & bibit indignè, judicium sibi manducat & bibit. Hoc est enim indignè accipere, si eo tempore quis accipiat, quo debet agere pœnitentiam.* S. Isidorus Hisp.lib.1. de Officiis Ecclesiast.
Idem habet Sanctus Augustinus epist. 100. S. Anselmus in 1. ad Corinth. cap. 11. Ita sancti Patres de summa hujus Sacramenti dignitate divinitùs persuasi; sed non ita recentiores aliquot Casuistæ, qui vel maximè indignos ad sacram Communionē impellebant, ut patet ex sequenti horrenda profectò propositione damnata ab Innocent. XI. *Frequens Confessio & Communio, etiam in his qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.* In Decreto contra 65. Propositiones 2. Martii 1679. Propos.56.

Quæst.

Quæst. 13. Quid injungere debent Confessores Pœnitentibus imparatis, quibus ad aliquod tempus differunt sacram Communionem?

Resp. Injungere debent, ac præscribere remedia, quibus removeantur ab omni peccati affectu; & primò eos obligare, ut mundanas dimittant conversationes, & in recessu vivant, prout uniuscujusque patitur status, sive conditio. Nam si Christus nutriturus animas nostras solo Dei verbo, nos immunes exigit à solicitudine sæculi, & fallacibus mundi divitiis, asseritque, Matth. 13. quòd *Sollicitudo sæculi istius & fallacia divitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur*: requireret-ne fortasses minus ab iis, quos propria carne dignatur in hoc Sacramento pascere?

Obligare eos debent, ut diligenter conscientias excutiant, agantque congruam pœnitentiam peccatorum, quorum se noverint conscios, cùm hoc examen, & hæc pœnitentia debeant Communionem præcedere, ex Sancto Anselmo supra relato.

Præscribere debent Confessarii, ut per aliquod temporis spatium orationi, & lectioni spirituali vacent; in actibus humiliationis animæ & corporis se exerceant, eo quòd propriâ culpâ meruerint hoc Sacramento Divino privari, offerantque Deo in peccatorum satisfactionem afflictiones & labores propriæ cujusque conditioni annexos.

Denique obligare eos debent, ut sæpè recolant, seu cogitent commoda & ingentes fructus, quos percepturi sunt ex hoc Sacramento, si se ad illud recipiendum disponant, ut oportet, omni bonorum operum genere, ut sunt jejunia, mortifica-

ca-

cationes, eleemosynæ, orationes frequentiores, & alii id generis pietatis & pœnitentiæ actus.

Caput XII.

De Effectibus Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. 1. Quisnam est primus Sacramenti Eucharistiæ effectus?

Resp. Ut habetur in Decreto Eugenii IV. in Concilio Florentino: *Hujus Sacramenti effectus, quem in anima operatur dignè sumentis, est adunatio hominis ad Christum; & quia per gratiam homo Christo incorporatur, & membris ejus unitur, consequens est, quòd per hoc Sacramentum in sumentibus dignè augeatur gratia.* Decret. Eugenii IV. in Concilio Flor.

Hoc Sacramentum, ait Sanctus Carolus, *gratiam in animam influit, cùm purè & sanctè sumitur.* Qui manducat, *inquit Dominus*, meam Carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. *Qui enim pietatis & religionis studio affecti hoc Sacramentum sumunt, Christi Corpori tanquam viva membra inseruntur; si quidem scriptum est*, Qui manducat me, & ipse vivet propter me. S. Carolus Actor. p. 4. De Sacr. Euchar.

Quæst. 2. Qui immunis à peccato mortali communicat, sed cum affectu peccati venialis, & absque actuali devotione, recipit-ne augmentum gratiæ?

Resp. Videtur, juxta Divum Thomam, fieri posse, ut accedens ad hoc Sacramentum absque actuali devotione, cum affectu

pec-

peccati venialis, non percipiat effectum hujus Sacramenti, quamvis immunis sit à peccato lethali: *Dicendum*, inquit, *quòd omnis perfectio acquirenda impeditur per remotionem propriæ dispositionis. Sicut autem dispositiones materiales se habent ad perfectionem formæ, ita actus se habent ad perfectionem finis. Vnde cùm hoc Sacramentum perficiat conjungendo fini, ad hoc quòd effectum suum plenè habeat in sumente, oportet quòd adsit actualis devotio: & quia interdum absque mortali peccato actualis devotio impediri potest, cùm distrationes variæ ipsam impediant, & peccata venialia virtutum actum tollant; absque peccato mortali potest effectus hujus Sacramenti impediri: ita quòd aliquis augmentum gratiæ non consequatur, nec tamen reatum peccati mortalis incurrat: sed fortè reatum peccati venialis, ex hoc quòd imparatus accedit.*

D. Thom. in 4. dist. 12. art. 1. quæst. 2. in resp. ad 2. quæst.

Et Cardinalis Cajetanus hujus rationem, ut ita dicam, sensibilem affert his verbis: *Si qualibet sumptione Eucharistiæ (etiamsi nullus interior charitatis actus, ob mentis distractionem, interveniat) augeretur gratia: infinitorum penè Sacerdotum, quos credimus verè in gratia celebrare, charitas jam esset major intensivè, quàm credi rationabile sit, cùm tanta multitudo charitatis in tanta multitudine otiosa pateat, quoniam nec extra apparent, nec intus de seipsis testantur actus similes ferventissimæ charitatis: & tamen certum est, quòd sicut amor Dei non est otiosus, sed operatur magna, si est: ita tam magna augmentatio amoris Dei non est otiosa, sed operatur multò majora quàm prius proportionaliter, si est: & consequenter si longè majora operari renuit, longè major charitas non est; & tamen longè major ponitur esse in singulis celebrationibus, quantumcumq;*

Card. Cajetanus in 4. q. 79. 3. p. S. Thom.

parum crevisset charitas Sacerdotis, qui tot annis, diebus ferè singulis, in gratia celebravit.

Quæst. 3. Quinam sunt cæteri hujus Sacramenti effectus?

Resp. Ex Decreto unionis Eugenii IV. in Concilio Florentino: *Omnem effectum quem materialis cibus & potus quoad vitam agunt corporalem, sustentando, augendo, reparando, & delectando; Sacramentum hoc quoad vitam operatur spiritualem.* Cõc. Trid. sess. 13. c. 2.

Tertius hujus Sacramenti effectus habetur in Concilio Tridentino, his verbis: *Sumi voluit Sacramentum hoc tanquam spiritualem animarum cibum, quo alantur & confortentur viventes vita illius qui dixit:* Qui manducat me, & ipse vivet propter me: *Tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservemur.*

Et ut ait sanctus Bernardus: *Duo Sacramentum hoc operatur in nobis: ut videlicet & sensum minuat in minimis, & in gravioribus peccatis tollat omninò consensum; si quis vestrum non tam sæpè modò, non tam acerbos sentit iracundiæ motus, individiæ, luxuriæ, aut cæterorum hujusmodi, gratias agat Corpori & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo.* S. Bernard. serm. de Baptismo, & de Sacr. Altar. circa mediũ.

Hoc Sacramentum vim etiam habet remittendi peccata venialia, ut ait sanctus Ambrosius: *Qui vulnus habet, medicinam requirit: medicina est cæleste & venerabile Sacramentum, iste Panis quotidianus in remedium quotidianæ infirmitatis*, id est, peccatorum venialium. S. Ambr. de Sacr. lib. 5. c. 4.

Hoc Sacramentum, inquit Divus Thomas, *operatur remissionem peccati, perceptum ab eo qui est in peccato mortali, cujus conscientiam & affectum non habet:* Juxtà id quod D. Th. 3. p. q. 79. art. 3. in corp.

dicit Ecclesia in collecta pro vivis & defunctis: *Sit hoc Sacramentum ablutio scelerum.*

Dicendum, ait ibidem S. Thomas in respon. ad 1. *quòd petimus, ut hoc Sacramentum sit ablutio scelerum, quorum conscientiam non habemus, secundùm illud Psalmi* 18. Ab occultis meis munda me, Domine.

Denique ultimus hujus Sacramenti effectus, qui reliquos aliquo modo complectitur, est peculiaris quædam virtus ad procurandam dignè suscipientibus vitam æternam, ut habetur Joannis cap. 6. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die.*

S. August. tract. 26 in Joann.

Quare Divus Augustinus super illud Joannis cap. 6. Caro mea verè est cibus, ait: *Cùm cibo & potu id appetant homines, ut non esuriant, neque sitiant; hoc veraciter non præstat, nisi iste cibus & potus, qui eos à quibus sumitur, immortales & incorruptibiles facit in societate Sanctorum, ubi pax erit & unitas plena atque perfecta.*

TRA-

TRACTATUS QUINTUS.

DE SACRIFICIO MISSÆ.

CAPUT PRIMUM.

Nomen, Definitio, & Existentia Sacrificii Missæ.

Quæst. I. QUID significat Missa? *Resp.* Etymologia nominis Missæ, juxta piam S. Thomæ & Bonaventuræ explicationem, sumitur à Latino nomine *Missa*, quod significat mittere, quia ut ait Divus Thomas: *Propter hoc etiam Missa nominatur, quia per Angelum (id est, Christum, qui est magni consilii Angelus) Sacerdos preces ad Deum mittit, sicut populus per Sacerdotem; vel quia Christus est Hostia nobis missa à Deo: unde & in fine Missæ Diaconus populum licentiat, dicens,* Ite Missa est, *scilicet Hostia ad Deum per Angelum, ut scilicet sit Deo accepta.* D. Th. 3. p. q. 83. art. 4. ad 9.

Et Divus Bonaventura ait: *Dicitur autem Missa, à mittendo, & repræsentat legationem inter homines & Deum: Deus enim mittit Filium suum Christum in Altari, & iterum mittit Ecclesia Fidelis eundem Christum* S. Bonav. in Opusc. de Expos. Missæ, c. 2.

dicit Ecclesia in collecta pro vivis & defunctis: *Sit hoc Sacramentum ablutio scelerum.*

Dicendum, ait ibidem S. Thomas in respon. ad 1. *quòd petimus, ut hoc Sacramentum sit ablutio scelerum, quorum conscientiam non habemus, secundùm illud Psalmi* 18. Ab occultis meis munda me, Domine.

Denique ultimus hujus Sacramenti effectus, qui reliquos aliquo modo complectitur, est peculiaris quædam virtus ad procurandam dignè suscipientibus vitam æternam, ut habetur Joannis cap. *6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die.*

S. Augus. tract. 26 in Joann.

Quare Divus Augustinus super illud Joannis cap. 6. Caro mea verè est cibus, ait: *Cùm cibo & potu id appetant homines, ut non esuriant, neque sitiant; hoc veraciter non præstat, nisi iste cibus & potus, qui eos à quibus sumitur, immortales & incorruptibiles facit in societate Sanctorum, ubi pax erit & unitas plena atque perfecta.*

TRA-

TRACTATUS QUINTUS.

DE SACRIFICIO MISSÆ.

CAPUT PRIMUM.

Nomen, Definitio, & Existentia Sacrificii Missæ.

Quæst. I. QUID significat Missa?
Resp. Etymologia nominis Missæ, juxta piam S. Thomæ & Bonaventuræ explicationem, sumitur à Latino nomine *Missa*, quod significat mittere, quia ut ait Divus Thomas: *Propter hoc etiam Missa nominatur, quia per Angelum (id est, Christum, qui est magni consilii Angelus) Sacerdos preces ad Deum mittit, sicut populus per Sacerdotem; vel quia Christus est Hostia nobis missa à Deo: unde & in fine Missæ Diaconus populum licentiat, dicens,* Ite Missa est, *scilicet Hostia ad Deum per Angelum, ut scilicet sit Deo accepta.* D. Th. 3. p. q. 83. art. 4. ad 9.

Et Divus Bonaventura ait: *Dicitur autem Missa, à mittendo, & repræsentat legationem inter homines & Deum: Deus enim mittit Filium suum Christum in Altari, & iterum mittit Ecclesia Fidelis eundem Christum* S. Bonav. in Opusc. de Expos. Missæ, c. 1.

ſtum ad Patrem, ut pro peccatoribus intercedat.

Sed verior hujus nominis explicatio ea eſt, quam tradit Alcimus Avitus Epiſcopus Viennenſis, dum ait: *Non miſſam facitis, nihil eſt aliud, quàm non dimittitis: à cujus proprietate ſermonis in Eccleſiis, Palatiiſque ſive Prætoriis, Miſſa fieri pronunciatur, cùm populus ab obſervatione dimittitur. Nam genus hoc nominis etiam in ſæcularibus Auctoribus invenietis*, ut in Cicerone & Suetonio.

Ad Guidebaldum Burgũdionũ Regẽ, Epiſt. 1.

Certum eſt, in primitiva Eccleſia duas fuiſſe dimiſſiones (quod nomini Miſſæ locum dedit.) Prima fiebat poſt lectionem Euangelii, & ſermonem, cùm Diaconus clarâ voce dimittebat infideles, pœnitentes, Catechumenos, & alios quibus non licebat Sacrificio intereſſe: altera fiebat, ut nunc etiam in uſu eſt, peracto Sacrificio, ſeu in fine Miſſæ, cùm dimittebantur Fideles, his verbis, *Ite Miſſa eſt*.

Primi Chriſtiani, utpotè exactioris diſciplinæ, profanos, & nondum purgatos maximè declinabant; quapropter Eccleſiarum ſanctuaria ab eorum aſpectibus, & velis, & ferreis cancellis removebant, donec Baptiſmo ſuſcepto, & poſt pœnitentiam juxta morem ritè peractam ad Divina Myſteria omnes ſimul convenirent.

Ante Myſteriorum celebrationem dimittebantur indigni qui intereſſent, adeòque in duas veluti partes Miſſam diviſerunt, ſcilicet in Miſſam Catechumenorum, & Miſſam Fidelium. Miſſa Catechumenorum duobus, & tribus primis ſæculis conſtabat aliquot Pſalmis & orationibus, & ſtatim à templis dimittebantur; verùm progreſſu temporis judicarunt ſancti Patres, non dimit-

dimittendos esse Catechumenos, & pœnitentes, nisi post lectionem Euangelii, ejusque expositionem in concione, ut inde fructum spiritualem perciperent; ac proinde statutum fuit in Concilio Carthaginensi 4. *Ut Episcopus nullum prohibeat ingredi Ecclesiam, & audire verbum Dei, sive Gentilem, sive Hæreticum, sive Iudæum, usque ad Missam Catechumenorum.* Conc. Carthag. Can. 84. an. 398.

Rationem affert Concilium Valentinum in Hispania, dum ait: *Hoc inter cætera censuimus observandum, ut Sacro-sancta Euangelia ante munerum illationem, vel Missam Catechumenorum, in ordine lectionum post Apostolum legantur, quatenùs salutaria præcepta Domini nostri Iesu-Christi, vel sermonem Sacerdotis, non solùm Fideles, sed etiam Catechumeni ac pœnitentes, & omnes qui ex diverso sunt, audire licitum habeant: sic enim Pontificum prædicatione audita, nonnullos ad fidem attractos evidenter scimus.* Conc. Valent. c. 1. an. 524.

Quæst. 2. Hoc nomen *Missa* est-ne antiquum in Ecclesia?

Resp. Antiquissimum est, cùm Divus Ambrosius 4. sæculo ejus mentionem faciat Epistolâ 33. ad Marcellinam sororem: *Missam facere cœpit*; & sermone 34. *Moneo vos, ut qui juxta Ecclesiam est, & sine gravi impedimento potest, quotidie audiat Missam.*

Divus Augustinus, qui eodem sæculo florebat, utitur hoc Missæ nomine sermone 91. de tempore: *In lectione quæ nobis ad Missas legenda est.* Et serm. 237. *Ecce post sermonem fit Missa Catechumenis, manebunt Fideles.*

Facile esset referre varios authores 5. sæculi, qui utuntur nomine Missæ. S. Leo Papa, Victor, & Paulinus illius meminerunt.

Observandum solùm hìc est, de hoc nomine loqui S. Ambrosium, & S. Augustinum, ut de nomine jam dudum in usu apud Christianos; ex quo patet, nomen Missæ esse ferè coævum Ecclesiæ.

Quæst. 3. Quid est Sacrificium?

Resp. Sacrificium propriè sumptum definitur à Theologis, Oblatio sensibilis soli Deo facta ad profitendum supremum ejus in omnes creaturas dominium, à legitimo Ministro, rei externæ & sensibilis peculiariter consecratæ, per veram immutationem, & destructionem rei oblatæ. Colligitur hæc definitio ex sancto Thoma 2. 2. q. 85.

Hæc definitio non competit, nisi vero Sacrificio; non autem Sacrificio latè accepto, quod complectitur omnia bonorum operum genera in honorem Dei; sic S. Augustinus ait: *Verum Sacrificium est omne opus quod agitur, ut sancta societate inhæreamus Deo.*

S. Aug. De Civit. Dei, lib. 10. c. 6.

Et ut ait Divus Thomas: *Omne illud quod Deo exhibetur, ad hoc quod spiritus hominis feratur in Deum, potest dici Sacrificium, secundùm illud Psalmi*: Sacrificium Deo spiritus contribulatus.

D. Th. 3. p. q. 22. art. 2.

Ecclesiastici cap. 5. *Sacrificium salutare est, attendere mandatis, & discedere ab iniquitate. Qui facit misericordiam, offert Sacrificium*: At in sequentibus sumitur Sacrificium in propria significatione: *Misericordiam volo, non Sacrificium*: Osee cap. 6. *Melior est enim obedientia, quàm victima*: 1. Regum., cap. 15.

Quæst. 4. Quomodo potest clarè explanari tradita Sacrificii definitio?

Resp. Dicitur & est 1. *Oblatio*, hoc est, actio peculiaris, & determinata, quâ aliquid offertur. Deinde est *oblatio sensibilis*,

per

per quod Sacrificium externum & visibile, de quo hìc loquimur, distinguitur à Sacrificio interno, & invisibili, quod consistit in pia voluntate, quâ quis seipsum offert Deo cum his quæ possidet, in perpetuam servitutem. Sacrificium externum & visibile, testimonium est apparens interni Sacrificii. Quare S. Augustinus ait: *Sacrificium visibile, invisibilis Sacrificii Sacramentum, id est, sacrum signum est*. Verùm licèt regulariter loquendo oblatio invisibilis, & interior, præstantior sit externâ & visibili, & invisibilis accepta sit Deo sine externa, & merè visibili, licèt hæc externa non sit grata Deo, qui intuetur cor, sine invisibili, & internâ: attamen nomen Sacrificii propriè convenit oblationi externæ & visibili, non autem invisibili, quia occulta est, & particularis, & nomine Sacrificii intelligitur honor publicus, & solemnis exhibitus supremo Domino à Ministro publico; necesse igitur est, ut oblatio sit externa.

Lib. 10. de Civit. Dei, c. 5.

Tertiò, Est *oblatio soli Deo facta*; quia Sacrificium est verus Latriæ cultus, qui supremæ Majestati solùm defertur; unde legimus Exodi cap. 22. *Qui immolat Diis, occidetur, præter quàm Domino soli*. Quemadmodum cultus datur internus, quem soli Deo exhibemus, quo ipsum agnoscimus primum & supremum bonum, principium & finis omnium rerum, & in hac cognitione quam fides inspirat, nosmetipsos humiliter ex animo prosternimus, ac demittimus coram eo; oportebat etiam, ut signum esset exterius, quo testaremur hos venerationis sensus soli Deo debitos: Atqui solum Sacrificium cultum hunc potest significare, siquidem cætera omnia testimonia, & externa signa observationis, &

reverentiæ, quæ Deo à nobis exhibentur, sive flectendo genua, sive ad eum dirigendo preces, deferri possunt etiam Angelis & hominibus: at Sacrificium soli Deo reservatur, ac debetur: *Et quamvis*, ut ait Concilium Tridentinum, *in honorem & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueverit; non tamen illis Sacrificium offerri decet, sed soli Deo qui illos coronavit. Vnde nec Sacerdos dicere solet*: Offero tibi Sacrificium, Petre & Paule; *sed Deo de illorum victoriis gratias agens eorum patrocinia implorat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in cælis, quorum memoriam facimus in terris.*

Côc. Trid. De Sacrificio Missæ, sess. 22. c. 3.

S. Augustinus nos docet, Sacrificium non posse offerri Martyribus, sed soli Deo: *Quis audivit aliquando*, ait, *stantem Sacerdotem ad altare, etiam super sanctum Corpus Martyris ad Dei honorem cultumque constructum, dicere in precibus: Offero tibi Sacrificium, Petre, vel Paule, vel Cypriane, cùm apud eorum memorias offeratur Deo, qui eos & homines & Martyres fecit?*

S. Aug. lib. 8. de Civit. Dei, c. 27.

Quod adhuc clarè explicat Divus Augustinus, lib. 20. quem scripsit contra Faustum Manichæum: *Populus Christianus*, ait, *memorias Martyrum religiosa solemnitate concelebrat, & ad excitandam imitationem, & ut meritis eorum consocietur, atque orationibus adjuvetur; ita tamen ut nulli Martyrum, sed ipsi Deo Martyrum sacrificemus, quamvis in memorias Martyrum constituamus altaria.*

Divus Thomas rationem nos docet, cur Sacrificium soli Deo offerri possit, cùm ait: *Exteriores actus Religionis ad interiores ordinantur: anima autem se offert Deo in Sacrificium, sicut principio suæ creationis, & sicut fini suæ beatificationis; & ideò sicut soli*

S. Th. 2. 2. q. 85. art. 2.

Deo

Deo summo debemus Sacrificium spirituale offerre, ita etiam soli Deo debemus offerre exteriora Sacrificia.

Non alteri visibile Sacrificium offerendum esse noverimus, ait Divus Augustinus, *quàm illi, cujus in cordibus nostris invisibile Sacrificium nos ipsi esse debemus.* D. Aug. de Civit. Dei, lib. 10. c. 19.

4. Est *Oblatio Deo facta ad profitendum supremum ejus in omnes creaturas dominium*: Et hic est omnium finis Sacrificiorum, quæ sunt veluti tributa reddita in testimonium subjectionis nostræ, & plenariæ potestatis, quam Deus habet in nos. Hic finis meritum, & pretium constituit actus Sacrificii instituti ad summum Deo honorem exhibendum, profitendo omnia ab ipso esse, & pro illius gloria ad nihilum redigenda.

Dicitur *A legitimo Ministro*, quia ad omnes promiscuè non spectat offerre Sacrificium, sed ad specialiter deputatos, ut personas publicas, & præcipuos Ministros ad id peragendum nomine totius populi. In lege naturæ id spectabat ad capita familiarum, ut ad Noe, Abraham, & alios; aut ad eos quibus inspirabat Deus, ut hoc munere fungerentur. In lege scripta, Sacerdotium ad solam Aaron posteritatem pertinebat, juxta illud Exodi cap. 33. *Applica quoque ad te Aaron fratrem tuum cum Filiis suis de medio filiorum Israel, ut Sacerdotio fungantur mihi*. Sed in lege gratiæ adoranda victima, quæ in nostris offertur Altaribus, à solis Sacerdotibus immolari potest, qui hanc potestatem accipiunt, dum ordinantur: *Sacerdoti*, inquit Divus Thomas, *cùm ordinatur, confertur potestas hoc Sacramentum consecrandi in persona Christi: per hoc enim ponitur* D. Th. 3. p. q. 82. art. 1.

in gradu eorum, quibus dictum est à Domino, Hoc facite in meam commemorationem: *Et ideò dicendum est, quòd proprium est Sacerdotum hoc conficere Sacramentum.*

Quæst. 5. Quare dicitur *Rei externæ & sensibilis specialiter Deo consecratæ?*

Resp. Quia victima oblata debet fieri sacra ex prophana, & per hanc consecrationem Deo singulariter dedicari: *Id enim significat sacrificare, ac sacrum facere*, ut ait Divus Thomas 2. 2. q. 85. art. 3. ad 3. Hæc consecratio, qua res Deo in Sacrificium oblatæ in veteri lege ipsi dedicabantur, fiebat diversis mysticis ceremoniis prolixè relatis in Levitico, quæ ceremoniæ figuræ erant, & umbræ ejus quod agitur in vero Sacrificio, quod in nostris offertur Altaribus; & per hanc consecrationem Sacrificium etiam differt à meris oblationibus, quæ hac consecratione, & dedicatione non egent.

Quæst. 6. Quare dicitur: *Per transmutationem, & veram rei oblatæ destructionem?*

Resp. Per hoc, Sacrificium distinguitur à simplicibus oblationibus; ut enim ait
D. Th. 2. 2. q 85. art. 3. ad 3. Divus Thomas: *Sacrificia propriè dicuntur, quando circa res Deo oblatas aliquid fit, sicut quando animalia occidebantur, & comburebantur; quòd Panis frangitur, & comeditur, & benedicitur.* Ratio necessitatis hujus destructionis in Sacrificio, est, quia offertur Deo ut solemnis protestatio subjectionis nostræ, quâ ipsum agnoscimus ut supremum vitæ, & mortis Dominum; & hæc destructio, seu immolatio repræsentat supremam Dei in nos authoritatem, nosque paratos esse ad perdendam vitam cùm Deo placuerit; & quia non licet nobis

bis ipsis necem inferre, substituimus victimam in Sacrificio externo, ut ostendamus dispositionem, in qua sumus, vitam nostram sacrificandi pro honore supremæ ejus debito Majestati. Huc accedit, quòd omnia tam legis naturæ, quàm scriptæ Sacrificia, repræsentabant Sacrificium Christi in Cruce peragendum, ut ait S. Augustinus his verbis: *Hujus veri Sacrificii multiplicia, variaque signa erant Sacrificia prisca sanctorum, cùm hoc unum per multa figuraretur:* Atqui hoc Divinum Sacrificium impletum est per destructionem, & immutationem pretiosæ victimæ quæ oblata fuit; oportebat igitur, ut Sacrificia perficerentur per mortem, & destructionem diversarum oblationum quæ Deo in Sacrificio offerebantur; cumque Sacrificium, quod in nostris offertur Altaribus, sit repræsentatio & innovatio Sacrificii in Cruce oblati, *Sola offerendi ratione diversa*, ut ait Concilium Tridentinum; perfici debet per destructionem victimæ oblatæ.

S. Aug. lib. 10. de Civ. Dei, c. 20.

Sess. 22. De Sacr. f. Missæ, c. 2.

Quæst. 7. Oportet-ne Sacrificium externũ conjunctum esse cum Sacrificio interno?

Resp. Ut Sacrificium integrum sit, & perfectum, esse debet internum simul, & externum: offerre Deo Sacrificium externum sine interno, est offerre signum mendax, & umbram sine corpore, & eodem modo se gerere, ac illi qui multa promittunt sine intentione illa adimplendi, contra illud quod dicitur Joannis cap. 4. *Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum, in Spiritu & veritate oportet adorare. Hic est Dei cultus*, ait Divus Augustinus, *hæc vera religio, hæc vera pietas, hæc tantùm Deo debita servitus.* Et idem in Psalmum 77. ait: *Hoc enim colitur, quod diligitur; unde quia Deus rebus omnibus major, & melior invenitur,*

D. Aug. de Civit. Dei lib. 10. c. 4.

nitur, plus omnibus diligendus est, ut colatur; nec colitur ille, nisi amando.

Quæst. 8. Quotuplex est Sacrificium?

Resp. Quadruplex. Primum est antonomasticè Sacrificium Latriæ, aut adorationis, seu Latreuticum, quo agnoscimus supremum Dei in omnes creaturas dominium; & hoc Sacrificium in lege scripta fiebat per Holocausta. Levitici, cap. 6. *Hæc est lex Holocausti; cremabitur in Altari tota nocte usque manè.* Ad ostendendum, quòd omnia quæ possidemus, à Deo habemus. Hoc Sacrificium ex intimo cordis affectu offerre debent Christiani, ait S. Gregorius: *Cùm enim quis aliquid suum Deo vovet, & aliquid non vovet, Sacrificium est. Cùm verò omne quod habet, omne quod vivit, omne quod sapit, omnipotenti Deo voverit, Holocaustum est.* Et ibidem Homilia 12. ait: *Qui enim sic operantur ea quæ Dei sunt, ut tamen quædam, quæ sunt sæculi, non relinquant, Sacrificium & non Holocaustum offerunt: qui autem cuncta quæ sunt mundi, deserunt, & totam mentem igne divini amoris incendunt: hi nimirùm omnipotenti Domino Sacrificium & Holocaustum fiunt.*

S. Greg. in Ezech. homil. 20.

Sacrificium actionis gratiarum, seu Eucharisticum, illud est, quod offertur Deo, ad ipsi gratias agendum pro omnibus beneficiis acceptis, quibus nos licèt indignos quotidie cumulat.

Offerimus etiam Deo Sacrificium propitiatorium, ad ejus iram placandam, ad satisfaciendum ejus justitiæ, & ad obtinendum veniam peccatorum.

Denique Sacrificium impetratorium illud est, quo misericordiam Dei imploramus, ut necessaria animæ & corporis largiatur. Hæc tria postrema Sacrificia fiebant in lege veteri, per Sacrificia, quæ dicebantur

cebantur pacifica, & per expiatoria, aut diversa hostias pro peccatis: Sacrificia pacifica instituta erant aut pro gratiis acceptis, aut pro obtinendis, ac proinde erant Eucharistica, aut impetratoria. Quatuor hæc Sacrificia perfectissimo modo concurrunt in Sacrificio, quod in Altari nunc offertur, ut ait S. Chrysostomus: *Omnia veterum Sacrificia, nova superveniens gratia, uno complectitur Sacrificio*. S. Chry. in Psal. 95.

Quæst. 9. Tenemur-ne ex jure naturali offerre Deo Sacrificia.

Resp. Ut asserit D. Thomas; *Ex naturali ratione procedit*, ut quemadmodum dominis temporalibus aliqua offeruntur in recognitionem dominii: ita etiam Deo, tanquam supremo omnium Domino, quasdam sensibiles res in signum debitæ subjectionis & honoris offeramus: unde Sacrificiorum oblatio ad jus naturæ pertinet. Naturalis ratio dictat homini, quòd alicui superiori subdatur propter defectus quos in seipso sentit, in quibus ab aliquo superiori eget adjuvari & dirigi; & quidquid illud sit, hoc est, quod apud omnes dicitur Deus. Sicut autem in rebus naturalibus naturaliter inferiora superioribus subduntur: ita etiam naturalis ratio dictat homini secundùm naturalem inclinationem, ut ei quod est supra hominem, subjectionem & honorem exhibeat secundùm suum modum; est autem modus conveniens homini, ut sensibilibus signis utatur ad aliqua exprimenda, quia ex sensibus cognitionem accipit. Et ideò ex naturali ratione procedit, quòd homo quibusdam sensibilibus rebus utatur, offerens eas Deo in signum debitæ subjectionis & honoris. Hoc autem pertinet ad rationem Sacrificii; & ideò ratio Sacrificii pertinet ad jus naturale. S. Th. 2. 2. qu. 85. art. 1.

Ideòque nulla est religio, sive vera sive falsa, quæ non præceperit offerre Sacrificia, in signum subjectionis quæ Deo debetur. Ex quo patet, quàm deploranda sit cæcitas Hæreticorum hujus temporis, qui negantes veritatem Sacro-sancti sacrificii Missæ, quod est unicum Sacrificium exterius & visibile Christianorum, consequenter negant illud quod essentiam Religionis constituit.

Quæst. 10. Missa est-ne verum Sacrificium?

Resp. Missam esse verum Sacrificium, de fide est in Concilio Tridentino definitum sub anathemate his verbis: *Si quis dixerit in Missa non offerri Deo verum & proprium Sacrificium, anathema sit.*

Sess. 22. de Sacrific. Missæ. Can. 1.

Primum Scripturæ argumentum petitur ex cap. 1. Malachiæ Prophetæ Sacerdotes „ Aaroneos sic increpantis: *Non est mihi vo-* „ *luntas* in vobis, dicit Dominus exercituum, „ & munus non suscipiam de manu vestra: „ ab ortu enim solis usque ad occasum ma- „ gnum est nomen meum in Gentibus, & in „ omni loco sacrificatur & offertur nomini „ meo *Oblatio munda*. Quibus verbis Propheta prædixit, ut ait Sanctus Augustinus: *Cessaturas victimas, quas in umbra futurorum offerebant Iudæi, & unum Sacrificium à solis ortu usque ad occasum, sicut jam fieri cernimus, oblaturas* in Sacro-sancto Missæ Sacrificio, quod offertur ab omnibus Christianis.

S. August. lib. 9. de Civit. Dei, cap. 3.

Neque valet, quod contendunt Hæretici, præfatum illud vaticinium de Sacrificio Crucis intelligendum esse: referuntur enim ex genuina significatione vocis Hebraicæ *Mincha*, quam consultò & sancti Spiritus afflatu adhibuit Propheta, ut aperè significaret incruentum Eucharistiæ

Sa-

Sacrificium. Nam *Mincha* nihil erat aliud, quàm Sacrificium farinæ, & panis, ut videre est Levitici cap. 2. quod proindè sua specie, & formâ, Eucharistiæ Sacramentum pariter, & Sacrificium luculenter adumbrabat; si quidem cum hujusmodi Sacrificio farinæ, *Mincha* scilicet, quotidie libabatur vinum in jugi Sacrificio Agni, juxta legem, Exodi 29. & 40. quo repræsentabatur altera Eucharistiæ species, scilicet vini, sub qua ex vi verborum consecrationis sanguis Christi ponitur & immolatur, quemadmodum eorumdem verborum vi ejusdem Christi Corpus sub Panis specie præsens sistitur.

In Sacrificio Crucis nihil tale cernitur; neque enim in illo farina, & panis offertur, nec vinum libatur: ergo Propheta nominatim expressit novum illud, quod prænunciabat, Sacrificium per vocem Hebraicam *Mincha*, ut se Sacrificium in Pane & vino perficiendum, & ideo à Crucis Sacrificio diversum, innuere, & prædicere liquidò declararet. Nam omnes Catholici profitentur, sanguinolentum Crucis Sacrificium adumbratum fuisse in cæde animalium, quæ in veteri lege ex Divina institutione sacrificabantur; sed incruentum novi Testamenti Sacrificium in aliis Sacrificiis, & in iis potissimùm, in quibus Panis & vinum offerebatur, esse adumbratum asserunt, & credunt.

Quare Concilium Trident. congruenter universali traditioni declaravit, novi Testamenti Sacrificium, *Esse mundam illam oblationem, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari potest, quam Dominus per Malachiam nomini suo, quod magnum futurum esset in Gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit.* Sess. 22. de Sacrific. Missæ. cap. 1.

Secundum hujus veritatis argumentum sumitur ex Apostolo, Epistolâ ad Hebræos, cap. 9 *Christus factus est Pontifex in æternum, secundùm ordinem Melchisedech*. Scilicet, quòd sicut Melchisedech Panem, & vinum Deo in Sacrificium obtulit, ita in ultima Cœna Dominus noster Jesus-Christus obtulit Deo Patri suum Corpus & sanguinem in Sacrificium sub speciebus Panis, & vini. Ita explicant sancti Patres hunc Apostoli locum. Sanctus Cyprianus lib. 2. Epist. ad Cæcilium. S. Ambrosius lib. 5. de Sacram. cap. 1. Sanctus Hieronymus, in Epist. ad Marcellam. Sanctus Augustinus lib. 1. contra adversarium Legis & Prophetarum, & alii.

Sufficiet ad institutum nostrum, testimonium sanctorum Irenæi, & Ambrosii adducere. S. Irenæus qui vivebat in fine 2. sæculi, sic ait: *Eum qui est ex creatura Panem* (S. Iren. lib. 4. cap. 32.)
„ accepit, & gratias egit, dicens: *Hoc est Corpus meum*; & Calicem similiter qui est ex ea „ creatura, quæ est secundùm nos, suum sanguinem confessus est, & novi Testamenti „ novam docuit oblationem, quam Ecclesia, „ ab Apostolis recipiens, offert Deo in universo mundo, ei qui alimenta nobis præstat, primitias suorum munerum: de quo „ & in duodecim Prophetis Malachias sic „ præsignificavit: *Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus omnipotens, & Sacrificium non accipiam de manibus vestris. Quoniam ab ortu solis usque ad occasum, nomen meum glorificatur inter Gentes, & in omni loco incensum offertur nomini meo, & Sacrificium purum. Quoniam magnum est nomen meum in Gentibus, dicit Dominus omnipotens*: „ Manifestissimè significans per hęc, quoniam „ prior quidem populus cessavit offerre Deo: „ omni autem loco Sacrificium offertur Deo, „

& hoc

& hoc purum; nomen autem ejus glorificatur in Gentibus. " "

Sanctus autem Ambrosius in precationibus ante Missam, sic ait: *Ego, Domine*, memor venerandæ Passionis tuæ accedo ad Altare tuum, licèt peccator, ut offeram tibi Sacrificium quod tu instituisti, & offeri præcepisti in tui commemorationem pro salute nostra. " " " " " "

Quæst. 11. Quomodo intelligendum est, quod dicit Apostolus ad Hebreos, cap. 10. *Christus una oblatione consummavit in æternum sanctificatos?* Etenim Sacrificium, quod Christus in Cruce obtulit Patri, virtutem habet infinitam, & æternam, quæ sola sufficit ad nostram sanctificationem. Unde inferunt Hæretici, quòd sola oblatio Christi in Cruce sufficit sine alio Sacrificio?

Resp. Ex his verbis tantummodò inferri potest, quod ait Divus Thomas in hunc locum; *Quia scilicet hostia Christi, qui Deus est & homo, habet virtutem æternam sanctificandi.* Quo non obstante, tenemur hoc Sacrificium offerre ad obediendum Christo Domino, id nobis in Euangelio præcipienti, cùm ait: *Hoc facite in meam commemorationem*; & ut hæc merita nobis applicentur.

Ita solidè explicat Concilium Tridentinum his verbis: *Vt suæ Ecclesiæ* visibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret Sacrificium, quo cruentum illud semel in Cruce peragendum repræsentaretur, ejusque memoria in finem usque sæculi permaneret, atque illius salutaris virtus in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur. " " " " " " " " "

Concil. Trid. sess. 22. De Sacrific. Missæ. cap 1.

Idem asserit Divus Augustinus relatus in

Can. Semel, de consecr. dist. 2. in Canone: *Semel*, inquit, *immolatus est Christus in semetipso, id est, ut ait Glossa, passus in propria persona in forma humana, & tamen quotidie immolatur in Sacramento.*

Can. In Christo, de consec. dist. 2. Divus Ambrosius relatus in Canone ait: *In Christo semel oblata est Hostia ad salutem sempiternam potens. Quid ergo nos? Nonne per singulos dies offerimus? Sed ad recordationem mortis ejus.*

D. Th. 3. p. q. 83. art. 1. in corp. S. Thomas hanc confirmat veritatem ex Ecclesiæ collecta in Missa: *Quoties hujus Hostiæ commemoratio celebratur, opus nostræ Redemptionis exercetur.*

Quæst. 12. Quomodo intelligendum est illud Apostoli ad Hebræos cap. 7.
„ *Et alii quidem* plures facti sunt Sacerdotes,
„ idcirco quòd morte prohiberentur perma-
„ nere: Hic autem, eò quòd maneat in æter-
„ num, sempiternum habet Sacerdotium;
„ unde & salvare in perpetuum potest ac-
„ cedentes per semetipsum ad Deum, sem-
„ per vivens ad interpellandum pro no-
„ bis?

Resp. Facile est explicare hunc Apostoli locum, si dicamus cum omnibus Catholicis, Sacerdotes qui sunt in Ecclesia, non succedere Christo Domino, cùm propriè loquendo ille solus sit unicus & principalis Sacerdos, & alii non offerant Sacrificium, nisi ut Ministri, & instrumenta Christi: & ideò non offerunt Sacrificium, neque consecrant nomine proprio, propriâque authoritate, sed nomine & authoritate Jesu-Christi. *Nunc autem*, ait S. Augustinus, Can. Utrû, de consec. dist. 2. relatus in Canone, *sicut ipse est qui baptizat, ita ipse est qui per Spiritum sanctum hanc suam efficit Carnem, & transit vinum in sanguinem.*

Et Divus Gregorius relatus in Canone ait:

ait: *Heu, in quàm magnum* laqueum incidunt, ut divina & occulta Mysteria plus ab aliis sanctificata posse fieri credant; cùm unus idemque Spiritus-sanctus in Ecclesia diffusa per totum orbem terrarum incomprehensibiliter ea Mysteria & occultè atque invisibiliter, & operando sanctificet, & benedicendo benedicat. " Canon. Multi, 1. q. 1.

Discrimen igitur inter veteris legis Sacerdotes, qui parentibus succedebant, & Sacerdotes Legis novæ, est, quòd Sacerdotes antiquæ legis progenitoribus succedentes, non erant eorum Ministri, sed eorum successores in officio Sacerdotali, quod pari authoritate administrabant, quâ prædecessores: at in lege Euangelica, Christus solus est principalis Sacerdos, qui semper actu offert Sacrificium, ubicumque offeratur; & qui Sacerdotum nomen, & munus habent, non sunt Christi successores, neque illud exercent proprio nomine, neque eadem cum Christo authoritate, sed solùm *Pro Christo legatione funguntur*; ut ait Apostolus 1. ad Corinth. cap. 1.

Et ut ait Divus Thomas: *Sacerdos consecrat hoc Sacramentum, non virtute propria, sed sicut Minister Christi, in cujus persona consecrat hoc Sacrificium.* Denique Concilium Florentinum in Decreto Unionis, *Sacerdos in persona Christi loquens, hoc Mysterium conficit.* D. Th. 3. p. q. 82. art. 5.

Caput II.

De Ministro Sacrificii Missæ, & de Dispositionibus ad illud requisitis.

Quæst. 1. Quisnam est Minister Sacrificii Missæ?

Resp. Sacerdos solus est Minister legitimus Sacrificii Corporis, & sanguinis Christi Domini, quod in Altari offertur, ut patet ex variis Ecclesiæ Conciliis: Nicæno, in quo legitur: *Pervenit ad sanctum Concilium, quod in locis quibusdam & civitatibus, Presbyteris Sacramenta Diaconi porrigant: hoc neque regula, neque consuetudo tradidit, ut hi qui offerendi Sacrificii potestatem non habent, his, qui offerunt Corpus Christi, porrigant.* Ex quo patet, quòd Diaconi, qui primi sunt Ministri post Presbyteros in Ecclesia, non habent potestatem offerendi Sacrificium?

Concilio Nicænum, Can. 14.

Et Concil. Trident. ait: *Si quis dixerit illis verbis,* Hoc facite in meam commemorationem, *Christum non instituisse Apostolos Sacerdotes, aut non ordinasse, ut ipsi, aliique Sacerdotes offerrent Corpus & sanguinem suum, anathema sit.*

Concilio Trident. sess. 22. de Sacrific. Missæ. Can. 2.

S. Cypr. ep. 63.

„ Sanctus Cyprianus ait: *Nam si Iesus-*
„ *Christus Dominus* & Deus noster, ipse est
„ summus Sacerdos Dei Patris, & seipsum
„ primus Sacrificium Patri obtulit, & hoc
„ fieri in sui commemorationem præcepit;
„ utique ille Sacerdos vice Christi verè fun-
„ gitur, qui id quod Christus fecit, imi-
„ tatur.

Ex quo patet, solum Sacerdotem esse legitimum Ministrum Sacrificii Missæ, quod

quod Dominus noster Jesus-Christus instituit, præcipiendo Sacerdotibus, ut illud offerrent in sui memoriam.

Quæst. 2. Omnes Christiani debent-ne offerre Sacrificium Deo?

Resp. Cùm duplex sit Sacrificium, interius scilicet, & exterius: certum est, quòd Sacrificium interius, quod in integra & universali oblatione quam Deo exhibemus in cordibus nostris, consistit, non solùm offerri debeat à Sacerdotibus, sed etiam ab omnibus fidelibus, qui quantum in ipsis est profitentur hoc modo supremum creatoris dominium. At Sacrificium Religionis exterius, quod peragitur ad solemniter repræsentandum Sacrificium internum, perfectamque erga Deum subjectionem, quodq; nihil aliud est, quàm Missæ Sacrificium, non debet, neque potest visibiliter & externo ministerio offerri, nisi à Ministris ad id specialiter deputatis. Debent quidem omnes Christiani corde, & voluntate cum Sacerdote uniri, & unà cum illo interiùs & modo invisibili eamdem offerre victimam, quam externo ritu Sacerdos Deo offert; quare Sacerdos ante consecrationem conversus ad Fideles, ipsos admonet his verbis: *Orate Fratres, ut meum ac vestrum Sacrificium acceptabile sit apud Deum Patrem omnipotentem:* Et, ut ait S. Petrus Damiani in opusculo de Dominus vobiscum, cap.8. *A cunctis Fidelibus, non solùm viris, sed mulieribus, Sacrificium illud laudis offertur, licèt ab uno specialiter offerri Sacerdote videatur.* Et in hoc sensu S. Augustinus Missam vocat *Sacrificium Christianorum.* S. August. lib. 10. de Civit Dei, cap.6.

Et summus Pontifex Innocentius III. *Non solùm offerunt,* inquit, *Sacerdotes, sed & universi Fideles. Nam quod specialiter adimpletur Ministerio Sacerdotum, hoc universaliter* Innoc. III. De Myst. Missæ. lib. 3. c. 6.

ter agitur voto Fidelium. Et hâc de causâ Fideles omnes dicuntur Sacerdotes in multis locis Scripturæ. In Apocalypsi cap. 1. *Lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo, & fecit nos regnum & Sacerdotes Deo & Patri suo*. Et 1. Petri cap. 2. *Ipsi tanquam lapides vivi superædificamini domus spiritualis, Sacerdotium sanctum, offerre spirituales Hostias acceptabiles Deo per Iesum-Christum*. Unde videmus, quòd Sacro-sanctum Missæ Sacrificium offertur ab omnibus Fidelibus modo spirituali & invisibili; sed illud idem Sacrificium impletur exteriùs à solis Sacerdotibus qui vices Christi gerunt, cujus sunt Ministri visibiles, qui consecrant super Altare illam divinam Hostiam per verba quæ præscripsit illis Dominus Jesus-Christus, & illud offerunt solemniter Patri æterno propriis manibus.

Quæst. 3. Sacerdos degradatus potest-ne validè Sacrificium Missæ offerre?

Resp. Certum est posse, quia, ut ait

D.Th.3. p.qu.82. art.8.

„ Divus Thomas: *Potestas consecrandi* Eucha„ ristiam, pertinet ad characterem Sacerdo„ talis ordinis: character autem quilibet, „ quia cum quadam consecratione datur, in„ delebilis est; sicut & quarumcumque rerum „ consecrationes perpetuæ sunt, nec amitti, „ nec reiterari possunt. Unde manifestum „ est, quòd potestas consecrandi non amit„ titur per degradationem; & sic patet, quòd „ Sacerdos degradatus potest conficere hoc „ Sacramentum. Quod tamen non potest sine gravi peccato.

Quæst. 4. Sacerdos qui patitur morbum comitialem, seu caducum, debet-ne celebrare Missam?

S. Th. 3. p. q. 82. art. 10. ad 3.

„ *Resp*. D. Thomas sic respondet: *Dicendum*, „ *quòd* debilitas vel ægritudo superveniens „ Ordini Sacerdotali, Ordinem non tollit:

exe-

executionem tamen Ordinis impedit, quantùm ad consecrationem Eucharistiæ. "
Quandoque quidem propter impossibilitatem executionis, si privetur oculis, aut "
digitis, aut usu linguæ. Quandoque autem propter periculum, sicut patet de "
eo qui patitur morbum caducum, vel "
etiam quamcumque alienationem mentis. "
Quare Alexander II. relatus in Canone consultus à Gebonardo Vivariensi Archiepiscopo, utrum Presbyter posset Missarum solemnia celebrare, qui morbum patiebatur caducum: *Consulimus*, inquit, *ut si frequenter hoc morbo tangitur, à Missarum celebratione modis omnibus prohibeatur: indecedens enim est & periculosum, ut in consecratione Eucharistiæ morbo victus epileptico cadat.* Can. In literis, 7. q. 1.

Quæst. 5. Quid agendum est, cùm Sacerdos moritur ante vel post consecrationem, aut propter aliquam infirmitatem nequit Hostiam consummare?

Resp. His incommodis occurrit Ecclesia in Rubricis Missalis & defectibus accident. dum ait: *Si Sacerdos* ante consecrationem "
graviter infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut moriatur, prætermittitur Missa: "
si post consecrationem Corporis tantùm, "
ante consecrationem sanguinis, vel utroque consecrato, id accidit, Missa per alium "
Sacerdotem expleatur ab eo loco, ubi ille "
desiit, & in casu necessitatis, etiam per non "
jejunum. "

Quod etiam determinatum fuit in Concilio Toletano relato in Canon. *Nihil.* 7. q. 1.

Quæst. 6. Sacerdos, qui consecrat Sacramentum Eucharistiæ, tenetur-ne Sacramentum percipere?

Resp. Certum est teneri, ut definitum fuit

in

Canon. Relatũ, de cons. secr. dist. 2. in Concilio Toletano relato in Canone, in » quo sic habetur: *Quotiescumque sacrificans* » Corpus & sanguinem Jesu-Christi Domini » nostri in Altari immolat, toties perceptio- » nis Corporis, & sanguinis Christi, parti- » cipem se præbeat.

Quæst. 7. Quomodo se gerere debet Sacerdos, cùm ante vel post consecrationem recordatur se aliquid manducasse, aut bibisse, vel esse in peccato mortali, imò aliquâ vinctum excommunicatione, quarum rerum non meminerat, priusquam Missam inciperet?

S.Th. 3. p.qu.83. art. 6. ad 2. » *Resp. Dicendum*, ait Divus Thomas, » *quod ubi difficultas* occurrit, semper est ac- » cipiendum illud quod habet minus de peri- » culo: maximè autem periculum circa hoc » Sacramentum est, quod est contra perfe- » ctionem hujus Sacramenti, quia hoc est » immane sacrilegium; minus autem est il- » lud quod pertinet ad qualitatem sumentis. » Et ideò si Sacerdos recordatur se aliquid » comedisse, vel bibisse, nihilominus debet » perficere Sacrificium, & sumere Sacramen- » tum: similiter si recordetur se peccatum » aliquod commisisse, debet pœnitere cum » proposito confitendi & satisfaciendi. Et sic » non indignè, sed fructuosè sumet Sacra- » mentum. Et eadem ratio est, si meminerit se » excommunicationi cuicumque subjacere; » debet enim assumere cum proposito humi- » liter absolutionem petendi; & sic per invisi- » bilem Pontificem Jesum-Christum absolu- » tionem consequetur, quantum ad hunc » actum, quòd peragat divina Mysteria. Si » verò ante consecrationem alicujus prædi- » ctorum sit memor, tutius reputarem (ma- » ximè in casu manducationis & excommu- » nicationis) quòd Missam inceptam desere- » ret, nisi grave scandalum timeretur.

Ex hâc Divi Thomæ doctrinâ, sequitur. Primò, quòd si Sacerdos per errorem, aut incogitantiam, aquam non vinum in Calicem se infudisse & consecrasse in ipsa communione, etiam post aquæ sumptionem, deprehenderit, tenetur vinum cum aqua, ut fieri solet, in Calicem infundere, & incipiendo ab hisce Canonis verbis: *Simili modo, &c.* consecrare, & licèt non jejunus bibere: quia consecratio vini pertinet ad Sacrificii consummationem & integritatem, quæ quidem cùm ad jus divinum pertineat, legi Ecclesiasticæ, quâ jejunium naturale Sacerdotibus & Laicis communicantibus indicitur, præponderat.

Prætereà potest Sacerdos non jejunus sumere Eucharistiam, si id debita Sacramento reverentia postulet. Si, v.g. prospiciat, Hostias in Tabernaculo inclusas ab Infidelibus, aut Hæreticis, aut à Militibus conculcandas esse; eas omnes, quas aliter ab imminentibus contumeliis præservare non potest, etiam fracto naturæ jejunio, sumere poterit.

Quæst. 8. Potest-ne Sacerdos absque peccato abstinere omninò à celebratione Missæ?

Resp. Non potest, quia, ut ait Divus Thomas, "*Unusquisque tenetur* uti gratiâ sibi datâ, cùm fuerit opportunum, secundùm illud 2. ad Corinth. 6. Hortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Opportunitas autem Sacrificium offerendi, non solùm attenditur per comparationem ad Fideles Christi, quibus oportet Sacramenta ministrari, sed principaliter per comparationem ad Deum, cui consecratione hujus Sacramenti Sacrificium offertur. Unde Sacerdoti, etiamsi non habeat curam animarũ, non licet omninò à celebratione cessare." S. Th. 3. q. 82. ar. 10.

Canon. Relatũ, de consecr. dist. 2. in Concilio Toletano relato in Canone, in „ quo sic habetur: *Quotiescumque sacrificans* „ Corpus & sanguinem Jesu-Christi Domini „ nostri in Altari immolat, toties perceptio- „ nis Corporis, & sanguinis Christi, parti- „ cipem se præbeat.

Quæst. 7. Quomodo se gerere debet Sacerdos, cùm ante vel post consecrationem recordatur se aliquid manducasse, aut bibisse, vel esse in peccato mortali, imò aliquâ vinctum excommunicatione, quarum rerum non meminerat, priusquam Missam inciperet?

S.Th. 3. p.qu.83. art. 6. ad 2. „ *Resp.* *Dicendum*, ait Divus Thomas, „ *quod ubi difficultas* occurrit, semper est ac- „ cipiendum illud quod habet minus de peri- „ culo: maximè autem periculum circa hoc „ Sacramentum est, quod est contra perfe- „ ctionem hujus Sacramenti, quia hoc est „ immane sacrilegium; minus autem est il- „ lud quod pertinet ad qualitatem sumentis. „ Et ideò si Sacerdos recordatur se aliquid „ comedisse, vel bibisse, nihilominus debet „ perficere Sacrificium, & sumere Sacramen- „ tum: similiter si recordetur se peccatum „ aliquod commisisse, debet pœnitere cum „ proposito confitendi & satisfaciendi. Et sic „ non indignè, sed fructuosè sumet Sacra- „ mentum. Et eadem ratio est, si meminerit se „ excommunicationi cuicumque subjacere; „ debet enim assumere cum proposito humi- „ liter absolutionem petendi; & sic per invisi- „ bilem Pontificem Jesum-Christum absolu- „ tionem consequetur, quantum ad hunc „ actum, quòd peragat divina Mysteria. Si „ verò ante consecrationem alicujus prædi- „ ctorum sit memor, tutius reputarem (ma- „ ximè in casu manducationis & excommu- „ nicationis) quòd Missam inceptam desere- „ ret, nisi grave scandalum timeretur.

Ex

Ex hâc Divi Thomæ doctrinâ, sequitur. Primò, quòd si Sacerdos per errorem, aut incogitantiam, aquam non vinum in Calicem se infudisse & consecrasse in ipsa communione, etiam post aquæ sumptionem, deprehenderit, tenetur vinum cum aqua, ut fieri solet, in Calicem infundere, & incipiendo ab hisce Canonis verbis: *Simili modo, &c.* consecrare, & licèt non jejunus bibere: quia consecratio vini pertinet ad Sacrificii consummationem & integritatem, quæ quidem cùm ad jus divinum pertineat, legi Ecclesiasticæ, quâ jejunium naturale Sacerdotibus & Laicis communicantibus indicitur, præponderat.

Prætereà potest Sacerdos non jejunus sumere Eucharistiam, si id debita Sacramento reverentia postulet. Si, v.g. prospiciat, Hostias in Tabernaculo inclusas ab Infidelibus, aut Hæreticis, aut à Militibus conculcandas esse; eas omnes, quas aliter ab imminentibus contumeliis præservare non potest, etiam fracto naturæ jejunio, sumere poterit.

Quæst. 8. Potest-ne Sacerdos absque peccato abstinere omninò à celebratione Missæ?

Resp. Non potest, quia, ut ait Divus Thomas, " *Vnusquisque tenetur* uti gratiâ sibi datâ, cùm fuerit opportunum, secundùm illud 2. ad Corinth. 6. Hortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Opportunitas autem Sacrificium offerendi, non solùm attenditur per comparationem ad Fideles Christi, quibus oportet Sacramenta ministrari, sed principaliter per comparationem ad Deum, cui consecratione hujus Sacramenti Sacrificium offertur. Unde Sacerdoti, etiamsi non habeat curam animarũ, non licet omninò à celebratione cessare. "

S. Th. 3. q. 82. ar. 10.

Sess. 23. de Ref. c.14.

» Quare Concilium Tridentinum ait: *Curet Episcopus*, ut Sacerdotes saltem diebus Dominicis, & Festis solemnibus: si autem curam habuerint animarum, tam frequenter ut suo muneri satisfaciant, Missas celebrent.

Actor. p. 1. de frequẽt. divini Sacrif. cii obl.

Et Divus Carolus, fidelissimus Concilii Tridentini observator, ait: *Tridentini* etiam Concilii authoritatem secuti, præcipimus Sacerdotibus, cujuscumque gradus, conditionis & dignitatis illi sint, ut Dominicis & reliquis Festis diebus, Missam celebrare non omittant: Curatis verò ut præterea ter in hebdomada, aut eò etiam sæpiùs, quò vel loci consuetudo, vel necessitas crebriorem divini Sacrificii usum postulabit.

Quæst. 9. Cùm Sacerdotes in ordinatione proferunt unà cum Episcopo verba consecrationis, consecrant-ne omnes, an solus Episcopus?

Innoc. III. lib. 4. de Myst. Myssæ c. 25.

Resp. Innocentius III. hanc difficultatem clarè explicat his verbis: *Cùm interdum* uni Pontifici multi Sacerdotes concelebrent, si fortè non omnes simul consecratoria verba pronuntiant: Quæritur, an ille solus conficiet, qui primus pronuntiat; quid ergo cæteri faciant? an iterant Sacramentum? Poterit ergo contingere, quòd ille non conficit, qui celebrat principaliter, & ille conficiet, qui secundariò celebravit: & sic pia celebrantis intentio, vel devotio frustrabitur. Sanè dici & responderi probabiliter potest, quòd sive priùs sive posteriùs proferant Sacerdotes, referri debet eorum intentio ad instans prolationis Episcopi cui concelebrant.

S. Th. in 4. sent. dist. 13 art. 2. in

Idem affirmat Divus Thomas: *Dicendum*, inquit, *quòd sicut Innocentius* dicit, omnes celebrantes debent intentionem referfer-

ferre ad illud instans, in quo Episcopus verba profert. Et sic Episcopi intentio non defraudatur, nec aliquis ibi facit, quod factum est. " resp. " ad 2. q.

Quæst. 10. Quomodo se præparare debent Sacerdotes ad sacrum Missæ Sacrificium celebrandum?

Resp. Sancti Patres id nobis luculenter innuunt, & exemplo suo nos docuerunt. Et primò, S. Chrysostomus: *Quantam verò*, inquit, *ab eo integritatem* exigemus? quantam religionem? Considera enim quales manus hæc administrantis esse oporteat; qualem linguam quæ verba illa effundat; quâ deinde re non puriorem sanctioremve esse conveniat animam, quæ tantum illum tamque dignum Spiritum receperit? Per id tempus & Angeli Sacerdoti adstant, & cœlestium potestatum universus ordo clamores excitat; & locus Altaris vicinus, in illius honorem qui immolatur, Angelorum choris plenus est: id quod credere abundè licet, vel ex tanto illo Sacrificio, quod tunc peragitur. S. Chrysost. De Sacerd. lib. 6. c. 3.

Et Petrus Blesensis ait: *Verbum Prophetæ est*, Mundamini qui fertis vasa Domini; *Quantò mundiores esse oportet, qui in manibus, & in corpore portant Christum, quibus Apostolus dicit:* Empti estis pretio magno, glorificate & portate Christum in Corpore vestro? *Sacerdotem hoc sentire oportet, quod & in Christo Iesu, non solùm, ut se per humilitatem exinaniat, sed ut crucifixionem Domini repræsentans stigmata ejus portet in corpore suo, & in ore cordis seipsum Domino crucifigat. Verbum Salomonis est*, Sedisti ad mensam divitis, scito quia eadem te præparare oportet: *Nam & in Levitico Sacerdos pellem Hostiæ retinet, quia ordo Sacerdotalis expostulat, ut dum in mensa Altaris Hostiam* Petrus Blesensis, de Vita & moribus Clericorũ, & Epistola ad Richar. Episcopum, 123.

immolat salutarem, quadam contritionis Cruce, Hostiæ se conformet. Humanè explicari non potest, cum quanta reverentia suscipi debet Corpus Christi.

S. Dionys. Eccl. Hierarch. c.3.

„ Tandem S. Dionysius convictus de sanctitate necessaria ad illud divinum Sacrificium offerendum, ait: *Eos qui ad Sacramenta cœlestia conficienda accedunt*, eâ oportet esse munditiâ, ut ipsas quoque animæ extremas imagines purgatas habeant: ideò his demùm tam augusta patere Mysteria, qui ad divini, ac Deifici habitus immobilitatem vimque actuosam pervenere, qui soli Deo unicè adhæreant, quique omninò irreprehensibiles sint atque immaculati.

S. Cardinalis Petr. Damiani, Opusc. 6. Contra inscit. & ignavi. Cleric. c.1.

Sancti Patres passim de his præparationibus disertè, & fortiter loquuntur; & valdè deflenda est crassa aliquorum Sacerdotum negligentia, qui nullo modo se ad tantum Sacrificium celebrandum dignè disponere student: *Curiis sæcularibus indifferenter inserviunt*, ait sanctus Cardinalis Petrus Damiani, *ab otiosis se sermonis ineptiis non compescunt: imò per lites, & jurgia frequenter à proximorum suorum charitate resiliunt; & cùm livoris vel cujuslibet terrenæ concupiscentiæ flammas in suis pectoribus fervere non nesciunt, venerandis tamen Altaribus impudenter ingerunt, & ab offerendi Sacro-sancti libaminis ministerio non recedunt.*

S. Bonav. lib. de Præparat. ad Missam, c.5.

„ *Proba te ipsum*, ait Divus Bonaventura, *ex quanta charitate*, & quali fervore accedis: non solùm enim mortalia vitanda sunt, sed etiam venialia peccata per negligentiam, & otium multiplicata, & etiam per inconsiderationem ac per distractionem dissolutæ vitæ & malæ consuetudinis, licèt non occidant animam, tamen

red-

reddunt hominem tepidum, gravem, & "
obnubilatum, & indispositum, & ineptum "
ad celebrandum. "

Sed in primis Sacerdotes ante celebrationem scrutari convenit, utrum vitam sancto statui conformem ducant? utrum à vitiis & desideriis sæcularibus abhorreant? utrum castitatem studiosè illæsam servent? utrum in Ecclesia Dei, juxta talentum à Deo sibi creditum, fideliter operentur; ut enim ait Divus Bernardus: *Regnum Dei non dabitur otiosis, sed in servitio Dei studiosis*. Quòd si illorum conscientia illis non remordet, oportet, ut per actus humilltatis & Sacrificii interioris seipsos ad celebrandum sanctum Missæ Sacrificium disponant, quasi victimæ. D. Bernar. de Mod. bene vivē. di, Ser. 51.

Quæst. 11. Quænam consideratio videtur efficax ad excitandum Sacerdotis devotionem, dum ad Missam celebrandam accedit?

Resp. Debet principaliter attentè considerare dignitatem Mysterii, quod ministerio suo confici debet: *Et quia*, ut ait Divus Antoninus, *meditatio Pas-* " S. Ant. 3.
sionis Christi multùm est inductiva de- " p. tit. 13.
votionis super alia: Unde Bernardus, " §. 98.
Super omnia te mihi reddit amabilem, "
ò bone Jesu! Calix quem bibisti, opus "
redemptionis nostræ: hoc & devotio- "
nem nostram faciliùs allicit, dulciùs "
urit, & fortiùs stringit. Ideò accedenti ad "
Communionem multùm congruit ipsam "
meditari. "

Hujus rationem affert S. Augustinus re- "
latus in Can. his verbis: *Quia morte Domini liberati sumus, hujus rei memores in edendo & potando Carnem & sanguinem debemus esse*. Sacerdos debet vestimentis Sacerdotalibus supervestiri cum eisdem dispo- Can. Quia morte, de Consecr. dist. 2.

 sitio-

sitionibus, ac si ad Calvarium ascenderet, cùm Deo offerre debeat idem Sacrificium, quod Dominus noster Jesus-Christus in Cruce obtulit, & quod de novo offert manibus Sacerdotum modo incruento.

Conc. Trid. seff. 22. de Sacrif. Missæ, Decreto de observ. in celeb. Missæ.

„ *Quanta cura adhibenda sit*, ait Concilium Tridentinum, *ut Sacro-sanctum* Missæ Sacrificium omni Religionis cultu ac veneratione celebretur, quivis facilè existimare poterit, qui cogitarit maledictum in sacris Litteris eum vocari, qui facit opus Dei negligenter: quòd si necessariò fatemur, nullum aliud opus adeò sanctum ac divinum à Christi Fidelibus tractari posse, quàm hoc ipsum tremendum Mysterium, quo vivifica illa Hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, in Altari per Sacerdotes quotidie immolatur; satis etiam apparet, omnem operam & diligentiam in eo ponendam esse, ut quanta maxima fieri potest, interiori cordis munditia & puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur.

Quæst. 12. Quasnam alias dispositiones afferre debet Sacerdos, priusquam celebret?

S. Carol. Act. p. 1. tit. Quæ pertin. ad celebr. Missæ.

Resp. Ut ait S. Carolus: *Sacerdotes antequam* celebrent, se colligant, & orantes mentem in tanti Ministerii cogitatione defigant. Antequam ad Altare accedant, Missam perlegant, & singulas partes ita præparatas & notatas habeant, ut celebrantes neque errent, neque hæreant.

„ Sacris vestibus induti cum nemine colloquantur, neque loquentibus dent aures: mentemque & oculos ab omnibus amoveant, quibus distrahi possint: Neque à Sacristia exeant, nisi cùm ad Altare eundum erit, quod tunc graviter & modestè fiat. In Altari ne in mora sint Sacrificio cujus-

cujusvis expectandi gratiâ; neve ob eandem causam Missâ inchoatâ subsistant, aut ejus initium repetant. Neve si Parochi sint, cujusquam gratiâ tunc Missam anticipent, aut differant: sed illam eâ potissimùm horâ celebrent, quæ populo magis accommodata sit; neve concionem, quam in ea habere debent, ullo modo omittant. "

Diligenter advertere debent Sacerdotes ut Rubricas Missalis, & ceremonias Missæ exactè observent; sed in primis, ut illud Mysterium cum tanta exterioris devotionis ac pietatis specie peragant, ut adstantes eorum exemplo ad pietatem excitentur; nam, ut ait Cardinalis Bellarminus: "*Aliud est etiam* lacrymis uberrimis dignum, quod ob nonnullorum Sacerdotum incuriam, aut impietatem, Sacrosancta Mysteria tam indecorè tractentur, ut qui illa tractant, videantur non credere, Majestatem Domini esse præsentem. Sic enim aliqui sine spiritu, sine affectu, sine timore, & tremore, festinatione incredibili sacrum perficiunt, quasi Fide Christum Dominum non viderent, aut ab eo se videri non crederent." Card. Bellar. lib. 2. de Gemitu Columbæ, c. 5.

Unde etiam in Synodo Spalatensi sic habetur: *Sacerdos ad altare, gravi, modestoque incessu procedat, servatisque in omnibus Missalis rubricis, Missam legat oculis semper in librum defixis: verba clarè, distinctè, & devotè pronunciet: Missam non breviùs quadrante cum dimidio contrahat: omnia demùm ita decore, & aptè præstet, ut adstantes ad devotionem, non ad risum vel contemptum & admirationem, ut sæpè evenit, excitentur. Qui secus fecerint, reputent, nihil esse minimum, ubi de re maxima agitur, eumque impium reputari, qui augustissimum mysterium sine pietate peragit.* Synodus Spalatensis, ann. 1688. c. 10. n. 8.

Profectò sanguineis lacrymis deplorandum est, quòd plerique celebrantes id unum præstare conantur, non ut Missam celebrent, sed ut absolvant: non ut devotionis exercitium, sed ut victus sustentationem habeant; ita ut hoc tempore Missæ celebratio, non tanquam religionis Mysterium, sed ut lucrandi ars quædam, cum fidelium scandalo & hæreticorum derisione, exerceatur. Ea propter Nos curam omnem intendemus, ut Sacerdotes novi quàm exactissimè sacrificium celebrare incipiant; & veteres, quibus pravus usus vel celeritatis vel negligentiæ inolevit, ad sacrorum rituum observantiam reducantur.

Synod. Dertho. nensis, an. 1687. De Missæ Sacrificio.

Et in præclarâ Synodo Derthonensi habetur; quòd *si Sacerdotes, Sacrum facturi attentè considerarent, quanta sit dignitas hujus Sacrificii, quanta sublimitas mysterii: proculdubio non adeò irreligiosè rem tantam peragerent; sunt enim aliqui, qui nihil aliud student, nisi ut quàm citissimè se expediant, sacras cæremonias confundendo, ut non in alium finem rem Divinam facere videantur, quàm ut inde lucrum consequantur; quos acri illa reprehensione objurgat D. Bernardus, nimirum quòd* ordinant cœlum ad ventrem: *Quare Sacerdotes qui in hac nostra Diœcesi degunt, paterna charitate admonemus, ut Missæ sacrificium illa quâ decet reverentia offerre studeant; qui verò in tanta re negligenter se gesserint, pœna etiam suspensionis, præter alias, punientur; ut ea mysteria non attingant, quæ indignè tractare non exhorrescunt.*

Conc. Neapolitan. ann. 1699. tit. 2. c. 2. n. 3.

Jam dictum est Tom. 2. cap. 9. quæst. 3. quòd vestis in celebratione Missæ omninò debet esse talaris, etiam in itinere; & in Concilio Provinciali Neapolitano expressè cavetur: *Nullus audeat ad Sacrum facien-*

ciendum accedere sine veste talari, sub pœna ducatorum sex piis usibus applicandorum, in singulas transgressiones, quam etiam dabunt Sacristæ, qui sacerdotes contrafacientes ad rem Divinam peragendam admiserint.

Ad decorem tanto mysterio debitum pertinere videtur illud, quod in Synodo Æsinâ statuitur his verbis: *Ante Missæ celebrationem, districtè, sub pœna suspensionis pro solo ejusdem sumptionis die ipso facto incurrendæ, tabacchum sumi à Sacerdotibus prohibemus.* Quod & in Synodo Derthonensi ann. 1687. sub gravi pœna prohibetur. Synodus Æsina an. 1683. tit. 13.

Caput III.

De Institutione & partibus essentialibus Sacro-sancti Missæ Sacrificii.

Quæst. I. QUandonam Christus instituit Sacro-sanctum Missæ Sacrificium?

Resp. Declarat Tridentina Synodus, Christum Dominum instituisse Missæ Sacrificium: *In Cœna novissima, qua nocte tradebatur.* Quod Concilium Senonense explicat, & probat authoritate Scripturæ sacræ, dum ait: *Porrò etsi Christus assiduus pro nobis Pontifex, non per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinē introivit semel in sancta, æterna redemptione* Sess. 22. De Sacrif. Missæ, c. 1. Cōc. Trid. sess. 22. de Sacrif. Missæ, c. 1.

Conc. Senonense an. 1514. Decretum 2. de Sacrificio Missæ.

inventa: negari tamen non potest Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech, ac proinde, ejus exemplo, Sacrificium aliquod obtulisse, quod exteriore Panis & vini forma, veteri illi Melchisedech oblationi responderet: erat enim Sacerdos Dei Altissimi; quod utique fecit in suprema illa Cœna: nam accepto Pane, gratias egit, & fregit, deditque discipulis suis, dicens: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur; *& ab Euangelicis Sacerdotibus jugi semper observantia præcepit iterari:* Hoc facite, *inquit,* in meam commemorationem: *Hoc enim Holocaustum, hæc victima pro peccato, hæc Hostia pacifica, hoc juge Sacrificium, hæc munda oblatio, quam in omni loco Malachias prædixit offerendam, cùm repudiatis Legis antiquæ cæremoniis, ab ortu solis usque ad occasum, magnum esset nomen Domini in Gentibus.*

Quæst. 2. In quanam re, vel actione, posita est incruenti Sacrificii essentia?

Resp. Constat primò, in oblatione vocali, quæ consecrationem vel antecedit, vel subsequitur, non consistere essentiam incruenti Missæ Sacrificii: etenim essentia cujuslibet Sacrificii, consistit in oblatione rei in ipso offerendæ, cum intentione colendi Deum, veluti supremum dominatorem vitæ, & necis, & tanquam authorem bonorum omnium. Per vocalem autem illam oblationem, sive consecrationem antecedat, sive subsequatur, non offertur, quod offerendum est in Sacrificio Missæ: neque enim per utramvis hujusmodi oblationem Corpus Christi, & ejus sanguis, præsens sistitur in Altari, quod tamen fieri oporteret: neutra igitur talium oblationum pertinet ad essentiam talis Sacrificii. Præterea per duplicem illam oblationem nihil

nihil immutatur, nam per priorem materia dumtaxat Sacrificii præparatur ad consecrationem; per alteram verò, quæ consecrationem subsequitur, nihil pariter immutatur; sed immutatio, quæ dumtaxat per ipsa Christi verba reipsa facta est, nec aliter fieri potest, supponitur.

Secundò, neque Hostiæ fractio, neque mixtio, neque distributio, pertinet ad essentiam hujus Sacrificii: *Dicendum*, ait Divus Thomas, *quòd fractio Hostiæ consecratæ, & quòd una sola pars mittatur in Calicem, respicit Mysticum Corpus, sicut admixtio aquæ significat populum. Et ideò horum prætermissio non facit imperfectionem Sacrificii, ut propter hoc sit necesse aliquid reiterare circa celebrationem hujus Sacramenti.* Et per consequens, ex Divo Thoma, illa omnia non sunt de essentia Sacrificii Missæ. D. Th. 3. p. q. 83. art. 6. ad 6.

Unde videtur dicendum, quòd consecratio & consummatio Hostiæ facta à Sacerdote, sunt de essentia Sacrificii Missæ; quod satis patet ex eo, quod præscribit Ecclesia in Rubricis Missalis supra relatis, videlicet, quòd *Si Sacerdos ante consecrationem graviter infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut moriatur, prætermittitur Missa; si post consecrationem Corporis tantùm, aut consecrationem sanguinis, vel utroque consecrato, id accidit, Missa per alium Sacerdotem expleatur ab eo loco, ubi ille desit, & in casu necessitatis, etiam per non jejunum.* Quod tamen non præscriberet Ecclesia, si Communio non esset de essentia Sacrificii Missæ, sicut non vult, quòd alius Sacerdos perficiat Missam, quando primus moritur ante consecrationem, quia tunc nullum est Sacrificium, cum cæremoniæ quæ præcedunt consecrationem, non sint de essentia Sacrificii Missæ, ut mox diximus.

Can. Relatum, De Consecr. dist. 2.

Et ut ait Concilium Toletanum relatum in Canone: *Nam quale erit illud Sacrificium, cui nec ipse sacrificans particeps esse dignoscitur?* Et ex hoc innuens, quòd illud Sacrificium nullum esset.

Quæst. 3. Si Communio est de essentia Sacrificii, quomodo dici potest, quòd Fideles offerunt Sacrificium simul cum Sacerdote, quando non communicant?

Cōc. Trid. sess. 2. de Sacrif. Missæ, c. 6.

Resp. Fideles semper cum Sacerdote sacrificant, quia semper debent in omnibus Missis quibus intersunt, communicare saltem spiritualiter, ut ait Concilium Tridentinum his verbis: *Nec tamen, si id non semper fiat, propterea Missas illas, in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, ut privatas & illicitas damnat, sed probat atque adeò commendat; siquidem hæ quoque Missæ verè communes censeri debent, partim quòd in eis populus spiritualiter communicet.* Hæc autem Communio spiritualis fit, dum Fideles ad recipiendum in se Christum disponuntur ex ferventi quod concipiunt desiderio illi se intimè uniendi, & ejus se voluntati in omnibus conformandi.

CAPUT IV.

De Obligatione audiendi Missam.

Quæst. I. Est-ne peccatum mortale non audire Missam diebus Dominicis & festivis?

Resp. *Quicumque ex negligentia mera omittit audire Missam diebus Dominicis & festivis, cùm possit, peccat mortaliter; facit enim*

com-

contra præceptum Ecclesiæ. Ita D. Antoninus 2. p. tit. 9. §. 1. cap. 10.

Quæst. 2. Ad satisfaciendum præcepto audiendi Missam, tenemur-ne distinctè audire, quod dicit Sacerdos?

Resp. Ex eodem Sancto loco citato: « *Non est necesse sensim* & distinctè audire ver- « ba Missæ: nam tunc sequeretur hoc incon- « veniens, quòd qui audiret Missam ab his « qui submissè dicunt, cùm multitudo adest, « qui remoti sunt, non implerent præcep- « tum: similiter & qui surdi essent, vel he- « betem auditum haberent: Intentio ergò « Ecclesiæ in illo Decreto est, quòd præsens « sit in Missa & vacet Deo; si etiam intelli- « gens est, dignum & justum est, ut inten- « dat & conetur intelligere, quæ dicuntur po- « pulo in Missa. «

Quæst. 3. Qui omittit audire aliquam Missæ partem, v. g. Introitum, satisfacit-ne Ecclesiæ præcepto?

Resp. Licèt ex Ecclesię præcepto teneantur Fideles integram Missam audire, Sanctus Antoninus nihilominùs respondet: *De eo qui dimittit aliquam partem Missæ, putà Introitum, videtur quòd non satisfaciat, quia* Can. *Missas*, De Consecratione dist. 2. dicitur; Missas die Dominico sæcularibus totas audire speciali ordine præcipimus; ita ut ante benedictionem Sacerdotis egredi populus non præsumat; *Respondeo, quòd modicum pro nihilo reputatur, nec verba legis ita amarè interpretanda sunt; ideo dicendum est, quòd talis judicandus est servator præcepti; sed si dimitteret notabilem partem, putà mediam, vel tertiam partem, secùs.*

Quæst. 4. Quinam excusantur à præcepto audiendi Missam?

Resp. Ut asserit Divus Antoninus:

Ex-

S.Ant.2. p. tit.9. cap. 10. § 1. „ *Excusantur à præcepto audiendi* Missam „ infirmi qui non possunt domo exire, & servitores infirmorum, qui non possunt dimittere infirmos propter periculum, & Matres „ quæ non possunt dimittere parvulos sine „ periculo; & alii qui impedimenta legitima „ habent, vel ardua negotia, quæ non possunt dimittere sine magno detrimento, „ scandalo, vel periculo. Et illi qui justo „ impedimento audire non possunt Missam, debent saltem pro aliquo spatio in „ domo vacare orationi, loco Missæ, ex congruitate.

Quæst. 5. Sufficit-ne ad satisfaciendum præcepto audiendi Missam, adesse dum celebratur?

Resp. Non sufficit, sed insuper requiritur attentio, & circa Deum occupatio; ut enim ait S. Cyprianus relatus in Canone: *Quando autem stamus ad orationem, Fratres dilectissimi, vigilare & incumbere ad preces toto corde debemus: cogitatio omnis carnalis & sæcularis abscedat, nec quidquam tunc animus, quàm id solùm cogitet, quod precatur: ideo & Sacerdos ante orationem, præfatione præmissa, parat fratrum mentes, dicendo,* Sursum corda, *ut dum respondet plebs,* Habemus ad Dominum, *admoneatur, nihil se aliud quàm Dominum cogitare debere: claudatur contra adversarium pectus, & soli Deo pateat, nec ad se hostem Dei tempore orationis venire patiatur.*

Canone, Quando autem, de consec. dist. 1.

Et Concil. Trident. præcipit Episcopis; *Ut non patiantur Missas peragi, nisi priùs qui intersint, decenter composito corporis habitu, declaraverint se mente etiam ac devoto cordis affectu, non solùm corpore adesse.*

Concilio Tridentin. sess. 22. de Sacrific. Missæ.

Quæst. 6. Tenentur-ne Fideles audire Missam Parochialem diebus Dominicis & festivis?

Resp.

Resp. Cum Missa Parochialis instituta sit ad gratias agendum Deo pro omnibus Beneficiis per hebdomadam acceptis, curare debent omnes Fideles, ut illi intersint, nisi legitimè excusentur, ut audiant vocem & instructiones salutares Pastorum suorum; & hoc expresse præcipitur in Canone, ubi sic legitur: « *Ut Dominicis* vel Festivis « diebus, Presbyteri, antequam Missam ce« lebrent, plebem interrogent; si alterius « Parochianus in Ecclesia sit, qui, proprio « contempto Presbytero, velit Missam audi« re: quem si invenerint, statim ab Ecclesia « ejiciant. Cap. Ut Dominicis, de Paroch.

Et ut ait Concilium Tridentinum; *Parochi moneant etiam eundem populum, ut frequenter ad suas Parochias, saltem diebus Dominicis & majoribus festis, accedant*. Et ita sessione 22. de Reformation. capite 4. ait: *Moneatque Episcopus populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ suæ interesse, ubi commodè id fieri potest, ad audiendum verbum Dei*. Seff. 22. de Sacrific. Missæ.

Idcircò S. Carolus, fidelis & prudens ejusdem Concilii observator: *Missam audiant Fideles*, inquit, *Festis diebus, idque in Parochiali propria, munusque sit Reverendissimi Archiepiscopi operam dare, Romani etiam Pontificis implorata, si opus sit, authoritate, ut impedimenta amoveantur, si quæ obstent Decreto huic saluberrimo de Missa audienda in propria Parochiali Festo die*. S. Carolus Actor. p. 3. tit. Suum etiam munus diligéter obeant Parochi.

Summus quoque Pontifex Sixtus IV. in constitut. relatâ in Can. sic habet: *Quodque Fratres non prædicent, populos Parochianos non teneri audire Missam in eorum Parochiis diebus Festivis & Dominicis: cùm jure cautũ sit illis diebus Parochianos teneri audire Missam in eorũ Parochiali Ecclesia, nisi forsan ex honesta causa, ab ipsa Ecclesia se absentarent*. Sixtus IV. in cap. Vices illius, de Treuga & pace, in Extravag. communibus.

Unde

Concilio Provinc. Urbinat. ann. 1569. de Parochiis, c.3. pag.14.

Unde etiam in Concilio Provinciali Urbinatensi, à Felice Tiranno Archiepiscopo, paulò post Concilii Tridentini finem, congregato, & Romæ authoritate Apostolicâ comprobato, sic statuitur: *Mandamus insuper, animarum saluti consulentes, ut omnes & singuli fideles, in Ecclesia illius Parochiæ, in qua pro tempore domicilium habuerint, donec ibi eos commorari contigerit, Missas audire, quantùm commodè fieri poterit, sacramenta recipere, eique decimas de jure debitas, juxta formam Concilii Tridentini, persolvere omninò teneantur; & consequenter ejusdem Ecclesiæ Rectorem, veluti proprium observent & agnoscant.* Quapropter in Synodo Cœsenatensi Cardinalis Denoff, sic habetur: *Hortentur Parochi*, ut omnes festis diebus Missam audiant in Ecclesia parochiali, in qua regenerati per baptismum, hæredes Regni cœlestis facti sunt. Moneantque diligenter, teneri unumquemque Parochiæ suæ interesse, ubi id commodè fieri potest, ad audiendum verbum Dei.

Concilio Benevent. ann. 1331. cap.68.

Et in Concilio provinciali Beneventano, relato in Synodicon ab Eminentissimo Cardinali Ursino, anno 1695. in lucem edito, sic habetur: *Quia, sicut ab experto didicimus, plurimi parochiani utriusque sexus, suas parochiales Ecclesias contemnentes, ad easdem diebus Dominicis & festivis accedere non curant ad audiendum Divina Officia sicut tenentur; quinimò vel in domibus propriis remanent ut brutales, aut ad alienas confluunt Ecclesias, in quibus per sacerdotes parochiales sustinentur, contempto proprio Presbitero, Missas audituri: attendentes talia à juris ordine deviare, mandamus, statuimus, & ordinamus, quod de cætero talia facere non attentent: præcipientes omnibus & sin-*

& singulis Presbyteris, quòd antequam in suis Ecclesiis Missam celebrent, publicent & interrogent, si alterius parochianus in Ecclesia sit; quod si invenerint aut sciverint, statim ab Ecclesia abjiciant, seu cessent à Divinis, donec ibi fuerint. Quod si exire contempserint, Nobis, aut Vicario nostro, seu suffraganeis nostris, aut eorum Vicariis denunciare, cum primum potuerint, procurent, de inobedientia justitiam nostro, seu dictorum Suffraganeorum judicio, recepturi. Vide quæ dicta sunt Tom.6. cap.2. qu.5.

Quæst. 7. Ecclesia præcepit-ne semper Fidelibus, ut suas Parochias frequentarent?

Resp. Parochiæ nomen notum est à primis sæculis Ecclesiæ, & ipsi ferè coævum; verum tamen est, quòd antiquitùs hoc *Parochiæ* verbo aliquando significabatur Diœcesis tota, ut videre est in Canone Apostolis tributo, in quo sic habetur: *Si quis Presbyter aut Diaconus, aut quicumque tandem de Clericorum consortio, relicta Parochia sua, in aliam concesserit, & omninò transmigratione facta, præter voluntatem sui Episcopi, in alia Parochia moram traxerit: hunc jubemus, ne porro in Ministerio publico sit Ecclesia.* Id etiam constat ex Can. *Lugdunensis*. Aliquando Parochiæ verbum aliquam tantùm Diœcesis partem designabat, ut nunc etiam intelligitur. In his temporibus, in quibus pauci erant Christiani, & in quibus persecutiones quasi continuæ vix dabant modum omnia sigillatim ordinandi; sæpiùs una tantùm Parochia constituta erat pro regione satis ampla, & ita fervens erat zelus Fidelium, ut facilè superarent omnia itineris incommoda, ut Parochiam adirent diebus Dominicus & Festivis, & in Synaxibus & conventibus sacris

Can. 14. Apostol.

Can. Lugdunensis, 9. q.2.

ſacris cultui Divino vacarent. Poſtmodum decretum eſt, ut in vicis & caſtellis à civitate Epiſcopali remotioribus Eccleſiæ conſtruerentur,& à Sacerdotibus deſerviri poſſent, qui velut locum tenentes Epiſcopi haberentur, & portionis Fidelium ſibi commiſſæ ſpecialem curam gererent. Procedente tempore, cùm Chriſtianorum numerus valdè augeretur, in civitatibus amplioribus, plures Eccleſiæ Parochiales & in iis Parochi, ſeu Rectores & Curati fuerunt conſtituti. Juxta Anaſtaſium, qui Bibliothecarius vulgò vocatur, ſanctus Evariſtus Papa Romam in varias Parochias diviſit anno centeſimo-duodecimo; & ne Fideles privatis Parochis commiſſi, procedente tempore ab authoritate Epiſcopi ſegregati viderentur, neve unio aliquo modo hâc occaſione minueretur: quoties ſummus Pontifex celebrabat, ad eas Eccleſias partem Panis in Sacrificio oblati poſt conſecrationem ad Parochos mittebat, ut per illorum manus Fideles Parochiales communicari poſſent; aut ſaltem, juxta ſenſum quem plures authores voci *Fermentum* dederunt, panem benedictum Curatis mittebat, ut fidelibus diſtribueretur: ut videre eſt in Epiſtola Innocentii primi, in qua ſic habetur: *Cùm omnes Eccleſiæ noſtræ intra Civitatem ſint conſtitutæ, quarum Presbyteri, quia die ipſa propter plebem ſibi creditam nobiſcum convenire non poſſunt, idcirco fermentum à nobis confectum per Acolythos accipiunt, ut ſe à noſtra Communione, maximè illa die Dominicâ, non judicent ſeparatos.* Dionyſius poſtea Pontifex majori etiam cum cura Parochias plures diviſit: *Eccleſias ſingulas,* inquit, *ſingulis Presbyteris dedimus, Parochias & cœmeteria eis diviſimus, & unicui-*

Innoc. I. epiſt. I. ad Decentiū Epiſcop. Eugubin.

Can. Eccleſias, 13. q. 1.

cuique jus proprium habere statuimus; ita videlicet, ut nullus alterius Parochiæ terminos aut jus invadat: sit unusquisque terminis suis contentus, & taliter Ecclesiam & plebem sibi commissam custodiat, ut ante Tribunal æterni judicis ex omnibus sibi commissis rationem reddat.

Et ideò Episcopi satagebant, ut Fideles assiduè propriæ Parochiæ interessent, nec alibi Missas audirent; unde Sanctus Augustinus relatus in Canone: *Et hoc attendendum*, inquit, *ut Missæ peculiares, quæ per dies solemnes à Sacerdotibus fiunt, non ita in publico fiant, ut propter eas populus à publicis Missarum solemnibus (quæ hora tertia Canonicè fiunt) abstrahatur: sed Sacerdotes qui in circuitu Urbis, aut in eadem urbe sunt, & populus in unum ad Missarum publicam celebrationem conveniant.* Can. Et hoc, de consecr. dist. 1.

Eâdem de causâ statutum reperitur in Concilio Nannetensi relato in Canone, quòd *Nullus Presbyter, aut Diaconus, alterius plebanum, nisi in itinere fuerit, vel placitum*, id est litem, *habuerit, ad Missam recipere audeat.* Et ita constat, Ecclesiam semper desiderasse, ut Fideles in propria Parochia Missam audirent, in qua etiam Sacramenta Baptismi & reliqua suscipere maximè convenit; præsertim quia Parochia propria à Deo & ab Ecclesia unicuique Fidelium primitùs assignatur, *in his quæ sunt ad Deum*: reliquæ verò sunt tantùm in subsidium & secundariò constitutæ. Can. Nullus, 9. q. 1.

Caput V.

De Retributionibus, seu eleemosynis pro Missarum celebratione, & de applicatione fructus Sacrificii, ut prosit iis, pro quibus offertur.

Quæst. I. Licet-ne Sacerdoti accipere pecuniam pro celebratione Missæ?

Resp. Certum est in primis, ut ait Concilium Tridentinum, curare diligenter debere Sacerdotes, ut devitent quidquid avaritiam redolet; sic enim ait: *Atque, ut multa paucis comprehendantur, in primis quod ad avaritiam pertinet, cujusvis generis mercedum conditiones, pacta, & quidquid pro Missis novis celebrandis datur; nec non importunas, atque illiberales eleemosynarum exactiones, potiùs quàm postulationes: aliaque hujusmodi, quæ à simoniaca labe, vel certè à turpi quæstu non longè absunt, omninò prohibeant Episcopi.* Et ut ait Divus Thomas: *Dicendum, quòd facere pactionem de Missa celebranda, est simoniacum semper; si tamen Sacerdos non habet alios sumptus, & non tenetur ex Officio Missam cantare, potest accipere denarios, sicut conducti Sacerdotes faciunt, non quasi pretium Missæ, sed quasi sustentamentum vitæ.*

Concilio Trident. Sess. 22. de Sacrific. Missæ.

S. Th. in 4. sent. dist. 23. q. 3. art. 2. qu. 1. ad 4.

Quæst. 2. Licet-ne Sacerdoti celebrare Missam, ut habeat unde vivat?

Resp. *Non potest tamen*, inquit D. Thomas, *Sacerdos illa intentione celebrare, ut ex hoc pecuniam consequatur, quia peccaret mortaliter.*

D. Thom. Opusc. 1. de Offic. Sacerd. p. 1.

Sanctus Bernardus hanc sordidam Sacerdotum avaritiam deplorat, dum ait: *Ipsa*

Ipsa quoque Ecclesiasticæ dignitatis officia in turpem quæstum, & tenebrarum negotium transierunt: nec in his salus animarum, sed luxuria quæritur divitiarum; propter hoc tondentur, propter hoc frequentant Ecclesias, Missas celebrant, Psalmos decantant. S.Bern. Psal.10.

Unde etiam Eminentissimus, & nunquam satis laudatus, Cardinalis Denoff, in sua Synodo Cæsenatensi; *Sedulò sacerdotes attendant*, inquit, *ne dum Missas sola spe mercedis illecti celebrant, gravibus culpis conscientias suas illaqueent; docet enim S.Thomas*, non posse Sacerdotem illâ intentione celebrare, ut ex hoc pecuniam consequatur, quia peccaret mortaliter. *An verò hac præcipua intentione Missæ sacrificium offerant, viderint ii qui sanctissimæ Communionis in ægritudine, nullo aut perexiguo tenentur desiderio; cum tamen, recuperata valetudine, vix aliquam prætermittant diem, qua ad altare non accedant.* Synod. Cesenat. ann. 1693. lib.2. c.5.

Quæst. 3. Qui tenetur Missam celebrare ratione Beneficii, Capellæ, aut Legati, potest-ne eandem Missam offerre pro alio, qui sibi stipendium dedit?

Resp. Non potest, ut censuit congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, authoritate sibi à summo Pontifice attributâ, his verbis: *Sacerdotes quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellæ, Legati, aut Salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.* Gavantus in addit. ad Manuale Episc. n.13. Patet etiam ex Divo Thomâ supra citato, quia una ex conditionibus quam requirit Divus Thomas, ut Sacerdos possit aliquid accipere pro celebratione Missæ, est, quòd non teneatur ex officio Missam cantare.

Ratio est, quia semper præsumendum est, quòd ille, qui nobis onus imposuit celebrandi Missam, voluit ad suam intentionem celebrari, nisi expressè oppositum declaraverit; in quo casu videtur posse Sacerdotem applicare Missam pro alio, & recipere eleemosynam pro hâc applicatione.

Videatur Constitutio Innocenti XII. in fine hujus Tomi.

Quæst. 4. Parochi tenentur-ne Missas applicare diebus Dominicis, & Festivis pro commissis sibi populis; & possunt-ne aliquam eleemosynam pro applicatione Missæ recipere? Et quid dicendum de Capitulis?

Resp. Sequitur ex supra citatâ declaratione, non posse Parochos eleemosynam accipere pro applicatione Missarum illis diebus, cùm ratione Beneficii teneantur Missam celebrare Dominicis & Festivis diebus. Et Concilium Tridentinum ad id etiam illos obligat, dum ait: *Cùm præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre*. Cùm enim ratione Beneficii teneantur Missas illas celebrare, sequitur ex S. Thomâ supra relato, quòd nihil possunt accipere pro applicatione illarum Missarum.

Concilio Trid. sess. 23. de reform. c. 1.

Et ut ait Gavantus in Rubricas Missalis: *De Parochis, quòd quibus diebus tenentur Missam celebrare, non possunt manualem eleemosynam recipere, censuit expressè sacra Congregatio Concilii die* 1. *Septembris* 1629. Adsunt etiam aliæ declarationes, & præsertim pro Ecclesia Vasionensi, quæ non solùm Cathedralis est, sed etiam Parochialis. Cùm enim Episcopus, occasione visitationis Liminum sanctorum Apostolorum,

p. 3. tit. 12. n. 5.

rum, & relationis status Ecclesiæ, quæ sacræ Congregationi Concilii offertur, varia dubia proposuisset, inter quæ secundum his verbis conceptum erat: 2. *Quærit, an Missæ Conventuales, quæ diebus ferialibus cantantur, applicari debeant pro communibus populi necessitatibus? vel an applicari possint solummodò in favorem illius qui stipendium seu eleemosynam obtulit; sicut fieri solet?* Respondit sacra Congregatio die 14. Novembris 1693. *Mandet Missam Conventualem applicari pro populo; ut re maturè discussa, resolutum fuit in dubio applicationis Sacrificii 10. Maii 1692. & in Hydruntina 1. Martii ejusdem anni.* Tertium dubium propositum erat his verbis: 3. *Quærit, an dum dici debent duæ Missæ Conventuales, propter officium alicujus Sancti occurrens in Quadragesima, aut aliis feriis majoribus, Missa de Sancto applicari possit pro Anniversario fundato, quod passim fieri solet in sancta Ecclesia?* Respondit sacra Congregatio his verbis: *Ad tertium negativè, quia Missa de Sancto est satisfactoria, & ex obligatione Festi currentis: Conventualis verò applicanda pro populo; & Missa de feria ex præcepto Ecclesiæ ubi viget consuetudo, nec pro hac aliud stipendium recipi potest.* Debitam obedientiam præstitit his Decretis Capitulum nostrum Vasionense, & sine mora executioni demandata sunt, & in Actis capitularibus registrata.

Videatur Bulla Innocentii XII. in fine Tomi hujus.

Quæst. 5. Licet-ne accipere certam eleemosynam pro Missa celebranda, & parte ejusdem eleemosynæ sibi retentâ, alteri celebrandam committere?

Resp. Certum est, in proposito casu esse mortale peccatum. Quod probatur 1. ex

Bulla

Bulla Urbani VIII. in quâ sic legitur : „ *Prohibetur etiam Sacerdoti* qui Missam suscipit celebrandam cum certa eleemosyna, „ ne eandem Missam alteri, parte ejusdem „ eleemosynæ sibi retentâ, celebrandam „ committat : itaut administratores Ecclesiæ ex eleemosynis Missarum celebrandarum nullam utcumque minimam portionem retinere possint, ratione expensarum „ quas subeunt in Missarum celebratione pro „ paramentis, luminibus, vino, Hostia, & „ similibus ; nisi cùm Ecclesiæ & loca ipsa „ alios non habent reditus, quos in usum eorundem expensarum erogare licitè possint. Et tunc eam portionem quam retinebunt, nullatenùs debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantùm „ Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ. „ Et nihilominùs eo etiam casu curandum „ est, ut tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerunt ab offerentibus eleemosynam.

Bull. 43. Urbani VIII. quę incipit: Cum sçpe contingat.

Probatur 2. ex summo Pontifice Alexandro VII. damnantem sequentem propositionem: *Post Decretum Urbani, potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta.* Videatur Bulla Innocentii XII. in fine hujus Tomi.

Propos. 9. damnata.

Quæst. 6. Quando Episcopus præscripsit eleemosynam pro Missarum retributione, Sacerdos tenetur-ne totidem celebrare Missas, quot celebrandas suscepit, si accepit minorem eleemosynam, quàm præscripta fuerit ab Ordinario?

Resp. Tenetur, ut patet 1. ex dicta Bulla 43. Urbani VIII. in qua sic legitur: *Præcipitur Sacerdotibus, ubi pro pluribus Mis-*

Missis, plura stipendia quantumcumque incongrua, & exigua collata fuerint, tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint; etiamsi Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum; ita ut alioquin ii ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant, quinimò graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.

Probatur 2. authoritate summi Pontificis Alexandri VII. qui damnavit hanc propositionem: *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre.* Propositio 10. damnata.

Ratio est, quia cùm quis aliquid dat cum conditione aliquid faciendi, injustitia est acceptare eleemosynam, si acceptans nolit implere conditionem, cùm constet, id, quod tantummodò datum est sub conditione, non posse ad donatarium pertinere, nisi velit satisfacere conditioni positæ.

Quæst. 7. Licet-ne iis, quibus impositum est onus Missarum celebrationis, cùm nullus occurrit qui det eleemosynas, curare, ut anticipatè celebrentur pro iis, qui postea erogabunt eleemosynas pro Missarum celebratione?

Resp. Ut ait Bartholomæus Gavantus in Manuali Episcoporum verbo *Missa* num. 33. *Anticipata celebratio pro incerto eleemosynam oblaturo, est prohibita à Paulo V. & Congregatione Concilii 15. Novembris 1605.*

Ratio est, quia fit directè contra intentionem erogantium eleemosynam pro celebratione Missarum, qui ut plurimùm volunt offerri Sacrificium, ut ipsis impetretur auxilium aliquod à Deo, pro urgenti aliquâ necessitate.

Bulla Urbani VIII. in quâ sic legitur :
Bull.43. Urbani VIII. quę incipit: Cum sçpe contingat. „ *Prohibetur etiam Sacerdoti* qui Missam suscipit celebrandam cum certa eleemosyna, „ ne eandem Missam alteri, parte ejusdem „ eleemosynæ sibi retentâ, celebrandam „ committat : itaut administratores Ecclesiæ ex eleemosynis Missarum celebrandarum nullam utcumque minimam portionem retinere possint, ratione expensarum „ quas subeunt in Missarum celebratione pro „ paramentis, luminibus, vino, Hostia, & „ similibus; nisi cùm Ecclesiæ & loca ipsa „ alios non habent reditus, quos in usum earundem expensarum erogare licitè possint. Et tunc eam portionem quam retinebunt, nullatenùs debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantùm „ Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ. „ Et nihilominùs eo etiam casu curandum „ est, ut tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerunt ab offerentibus eleemosynam.

Probatur 2. ex summo Pontifice Alexandro VII. damnantem sequentem propositionem: *Post Decretum Vrbani, potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta.* Propos.9. damnata. Videatur Bulla Innocentii XII. in fine hujus Tomi.

Quæst. 6. Quando Episcopus præscripsit eleemosynam pro Missarum retributione, Sacerdos tenetur-ne totidem celebrare Missas, quot celebrandas suscepit, si accepit minorem eleemosynam, quàm præscripta fuerit ab Ordinario?

Resp. Tenetur, ut patet 1. ex dicta Bulla 43. Urbani VIII. in qua sic legitur: *Præcipitur Sacerdotibus, ubi pro pluribus Mis-*

Missis, plura stipendia quantumcumque incongrua, & exigua collata fuerint, tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint; etiamsi Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum; ita ut alioquin ii ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant, quinimò graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.

Probatur 2. authoritate summi Pontificis Alexandri VII. qui damnavit hanc propositionem: *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre.* Propositio 10. damnata.

Ratio est, quia cùm quis aliquid dat cum conditione aliquid faciendi, injustitia est acceptare eleemosynam, si acceptans nolit implere conditionem, cùm constet, id, quod tantummodò datum est sub conditione, non posse ad donatarium pertinere, nisi velit satisfacere conditioni positæ.

Quæst. 7. Licet-ne iis, quibus impositum est onus Missarum celebrationis, cùm nullus occurrit qui det eleemosynas, curare, ut anticipatè celebrentur pro iis, qui postea erogabunt eleemosynas pro Missarum celebratione?

Resp. Ut ait Bartholomæus Gavantus in Manuali Episcoporum verbo *Missa* num. 33. *Anticipata celebratio pro incerto eleemosynam oblaturo, est prohibita à Paulo V. & Congregatione Concilii 15. Novembris 1605.*

Ratio est, quia fit directè contra intentionem erogantium eleemosynam pro celebratione Missarum, qui ut plurimùm volunt offerri Sacrificium, ut ipsis impetretur auxilium aliquod à Deo, pro urgenti aliquâ necessitate.

Quæst. 8. Sacrificium pro pluribus oblatum, prodest-ne tantumdem singulis, ac si pro uno tantùm oblatum fuerit?

D. Th. in dist. 45. q. 2. a. 4 arg. sed cōtra. *Resp.* Respondet Divus Thomas negativè: *Sed contra*, ait, *melius est plures particulares juvare, quàm unum: si ergo suffragium pro multis factum, tantum valeret singulis, ac si pro uno tantùm fieret, videtur quòd Ecclesia non debuit instituisse, ut pro aliquo singulariter Missa vel oratio fieret; sed quod semper diceretur pro omnibus Fidelibus defunctis: quod patet esse falsum.*

Et Divus Thomas ibidem in responsione ad 3. q. 2. ait: *Dicendum, quòd quamvis virtus Christi, quæ continetur sub Sacramento Eucharistiæ, sit infinita; tamen determinatus est effectus, ad quem illud Sacramentum ordinatur.* Quare distributum inter plures, singulis prodest minùs, quàm si pro uno offerretur.

Quæst. 9. Sacrificium prodest-ne iis solùm, pro quibus offertur?

Resp. Sanctus Thomas loco citato in responsione ad 1. quæst. huic quæstioni solidissimè respondet: *Valor*, inquit, *suffragiorum potest pensari ex duobus. Valent enim uno modo ex virtute charitatis quæ facit omnia bona communia; & secundùm hoc verum est, quòd magis valent ei qui magis charitate est plenus, quamvis pro eo specialiter non fiant. Alio modo suffragia valent ex hoc quòd per intentionem unius alteri applicantur; & sic satisfactio unius alteri computatur; & hoc modo, non est dubium, quòd magis valent ei pro quo fiunt; imò sic ei soli valent: satisfactio enim propriè ad pænæ dimissionem ordinatur; unde quantum ad dimissionem*

sionem pœnæ præcipuè valet suffragium ei pro quo fit.

Et ibidem in responsione ad 3. quæst. ad 2. *Credibile tamen, quòd per divinam misericordiam, si aliquid de spiritualibus suffragiis supersit iis, pro quibus fiunt, ut scilicet eis non indigeant, aliis dispensetur pro quibus non fiunt, si iis indigeant; ut patet per Damasum in sermone de Dormientibus, sic dicentem: Deus tanquam justus commentietur in potenti possibilitatem, tanquam suscipiens defectuum commutationem, negotiabit: quæ quidem negotiatio attenditur, quòd id quod deest uni, alter supplet*.

Quæst. 10. Quomodo Sacerdos debet suam dirigere intentionem, antequam celebret?

Resp. Id egregiè explicat sanctus Carolus, his præcisis verbis vulgari lingua Italica expressis: Quando Sacerdos examinat suam intentionem, maximè dum celebrat propter obligationem ortam ex Capellania seu alio Beneficio, debet diligenter advertere, ne id agat ex aliquo motivo humano avaritiæ aut vanæ gloriæ, aut ex aliquo timore vel pudore, aut consuetudine ductus potiùs quàm motivo spirituali: Sed potiùs attendere convenit, ante quàm celebret, ut suam intentionem rectè dirigat, ita ut velit unire suam voluntatem intentioni Jesu-Christi & Ecclesiæ cujus est Minister, & ita consecrare & offerre verum Corpus & sanguinem Domini, ad gloriam & honorem sanctissimæ Trinitatis, utilitatem sanctæ Ecclesiæ, & auxilium omnibus Fidelibus procurandum. Deinde sigillatim applicet suam intentionem & oret pro his

S. Carol. Actor. p. 4. Istruttione alli Sacerdoti. Nel discutere & esaminare la sua intentione, deve il Sacerdote esser diligente in auvertire, massime se egli celebra per obligo di qualche Capella ò Beneficio in qualsivoglia modo, che non si mova per risspetto umano, ò

quibus tenetur, vel propter eleemosynam acceptam, vel propter Beneficium, aut certè quia illorum animæ sibi commissæ sunt: & eodem tempore applicet etiam pro necessitatibus Ecclesiæ, pro hæresum extirpatione, & conversione infidelium: pro suis Superioribus, pro Dominis & Magistratibus temporalibus, pro parentibus, benefactoribus, amicis, inimicis, pro illis qui in peccato mortali vivunt, pro afflictis, & generaliter pro omnibus Fidelibus defunctis.

di avaritia, ò di vana gloria: overo lo faccia per una certa vergogna ò timore riprensibile, ò per una certa usanza, ò senza spirito; ma procuri prima di celebrare, di riferire la sua intentione, pretendendo di voler fare quello che Christo Giesù Signor nostro con la santa Chiesa, de quali è Ministro, intende e vole che egli faccia: cio è di consecrare & offerire il vero Corpo e sangue di Nostro Signore a gloria & honore della santissima Trinità, beneficio di santa Chiesa, & ajuto di tutti fedeli: & in particolare poi applichi la sua intentione a pregare per quelli per i quali è obligato, ò per la limosina ricevuta, ò per obligo di Capella, overo per haver cura dell'anime loro; e giuntamente l'applichi per i bisogni di santa Chiesa, per l'estirpatione delle heresie, e conversione de gli infideli, per i suoi superiori, per li Signori temporali e quelli che governano: per i parenti, benefattori, amici, inimici, per quelli che sono in peccato mortale, per i tribulati, e finalmente per tutti i fideli defonti.

CAPUT VI.

De iis pro quibus offerri potest Missæ Sacrificium.

Quæst. 1. POtest-ne Missæ Sacrificium offerri pro defunctis?

Resp. De fide est, Missæ Sacrificium pro defunctis offerri posse: etenim vivorum suffragia illis prodesse possunt, cùm in statu gratiæ decedentibus, superest aliqua pœna eorum peccatis debita, expianda in Purgatorio. Probatur primò ex eo, quod dicitur lib. 2. Machabæorum, cap. 12. *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur*. Hinc colligit Divus Thomas in 4. dist. 45. qu. 2. art. 2. has preces futuras esse inutiles, nisi defuncti possint adjuvari vivorum suffragiis. Ideoque Concilium Tridentinum sess. 22. de Sacrificio Missæ, cap. 2. ait: *Quare non solùm pro Fidelium vivorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus: sed & pro defunctis in Christo nondum ad plenum purgatis, ritè, juxta Apostolorum traditionem, offertur*.

Apostolicam autem hanc traditionem facile erit ad suum fontem revocare. Tertullianus de hac re loquitur variis in locis præcipuè de corona Militis c. 3. *Oblationes pro defunctis annua die facimus*. Et lib. de Exhortatione castitatis cap. 11. loquens ad maritum de uxore mortua, ait: *Pro cujus spiritu postulas, pro qua oblationes annuas reddis per Sacerdotem*.

Et S. Cyprianus Epist. 66. ad Furnitanos: *Episcopi*, inquit, *antecessores nostri consuerunt, ne quis Frater excedens ad tute-*

lam vel curam Clericum nominaret; ac si quis hoc fecisset, non offerretur prae eo, nec Sacrificium pro dormitione ejus celebraretur; neque enim apud Altare Dei meretur nominari in Sacerdotum prece, qui ab Altari Sacerdotes & Ministros avocare voluit.

Et S. Cyrillus Episcopus Hierosolymitanus Catechesi 5. Mystagogicâ, qui vivebat in 4. sæculo, loquens de Sacrificio Missæ, ait: *Rogamus te, inquam, nos omnes, & hoc Sacrificium tibi offerimus, ut meminerimus etiam eorum, qui ante nos obdormierunt, primùm Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, ut Deus orationibus illorum & deprecationibus suscipiat preces nostras. Deinde pro defunctis sanctis Patribus & Episcopis. Denique pro omnibus oramus, qui inter nos vita functi sunt, maximum esse credentes animarum juvamen, pro quibus offertur precatio sancti illius, & tremendi quod in Altari positum est Sacrificii.*

Et ab hac traditione accepit Ecclesia hanc in Missa Liturgiam: *Offerimus hoc Sacrificium pro omnibus Orthodoxis, atque Catholicæ & Apostolicæ fidei cultoribus, &c. Et pro omnibus in Christo quiescentibus, qui nos præcesserunt cum signo fidei, & dormiunt in somno pacis.*

S. Aug. lib. De Cura pro mortuis, c. 1.

Et Divus Augustinus: *Non parva est*, inquit, *universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret, authoritas, ut in precibus Sacerdotis, quæ Domino Deo ad ejus Altare funduntur, locum suum etiam habeat commendatio mortuorum.*

S. Th. in 4. dist. 45. q. 2. art. 1.

Quæ quidem consuetudo, ait S. Thomas, *ab ipsis Apostolis inchoavit, ut dicit Damasus in quodam sermone de suffragiis mortuorum, sic dicens: Mysteriorum conscii Discipuli Salvatoris, & sacri Apostoli, in tremendis & vivificis Mysteriis, memoriam*

fieri

fieri eorum, qui fideliter dormierunt, sanxerunt.

Et idem Divus Augustinus in alio loco ait: *Hoc enim à Patribus traditum universa observat Ecclesia, ut pro eis qui in corporis & sanguinis Christi Communione defuncti sunt, cùm ad ipsum Sacrificium loco suo commemorantur, oretur, ac pro eis quoque id offerri commemoretur.* S. August. Serm. 31. de verbis Apostoli, c. 2.

Non temerè, ait S. Chrysostomus, *ab Apostolis hæc sancita fuerunt, ut in tremendis Mysteriis defunctorum agatur commemoratio. Sciunt enim illis inde multum contingere lucrum, utilitatem multam. Cùm enim totus constiterit populus, extensis manibus, Sacerdotalis plenitudo, & tremendum proponatur Sacrificium, quomodo Deum non exorabimus, pro his deprecantes?* S. Chrysost. hom. 69. ad pop. Antioch.

Sacrificium, ait S. Isidorus, *pro defunctorum Fidelium requie offerri, vel pro eis orari, quia per totum hoc orbem custoditur, credimus, quod ab ipsis Apostolis traditum est.* S. Isidor. de Off. Ecclesiast. c. 18.

Quæst. 2. Potest-ne Missæ Sacrificium pro iis offerri, qui absque Baptismo decesserunt?

Resp. Non potest, neque etiam pro iis, qui in hæresi mortui sunt, cùm nullum possint à Sacrificio fructum percipere: *Noli credere*, ait S. Augustinus, *nec docere, nec dicere, Sacrificium Christianorum pro his, qui non baptizati de corpore exierunt, offerendum, si vis esse Catholicus.* S. Aug. lib. 3. de Origine animæ, c. 12.

Quæst. 3. Potest-ne Missæ Sacrificium offerri pro peccatoribus, pro hæreticis, pro schismaticis, & infidelibus?

Resp. Responderi potest cum S. Thomâ, posse offerri Sacrificium pro iis, qui actu sunt, vel possunt esse membra Eccle-

fiæ, cujusmodi sunt omnes in quæsito relati, nisi id expressè ab Ecclesia prohibeatur: *Eucharistia*, inquit, *in quantum est Sacrificium, habet effectum etiam in aliis pro quibus offertur, in quibus non præexigit vitam spiritualem in actu, sed in potentia tantùm: & ideò si eos dispositos inveniat, eis gratiam obtinet virtute illius veri Sacrificii, à quo omnis gratia in nos influit, & per consequens peccata mortalia in eis delet; non sicut causa proxima, sed in quantum gratiam contritionis eis impetrat; & quod in contrarium dicitur ex Divo Augustino*: Quis offerat Corpus Christi, nisi pro his, qui sunt membra Christi; *intelligendum est pro membris Christi offerri, quando offertur pro aliquibus, ut sint membra Christi*.

S. Th. in 4. dist. 12. q. 2. art. 2. q. 2. ad 4.

Quæst. 4. Potest-ne offerri Sacrificium pro nominatim excommunicatis, ac proinde non toleratis inter Fideles?

Resp. Nunquam pro iis offerri potest Sacrificium, neque pro notoriis Clericorum percussoribus, donec obtinuerint absolutionem excommunicationis, in quam inciderunt, ut patet ex cap. *A nobis*. De sententia excommunicationis; ubi id expressè prohibetur his verbis: *Non communicetur mortuo, cui non est communicatum & vivo*. Idem decreverat S. Leo Papa in Can. his verbis: *Nos autem quibus viventibus non communicavimus, mortuis communicare non possumus*. Licitum tamen est, secundùm doctrinam Divi Thomæ supra relatam, rogare Deum pro illis, ut illos ad pœnitentiam reducat per veram contritionem.

Can. De Communicantibus, 24. q. 2.

CAUPT VII.

De Tempore, & loco, aliisque necessariis ad Missæ Sacrificium.

Quæst. I. QUânam horâ potest Missa celebrari?

Resp. Juxta sacros Canones: *Missæ nec ante auroram, nec post meridiem, nisi ex causa jure permissa, celebrentur*; ut ait S. Carolus, nisi die Nativitatis Domini, quia hâc nocte annunciatus fuit Pastoribus ab Angelo adventus ejusdem Jesu-Christi Domini nostri, ut habetur in Can. *Nocte sancta*. De Consecr. dist. I. Conc. Provinc. I. tit. Quæ pertinent ad celebrationem.

Et expressè legitur in Rubrica Missalis 15. *Missa privata, saltem post Matutinum & Laudes, quacumque hora ab aurora usque ad meridiem dici potest.*

Hoc autem explicat D. Thomas, dum ait: *Dicendum, quòd communiter loquendo Missa debet dici in die, & non in nocte; quiâ hoc Sacramentum ad tempus gratiæ pertinet, quod per diem significatur, Rom.* 13. Nox præcessit, dies autem appropinquavit: *Dies autem judicatur non solùm ab ortu solis, sed ex quo incipiunt orituri solis signa manifestari per aliquam aeris illustrationem.*

Ratio convenientiæ hujus sanctæ consuetudinis habetur in Bulla 22. Pauli III. quæ incipit *in Eminenti* in qua sic legitur: *Quòdque indulto celebrandi seu celebrare faciendi ante diem, parcè utantur. Quia cùm Altaris Ministerio immoletur Dominus noster Iesus-Christus Dei Filius, qui candor est lucis æternæ, congruit hoc non, in noctis tenebris fieri, sed in luce.*

Quæst. 2. Est-ne peccatum celebrare Missam, non recitato prius Matutino cum Laudibus?

Resp. Cùm in Rubricis Missalis expressè præcipiatur tribus in locis, ut Missa saltem post Matutinum & Laudes dicatur, idque conforme sit consuetudini semper in Ecclesia observatæ, videtur esse peccatum, eam transgredi absque rationabili causa; imò ex Divo Antonino: *Missa non debet dici ab eo qui non dixit Matutinum, licèt possit audiri: aliàs dicendo, esset mortale, quia contra consuetudinem generalem Ecclesiæ.*

S. Antoninus, 3. p. tit. 13. c. 6. §. 4.

Quæst. 3. Missa potest-ne celebrari extra Ecclesiam, vel Oratorium ad cultum Dei dedicatum?

Can. Consecrationem, de Consecr. dist. 1.

Resp. Ut ait Felix Papa relatus in Canone: *Consecrationem Ecclesiarum, & Missarum celebrationem non alibi quàm in sacratis Domino locis, absque magna necessitate, fieri debere, liquet omnibus, quibus sunt nota veteris & novi Testamenti præcepta.*

Côc. Trid. sess. 22. decreto. de observandis & evitandis in celebrat. Missæ.

Et Concilium Tridentinum monet Episcopos: *Neve patiantur privatis in domibus, atque omninò extra Ecclesiam, & ad Divinum tantùm cultum dicata Oratoria ab eisdem Ordinariis designanda & visitanda, sanctum hoc Sacrificium à sæcularibus aut regularibus quibuscumque peragi.*

Nullus Sacerdos, inquit Concilium Mediolanense 1. *quemadmodum à Tridentina Synodo statutum est, in privatis ædibus, & omninò extra Ecclesiam, & Oratoria, quæ divino tantùm cultui dicata, & à locorum Episcopis designata ac visitata sint, Missam celebret.*

Quæst. 4. In quanam Ecclesiæ parte esse deberent, seu adstare Laici, dum Missa celebratur?

Resp.

Resp. Sacri Canones determinaverant locum, in quo adstare deberent Laici, dum Missa celebratur; optandum esset, ut Episcopi cogerent Laicos illorum Decreta observare. Synodus Romæ habita sub Eugenio II. & Leone IV. relata in Canone, ait: *Sacerdotum, aliorumque Clericorum Ecclesiis servientium honores à Laicorum discretè apparere convenit. Quamobrem nulli Laicorum liceat in eo loco ubi Sacerdotes reliquivè Clerici consistunt, quod Presbyterium nuncupatur, quando Missa celebratur, consistere, ut liberè ac honorificè possint sacra Officia exercere.* Can. Sacerdotum, de Consecr. dist. 2.

Et Concilium Turonense relatum in Canone ait: *Laici secus Altare quo sancta Mysteria celebrantur, inter Clericos, tam ad Vigilias, quàm ad Missas stare penitùs non præsumant; sed pars illa quæ à Cancellis versus Altare dividitur, Choris tantùm psallentium pateant Clericorum.* Cap. 1. De vita & honestate Clericorũ.

In Concilio denique recentiori Beneventano sic statuitur: *Laici, quando sacra Mysteria celebrantur, stare, vel sedere inter Clericos non præsumant, ut Concilii Moguntini Constitutione sancitum; sed pars illa, quæ cancellis ab altari dividitur (& ubi non est divisa, omninò discriminetur) tantum psallentibus patet Clericis; ut quamplurimis Sanctæ sedis decretis, cujusvis conditiones laicis hominibus, etiam in sublimitate constitutis, inhibitum est; quam inhibitionem sancta Synodus præcipit adamussim servari.* Conc. Beneventan. ann. 1693. tit. 17. c. 14.

Quæst. 5. Licet-ne aliquando Missam celebrare extra loca Deo dicata?

Resp. Felix Papa relatus in Canone, huic quæstioni clarè sic respondet: *Sicut non alii quàm sacrati Domino Sacerdotes debent Missas cantare, nec Sacrificia super Altare offerre; sic nec in aliis quàm Domino sacratis* Can. Sicut de Consecr. dist. 1.

M 6 *locis,*

locis, id est, in tabernaculis, divinis precibus à Pontificibus dedicatis, Missas cantare, aut Sacrificia offerre licet, nisi summa coegerit necessitas. Satius ergo est Missam non cantare, aut non audire, quàm in illis locis ubi fieri non oportet, nisi pro summa contingat necessitate; quoniam necessitas legem non habet. Vnde scriptum est: Vide-ne offeras Holocausta tua in omni loco quem videris, sed in omni loco quem elegerit Dominus tuus.

Quæst. 6. In quibusnam casibus licet celebrare in locis Deo non consecratis?

Can. Concedimus etiam, De Consecr. dist. 1.

Resp. Illi casus referuntur in Canone, in quo sic legitur: *Concedimus etiam, ut si Ecclesiæ fuerint incensæ & combustæ, in Capellis cum tabula consecrata Missas interim celebrari permittimus, donec Ecclesiæ ipsæ restaurari queant; in itinere verò positis, si Ecclesia defuerit, sub die, seu in tentoriis, si tabula Altaris consecrata, cæteraque Ministeria ad id officium pertinentia ibi adfuerint, Missarum solemnia celebrari concedimus; aliter omninò interdicimus.*

Quæst. 7. Quisnam potest concedere, ut celebretur Missa in Capellis domesticis?

Can. Missarum, De Consecr. dist. 1.

Resp. Certum est, Episcopos id posse concedere, ut patet ex Canone, in quo sic legitur: *Missarum solemnia non ubique, sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda esse censemus. Non tamen*, ut ait Divus Thomas, *sine Altari portatili per Episcopum consecrato*, & omnibus aliis ad Sacrificium necessariis.

S. Th. 3. p. q. 13. art. 3. ad 2.

Statuit autem S. Carolus in Concilio Mediolanensi 1. *Oratoriorum autem ædificationem, aut usum, nè facilè, sed magna de causa permittant iidem Episcopi.*

Tit. Quæ pertinent ad celebr. Missar.

Quæst. 8. Quid observari debet ab Episcopis

scopis, priusquam facultatem concedant Missam celebrandi in Capellis domesticis?

Resp. Ex Divo Carolo ibidem: *In eis autem designandis, vel probandis hæc servent: ne sint in interiorum ædium partibus, in quibus domini, vel familia frequentiùs versentur, sed commodo & honesto loco, à cubiculis, tricliniis, & ab aula separato, ad templi formam & regulam propiùs accedant; nec ita angusta sint, ut qui Missam audierint, ad ostium vel fenestram stare cogantur; aut denique ibi sacris interesse, ubi promiscuè profanum aliquod exerceatur; quod fieri omninò prohibemus. Cui autem id permissum fuerit, is eo rariùs utatur: ne distracti homines illa commoditate, Ecclesiam Dei minùs frequentent; quod exemplo etiam noceat aliis.*

Quæst. 9. Cujusnam magnitudinis, & quales esse debent lapides consecrati?

Resp. Ex Rubricis Missalis, de præparatione Altaris & Ornamentorum ejus; debent esse sufficientis magnitudinis, ut in iis pes Calicis, & Hostia consecranda possit collocari.

S. Carolus ait: Quòd *Lapis longè uncias* 20. *latè sexdecim pateat, præter capsæ dimensionem, cui insertus est.* Acta Mediol. lib. 1. tit. de Lapide Altarium portat.

Quare S. Antoninus ait: *Debet cavere qui celebrat, quòd sit tanta latitudo, & longitudo lapidis in capsula, quòd in ea possit capi pes Calicis, & Hostia consecranda, vel quòd in conficiendo cum manibus Panem, vel Calicem super lapidem teneat, ut sic super lapidem conficiat*, uti præscribitur in Rubricis Missalis. S. Anton. lib. 3. tit. 13. §. 4.

Quæst. 10. Quid requiritur ad hoc ut lapis consecratus, censeatur amittere consecrationem?

Resp.

Resp. *Si Altare motum fuerit, aut lapis ille solummodò suprà positus, qui sigillum continet, confractus, aut etiam diminutus, debet denuò consecrari;* ut habetur in Can. *Ad hæc.* De Consecration. Ecclesiæ. Sicut etiam si lapis ita diminutus esset, ita ut non posset commodè supra illum consecrari.

Quæst. 11. Quandonam Altare fixum, censetur amisisse consecrationem?

Resp. *Altare in quo tabula cui consecrationis benedictio Pontificali Ministerio adhibetur, si mota, vel enormiter fracta fuerit, debet non immeritò consecrari;* ut dicitur in Can. *Quòd in dubiis.* Ibidem. Amittit etiam consecrationem, quando mutatur ab uno loco in alium; sicut dicitur in Canone: *Si motum fuerit Altare, denuò consecratur.*

Canon. Si motum, de consec. dist. 1.

Quod tamen intelligi debet eo modo quo explicat Sanctus Carolus, dum ait: *Cùm verò Altare consecratum transferri contigerit; quod ut ne iterum consecrari opus sit, ea transferendi ratio adhiberi poterit, ut primò illud totum asseribus tabulisque ligneis rectè aptèque conclusum, è loco ita moveatur accuratè, ut stipes à solo Ecclesiæ convulsus, ne minimum quidem ab Altaris mensa disjungatur, sed totus affixus ei inhæreat, ne consecratio violetur.*

Acta Mediol. p. 4. lib. 1. tit. De Lapide Altarium portatiliū.

Quæst. 12. Quot modis Ecclesia potest profanari, ita ut egeat reconciliari?

Resp. Quatuor in casibus profanatur Ecclesia, & indiget reconciliari, ut in ea possint divina celebrari Mysteria. Primus casus est, cùm in Ecclesia commissum est aliquod homicidium, aut multum sanguinis effusum, ut habetur in Canone, *Respondemus*, inquit summus Pontifex, *quòd manente Ecclesia, & Altari, ipsa re* con-

Can. Pro posuisti, de consec. Ecclesiæ.

conciliari poterit per aquam cum vino & cinere benedictam, quando homicidia contingunt, vel vulnera inferuntur. Ut autem habetur ibidem Canone, *Aquæ. Aqua per Episcopum benedicta Ecclesiam reconciliari posse per alium Episcopum non negamus: per Sacerdotes simplices hoc fieri prohibentes.*

Attamen, ut notavit Sanctus Antoninus: *Ecclesia non violatur ex levi effusione sanguinis; ut si sanguis casu de naribus emittatur, & si quis ungue aliquantulum excoriet, & sanguinem emittat. Quòd si ex lapide cadente ex ædificio Ecclesiæ aliquis moriatur, vel ex fatuitate furiæ quis se occidat, non est necessaria reconciliatio; quia non est per contentionem vel malam voluntatem facta. Item si ex vulnere extra Ecclesiam accepto, in Ecclesiam fugiens moriatur, non violatur Ecclesia, quia non accepit ibi causam mortis. Secùs si in Ecclesia vulneretur, & extra moriatur, quia tunc violatur.* S.Anton. 3.p. tit. 12. cap.6. §.4.

Secundus casus violationis est, propter adulterium & qualemcumque seminis emissionem voluntariè procuratam, sive cum aliis sive per se solum. Extrà de adulter. Cap. *Significasti*. De Consecr. dist. 1. Canone *Ecclesiis. Etiam per actum conjugalem, ut si vir cognoscat uxorem in Ecclesia: Ex pollutione autem quæ accidit in somnis, non polluitur, vel violatur. Sed nota, quandò vitia hæc in Ecclesia commissa, sunt occulta, ut dicit Guillelmus, & Hostiensis in sum. non indiget reconciliatione.*

Tertius casus est, si excommunicatus, est ibi sepultus. De Consecrat. dist. 1. Canon. *Ecclesiam*. Et extrà eodem capite, *Consuluisti*.

Quartus casus est, si Ecclesia ab Episcopo publicè excommunicato consecrata fuerit.

Nam.

Nam ut dicit Hostiensis, si Corpus defuncti Ecclesiam polluit, multò magis cum consecrationis officium peragitur per eorum os & manus qui excommunicationi subjacent.

Quæst. 13. Quotnam in casibus debet Ecclesia iterùm consecrari?

Resp. Ex Divo Antonino: *Tres sunt casus, in quibus Ecclesia consecrata debet iterùm consecrari. Primus est, si Ecclesia combusta fuerit, ita quòd parietes sint combusti, vel diruti, vel notabiliter decrustati, in toto, vel in majori parte.* De Consecr. dist. 1. Can. *Ecclesiis. Secùs si totum tectum solùm combustum fuerit,* ut in cap. *Ligneis.* De Consecr. Ecclesiæ.

3. p. tit. 12. cap. 6. §. 8.

Secundus est, si tota Ecclesia, vel major pars destructa vel diruta est: Secùs est si solum tectum destructum fuerit vel disruptum. Si verò parietes successivè fuerint reparati, eadem Ecclesia intelligitur; & ideo sufficit si tantùm reconcilietur cum aqua exorcizata, & cum solemnitate Missæ. Secùs, si primò tota destructa, etiamsi eisdem lapidibus reparata; consecranda est enim. Can. *De Fabrica.* De Consecr: dist. 1.

Tertius casus est, quando dubitatur, utrum fuerit consecrata, nec apparet aliqua probatio. Can. *Solemnitates.* De Consecr. dist. 1.

Quæst. 14. Quisnam potest reconciliare Ecclesiam, quæ non fuerat consecrata, sed solùm benedicta, cùm contingit eam profanari?

Resp. Simplex Sacerdos potest eam reconciliare, ut ait Gregorius nonus: *Si Ecclesia, inquit, non consecrata, cujuscumque fuerit semine, aut sanguinis effusione polluta, aqua protinùs exorcizata lavetur, ne divinæ laudis organa suspendantur;*

Canon. Si Ecclesia, de consec. Ecclesiæ, vel Altaris.

est

est tamen, quàm citiùs fieri poterit, consecranda.

Glossa ibidem verbo *Lavetur*, ait: *Sed per quem debet lavari? Credo, quòd per simplicem Sacerdotem possit lavari, quia si intellexisset Papa, quòd per Episcopum deberet lavari, illud dixisset, sicut dixit in proximo capite præcedenti: cùm in utroque capite scribat eidem; & quia dixit aqua exorcizata lavetur, quæ fit per simplicem Sacerdotem, & non cum aqua benedicta, cum vino & cinere, cum qua reconciliatur Ecclesia consecrata.*

Quæst. 15. Ex quanam materia debent esse Calices?

Resp. Ut habetur in Rubricis Missalis: *Calix debet esse vel aureus vel argenteus, aut saltem habere cupam argenteam intùs inauratam; simul cum patena itidem inaurata, ab Episcopo consecratus.* De Præpar. Sacerdotis celebraturi.

Quæst. 16. Quandonam Calix amittit consecrationem?

Resp. Juxta Sanctum Antoninum, *Si scyphus Calicis à pede ex toto separatus est, licèt fractus non sit, ut putà quia junctura tornatilis, consecratione indiget. Hæc Petrus de Palude. Item secundùm Archidiaconum, si Calix argenteus consecratus deauratus postea, quia aliam superficiem habet, & consecratio fit in superficie, indiget consecratione.* Idem dici potest de Calice consecrato, cùm pes separatur à cupa. S. Anton. 3. p. tit. 13. cap. 6. § 5.

Fortassis, dum adest antiqua consuetudo utendi his Calicibus tornatilibus, quorum pes à cupa separatur, ut passim fit à Missionariis in India, in Anglia, & alibi: dici potest, ob talem consuetudinem à Superioribus Ecclesiasticis cognitam & non improbatam, hanc consecrationem non esse denuò faciendam, licèt quotidie

hæc

hæc separatio fiat; maximè quia nulla adest lex positiva expresse contraria huic usui.

Quæst. 17. Ornamenta, quibus utimur ad Missam celebrandam, debent-ne necessariò esse benedicta?

Resp. Ex Sancto Antonino ibidem: *Specialiter ista sex requiruntur ad celebrandam Missam: scilicet Stola, Manipulum, Alba, Amictus, Cingulum, Casula, id est, Planeta: ista enim benedicuntur & sacrantur. Unde videntur esse de necessitate præcepti: non sic de camisia quæ non benedicitur. Videtur, quòd de longo Manipulo liceat facere stolam, & è converso de brevi stola, Manipulum, vel Cingulum, quia omnia hæc una benedictione consecrantur.*

Quæst. 18. Quandonam Ornamenta, quibus utuntur Sacerdotes in Altari, amittunt benedictionem?

Resp. Ut ait Sanctus Antoninus ibidem: *Cùm Casula est duplicata, cùm possit esse simpla, super quamlibet partem sit benedictio, unde in celebrando verti potest ex utraque parte; & si una pars amoveatur ab alia, remanet benedicta, & potest in ea celebrari. Et similiter de dupla stola. Item quando vestimenta reparantur propter paupertatem, videtur distinguendum: quia aut tanta pars amota fuit, quòd sine illa non diceretur, vel celebraretur, ut tota manica vel pars superior: & tunc debet esse benedicta. Si autem modica particula, cujus defectus nec benedictionem impediret, nec celebrationem, tunc licet celebrare.*

Sic restaurari potest Cingulum, antequam omninò fractum sit, nec amisit benedictionem; quam tamen amisisset, si restauraretur post scissionem, quia eo ampliùs uti non poterant.

Utile

Utile erit hìc advertere, quòd licèt Ornamenta non amiserint benedictionem, nihilominùs aliquando ita vilia & sordida sunt, ut non possint in tremendo Mysterio adhiberi sine magna indecentia: videtur quòd Sacerdotes, quibus similia Ornamenta porriguntur, deberent in spiritu lenitatis, ut ait Apostolus, repræsentare Sacristis, aut aliis quibus cura commissa est, ut huic malo remedium afferrent.

Quod amarè deplorat Cardinalis Bellarminus his verbis: *Alicubi vasa sacra & vestes, quibus Mysteria celebrantur, vilia & sordida inveniuntur, indigna prorsus quæ ad tremenda Mysteria adhibeantur. At fortè qui hæc adhibent, pauperes sunt? Id quidem fieri potest; sed si pretiosa non possunt, saltem munda & nitida procurent. Fontibus lacrymarum prosequendi sunt, qui exteriore turpitudine & sordibus, animi sui impietatem sordesque testantur.* Cardinalis Bellarm. lib. 2. de Gemitu Columbæ, cap. 5.

Quæst. 19. Ornamenta Ecclesiæ cùm ampliùs ob vetustatem, aut aliàs inservire nequeunt, converti-ne possunt in usus profanos?

Resp. Constat ex Canone, quòd non licet: *Altaris palla* (id est, ut ait Glossa, vestimenta Altaris) *si fuerint vetustate consumpta, incendio dentur, quia non licet ea quæ in sacrario fuerint, malè tractari: sed incendio universa tradantur. Cineres quoque eorum in Baptisterium inferantur, aut in pariete, aut in fossis pavimentorum jactentur, ne introeuntium pedibus inquinentur.* Canon. Altaris, de consecr. dist. 1.

Quæst. 20. Potest-ne unâ eâdemque die duplex Missa celebrari?

Resp. Non licet, juxta Decretum Alexandri II. relatum in Canone, qui ait: *Sufficit Sacerdoti unam Missam in die una celebrare, quia Christus semel passus est, & totum mundum.* Can. Sufficit, de consecr. dist. 1.

dum redemit. Non modica res est unam Missam facere; & valdè felix est, qui unam dignè celebrare potest.

Et summus Pontifex Honoratus III. relatus in Canone, ait: *Cùm cuilibet Sacerdoti, quacumque dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Missam sufficiat: Nam & valdè felix est, qui celebrat dignè unam.*

Cap. Te referente, de celebr. Missar.

Ecclesia tamen ab hac regula generali excepit diem Nativitatis Domini, in quo die licitum est Sacerdoti ter Missam celebrare, ut præscribitur in jure Canonico, in quo sic habetur: *Respondemus, quòd excepto die Nativitatis Dominicæ, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit Sacerdoti semel in die unam Missam solummodò celebrare.*

Cap. Consuluisti, de celebr. Missæ.

Et Sanctus Carolus in Concilio Mediolanensi V. id expressè & absolutè prohibet his verbis: *Gravia pericula, offensiones, atque adeo sæpe injurias sanctissimo Missæ Sacrificio fieri compertum est, quòd quidem Sacerdotes non semel tantùm, sed pluries in die illud offerant: quod ne imposterum fiat, præter quam salutari illo die Dominicæ Nativitatis, quo unusquisque Sacerdos non sine magna Mysteriorum significatione ter celebrare debet; Decreti hujus authoritate vetitum sit, ne ob ullam necessariam causam, neque etiam ob Parochialis alteriusve Ecclesiæ egestatem, neque ob Sacerdotum penuriam, nec verò ob locorum distantiam, Episcopus cuiquam Sacerdoti pluries in die divinum illud Missæ Sacrificium offerendi facultatem det aut permittat.*

Concilio Mediol. 5. tit. Quæ ad divina officia pertinent.

Et in Canone *Sufficit.* De Consecr. dist. 1. sic habetur: *Qui verò pro pecuniis aut adulationibus sæcularium una die præsumunt plures facere Missas, non existimo evadere*

damnationem, ait summus Pontifex Alexander II.

Hìc autem advertendum est, quòd die Nativitatis Domini in duabus primis Missis non sumitur ablutio; si enim per inadvertentiam, aut aliàs sumeretur, non posset illa die ampliùs Missa celebrari, nisi fortè Sacrificium remaneret imperfectum per mortem aut maximam Sacerdotis alicujus imbecillitatem post consecrationem; in quo casu, ut supra diximus, si alius non occurreret, Sacerdos etiam non jejunus posset perficere Sacrificium, licèt eadem die Missam celebrasset.

Ut enim dicitur in Canone, *Semper Sacerdos vino perfundere debet, postquam totum acceperit Eucharistiæ Sacramentum, nisi cùm eodem die aliam Missam debuerit celebrare, ne si fortè vinum perfusionis acciperet, celebrationem impediret.* Canon. Ex parte, de celebr. Missar.

Quæst. 21. Possunt-ne dari aliqui alii casus, in quibus Sacerdos possit duas Missas eadem die celebrare?

Resp. Illud raròadmodùm fieri potest, & nisi necessitate aliqua urgenti & improvisâ cogente, talis Missæ duplicatio in praxi fieri non debet; idque eò magis vitandum est, quòd res adeò nunc inusitata magnam admirationis, & scandali occasionem in populo præberet. Attamen, si, in aliquo casu extraordinario, nulla reperiretur Hostia consecrata in quadam Parochia, & aliundè haberi non posset ad deferendum sanctissimum Viaticum infirmo in extremis constituto: tunc, juxta mentem S. Raymundi, posset Sacerdos, qui jam celebravit, aliam Missam dicere: *Potest*, inquit S. Raymundus, *cantare duas in casibus sequentibus, si necesse fuerit propter necessitatem peregrinorum, hospitum commeantium,* S. Raym. in summa lib. 7. tit. de Sacramentis iterandis. §. 13.

& in-

& infirmorum. Et ita si in die Dominicâ aut festivâ, concurrente magnâ populi turbâ, nullus alius reperiri posset Sacerdos, quia scilicet Parochus aut alius infirmitate impeditur: tunc etiam, ut devotioni tot Fidelium satisfieri posset, secunda Missa celebrari posset ab eo qui ablutionem non sumpsisset.

Idem dicendum est, si Episcopus in magna Sacerdotum penuria, aliquem in duabus Parochiis constitueret: tunc, juxta Canonem, duas Missas quâlibet Dominicâ celebrare posset in his duabus Parochiis suæ curæ in necessitate commissis: *Clericus ab instanti tempore non connumeretur in duabus Ecclesiis: & hoc quidem in hac urbe servandum; cæterùm in villis quæ foris sunt, propter inopiam hominum, indulgeatur.*

Can. Clericus, 21. quæst. 1.

CON-

CONFIRMATIO

DECRETORUM

Congregationis S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, super celebratione Missarum, etiam cum declarationibus, & innovatione Decretorum ab eadem Congregatione, auctoritate fel. rec. Urbani Papæ VIII. desuper aliàs factorum.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

NUPER à Congregatione venerabilium Fratrum nostrorum, S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, prodierunt Decreta tenoris infrascripti, videlicet.

Aliàs super celebratione Missarum, ac prohibitione illas moderandi, seu reducendi absque Sedis Apostolicæ licentia, nec non super earumdem oneribus perpetuis suscipiendis, & Religiosorum numero ultra redditus, & consuetas eleemosynas locorum Regularium non habendo, emanarunt ab hac sacra Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, auctoritate per fel. recor.

Urbanum Papam VIII. illi ſpecialiter attributa quamplura Decreta tenoris ſequentis.

Cùm ſæpè contingat in quibuſdam Eccleſiis, tam magnum Miſſarum celebrandarum numerum, ex variis Defunctorum relictis, aut piorum eleemoſynis impoſitum eſſe, ut illis pro ſingulis diebus præſcriptis nequeat ſatisfieri, & tamen nova onera Miſſarum in dies ſuſcipiantur; indeque fiat, ut depereant piæ Teſtantium voluntates, obſtricta Benefactoribus fides violetur, Defunctorum animæ ſuffragiis priventur, Eccleſiis debitus ſubtrahatur cultus, ac Chriſti fideles gravi ſcandalo affecti, plerumque à ſimilibus charitatis operibus retrahantur: Cumque his malis maximum inter cætera fomentum præbeat, aut quòd ii, qui Miſſas ſupra vires celebrandas ſuſcipiunt, ſperent illas brevi ad pauciorem numerum à Superioribus reductum iri; aut quòd Eccleſiis forte pecuniarum abſumpta, plerumquè nuda remaneant onera Miſſarum, abſque ullo emolumento; aut quòd eleemoſyna pro illis celebrandis ſit adeò tenuis, ut non facilè inveniantur, qui velint huic ſe muneri ſubjicere, & redditus Eccleſiæ, aut Monaſterii adeò exigui, ut Sacerdos pro neceſſaria ſua ſuſtentatione novis ſe oneribus obſtringere compellatur. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum animadvertens, facturam ſe rem Deo gratiſſimam, charitatique; ac juſtitiæ maximè conſentaneam, ſi pro viribus ſatagat, hunc teterrimum abuſum è Chriſtiana Republica convellere, atque eradicare, SS. D. N. Urbani divinâ Providentia Papæ VIII. auctoritate ſibi ſpecialiter attributa, infraſcripta Decreta edidit.

Ac primò districtè prohibet, atque interdicit, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis; sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis, ad Apostolicam Sedem recurratur, quæ, re diligenter perspectâ, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur; alioquin reductiones, moderationes, & commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit.

Deinde ubi pro pluribus Missis, etiam ejusdem qualitatis, celebrandis, stipendia, quantumcumque incongrua, & exigua, sive ab una, sive à pluribus personis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Monasteriis, Conventibus, Congregationibus, Domibus, ac Locis Piis quibuscumque, tam Sæcularibus, quàm Regularibus; Sacra Congregatio sub obtestatione divini Judicii mandat, ac præcipit, ut absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint; ita ut alioquin ii, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant; quinimò graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.

Id verò ut deinceps observetur exactiùs, sacra Congregatio eâdem auctoritate revocat Privilegia, & Indulta omnia quibusvis personis, Ecclesiis, ac Locis Piis, tam Sæcularibus, quàm Regularibus cujuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti,

quamcumque ob causam concessa, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

Ac similiter omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eamdem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Præterea, ne in Ecclesiis, in quibus onera Missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, ut par est, adimplendis eò tepiditores, ac segniores reddantur, quòd onera hujusmodi cum nulla, aut parva sint utilitate conjuncta; statuit, atque decernit, ut pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasteriis, Conventibus, ac Locis omnibus, tam Sæcularibus, quàm Regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinent, sub pœna Interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda à die realis acquisitionis, statim deponi debeant penes Ædem sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium quàm primùm investiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa, & individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur.

Ac si eadem bona immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorumdem pretium, sub eadem pœna, ut supra, deponi, atque in aliis bonis stabili-

bilibus itidem fructiferis, cum ejusdem oneris repetitione, atque annexione converti debeat.

Ad hæc, Sacra Congregatio quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac piorum locorum, tam Sæcularium, quàm Regularium, Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districtè prohibet, ne imposterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, Sæculares quidem sine Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii, Regulares verò sine Generalis, vel Provincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedenda; alioquin Sæcularis, qui hujus prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso: Regularis verò pœnam privationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque activæ, ac passivæ, absque alia declaratione incurrat.

Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis, ita demùm iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant; alioquin omninò abstineant ab hujusmodi eleemosynis, etiam spontè oblatis, in futurum recipiendis, & capsulas auferant ab Ecclesiis cum inscriptione illa: *Eleemosyna pro Missis*, vel alia simili, sub iisdem pœnis ipso facto incurrendis, ne Fideles hac ratione frustrentur.

Episcopus verò, seu ejus Vicarius, aut Generalis, vel Provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirant de singulis Missarum celebrandarum obliga-

tionibus, cuique Ecclesiæ, Monasterio, aut loco pio incumbentibus; nec antea assensum hujusmodi, aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè constiterit, illius Sacerdotes tam novo oneri suscipiendo, quàm antiquis jam susceptis satisfacere posse; præcipuamque rationem habeant, ut redditus, qui Ecclesiis, & locis piis relinquuntur, omninò respondeant oneribus adjunctis secundùm morem cujusque Civitatis, vel Provinciæ; intelligantque, si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in novissimo die se hujus prætermissi muneris rationem esse reddituros.

Postremò Illustrissimi Patres non sine gravi animi dolore intelligentes, mala ferè omnia, quæ Regularem disciplinam evertunt, ac præcipuè nimiam hanc facilitatem fovent, in oneribus Missarum supra vires suscipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex majori Regularium numero, quàm ferant redditus, & eleemosynæ cujusque Monasterii; inhærentes summorum Pontificum, ac sacri Tridentini Concilii Decretis, hâc de re editis, sanctissimi Domini nostri auctoritate præcipiunt, ac mandant omnibus, & singulis Generalibus, Provincialibus, Commissariis, Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscumque aliis Superioribus Monasteriorum, Conventuum, ac Domorum Regularium, bona immobilia possidentium, vel non possidentium, cujuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti existentium intra fines Italiæ, & Insularum adjacentium, ut singuli, ad quos pertinet, in qualibet Provincia, adhibitis duobus, aut tribus Regularibus sui Ordinis, vel Congre-

gregationis probatioribus, & rerum usu peritioribus, bona immobilia, census, redditus, & proventus omnes, consuetas item eleemosynas, & obventiones tam communes Monasteriorum, Conventuum, & Domorum ejusdem Provinciæ, quàm etiam singularibus personis Religiosis assignatas, seu permissas, in communem usum deinceps conferendas, decem annorum immediatè præcedentium habitâ ratione, diligenter, & maturè recognoscant, iis omnibus detractis, quæ reparationes, præstationes, grandines, sterilitates, aliave cujuslibet generis onera consueverunt absorbere.

Eaque omnia scripto fideliter exarata, idem Superior, cujus interest, in proximo Capitulo, seu Congregatione generali, vel Provinciali coram tribus Judicibus ab ipsomet Capitulo, seu Congregatione deligendis proponat, qui computatis hujusmodi redditibus, eleemosynis, & obventionibus universis, & oneribus, ut supra, detractis sedulò examinent, quot Religiosi homines connumeratis etiam Laicis, aliisque necessariis servientibus, in unoquoque Monasterio, Conventu, & Domo regulari juxta regionis, & proprii instituti morem, victum, & vestitum, & medicinalia in communi habentes, competenter valeant sustentari. Tum eorumdem bonorum, redditum, eleemosynarum, & onerum præcisam notam ipsimet Capitulo, seu Congregationi exhibeant, ut in illo diligenter omnibus discussis, cujusque familiæ Monasterii, Conventus, ac domus Regularis in singula quaque Provincia certus earum tantùm personarum numerus, Patrum capitularium voto præfigatur, quæ redditibus, eleemosynis, & obventionibus, ut superiùs, sufficienter ali possint.

Ne verò Superiores, qui id præstare debent, seriùs, aut remissiùs, quàm par est, suo muneri satisfaciant; mandat sacra Congregatio, ut infra annum, post proximum Capitulum generale, vel Provinciale, computandum, omnia hoc de genere capitulariter gesta, in authenticam formam redacta, ad sacram ipsam Congregationem Concilii singuli mittant.

Numerumque familiæ, singulorumque Conventuum, Monasteriorum, & Domorum hujusmodi Regularium, Capituli, seu Congregationis generalis, vel Provincialis sententiâ, & auctoritate præfinitum, iidem Superiores tam Generales, & Provinciales omnes, quàm locales, perpetuò servare omninò teneantur, nec possint illum quoquo modo augere, etiam prætextu augmenti redditüum, absque sacræ ipsius Congregationis licentia; Superiores autem hujusmodi, qui prædicta omnia in præfixo termino non præstiterint, vel numerum, ut supra præscriptum, quovis modo augere præsumpserint, privationis omnium officiorum, quæ tunc temporis obtinebant, vocisque activæ, & passivæ, & ad omnia suæ Religionis officia & gradus inhabilitatis perpetuam pœnam eo ipso incurrere, atque aliis etiam gravioribus à Sede Apostolica infligendis pœnis, sacra Congregatio subjacere voluit, & declaravit.

Deinceps verò Monasterium, Conventus, Domus, Congregatio, vel Societas Religiosorum, seu Regularium nullibi recipiatur, nisi præter alia ad id requisita, in singulis hujusmodi locis duodecim saltem Fratres, aut Monachi, seu Religiosi degere, & ex redditibus, & consuetis eleemosynis, detractis omnibus, ut supra, detrahendis,

cis, competenter sustentari valeant, ad præscriptum Decreti fel. rec. Gregorii XV. hac de re editi; alioquin Monasteria, & loca hujusmodi posthac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, ut supra, sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitaverint, Ordinarii loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ jurisdictioni subjecta esse intelligantur.

Porrò, ne ullo unquam tempore hæc in oblivionem, seu desuetudinem abeant, Superiores locales cujusque Monasterii, Conventus, ac domus Regularis, curare, atque efficere teneantur, sub pœna privationis Officii, vocisque activæ, & passivæ ipso facto incurrenda, ut in perpetuum, sexto quoque mense, id est feria secunda post primam Dominicam Adventus, & feria sexta post Octavam Corporis Christi, præsentes ordinationes in publica mensâ perlegantur.

Omnibus tam Ecclesiasticis personis, cujuscumque sint Ordinis, conditionis, & gradus, quàm Laicis quocumque honore, & potestate præditis, præsentia Decreta declarandi, vel interpretandi facultate penitùs interdicta.

Non obstantibus, quòd supra scripta omnia, & singula in præsentibus Decretis contenta, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militarium etiam sancti Joannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cujuslibet alterius Instituti, etiam necessariò & in individuo exprimendi, Ecclesiarum, Monasteriorum, Conventuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quo-

rumcumque tam sæcularium, quàm Regularium locorum, nec non illorum, etiam juramento, confirmatione Apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus Decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad ea, quæ præsentibus adversantur, illis aliàs in suo robore permansuris, sacra Congregatio Sanctitatis suæ auctoritate specialiter, & expressè derogat, cæterisque contrariis quibuscumque.

Et ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit, voluit eadem sacra Congregatio, ut præsentes ordinationes in Valvis Basilicarum S. Joannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de Urbe, ac in Acie Campi Floræ, ut moris est, affixæ, omnes, ad quos pertinet, ita arctent, &

af-

afficiant, ac si unicuique personaliter intimatæ fuissent.

Utque earumdem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscripti, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsùs fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ die 21. Junii 1625.

Cosmus Card. de Torres.

Prosper Fagnanus S. Congreg. Secr.

Ex citatis autem super præmissorum Decretorum intelligentia, seu interpretatione infrascriptis dubiis, prodierunt â memorata Congregatione, simili auctoritate illi à præfato Urbano Papa octavo specialiter attributa, responsiones, seu declarationes inferiùs apponendæ.

Super primo sacræ Congregationis Decreto, de celebratione Missarum, quo prohibetur, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo, reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis.

Quæritur, quid si legatum sit ita tenue, ut non sit, qui velit onus illi injunctum subire; & si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum aut ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis?

Et quid, si permittatur Episcopo in fundatione, ut possit hujusmodi onera moderari?

Secundò, super secundo ejusdem Congregationis Decreto, quo cavetur, ut

celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint.

Quæritur, an verba illa (præscriptæ fuerint) intelligenda sint de præscriptione facta ab Offerente, vel ab Ordinario?

Tertiò, an cùm Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruo, teneantur Missas illis ab Offerente præscriptas celebrare?

Quartò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellæ, Legati, aut salarii, possint etiam manualem eleemosynam, pro Missis votivis, aut defunctorum, recipere, & unico Missæ Sacrificio utrique oneri satisfacere?

Quintò, posito, quòd Testator relinquat, ut celebrentur pro ejus anima centum Missæ, absque ullâ præscriptione eleemosynæ.

Quæritur, an liberum sit hæredibus, eleemosynam sibi benè visam præscribere, an verò eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario.

Sextò, super tertio Congregationis Decreto, in quo eadem Congregatio revocat Privilegia, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu Orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

Quæritur, an verba (in futurum suscipiendis) intelligenda sint de oneribus suscipiendis post privilegium?

Septimò, super quarto ejusdem Congregationis Decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui suscepit Missam celebrandam cum

cum certa eleemosyna, ne eamdem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Quæritur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum, ut retineant aliquam eleemosynarum portionem pro expensis manutentionis Ecclesiæ, Altarium, Inservientium, paramentorum, luminum, vini, Hostiæ, & similium?

Octavò, an hoc Decretum habeat locum in Beneficiis, quæ conferuntur in titulum, id est, an Rector Beneficii, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium, ad rationem redditiuum Beneficii?

Decimò, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna major solita, pro celebratione Missæ, debeant dare eamdem integram eleemosynam iis, quibus Missas celebrandas committunt; an verò satis sit, ut dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Undecimò, super quinto ejusdem Congregationis Decreto, quo inter cætera statuitur in hæc verba (eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis) ita demùm iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera obire valeant; alioquin omninò abstineant ab hujusmodi eleemosynis, etiam spontè oblatis, in futurum recipiendis, & capsulas auferant, &c.

Quæritur, an hoc Decretum prohibeat absolutè, quò minùs accipiant novas eleemosynas ii, qui acceptis non satisfecerint: & quid, si congruo tempore possint omnibus satisfacere?

Duodecimò, quid, si offerens eleemosynas, audito impedimento, consentiat, ut

Sacerdos Missam celebret, cùm primùm poterit?

Decimo-tertiò, an pœna interdicti, & aliæ appositæ in eodem Decreto afficiant tam eos, qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi præscriptam, quàm eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, ut ibidem præcipitur.

Decimo-quartò, an in hoc Decreto comprehendantur illæ capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesiis in die commemorationis omnium Sanctorum, & vulgò dicuntur, (*Casse de' Morti.*)

Decimo-quintò, an administratores Ecclesiæ magnæ devotionis, & concursus, possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis non nisi post longum tempus satisfacere valeant; ne aliàs cultus Ecclesiæ, & devotio, ac concursus Fidelium, ut ajunt, minuantur?

Decimo-sextò, quia prohibitio dicti Decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, & Piorum locorum, tam Sæcularium, quàm Regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem privatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali (*& aliis ad quos pertinet*) supplicatur pro opportuna declaratione?

Decimo-septimò, super septimo ejusdem sacræ Congregationis Decreto, quo cavetur, ut in singulis Monasteriis Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commodè possit sustentari.

Quæritur, an ubi hæc præfixio facta jam fuit in vim similis Decreti san. mem. Pauli V. absque tamen computatione reddi-

tuum

tuum cujusque Religiosi, sit denuò facienda, nec-nè?

Decimo-octavò, an Novitii, ad habitum regularem admissi, possint admitti ad professionem in Monasteriis, in quibus habitâ, ut supra, præfixione numeri, commodè ali non possunt?

Decimo-nonò, super ultimo, quo cavetur, ut nullibi recipiantur Conventus Regularium, nisi præter alia ad id requisita, duodecim saltem Fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, ita ut alioquin subsint Jurisdictioni Ordinarii.

Quæritur, an hoc Decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueverunt onera Missarum recipere, ut sunt Religiones Capucinorum, ac Societatis Jesu?

Ultimò, an idem Decretum, ubi disponit, ut nullibi recipiantur Monasteria, nisi &c. habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam est restrictum Decretum proximè antecedens, an verò etiam extrà Italiam.

Declarationes, seu Responsiones ad supradicta dubia.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, auctoritate sibi à sanctissimo Domino nostro attributa, ad singula dubia superiùs proposita, ad hunc modum respondit, videlicet.

Ad primum, etsi legatum sit adeò tenue, nihilominùs pro reductione oneris, ut supra, impositi, ab iis, ad quos pertinet, sedem Apostolicam esse adeundam, quæ absque ulla impensa id statuet, quod magis in Domino è re esse judicaverit: Verumtamen,

Si

Sacerdos Missam celebret, cùm primùm poterit?

Decimo-tertiò, an pœna interdicti, & aliæ appositæ in eodem Decreto afficiant tam eos, qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi præscriptam, quàm eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, ut ibidem præcipitur.

Decimo-quartò, an in hoc Decreto comprehendantur illæ capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesiis in die commemorationis omnium Sanctorum, & vulgò dicuntur, (*Casse de' Morti.*)

Decimo-quintò, an administratores Ecclesiæ magnæ devotionis, & concursus, possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis non nisi post longum tempus satisfacere valeant; ne aliàs cultus Ecclesiæ, & devotio, ac concursus Fidelium, ut ajunt, minuantur?

Decimo-sextò, quia prohibitio dicti Decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, & Piorum locorum, tam Sæcularium, quàm Regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem privatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali (*& aliis ad quos pertinet*) supplicatur pro opportuna declaratione?

Decimo-septimò, super septimo ejusdem sacræ Congregationis Decreto, quo cavetur, ut in singulis Monasteriis Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commodè possit sustentari.

Quæritur, an ubi hæc præfixio facta jam fuit in vim similis Decreti san. mem. Pauli V. absque tamen computatione redditi-

tuum

tuum cujusque Religiosi, sit denuò facienda, nec-nè?

Decimo-octavò, an Novitii, ad habitum regularem admissi, possint admitti ad professionem in Monasteriis, in quibus habitâ, ut supra, præfixione numeri, commodè ali non possunt?

Decimo-nonò, super ultimo, quo cavetur, ut nullibi recipiantur Conventus Regularium, nisi præter alia ad id requisita, duodecim saltem Fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, ita ut alioquin subsint Jurisdictioni Ordinarii.

Quæritur, an hoc Decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueverunt onera Missarum recipere, ut sunt Religiones Capucinorum, ac Societatis Jesu?

Ultimò, an idem Decretum, ubi disponit, ut nullibi recipiantur Monasteria, nisi &c. habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam est restrictum Decretum proximè antecedens, an verò etiam extrà Italiam.

Declarationes, seu Responsiones ad supradicta dubia.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, auctoritate sibi à sanctissimo Domino nostro attributa, ad singula dubia superiùs proposita, ad hunc modum respondit, videlicet.

Ad primum, etsi legatum sit adeò tenue, nihilominùs pro reductione oneris, ut supra, impositi, ab iis, ad quos pertinet, sedem Apostolicam esse adeundam, quæ absque ulla impensa id statuet, quod magis in Domino è re esse judicaverit: Verumtamen,

Si

Si in ipsa Beneficii erectione expressè cautum fuerit, ut liceat Episcopo injunctum onus reducere, ac moderari legem hanc fundatoris, quam Decreta hâc de re edita non sustulerunt, esse validam, & observandam.

Ad secundum, esse intelligenda de præscriptione factâ ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: Quòd si tribuens eleemosynam, numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius, secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ.

Ad tertium, teneri.

Ad quartum, Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellæ, Legati, aut Salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eâdem Missâ utrique obligationi satisfacere.

Ad quintum, censuit, ubi nullam certam eleemosynam Testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum, secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ.

Ad sextum, ita esse intelligenda.

Ad septimum, respondit, permittendum non esse, ut Ecclesiæ, ac loca Pia, seu illorum Administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum ullam, utcumque minimam, portionem retineant, ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cùm Ecclesiæ, & loca Pia alios non habent redditus, quos in usum earumdem expensarum erogare licitè possint; & tunc quam portionem retinebunt, nullatenùs debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipso met tantùm

Missæ

Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ; & nihilominùs eo etiam casu curandum esse, ut ex pecuniis, quæ supersunt, expensis, ut supra, deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleemosynas.

Ad octavum, non habere locum: Sed satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam, secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ, nisi in fundatione ipsius Beneficii aliud cautum fuerit.

Ad decimum, debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

Ad undecimum, respondit, non prohibere absolutè; ac propterea, etsi oneribus jam susceptis non satisfecerint, posse tamen nova etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodò infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Ad duodecimum, quamvis onera suscepta, infrà modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, & consentiat, ut illæ tunc demùm celebrentur, cùm susceptis oneribus satisfactum fuerit, Decretum non prohibere, quò minùs eo casu eleemosyna accipiatur pro iisdem Missis juxta Benefactoris consensum celebrandis.

Ad decimum-tertium, has pœnas non habere locum, nisi in suscepturis onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentiâ Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii, aut Generalis, vel Provincialis.

Ad decimum-quartum, comprehendi.

Ad decimum-quintum, Non posse, nisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuunt, ut supra in responsione ad duodecimum.

Ad decimum-sextum, comprehendi etiam privatos Sacerdotes.

Ad decimum-septimum, numeri præfixionem esse iterùm faciendam, servata forma ultimi Decreti hac de re editi.

Ad decimum-octavum, esse admittendos ad professionem, si aliàs habiles existant, ac deinde in aliquo alio Monasterio ejusdem Religionis esse collocandos, ubi commodè ali possint.

Ad decimum-nonum, censuit comprehendere.

Ad ultimum, habere locum extra Italiam.

Cosmus Card. de Torres.

Prosper Fagnanus Sacr. Cong. Secr.

Cùm autem super præmissis diversi irrepserint abusus, illorumque occasione, quamplures querelæ, & recursus ad Apostolicam sedem pervenerint; cupiens eadem Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum hujusmodi detestabiles abusus è Christiana Republica pro viribus evellere, ac opportunè providere, ut sublatis fraudibus, ac emendata negligentia, piæ Disponentium, seu Benefactorum voluntati fides illibata servetur, Defunctorum animabus integra & prompta præstentur suffragia, itidemque Deo major gloria, & Ecclesiis præstantior cultus reddatur, prævia auctoritate per SS. D. N. Innocentium divina Providentia PP. XII. ei specialiter attributa, infrascripta Decreta, priùs in particulari nonnullorum ex

præ-

prefatis Cardinalibus per Sanctitatem suam deputata, & postea in generali hujusmodi Cardinalium Congregatione maturè, & accuratè discussa, recognita, & examinata edidit.

In primis, præinserta Decreta cum præmissis illorum declarationibus, plenissimè, & amplissimè approbat, confirmat, & innovat, omniaque, & singula ibidem contenta, & expressa iterùm omni meliori modo decernit, statuit, ac ab omnibus, & singulis etiam speciali, & individuali nota, seu expressione dignis, penitùs observari, & omnimodæ executioni demandari decernit, sancit, & præcipit.

Insuper, ut in re tanti momenti consultiùs, ac majori, ut par est, circumspectione procedatur; si qui forsan fuerint, vel sint, qui suis pravis, & erroneis intentionibus, seu opinionibus, blandiri volentes, Missarum celebrationem omittant sub malitiosa, vel irrationabili spe earundem condonationem, vel reductionem à sede Apostolica, vel compositionem à Reverenda Fabrica sancti Petri de Urbe obtinendi; Congregatio præfata tum eosdem, tum quoscumque alios, qui posthac in adeò detestabiles abusus ausi fuerint offendere, certiores fieri, & monitos esse voluit, præfatas condonationes, & reductiones ab eadem Sede, non nisi ex rationabili causa, seu æqua commiseratione, compositiones verò à dicta Fabrica utente suis facultatibus, & Privilegiis, non nisi ex causa pariter rationabili, & cum clausulis opportunis, & præsertim cum illa: *Dummodò malitiosè non omiserint animo habendi compositionem, aliàs gratia nullo modo suffragetur*, admitti consuevisse, & solere; quapropter, ut locus omnis imposterum hisce

præ-

prætextibus præcludatur, memorata Congregatio tales intentiones, opiniones, seu spes, ac eleemosynarum, sive in toto, sive in parte, versiones in alium, quàm præfatarum Missarum usum, seu satisfactionem, & quascumque alias directas, vel indirectas, immediatas, vel mediatas contraventiones, seu circumventiones, declarat prorsùs irrationabiles, injustas, & illicitas, illasque omninò reprobat, damnat, & interdicit.

Cumque hujusmodi absurda ex eo plerumque proveniant, quòd onera Missarum supra vires suscipiantur; caveant omnes, & singuli Rectores, Superiores, & Ministri quarumcumque, tum Sæcularium, tum Regularium Ecclesiarum, seu illarum Capitula, ne onera, seu Missas tum perpetuas, tum temporales, tum etiam manuales, quarum satisfactioni impares fuerint, quoquo modo suscipiant; utque idipsum quoad fieri poterit, pateat, teneantur iidem conficere, semperque in loco magis patenti, & obvio retinere Tabellam onerum perpetuorum, & temporalium litteris perspicuis, & intelligibilibus descriptorum, quorum implemento, si moraliter, & intra præscriptum, seu breve tempus satisfacere non posse, seu illa dumtaxat, & non ulteriora adimplere posse crediderint, seu credere debuerint, alias Missas, sive perpetuas, sive temporales, sive manuales per se, vel interpositas personas quoquo modo recipere, seu acceptare omninò desistant, seu abstineant, & ulteriùs tali casu in eadem Tabella similiter exprimant sese propterea aliis Missis acceptandis, & celebrandis impares esse.

Iidemque teneantur pariter in Sacrario duos libros retinere, ac in eorum altero singu-

singula onera perpetua, & temporalia; in altero autem Missas manuales, & tam illorum, quàm istarum adimplementum, & eleemosynas distinctè, & diligenter annotare, & annotandas, seu annotanda curare, singulisque annis de supradictis adimplementis, eleemosynis, & oneribus pariter exactam rationem suis Superioribus reddere, ac omnes & singulas rationes hujusmodi in præfatis respectivè libris simili distinctione, & diligentiâ, tam præfati, à quibus rationes debent reddi, quàm Superiores, quibus reddendæ erunt, describere, seu annotare, sive describendas, vel annotandas respectivè curare.

Quibus semper salvis, debeant ulteriùs Regulares prædicti, omnes, & quascumque eleemosynas, tum manualium, tum perpetuarum, & temporalium Missarum reponere in capsa particulari sub duabus clavibus, quarum una penes Superiorem localem, altera verò penes alium à Capitulo Conventuali deputandum retineatur, ac de iisdem eleemosynis, & celebratione Missarum coram Patribus Discretis, seu Consiliariis, vel alio simili modo nuncupatis, singulis mensibus districtam rationem exigere, & respectivè reddere.

Quòd si prædicti, ad quos cura Tabellæ, Capsæ, & librorum præfatorum respectivè pertinet, seu pertinere debet, suam operam præmissis, ut præfertur, minimè navaverint, & Superiores, tum Sæcularium, tum Regularium Ecclesiarum, rationem prædictam non exegerint, seu non invigilaverint, quòd præfati, qui in curam Tabellarum & librorum incumbunt, suo muneri, ut præfertur, satisfaciant, in singulis respectivè casibus Sæculares pœnam

suspea-

ſuſpenſionis incurrant; Regulares verò voce activa, & paſſiva, ac gradibus, & officiis, quæ obtinent, ipſo facto, & abſque alia declaratione privati ſint, & intelligantur, nec non ad hujuſmodi gradus, & officia obtinenda ſimiliter inhabilitentur, & inhabilitati ſint, & intelligantur.

Porrò, ne ullo unquam tempore omnia, & ſingula Decreta prædicta in oblivionem, ſeu deſuetudinem abeant, Rectores, Superiores, ſeu Capitula Eccleſiarum Sæcularium illa retineant publicè expoſita in eorum Sacrario; Superiores verò Locales cujuſcumque Monaſterii, Conventus, ac Domus Regularis, curare, & efficere teneantur ſub pœna privationis officiorum, quæ obtinent, vociſque activæ, & paſſivæ ipſo facto incurrenda, ut in perpetuum ſexto quoque menſe, id eſt, feria ſecunda poſt primam Dominicam Adventus, & feria ſexta poſt Octavam Corporis Chriſti, omnes & ſingulæ præmiſſæ tum inſertæ, ſeu confirmatæ, tum in præſens factæ ordinationes, unà cum dictis declarationibus in publica Menſa perlegantur.

Meminerint igitur, & ſatagant Ordinarii, ut à perſonis, & in Eccleſiis quoquomodo etiam in vim Decretorum Concilii Tridentini ſibi ſubjectis, Miſſæ eâ, quâ par eſt, fide, & diligentiâ celebrentur, & cuncta, & ſingula Decreta hujuſmodi omnimodæ executioni demandentur, nedum juſtitiam recurrentibus, ſeu inſtantibus reddentes, ſed ex Officio tum in Viſitationibus, tum in aliis actibus, & modis, quos expedire, & convenire toties, quoties judicaverint, inquirentes, ne aliquid committatur, pervertatur, differatur, vel omittatur, quod his omnibus, & ſingulis Decretis adverſetur.

Ca-

Caveant etiam respectivè omnes Regulares tum subditi, tum Superiores quicumque, nedum locales, sed etiam Provinciales, & Generales, ne Missarum celebratio, & omnium Decretorum præmissorum executio, cum pernicie propriarum animarum, cum præjudicio illarum, quibus Missæ sunt applicandæ, & cum magno Christi fidelium scandalo, quoquomodo omittantur, differantur, negligantur, seu pervertantur; alioquin ultra propriæ conscientiæ onerationem, pœnam privationis vocis activæ, & passivæ, ac graduum, & officiorum, quæ obtinent, nec non inhabilitationis ad hujusmodi gradus, & officia obtinenda prorsus incurrant.

Curent propterea præfati Superiores Regulares in omnes, & singulos contravenientes debitis pœnis diligenter, & promptè etiam per inquisitionem animadvertere, & insuper teneantur omnes, & singuli Superiores locales in Provincialibus Capitulis, seu Congregationibus exhibere attestationem, seu fidem ab omnibus Sacerdotibus Conventus, Monasterii, seu cujuscumque Domus regularis subscriptam, & juratam, quòd omnibus, & singulis tum perpetuis, tum manualibus Missarum oneribus, seu obligationibus ad limites, & tenorem præsentium Decretorum, tempore eorum regiminis fuerit omninò, & integraliter satisfactum, vel deficiente aliqua modica satisfactione, possit etiam hujusmodi residuali implemento Missarum distinctè referendarum intra breve tempus moraliter satisfieri, ea adjecta, & omninò adimplenda conditione, quòd ante præfatæ attestationis exhibitionem quicumque Superiores locales prædicti vocem activam, seu passivam in memoratis Capitulis, seu

ſeu Congregationibus omninò habere non valeant.

Præterea Provinciales, Vicarii, & Viſitatores Provinciarum, ſeu Congregationum, debebunt in fine eorum regiminis Superioribus Generalibus in forma probante oſtendere, quòd executioni præſentium Decretorum ſedulò invigilaverint, & ad eorum tenorem in omnibus, & ſingulis Conventibus, ſeu Monaſteriis, vel Domibus Regularibus Provinciæ, ſeu Congregationis, de omnibus, & ſingulis oneribus, & obligationibus, ac inſimul ſatisfactionibus Miſſarum exactam, & diligentem rationem exegerint, ac contra delinquentes ad declarationem, & executionem reſpectivè pœnarum in Decretis contentarum proceſſerint, & de adimplemento circa ea, quæ in præmiſſis ad ipſos ſpectant legitimè docuerint, aliàs ad vocem activam, & paſſivam in Capitulis Generalibus nullatenùs admittantur.

Cæterùm, quia etiam ad quamplures Archiconfraternitates, Confraternitates, Societates, Congregationes, Hoſpitalia, Altaria, Capellas, Oratoria, & Eccleſias, ac alia loca, & opera pia quomodolibet nuncupata, quæ cuicumque curæ, ſeu regimini, aut adminiſtrationi, vel directioni Laicorum cujuſlibet gradus, ſtatus, conditionis, & præeminentiæ etiam ſpeciali, & individuali notâ dignorum dumtaxat, vel quorumcumque Eccleſiaſticorum, & Laicorum hujuſmodi mixtim commendata, annexa, ſeu quomodocumque commiſſa, vel attributa ſunt, onus, ſeu cura celebrationis Miſſarum, ſive manualium, ſive ad tempus, vel in perpetuum pertinet; hinc ſalvis ſemper iis, quæ in præinſertis Decretis continentur, omnes, & qui-

quicumque hujusmodi Archiconfraternitatum, Societatum, Congregationum, Hospitalium, Altarium, Cappellarum, Oratoriorum, & Ecclesiarum, ac aliorum locorum, & operum piorum Rectores, seu Administratores, vel Directores, & alii hujusmodi Officiales, necnon ii, ad quos Cura Tabellæ, & librorum in præmissis, spectat, Tabellam, libros, & hæc Decreta respectivè juxta modos superiùs expressos, similiter retinere, nec non de oneribus, ac celebrationibus, & eleemosynis dictarum Missarum singulis annis rationem exigere, & respectivè iis, ad quos pertinet, reddere sub pœnis arbitrio, & in subsidium excommunicationis teneantur.

Postremò omnibus, & quibuscumque tam Ecclesiasticis personis cujuscumque Ordinis, status, gradus, Regulæ, Congregationis, Societatis, conditionis, & dignitatis existant, quàm Laicis quocumque honore, ac potestate præditis, omnia, & singula præmissa Decreta interpretandi, nec non Ecclesiasticis prædictis pœnas in hujusmodi Decretis relaxandi, seu quoquomodo circa præmissa dispensandi, omnis, & quæcumque facultas sit penitùs interdicta.

Non obstantibus quoad supra scripta omnia, & singula in hujusmodi Decretis contenta, Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam S. Joannis Jerosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cujuslibet alterius Instituti etiam necessariò, & in individuo exprimendi, Ecclesiarum, Monasteriorum, Conventuum, Col-

legio-

legiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcumque tam Sæcularium, quàm Regularium locorum, nec non illorum etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus Decretis etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad ea, quæ præsentibus adversantur, illis aliàs in suo robore permansuris, sacra Congregatio Sanctitatis suæ auctoritate specialiter, & expressè derogat, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ die 23. Novembris 1697.

Joseph Card. Sacripantes Præfect.

Ferdinandus Nuptius Sac. Congr. Secr.

Quo-

Quocirca, cùm dilectus filius noster Joseph Tituli S. Mariæ Transpontinæ S.R.E. Presbyter Cardinalis Sacripantes, memoratæ Congregationis Præfectus, præfata Decreta nobis retulerit, nos considerantes eadem omnia, & singula Decreta, ea qua decet maturitate digesta, & examinata, ac in vim Apostolicæ auctoritatis, eidem Congregationi specialiter, ut præfertur, attributæ peracta, per-utilia fore censentes, illaque propterea perpetuò, & inviolabiliter observari, nec non Constitutionis nostræ munimine roborare volentes: Motu proprio, non ad cujusquam nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, & matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine præinserta Decreta, omniaque, & singula in eis contenta, tenore præsentium auctoritate Apostolica confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis, & irrefragabilis Apostolicæ firmitatis robur, & efficaciam adjicimus; quinimò motu, scientia, deliberatione, ac potestatis plenitudine similibus omnia, & singula in supradictis Decretis contenta, de novo statuimus, decernimus, & ordinamus, ac ab omnibus, & quibuscumque, etiam speciali, & individua nota dignis, omninò exactè, & perpetuò servari volumus, sancimus, & mandamus.

Decernentes, præsentes litteras, cum omnibus, & singulis inibi contentis, semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere debere, & ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque, & quomodocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè, & inviolabiliter observari,

ſicque, & non aliter, per quoſcumque Judices Ordinarios, & delegatos, quavis auctoritate, præeminentia, aut poteſtate fungentes, & functuros, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac ejuſdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis Apoſtolicæ Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquam, quavis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obſtantibus omnibus, & ſingulis, quæ præfatâ Congregatio, auctoritate per ejuſdem recordationis Urbanum Papam VIII. & reſpectivè per nos illi ſpecialiter attributa, decrevit non obſtare, quæ pariter, & iterum nos tenore præſentium non obſtare decernimus, & mandamus, quibus omnibus quoad ea, quæ præſentibus adverſantur, illis, aliàs in ſuo robore permanſuris, etiam harum ſerie pleniſſimè, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Volumus autem, ut præſentes litteræ in valvis Eccleſiæ Lateranenſis, ac Baſilicæ Principis Apoſtolorum, nec non Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæque generalis in Monte Citorio, ac in acie Campi Floræ de Urbe, ut moris eſt, publicentur, & affigantur; ſicque publicatæ, & affixæ, omnes, & ſingulos, quos illæ concernunt perinde arctent, & afficiant, ac ſi unicuique eorum perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Pariterque, ut earumdem præſentium tranſumptis impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ muni-

tis,

tis, eadem prorsùs fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omninò hominum liceat, paginam hanc nostrarum Confirmationis, Approbationis, Statuti, Decretorum, Ordinationis, Voluntatis, Sanctionis, Mandatorum, & Derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1697. decimo Kal. Januar. Pontificatus Nostri Anno septimo.

B. Card. Prodat. J. F. Card. Albanus.
Visa de Curia J. Ciampinus.
I. Catallus.
Registrata in Secretaria Brevium.

Anno à Nativitate D. N. Iesu-Christi millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo, Indictione sexta, die verò tertia Ianuarii, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Innocentii divina Providentia PP. XII. anno septimo; supradicta Constitutio affixa, & publicata fuit ad valvas Basilicarum S. Ioannis Lateran. Principis Apostolorum, Curiæ Innocentianæ, Cancellariæ Apost. in acie Campi Floræ, & in aliis locis solitis, & consuetis Vrbis, per me Ioannem Baptistam de Cappellis, ejusdem Sanctissimi Domini Nostri Papæ Cursorem.

Franciscus Antonius Simoncellus Mag. Curs.

DECRETUM

S. Cong. Concilii, de diebus vacationis licitæ à celebratione Missæ, ut habetur in Concilio Neapolitano, pag. 179.

MOdernus Episcopus Collensis, Diœcesim visitando, comperit, non sine maximo conscientiarum periculo, plures irrepsisse abusus in adimplendo mentem eorum, qui Missas celebrari mandarunt. Ad eos ergo tollendos, discutiendum atque resolvendum videtur.

1 An Sacerdotes obligati ratione beneficii, cappellaniæ, legati, aut stipendii, celebrare quotidie Missam per seipsos, possint aliquando à celebratione vacare; & quatenùs affirmativè.

2 Quando & quoties à dicta celebratione vacare possint?

3 An diebus licitæ vacationis, possint Missam pro seipsis, vel aliis, præterquam pro fundatoribus, celebrare? Et quatenùs affirmativè.

4 An pro aliis celebrando, possint stipendium pro hujusmodi celebratione percipere?

5 An illis diebus, quibus licitè vacant à celebratione, teneãtur Missam ab aliis celebrari facere, juxta intentionem fundatorũ?

6 An Sacerdotes, ut supra, obligati celebrare Missam quotidie, absque tamen onere celebrandi per seipsos, possint aliquando à celebratione vacare?

Die 18. Septembris 1683. S. Congregatio Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ad primum & secundum respondit affirmativè, concurrente aliqua rationabili causâ.

Ad

Ad 3. & 4. & 6. negativè. Ad 5. distulit resolutionem.

Ita reperitur in Regesto autographo Decretorum ejusdem S. Congregationis. Lib. 33. fol. 311. In fidem &c. Hac die 30. Maji 1699.

F. Nuptius S. Cong. Conc. Secretarius.

DECRETUM

Sacræ Congregationis Concilii super applicatione Sacrificii à Parochis.

IN LUCANA.

CUM præcepto Divino iis, quibus Animarum cura commissa est, mandatum sit pro Ovibus suis Sacrificium offerre, sæpè aliàs sacra Congr. Concilii censuit, Parochos teneri pro Parochianis Sacrificium applicare, atque eâ cum distinctione, ut si reditus pingues sint, singulis diebus, si verò tenues, saltem diebus festivis. Idem nunc censet, quoad Parochos istius Civitatis, & Diœcesis, &c. Romæ 10. Maji 1681.

F. Card. Columna.

Steph. Archiep. Brancaccius S. C. Secr.

Et hoc etiam habetur ex Trid. sess. 23. de refor. Sac. Cong. Conc. in Civit. Castellan. 26. Aug. 1628. & 1. Septemb. 1629. ac Hydruntin. 13. Februarii 1639. Romana 17. Iulii 1649. Clusin. 5. Iulii 1670.

DECRETUM GENERALE

De Reliquiis Insignibus.

CUM Sac. Rituum Congregationi innotuerit, quamplures abusus irrepsisse circa recitationem Officii, sub prætextu Decreti ab eadem Congregatione evulgati anno 1630. & in Breviario Romano impressi, in quo permittitur, posse in Ecclesia

recitari Officia, & Missas celebrari de illis Sanctis, quorum Corpora, aut Reliquiæ insignes in ea asservantur: Eminentissimi Patres eidem sacræ Congregationi Præpositi, iisdem abusibus evellendis præcipuè intenti, inhærendo Decretis aliàs in similibus editis, declararunt, prædicta Officia Sanctorum ratione Corporis, seu insignis Reliquiæ recitanda, intelligi debere de Sanctis dumtaxat in Martyrologio Romano descriptis, & dummodò constet de identitate Corporis, seu Reliquiæ insignis illiusmet Sancti, qui reperitur in Martyrologio Romano descriptus. De cæteris autem Sanctis in prædicto Martyrologio non descriptis, aut quibus à Sancta sede non fuit specialiter concessum, Officia recitari, & Missas celebrari vetuerunt, non obstante, quòd ipsorum Corpora, vel insignes Reliquiæ in Ecclesiis asserventur: Quibus tamen ab Ordinariis locorum approbatis, debitam Fidelium venerationem (prout hactenùs servatum est) exhibendam esse censuerunt, sed absque Officio, & Missa, sub pœnis, de non satisfaciendo præcepto recitandi Officium, aliisque in Constitutione Beati Pii V. contentis, die 11. Augusti 1691.

Et factâ de prædictis Sanctissimo per me Secretarium relatione, Sanctitas sua hujusmodi Decretum approbavit, ac ut debitæ exequutioni demandetur, locorum Ordinariis injungendum esse præcepit die 19. Octobris ejusdem anni 1691.

A. Card. Cybo.
Loco ✠ Sigilli.
B. Inghiramus Sac. Rit. Congr. Secr.

DECRETUM

Alexandri VIII. circa translationem Festi Annunciationis B. Virginis, & Missas privatas in Sabbato sancto.

CUM Sabbato sancto proximè futuro occurrat Festum Annunciationis B. M. V. dubitatum fuit, an debeant celebrari Missæ privatæ ad effectum, ut Christi fideles commodè satisfacere possint præcepto audiendi Missam. Et Sac. Rituum Congregatio, ad relationem Eminentissimi & Reverendissimi D. Cardinalis Colloredi, re maturè perpensâ, censuit prædictum Festum Annunciationis, unà cum præcepto audiendi Missam, & vacandi ab operibus, in Ecclesia Universali transferri debere ad Feriam secundam post Dominicam in Albis, protractis omnibus aliis Festis, quæ non sunt altioris ritus, ad aliam diem, juxta rubricas Breviarii Romani. Celebrationem quoque Missarum dicto die Sabbati sancti omninò prohibendam in quibuscumque Ecclesiis, & Oratoriis privatis, non obstante quacumque consuetudine in contrarium, & unicam Missam Conventualem, unà cum Officio ejusdem Sabbati sancti, celebrandam fore præcepit, si SS. D. N. placuerit, hac die 11. Febr. 1690.

Et facto de prædictis per me Secretarium verbo cum Sanctissimo, Sanctitas sua benignè annuit, sensum sacræ Congregationis approbavit, ac præsens Decretum edi, & imprimi mandavit, hac die 12. Februarii 1690.

A. Card. Cybo.
Loco ✠ Sigilli.

Laur. Fliscus Secr.

ALIUD DECRETUM. *super idem.*

SAcrorum Rituum Congreg. ad tollenda dubia exorta super celebratione Festi sanctissimæ Annunciationis B. M. V. in Feria 6. Parasceuæ, vel in Sabbato sancto occurrentis, declarando Decretum editum die 11. Februarii prædicti, decrevit Festum Annunciationis in casu proposito, unà cum præcepto audiendi Missam, & vacandi ab operibus, in Ecclesia Universali transferri debere ad Feriam secundam post Dominicam in Albis, etiam quocumque alio Festo impeditam, itaut eadem Feria prædicto casu eveniente, perpetuis futuris temporibus pro sede propria, fixa, memorato Festo Annunciationis assignata, & stabilita intelligatur, & in illa eo prorsùs modo, & forma præfatum Festum quoad Officium, & Missam celebretur, quibus propria die 25. Martii in Kalendario Romano appositum celebraretur, protractis ad aliam diem non impeditam, juxta Rubricas Breviarii Romani, omnibus aliis Festis in eadem Feria occurrentibus, quæ non sint altioris ritus. Ac ita declaravit, & si Sanctissimo placuerit servari præcepit.

Firmo in reliquis remanente prædicto Decreto, edito die 11. Febr. nempè quòd in Sabbato sancto celebrationes Missarum privatarum omninò prohibeantur in quibuscumque Ecclesiis, Oratoriis privatis, non obstante quacumque contraria consuetudine, & unica tantùm Missa Conventualis, unà cum Officio ejusdem Sabbati sancti, celebretur. Die 11. Martii 1690.

Et

Et facta de prædictis Sanctissimo per me Secretarium relatione, Sanctitas sua annuit, prædictamque declarationem laudavit, & approbavit, ac præsens Decretum imprimi, & evulgari mandavit, die 11. Martii 1690.

A. Episc. Ostien. Card. Cybo.
Loco ✠ Sigilli.
Laur. Fliscus Secret.

DECRETUM GENERALE

De Festivitate S. Iosephi occurrente in Feria quinta majoris hebdomadæ.

CUM anno proximè venturo occurrat Festum S. Josephi in Feria v. majoris hebdomadæ, exortum fuit dubium, attenta universali consuetudine Ecclesiæ celebrandi eo die unam tantùm Missam, an unà cum Officio ipsius S. Josephi transferri debeat anno prædicto etiam obligatio audiendi Missam, ac vacandi ab operibus servilibus; dubioque hujusmodi in Sacrorum Rituum Congregatione proposito, eadem Congregatio ad relationem Eminentissimi & Reverendissimi D. Card. Albani re maturè discussa, censuit, Officium transferendum esse ad aliam diem juxta Rubricas Breviarii Romani, & Decreta ipsius Congregationis; cæterùm præceptum audiendi Missam, & vacandi ab operibus prædictis, non esse transferendum, sed servandum esse in prædicta Feria v. majoris hebdomadæ; adeoque per Ordinarios locorum accuratè providendum, ut eo die aliquæ quidem Missæ privatę ante celebrationē solitę Missæ Conventualis celebrādæ pro prę́cepti adimplemento non desint. sed

tamen propterea antiquus mos Communionis Cleri in Missa solemni ejus diei, quo Ecclesia Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti institutionem, & memoriam recolit, summa religione hactenus detentus, nullatenus omittatur: & ita declaravit, ac Decretum hujusmodi publicari, & imprimi mandavit. Die 13. Septembris 1692.

A. Episc. Ostien. Card. Cybo.
Loco ✠ Sigilli.
I. Vallemanus Sac. Rit. Congr. Secr.

DECRETUM

De non anticipanda Vigilia S. Mathiæ ratione carnis-privii.

QUæsitum fuit, à Sacrorum Rituum Congregatione declarari; an Vigilia S. Mathiæ Apostoli, occurrens hoc anno in Feria tertia post Dominicam quinquagesimæ, possit ratione carnis-privii anticipari cum jejunio. Et eadem sacra Congregatio respondit negativè, & jejunium prædictâ Feriâ omninò servandum. Die 23. Januarii 1694.

A. Card. Cybo.
Locus ✠ Sigilli.
B. Inghiramus S. Rituum Congr. Secr.

CUM non pauci desideraverint, ut Casus Practici efformarentur, & ex Theologia Morali, ad faciliorem plurium instructionem in praxi, velut eruerentur; id ab aliquibus annis peractum fuit in materia Sacramentorum, quæ in Tomo tertio continetur: cùmque hi Casus non inutiles visi sint, præsertim Romæ, pro conferentiis seu collationibus moralibus; illos hic attexere congruum duxi, ut, si ita sapientioribus visum fuerit, ex aliis etiam Theologiæ Moralis Tomis continuari possint ad Confessariorum utilitatem.

CASUS PRACTICI, EX TRACTATU *DE* BAPTISMO.

CASUS I.

IN eâ solemni clade, quâ mirabili Dei Judicio Turcæ Viennam obsidentes percussi sunt, cùm Orchamus Turca mortem undequaque volantem fugeret, inter mortuorum acervum aliquandiù vivus delituit: Deinde, superveniente nocte, Militis Poloni mortui vestibus, & armis furtim sublatis, eis indutus, in Christianorum exercitu per aliquot dies ignotus vixit: Demùm à Milite Christiano, nescio quo linguæ errore detectus, eique crudeli morte intentatâ, ni subitò Christianam religionem profiteretur, & Baptismum reciperet, fictè consensit Orchamus, & nullo modo intendens Mahometicam Sectam deserere, Baptismum tamen per manum Militis, solo mortis metu, suscepit. Quæritur, utrum Orchamus validè baptizatus fuerit?

Resp. Dubitari de validitate posset, quia qui omninò non vult Baptismum suscipere, non est subjectum aptum ad illud validè recipiendum: & ita qui dormientes, aut non advertentes, & nolentes Judæos aqua perfunderet pronuntians formæ verba, sine dubio Baptismi Sacramentum, & characterem nullo modo conferret.

Ni-

Nihilominùs aliud in casu proposito dicendum est; quia licèt Adultus, qui neque externum, neque internum consensum præstat, sit omninò incapax Baptismi, & subjectum planè ineptum ad tale Sacramentum, ita ut taliter disposito administratum, nullum sit: Attamen quando adest consensus exterior, ut in nostro casu, quamvis talis consensus expressus sit per metum mortis, sufficit ad validitatem Baptismi, & impressionem characteris; licèt non sufficiat ad recipiendam gratiam sanctificantem, prout nec ad validitatem Sacramenti Pœnitentiæ, in quo actus Pœnitentis materiæ locum habent.

Et ita concludendum est, Orchamum fuisse validè baptizatum, juxta Decretalem Innocentii Papæ III. in cap. *Majores*, de Baptismo, in quo sic habetur: *Is qui terroribus, atque suppliciis violenter attrahitur, & ne detrimentum incurrat, Baptismi suscipit Sacramentum: talis characterem suscipit Christianitatis impressum, & ipse tanquam conditionaliter volens, licèt absolutè non velit, cogendus est ad observantiam fidei Christianæ. Ille verò qui nunquam consentit, sed penitùs contradicit, nec rem, nec characterem suscipit Sacramenti.*

CASUS II.

Cùm natus puer videretur in urgenti gravique periculo mortis constitutus, neque posset in his angustiis haberi Parochus, sed solus Joannes Laicus homo, & rudis, unà cum multis fæminis, adesset, ad illum baptizandi munus delatum est, & benè; quia, ut ait S. Thomas: *Non debet mulier baptizare, si adsit copia viri, sicut nec Laicus præsente Clerico, nec Clericus præsente*

Sa-

Sacerdote par. 3. sum. quæst. 67. art. 4. in corp. Cumque Joannes, talis Ministerii omninò ignarus, verba in Baptismo proferenda memoriter non sciret, & insuper multùm propter rei novitatem trepidaret: docta quædam, quæ tunc temporis aderat matrona, verba, quæ formam Baptismi constituunt, altâ voce protulit, dum Joannes silens aquam super caput morientis Pueri effundebat. Hoc posito, quæritur, utrum Baptismus fuerit validus?

Resp. Primâ fronte videri posset, fuisse Baptismum validum, quia omnia Baptismo essentialia in eo reperiuntur, videlicet materia, forma, & intentio; nam verba, quæ formam constituunt, prolata fuere: aqua, quæ materiæ loco est, fuit infusa: demùm tam Joannes, quàm matrona, veram faciendi, quod facit Ecclesia, intentionem habuisse supponuntur.

Attamen concludendum est cum Sancto Thomâ, talem Baptismum fuisse planè invalidum, & nullum, quia defuit Minister, & forma. Defuit Minister; quia neque Joannes, neque matrona Ministri partes impleverunt; etenim Ministri munus est applicare, & veluti moraliter unire formam materiæ, quod à nemine factum est; defuit forma, quia verba à matrona prolata falsum sensum habebant; non enim verè dicere poterat: *Ego te baptizo*, quandoquidem à Joanne baptizabatur: & ita cùm, juxta eundem Angelicum Doctorem, par. 3. sum. qu. 66. art. 6. ad 3. *integritas Baptismi consistat in forma verborum, & in usu materiæ, ideò neque ille qui tantùm profert verba, baptizat, neque ille qui immergit: & ideo si unus verba proferat, & alius immergat, nulla forma verborum poterit esse conveniens.* Sicque in hoc casu, aut verba post matro-

nam

nam proferre debebat Joannes, aut tota Baptismi administratio ad illam, securitatis causâ, remitti, ut Baptismus validè conferretur.

CASUS III.

Quæst. Quot sunt Baptismi species?

Resp. Licèt propriè loquendo unicus sit Baptismus, juxta illud Apostoli ad Ephesios, cap. 4. *Una fides, unum Baptisma*: potest nihilominùs dividi, & communiter à Theologis dividitur in tres species, quæ tamen unicum Baptismum constituunt; quia ut docet Sanctus Thomas, par. 3. q. 66. art. 11. ad 1. *Alia duo Baptismata includuntur in Baptismo aquæ seu fluminis*: sunt igitur, Baptismus fluminis, Baptismus sanguinis, & Baptismus flaminis: Baptismus fluminis per aquæ ablutionem, unà cum verborum formam constituentium prolatione, confertur: Baptismus sanguinis recipitur ab eo qui pro Christo occiditur: tandem Baptismus flaminis subvenit ei qui de peccatis verè dolens, & baptizari desiderans, sine actuali illius Sacramenti receptione moritur.

In Chinæ Regno, in quo innumeri quotidie gentiles ad fidem Catholicam convertuntur, operâ præsertim eorum Episcoporum, qui cum Vicarii Apostolici potestate in illas regiones non ita pridem à summo Pontifice missi sunt: Cùm Polus, Manillus, & Clarus Chinenses Fidem quæ est in Christo Jesu ab Episcopo Metellopolis audiissent, & eorum Deus aperuisset corda, ut intenderent in ea, quæ ab eodem Præsule dicebantur, inter Catechumenos relati sunt ad proximum Pentecostes Festum baptizandi. Interea Polus à Paganis, quia fidei

fidei Christianæ renuntiare noluit, trucidatur; ortâ autem nescio quâ seditione Clarus, & Manillus, dum strenuè pro Rege adversùs rebelles pugnant, mortali plagâ feriuntur. Petrus Christianus, qui Clarum cadentem videt, ad eum subitò accurrens, enixè petentem, antequam animam emitteret, sumptâ aquâ baptizat: non eadem Manilli felicitas fuit; licèt enim Baptismum ardenter in his angustiis desideraret, ac peteret, nemo ei adfuit, & ita mortuus est; hoc posito, quæritur, utrum horum trium Chinensium sors æqualis fuerit quoad Baptismum, dum Polus Baptismum sanguinis, Clarus Baptismum fluminis, & Manillus Baptismum flaminis recepit?

Dubium non est, quin Baptismus sanguinis à Polo per Martyrium receptus, eundem effectum habuerit, ac Baptismus fluminis, seu aquæ, à Claro receptus; & ideò Sanctus Thomas part. 3. qu. 68. art. 2. ad 2. asserit, quòd *Universalis ablutio fit in perceptione Baptismi, & in Martyrio: propter quod dicitur, quòd in Martyrio omnia Sacramenta Baptismi complentur, scilicet quantum ad plenam liberationem à culpa, & à pœna;* sed quod ad Manillum attinet, qui ardenter baptizari desiderans, cum solo flaminis Baptismo mortuus est, liberatus quidem fuit à culpa, & consequenter à pœna æterna, sed non à pœna temporali in Purgatorio pro prætéritis delictis sustinenda: & hæc est doctrina Sancti Thomæ ibidem part. 3. Centiloquii. sect. 48. De Baptismo, his verbis: *Si quis Catechumenus sit habens desiderium Baptismi, talis decedens, non statim pervenit ad vitam æternam, sed patietur pœnam pro peccatis præteritis; ipse tamen salvus erit, quasi per ignem, ut dicitur.*

1. ad

1. *ad Corinth. cap.* 3. Quod etiam dilucidè explicatur à Sancto Bonaventura: *In Baptismo flaminis*, inquit, *qui est per pœnitentiam, & Spiritus-sancti gratiam, purificamur à culpa: In Baptismo fluminis purificamur à culpa, & à satisfactoria pœna: In Baptismo sanguinis purificamur ab omni miseria.*

CASUS IV.

Cùm Petrus diu tanquam Christianus baptizatus vixisset, & mortuus esset, in ipso tempore, quo funerali pompâ ad sepulchrum, juxta Ecclesiæ morem, ejus portaretur corpus, accidit, ut ante vetulæ cujusdam domum transiret, quæ quidnam id esset à vicinâ petens, & ab ea accipiens, mortuum Petri corpus ad sepeliendum duci, subitò tremebunda exclamavit: Oh me miseram! causa sum illius æternæ damnationis, quia illum in necessitate nulliter baptizavi; verba siquidem ad validitatem Baptismi necessaria non protuli, & insuper Parocho sciscitanti constanter respondi, me omnia requisita implevisse. Ut paucis, res ad Episcopum defertur, qui de facti veritate certior factus, quærit, utrum Petrus haberi debeat ab Ecclesia tanquam Christianus baptizatus, seu utrùm illius corpus in cœmeterio Fidelium sepeliri debeat, & pro ejusdem anima orationes, & Sacrificia offerri possint?

Resp. Licèt constet, Petrum sine Baptismo aquæ mortuum esse, tamen cùm Christianè vixerit, & ita credi debeat fuisse dispositus, ut si cognovisset, se non esse validè baptizatum, Baptismum haud dubiè petiisset: dici debet, Baptismum flaminis, seu desiderii, Petrum à peccato originali la-

lavasse, & inter Dei Filios, & hæredes constituisse, ideòque in loco sacro illius Corpus esse sepeliendum, simulque pro animæ quiete orandum. Quæ resolutio expressis verbis habetur in cap. *Apostolicam* : De Presbytero non baptizato. *Inquisitioni tuæ*, inquit Innocentius III. *taliter respondemus, Presbyterum, quem sine unda Baptismatis extremum diem clausisse significasti : quia in sanctæ Matris Ecclesiæ fide, & Christi nominis confessione perseveravit, ab originali peccato solutum, & cælestis Patriæ gaudium adeptum asserimus incunctanter. Lege super hoc librum* 8. *Augustin. De Civitate Dei, ubi inter cætera legitur* : Baptismus invisibiliter ministratur, quem non contemptus Religionis, sed articulus necessitatis excludit : *Librum etiam B. Ambrosii de obitu Valentiniani idem asserentis revolve. Sopitis igitur quæstionibus Doctorum, Patrum sententias teneas, & in Ecclesia tua juges preces hostiasque Deo offerri jubeas pro Presbytero memorato.*

CASUS V.

Paulus à multis annis Presbyter ordinatus, insuper ad Beneficium Parochiale promotus, deprehendit, se non fuisse baptizatum ob aliquem essentialem formæ defectum. Quæritur, Primò, utrum validè ordinatus fuerit? Secundò, utrum absolutiones, quas in Sacramento Pœnitentiæ dedit, validæ fuerint? Tertiò, utrum matrimonia, quibus tanquam Parochus interfuit, irrita sint?

Resp. Cùm Baptismus janua sit Sacramentorum, qui baptizatus non fuit, ad alia Sacramenta recipienda ineptus, & inhabilis est; nec refert, quòd Paulus desiderium

Bap-

Baptismi habuerit, & ita Baptismum flaminis receperit; quia licèt talis Baptismus peccatum originale delere possit, jus tamen ad alia Sacramenta recipienda non tribuit, quia ab Ecclesia, in cujus manu tradita sunt, non ministratur ille flaminis Baptismus. Unde in Concilio Compendiensi, relato in cap. *Si quis*, De Presbytero non baptizato, statuitur, *quòd si quis Presbyter ordinatus, deprehenderit, se non esse baptizatum, baptizetur, & iterùm ordinetur*.

Ad 2. Resp. quòd ex primi dubii resolutione, facilè habetur, quòd absolutiones ab eodem datæ, nullæ fuerunt ob Ministri defectum; si enim ejus ordinatio nulla fuit, nullam consequenter potuit Jurisdictionem habere, aut spiritualem potestatem remittendi peccata, quæ illi, qui Sacerdos non est, competere nullo modo potest. Nam declarat S. Synodus Tridentina, sess. 14. c. 6. *Falsas esse, & à veritate Euangeli penitùs alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quosvis homines, præter Episcopos, & Sacerdotes, clavium Ministerium perniciosè extendunt*. Non ideò tamen credendum est, illos qui verè ad Deum conversi, peccata Paulo confessi sunt, illorum veniam à Dei misericordia non obtinuisse, si bona fide partes suas impleverunt.

Quoad tertium major videtur esse difficultas; cùm enim à Concilio, sess. 24. de Reform. Matrimon. cap. 1. sic decernatur: *Qui aliter quàm præsente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi licentia, seu Ordinarii, & duobus vel tribus Testibus, matrimonium contrahere attentabunt, eos sancta Synodus ad sic contrahendum omninò inhabiles reddit: & hujusmodi contractus irritos & nullos esse decernit.* Videtur igitur,

quod

quòd cùm Paulus, qui matrimonio tanquam Parochus interfuit, neque Parochus, neque Sacerdos delegatus fuerit, præsentia Parochi à Concilio necessariò requisita defuerit, & ita ex hoc capite, matrimonium fuerit nullum. Attamen cùm constet, præsentiam Parochi communiter existimati sufficere, ut matrimonium validum sit, quia ea videtur fuisse mens Concilii, quòd illam præsentiam solummodò requisivit, ut incommodis mederetur, quæ etiam tolluntur per præsentiam illius qui communiter existimatur verus Parochus, & Parochiæ possessionem publicè, licèt nulliter, nactus est; dicendum videtur, ea matrimonia esse valida.

CASUS VI.

Cùm Joannes Sacerdos Romæ habitans, ut meliùs Scripturas sacras intelligeret, Hæbraicam linguam addiscere summoperè desideraret, cùm Mardochæo Hebræo convenit, ut apud se, certo constituto pretio, singulis diebus veniret, & illius linguæ plenam notitiam traderet. Finitâ lectione, sæpiùs loquente Joanne de Prophetiis & aliis signis, quibus Hebræi ad novæ Legis cognitionem veramque fidem faciliùs devenire possunt, credidit tandem Mardochæus, Messiam venisse, & esse Christum Jesum à Judæis traditum, & crucifixum; dumque de recipiendo in Ecclesia solemni Baptismo cogitaret, acutissimo morbo præventus, mortemque vicinam timens, Sacerdotem, aut Christianum enixè petit, cum intentione ab eo recipiendi Baptismum; vidensque cognatos Hebræos, qui tunc soli aderant, nullis minis, aut etiam promissis adduci posse, ut Christianum vocarent, in

his

his anguſtiis, propriæ ſalutis ſolicitudine vires corpori ſubminiſtrante, è lecto in quo decumbebat, inopinatò exiliens, aquam, quæ ibi fortè vicina erat, ſubitò ſumpſit, & ſuper proprium caput effundens, ſeipſum baptizavit, dicens: *Ego me baptizo, &c.* Convaluit Hebræus, & ideò quæritur, utrum Baptiſmus, quem ſibimetipſi miniſtravit, nullus & invalidus fuerit, ita ut ſit denuò baptizandus?

Reſp. In hoc caſu, licèt non pauca videretur eſſe difficultas, propter ſimilitudinem ſumptam ab Euchariſtia, quam Sacerdotes ſibi in Sacrificio Miſſæ quotidie miniſtrant, quamque etiam reliqui Fideles initio naſcentis Eccleſię in domum deferebant, ſibique, ingruente perſecutione, aliquoties miniſtrabant: ut etiam legitur de Maria Stuarta Scotiæ Regina, quæ tale Privilegium à S. Sede obtinuerat; & etiam propter matrimonium, quod juxta magis receptam opinionem, contrahentes ſibi invicem miniſtrant: Attamen quia Baptiſmus vocatur ſæpiùs in ſacra Scriptura, & eſt regeneratio ſpiritualis, & abſurdum eſſet dicere, quòd quis ſeipſum generare poſſet; adde, quòd in his præſertim Sacramentis, in quibus aliqua poteſtas ſpiritualis confertur, aut remittuntur peccata, neceſſe eſt, ut non à ſemetipſo, ſed per miniſterium alterius, qui Deum repræſentat, tales gratiæ in Sacramentis concedantur; Alexander III. cap. Debitum, De Baptiſmo, ſic decrevit: *Reſpondemus, quòd cùm inter baptizantem, & baptizatum debeat eſſe diſcretio, ſicut ex verbis Domini colligitur, dicentis Apoſtolis: Ite, baptizate omnes gentes; memoratus Iudæus eſt denuò ab alio baptizandus, ut oſtendatur, quòd alius eſt, qui baptizatur, & alius qui baptizat.*

CASUS VII.

Quæst. Quænam verba ita sunt necessaria in forma Baptismi, ut si omittantur, Baptismus invalidus, & nullus sit?

Resp. Ut huic quæstioni dilucidè respondeatur, præmittendum est. Primò, quòd quocumque idiomate, & quâcumque linguâ proferatur forma Baptismi, id ejus validitatem non impedit: ut etiam de omnibus aliorum Sacramentorum formis dici potest: Sacerdos tamen, qui Ministri Ecclesiæ personam gerit, tenetur eâ tantùm linguâ uti, quam Ecclesia in administratione Sacramentorum adhiberi jubet: & ita Parochus, qui in nostra Ecclesia Latinâ, Græcâ aut aliâ quavis linguâ in talibus uteretur, peccaret; sed nihilominùs Sacramentum validè conferret. Secundò, alia verba sunt de essentia formæ, alia non sunt de essentia, quia non tollunt debitum sensum formæ; unde, ut docet Sanctus Thomas, *part.3. quæst.60. art. 1. in corp. In forma Eucharistiæ, verbum, enim, sublatum, non tollit debitum sensum verborum, & ideo non impedit perfectionem Sacramenti.*

His positis, respondetur, quòd invocatio sanctissimæ Trinitatis, expressio actus, & personæ baptizatæ, sunt de essentia formæ Baptismi; ita ut si quis unum ex his omittat in prolatione formæ Baptismi, talis Baptismus nullus sit. *Si subtrahatur,* inquit Angelicus Doctor in 4. sent. dist. 3. qu. 3. in corp. *aliquid quod sit de essentia formæ, certum est, quòd non est Baptismus, & ille qui baptizat, graviter peccat: & quia apud omnes invocatio Trinitatis est de essentia formæ, ideo hæc nullo modo subtrahi potest. Sed quidam dicunt, quòd expressio actus, non est de*

sub-

ſubſtantia formæ, undè ſi ſubtrahatur, facta ſola Trinitatis invocatione, erit Baptiſmus. Sed contra hoc eſt Decretalis Alexandri Papæ III. quòd ſi quis puerum in aqua merſerit dicendo: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus-ſancti: *Si non dicat,* Ego te baptizo, *non eſt puer baptizatus: oportet enim, quòd per formam virtus Trinitatis invocatæ ad materiam propoſitam determinetur, quod fit in expreſſione actus. Similiter expreſſio perſonæ baptizatæ eſt de ſubſtantia formæ; quia per eam determinatur actus ad hunc Baptiſmum: & ideo ſi ſubtrahatur, non erit Baptiſmus. Sed expreſſio perſonæ baptizantis dicitur, quòd non eſt de forma, quantum ad neceſſitatem Sacramenti, ſed ex inſtitutione Eccleſiæ, ut intentio magis feratur ad actum illum; & ideo ſi omittat, erit Baptiſmus, ſed peccat omittens.*

Notandum tamen eſt, expreſſionem nominis quod baptizato imponitur, non eſſe de eſſentia Baptiſmi: & ita Baptiſmum validè conferri, etiam ſi non dicatur: Petre vel Jacobe, ego te baptizo, &c. ſufficit namque ad validitatem, ut dicatur: *Ego te baptizo, &c.* quia per illud pronomen *te*, ſufficienter exprimitur perſona baptizata.

Jacobus Sacerdos Beneficium Parochiale, promovente carnis & ſanguinis affectu, per patrui reſignationem, & Epiſcopi crudelem indulgentiam, adeptus eſt, licèt ſcientiâ neceſſariò in cura animarum requiſitâ careret, & præcipuè linguæ Latinæ admodùm ignarus eſſet. Dum igitur, ſpretis conſcientiæ ſtimulis, in Sacramentorum adminiſtratione perſeveraret, cum hac verborum formula baptizare ſolitus erat: *Ego te baptizo in nomine Patria, & Filia, & Spiritua-ſancta.* Demùm poſt aliquot

an-

annos, in se tandem aliquando reversus, alteri Parocho verè pio, & docto conscientiæ latebras aperit, ab eoque ad Beneficii renunciationem, antequam absolutionis gratiam reciperet, obligatus; humiliter, Deo adjuvante, obedivit: & insuper interrogatus, confessus est, se Baptismi formam modo supradicto semper protulisse. Hoc posito, quæritur, utrum tales Baptismi validi fuerint, ita ut taliter baptizati, novo Baptismo non indigeant?

Resp. Licèt videatur primâ fronte, essentialia in hac Baptismi forma deficere, quandoquidem tres sanctissimæ Trinitatis personæ in rigore non invocantur; si quidem verbum *Patria* non significat Patrem æternum, & sic de cæteris: Attamen quia verba sunt relativa ad mentem proferentis, & audientium, & consideranda sunt juxta intelligentiam moralem, & sensum, quem in illis efformant, potiùs quàm juxta rigorem Grammaticæ: dicendum est, quòd cùm constet, talem Parochum voluisse his verbis tres sanctissimæ Trinitatis Personas appellare, & in eodem sensu hæc verba à circumstantibus fuisse intellecta, Baptismi validi fuerunt cum prædicta forma, nec ullo modo iterari debent, ut constat ex Canone *Retulerunt*, De Consecration. dist. 4. in quo Zacharias Papa sic loquitur: *Retulerunt nuntii tui, quòd fuit in eadem Provincia Sacerdos, qui Latinam linguam penitùs ignorabat, & dum baptizaret, nesciens Latini eloquii, infringens linguam diceret:* Baptizo te in nomine Patria, & Filia, & Spiritua-sancta: *Ac per hoc tua Reverenda Fraternitas consideravit eos rebaptizare. Sed, sanctissime Frater, si ille qui baptizavit, non errorem introducens, aut hæresim, sed*

pro sola ignorantia Romanæ locutionis, infringendo linguam, ut suprafati sumus, dixisset: non possumus consentire, ut denuò baptizentur.

CASUS VIII.

Quæst. Licet-ne patri, aut matri Filios proprios baptizare?

Resp. Id nullo modo ab iis præstari debet, nisi alius ad baptizandum non adsit, & necessitas urgeat; tum quia indecens est, ut qui temporalis generationis autor fuit, spiritualis regenerationis minister sit: tum etiam quia inde oritur inter conjugatos spiritualis affinitas, debiti petitionem impediens. Unde S. Carolus. Actor. part. 4. de Ministro Baptismi, sic loquitur: *Parentes omninò caveant, ne liberos suos baptizent absque manifesta necessitate, cùm scilicet alii quoquomodo apti non adsunt, & periculi urget necessitas: quod Parochus etiam monebit, prout usu aliquandò venerit.*

Quæst. Petrus videns Filium sibi ex conjuge modò natum in extremis laborare, timensque, ne priùs moreretur, quàm vocatus Parochus adesset, pietate motus, illum sumptâ aquâ baptizavit: moxque à superveniente Parocho de spirituali cognatione contractâ monitus, petit, utrùm, tali actione, petendi debiti facultatem amiserit?

Resp. Si nullus alius aderat, qui posset Puerum baptizare, & periculum mortis urgebat: cùm in hoc casu nullius culpæ reus sit Pater, justum, & conveniens non esset, ut de bono opere lapidaretur, & damnum aliquod ex laudabili actu reportaret; ideòque dicendum est, Petrum, tali

administratione Baptismi, non amisisse petendi debiti facultatem: quæ resolutio sumitur ex Can. *Ad limina*, 30. q. 1. in quo Joannes Papa II. Episcopo Lemovicensi sic scribit: *Dicimus omittendum esse, & inculpabile judicandum, quod necessitas intulit: Vndè si supradictus genitor Filium suum corpore morientem aspiciens, ne animam perpetua morte pereuntem dimitteret, sacri unda Baptismatis lavit, benè fecisse laudatur. Idcircò suæ uxori, sibi jam legitimè sociatæ, impunè quandiù vixerit judicamus emanere conjunctum.* Et in praxi difficillimum est, ut quis, ob baptizatum Filium, in talem pœnam incidat; quandoquidem illa non habet locum, nisi dum malitiosè ministratur Baptismus Filio. *Aut*, inquit S. Thomas, in supplem. 3. part. qu. 56. art. 1. in corp. *spiritualis cognatio inducitur causa necessitatis, sicut cum Pater baptizat Filium in articulo mortis; & tunc non impedit actum matrimonii ex neutra parte: aut inducitur extra casum necessitatis ex ignorantia; & tunc si ille, ex cujus actu inducitur, diligentiam adhibuit, est eadem ratio, sicut de primo: aut ex industria extrà casum necessitatis; & tunc ille, ex cujus actu inducitur, amittit jus petendi debitum; sed tamen debet reddere, si petatur; quia ex culpa ejus non debet aliquod incommodum alius reportare.* Si autem dubitaretur, utrùm adesset aliqua notabilis culpa ex parte Patris baptizantis; tunc posset, majoris securitatis causâ, peti dispensatio ab Episcopo.

CASUS IX.

Quæst. Ascanius ex parentibus Mahometanis natus, nescio quo morbo acuto præventus, in amentiam perpetuam lapsus est, cùm jam ad virilem ætatem pervenisset: non multò post illius Parentes ab Equitibus Melitensibus, unà cum Filio Ascanio, capti sunt, dum ad sepulcrum Mahometis pergerent, ut Filii sanitatem, falsi Prophetæ precibus, impetrarent; cumque per aliquot menses in insula Melita à Sacerdote de Christiana Religione edocti fuissent, Baptismum enixè petierunt. Sed eodem tempore quæsitum fuit, quid de Ascanio filio demente agendum esset; & utrùm baptizari posset?

Resp. Ascanius considerandus est, perindè ac si remansisset in eodem statu, in quo erat, dum in amentiam decidit: & ita cùm tunc temporis nullo modo vellet Baptismum recipere, censetur in eo perseverare eadem voluntas; & sic non potest baptizari, cùm non liceat adulto renuenti, & recusanti, Baptismum administrare. Unde Innocentius III. Arch. Arelatensi scribens, in cap. *Majores*, De Baptismo, *Dormientes, & amentes*, inquit, *si priusquàm amentiam incurrerent, aut dormirent, in contradictione persisterent: quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare, etiam si fuerint sic immersi, characterem non suscipiunt Sacramenti. Secùs autem si priùs catechumeni extitissent, & habuissent propositum baptizandi. Tunc ergo characterem Sacramentalis imprimit operatio, cùm obicem voluntatis contrariæ non invenit obsi-*

administratione Baptismi, non amisisse petendi debiti facultatem: quæ resolutio sumitur ex Can. *Ad limina*, 30. q. 1. in quo Joannes Papa II. Episcopo Lemovicensi sic scribit: *Dicimus omittendum esse, & inculpabile judicandum, quod necessitas intulit: Undè si supradictus genitor Filium suum corpore morientem aspiciens, ne animam perpetua morte pereuntem dimitteret, sacri unda Baptismatis lavit, benè fecisse laudatur. Idcircò suæ uxori, sibi jam legitimè sociatæ, impunè quandiù vixerit judicamus emanere conjunctum.* Et in praxi difficillimum est, ut quis, ob baptizatum Filium, in talem pœnam incidat; quandoquidem illa non habet locum, nisi dum malitiosè ministratur Baptismus Filio. *Aut*, inquit S. Thomas, in supplem. 3. part. qu. 56. art. 1. in corp. *spiritualis cognatio inducitur causa necessitatis, sicut cum Pater baptizat Filium in articulo mortis; & tunc non impedit actum matrimonii ex neutra parte: aut inducitur extra casum necessitatis ex ignorantia; & tunc si ille, ex cujus actu inducitur, diligentiam adhibuit, est eadem ratio, sicut de primo: aut ex industria extrà casum necessitatis; & tunc ille, ex cujus actu inducitur, amittit jus petendi debitum; sed tamen debet reddere, si petatur; quia ex culpa ejus non debet aliquod incommodum alius reportare.* Si autem dubitaretur, utrùm adesset aliqua notabilis culpa ex parte Patris baptizantis; tunc posset, majoris securitatis causâ, peti dispensatio ab Episcopo.

CASUS IX.

Quæst. Ascanius ex parentibus Mahometanis natus, nescio quo morbo acuto præventus, in amentiam perpetuam lapsus est, cùm jam ad virilem ætatem pervenisset: non multò post illius Parentes ab Equitibus Melitensibus, unà cum Filio Ascanio, capti sunt, dum ad sepulcrum Mahometis pergerent, ut Filii sanitatem, falsi Prophetæ precibus, impetrarent; cumque per aliquot menses in insula Melita à Sacerdote de Christiana Religione edocti fuissent, Baptismum enixè petierunt. Sed eodem tempore quæsitum fuit, quid de Ascanio filio demente agendum esset; & utrùm baptizari posset?

Resp. Ascanius considerandus est, perindè ac si remansisset in eodem statu, in quo erat, dum in amentiam decidit: & ita cùm tunc temporis nullo modo vellet Baptismum recipere, censetur in eo perseverare eadem voluntas; & sic non potest baptizari, cùm non liceat adulto renuenti, & recusanti, Baptismum administrare. Unde Innocentius III. Arch. Arelatensi scribens, in cap. *Majores*, De Baptismo, *Dormientes, & amentes*, inquit, *si priusquàm amentiam incurrerent, aut dormirent, in contradictione persisterent: quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare, etiam si fuerint sic immersi, characterem non suscipiunt Sacramenti. Secùs autem si priùs catechumeni extitissent, & habuissent propositum baptizandi. Tunc ergo characterem Sacramentalis imprimit operatio, cùm obicem voluntatis contrariæ non invenit obsi-*

stentem. Id etiam fusè à Sancto Thoma declaratur his verbis, part. 3. quæst. 61. art. 12. in corp. *Dicendum, quòd circa amentes, & furiosos est distinguendum. Primò, quidam enim sunt à nativitate tales, nulla habentes dilucida intervalla, in quibus etiam nullus usus rationis apparet: & de talibus, quantùm ad Baptismi susceptionem, videtur esse idem judicium, ac de Pueris, qui baptizantur in fide Ecclesiæ. Secundò, alii verò sunt amentes, qui ex sana mente, quam habuerunt priùs, in amentiam inciderunt: & tales sunt judicandi secundùm voluntatem, quam habuerunt, dum sanæ mentis existerent; & ideò si tunc apparuit in eis voluntas suscipiendi Baptismum, debet eis exhiberi in furia & amentia constitutis, etiam si tunc actu contradicant; alioquin si nulla voluntas suscipiendi Baptismum in eis apparuit, dum sanæ mentis essent, non sunt baptizandi. Tertiò, quidam verò sunt, qui etsi à nativitate fuerint furiosi, vel amentes, habent tamen aliqua lucida intervalla, in quibus recta ratione uti possunt; unde si tunc baptizari voluerint, baptizari possunt, etiam in amentia constituti; & debet eis tunc Sacramentum conferri, si periculum timeatur: alioquin melius est, ut tempus expectetur, in quo sint sanæ mentis, ad hoc quod devotiùs suscipiant Sacramentum. Quartò, si autem tempore lucidi intervalli non appareat in eis voluntas suscipiendi Baptismum, baptizari non debent in amentia constituti. Quintò, quidam verò sunt, qui etsi non omninò sanæ mentis existant, in tantum tamen ratione utuntur, quòd possunt de sua salute cogitare, & intelligere Sacramenti virtutem: & de talibus idem est judicium, sicut de his, qui sanæ mentis existunt, qui baptizantur volentes,*

non autem inviti. Id unum igitur superest, ut Ascanii Parentes, ad Fidem mirabili Dei providentiâ conversi, enixè à Domino petant, ut Filium ita mentis compotem reddat, ut Christianæ Fidei Mysteria percipere, fidemque voluntariè amplectens, Baptismi gratiam recipere valeat.

CASUS X.

Quæst. Cùm in Philippi Prioris, seu Rectoris Parochia, monstrum ex fœmina natum sit, quod duo capita distincta habet, quærit Philippus, quonam modo se gerere debeat circa talis monstri Baptismum, & utrum unicuique capiti aquam sigillatim infundere debeat, & Baptismi formam bis pronuntiare?

Resp. In hoc casu, si fieri possit, & tempus suppetat, consulendus est omninò Episcopus, aut ejus Vicarius, antequam Baptismus administretur; ejusque mandatis est obtemperandum. Si verò mors immineat, ut ferè accidit, nec, periculo instante, Superioris responsio possit expectari: debet Philippus considerare diligenter, utrum tale monstrum sicut duo capita, ita etiam duo pectora habeat, & reliquas corporis partes ita compositas, ut constet, duos homines in tali monstro reperiri (in quo, si fieri possit, consulendus est Medicus, aut Chirurgus, aut certè alius homo, talium rerum peritus) tunc duo sigillatim baptizandi sunt. Sin autem id dubium remanet; uno simpliciter baptizato, alius sub conditione baptizetur; ut videre est in instructionibus, quas pro Parochorum utilitate, summâ cum maturitate composuit

sanctus Carolus Cardinalis Borromæus, Actor. part. 4. tit. *Quæ Parochus in Baptismi ministratione animadvertat?* ubi sic loquitur: *Si quando præterea monstrum humanum Baptismo offertur, videndum est antequam baptizetur, an una persona sit, an verò duæ? Tum masculus-ne sit, an fœmina? Sique re perspecta dubium est, an sint duo, utpotè quia duo capita non habet, nec pectora bene distincta: unus intentione certa, neque vaga, simpliciter baptizetur: Alter verò, seu alii sub conditione, Si non es baptizatus, &c. Si verò quia duo capita, pectora duo, aut corpora etiam distincta in monstro apparent, homines duos esse perspicuum est: singuli simpliciter baptizentur. Quòd si mortis periculum in mora erit, numero plurali baptizentur: Ego vos baptizo in nomine Patris, &c. Sin autem utpotè unum tantùm caput habens, tanquam unus baptizetur, etiam si alia membra plura geminativè habeat. At verò monstrum, quod hominis speciem non præsefert, non baptizetur, nisi primùm Episcopus consulatur: de cujus etiam consilio agatur, quod suprà de monstro humano dictum est, si tempus dabitur.*

CASUS XI.

Quæst. Jacobus natus Hebræus, in sua superstitione, usque ad virilem ætatem, perseveravit; tandem cùm illius uxor Sara volens Christianam Religionem amplecti, ipsum vehementer hortaretur, ut eandem sequeretur viam, & antiquis erroribus relictis, Baptismum reciperet: uxoris rationibus, & precibus victum se fingens, Baptismum petiit, & unà cum uxore recepit, licèt Christianus fieri nol-

nollet. Quæritur igitur, utrùm talis Baptiſmus ficté receptus, poſſit eſſe utilis ad ſalutem?

Reſp. Per talem Baptiſmum imprimitur character indelebilis, licèt in eo gratia ſanctificans non conferatur, nec remittantur peccata, ob fictionis, & voluntatis peccaminoſæ, nec ad Deum verè converſæ, impedimentum, ut habetur in cap. *Majores*, de Baptiſmo. Quando igitur illud gratiæ impedimentum tolletur per veram Pœnitentiam, & Converſionem Jacobi, tunc gratiam Baptiſmalem recipiet, & Sacramentum Baptiſmi ficté receptum, illi ſtatim ad ſalutem utile erit; nam ut dicit S. Auguſtinus relatus in Can. *Tunc valere*, De Conſecrat. diſt. 4. *Tunc valere incipit ad ſalutem Baptiſmus, cùm illa fictio veraci Confeſſione receſſerit, quæ corde in malitia, vel ſacrilegiis perſeverante, peccatorum abolitionem non ſinebat fieri.*

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

CASUS I.

Quæst. Qualis est materia, forma, & Minister Sacramenti Confirmationis?

Resp. Licèt videatur, quòd ex Scriptura sacra, Conciliis, & sanctorum Patrum doctrinâ aliquo modo inferri possit, impositionem manuum esse materiam; orationem verò, quæ fit ab Episcopo, constituere formam hujus Sacramenti: In actis enim Apostolorum, dum de Confirmationis ministratione agitur, sic habetur, Act. cap. 8. *Oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum-sanctum. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum-sanctum.* Unde S. Cyprianus loquens de eodem Sacramento, quod suo tempore statim post Baptismum, ut plurimùm, ministrabatur, quia sæpiùs baptizandus adultus erat, sic ait Epistola 73. *Nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, Præpositis Ecclesiæ offerantur, & per meam orationem, ac manuum impositionem, Spiritum-sanctum consequantur.* Similia habet S. Hieronymus, in Dialogo adversus Luciferianos. Sanctus Chrysostomus, in cap. 8. Actor. & in cap. 6. ad Hebræos. S. Augustinus, lib. 15. De Trinitate, cap. 26. & alibi.

alibi. Præterea in Concilio Moguntino anno 1560. legitur: *Ex verò, ut erant à Christo in die Pentecostes exhibita, & ab eisdem per manus impositionem in alios transfundi cepta, actus ipsorum satis testantur; undè Ecclesia Catholica Spiritum-sanctum per manus Episcoporum Fidelibus tradendi normam accepit*. Et in Concilio Narbonensi ann. 1606. dicitur, quòd Sanctorum Constitutionibus constat: *In hoc Sacramento, quo per impositionem manuum Episcopi Spiritus-sanctus diffunditur in corda Fidelium, robur, atque fortitudinem dari*. Attamen, juxta communem in Schola sententiam, dicitur cum sancto Carolo, quòd *materia hujus Sacramenti est Chrisma, quod ex oleo, & Balsamo; solemni Episcopi consecratione conficitur*. Forma autem habetur in his verbis, quæ referuntur in Rituali, aut Pontificali Romano: *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus-sancti*.

Communiter autem dicitur, quòd hujus Sacramenti Minister Ordinarius est solus Episcopus, Extraordinarius autem quilibet Sacerdos à summo Pontifice specialiter delegatus; unde sanctus Thomas, 3. p. q. 72. art. 11. ad 1. dicit, quòd *Ex plenitudine potestatis concessit B. Gregorius Papa, quòd simplices Sacerdotes hoc Sacramentum conferrent*.

Cùm Thomas, paucis post nativitatem horis, in urgenti mortis periculo versari videretur, Anna Thomæ matertera illum tremebunda cum aqua rosacea, quæ in cubiculo fortè aderat, baptizavit: convaluit Thomas, & post aliquot annos ad Sacramentum Confirmationis accessit;

cùm autem illius matertera neptem diebus Dominicis in Ecclesiam duceret, ut Doctrinæ Christianæ, quæ à zelanti Parocho fiebat, adesset: accidit, ut de materia Baptismi loquens Parochus, diceret, cum aqua rosacea, aut aliis distillatis, quas vocant, non posse ministrari Baptismum: ut paucis, re ad Thomam delatâ, eoque rebaptizato, quæritur utrum ab Episcopo denuò confirmari debeat?

Resp. Thomas sine dubio debet rursus ad Confirmationis Sacramentum accedere; quia prima illius administratio, non baptizato facta, nulla penitùs fuit: *Dicendum*, inquit sanctus Thomas, quòd *si aliquis non baptizatus confirmaretur, nihil reciperet, sed oporteret, iteratò ipsum confirmari post Baptismum*.

CASUS II.

Matthæus in ignobili oppido ab Episcopali Sede multùm remoto habitans, in quo, ob varias itineris difficultates, rarissimè Episcopus videri solet: tempore Pastoralis Visitationis, cujus occasione Confirmationis Sacramentum ministratur, in peccati mortalis luctuoso statu reperitur, ob capitalem inimicitiam, quam ab aliquot mensibus habet cum quodam suo vicino, à quo gravissimam injuriam passus est. Attamen videns, se ad vigesimum ætatis annum pervenisse, nec similem Confirmationis percipiendæ occasionem fortè unquam adfuturam, vellet Matthæus ad illud Sacramentum accedere; & ideò quærit, utrum in tali statu permanens, Confirmationem petere possit, illique profutura sit?

Resp.

Resp. Debet omninò Matthæus odium adversus proximum conceptum deponere, ut gratiam, quæ in Confirmatione confertur, recipiat; quòd si verè pœnitere nolit, nullo modo ad Confirmationis Sacramentum accedat, quia grande sacrilegium committeret; nec gratiam, ob peccati mortalis obicem, recipere posset, sed potiùs in Dei inimicitia magis confirmaretur, quamvis character ei licèt indigno imprimeretur, ratione cujus tale Sacramentum iterari non debet. Unde, ut docet sanctus Antoninus: *Qui renuntiat gratiæ Baptismali, quod fit per mortale commissum, postea accedens ad Confirmationem cum eo, non confirmaretur in gratia, nec augeretur sibi gratia: imò mortaliter peccaret, & magis debilitaretur in anima, quamvis characterem reciperet indelebilem: & hoc nisi restitueretur priùs gratia amissa, quod non fit nisi per pœnitentiam. Si verò ad Deum verè postmodùm conversus, Sacramentum Pœnitentiæ dignè reciperet: tunc remoto peccati mortalis obice, Confirmationis gratiam consequeretur.* S. Antonin. p. 3. tit. 14. c. 3. §. 1.

CASUS III.

Quæst. Carolus susceptor seu Patrinus fuit Joannis in Sacramento Confirmationis; deinde post multos annos cum Catharina Joannis Filia matrimonium contrahere desiderans, petit, utrum cognatio, quam cum Joanne contraxit, ad illius Filiam Catharinam extendatur; ita ut illam in uxorem habere sine dispensatione non possit?

Resp. In Sacramento Confirmationis eodem planè modo contrahitur cognatio

matrimonium dirimens, ac in Baptismo, ut habetur in Decretali, cap. *Nedum*, De cognatione spirituali, his verbis: *Ex Confirmatione quoque seu frontis Chrismatione spiritualis cognatio eisdem modis contrahitur, matrimonia similiter impediens contrahenda, & dirimens post contracta*. Et in Concilio Tridentino expresse deffinitum est, quòd ea cognatio, quæ ex Confirmatione contrahitur, *Confirmantem, & confirmatum, illiusque Patrem, & Matrem, ac tenentem non egreditur*. Et ita Patrinus cum confirmata, aut confirmatæ matre contrahere non potest; nec matrina cum confirmato, aut ejus Patre: sed ultra has personas in jure expressas extendi non potest tale impedimentum, ut patet ex Concilii verbis. Unde licèt aliundè Pater, & Filia censeantur quasi una, & eadem persona; attamen concludendum est in nostro casu, Carolum posse, absque ulla dispensatione, cum Catharina Joannis Filia matrimonium contrahere.

DE

DE EUCHARISTIÆ SACRAMENTO.

CASUS I.

Quæst. QUalis est hujus Sacramenti materia?

Resp. Materia Eucharistiæ est panis triticeus, & vinum de vite, ut habetur in Decreto Eugenii IV. edito in Concilio Generali Florentiæ congregato, & constat ex Euangelio.

Quæst. Antonius Parochus Diœcesis Tridentinæ, cùm in suæ Parochiæ Montanæ Territorio triticum non reperiatur, alterius speciei frumentum, seu hordeum, speltam, & hujusmodi, parvæ tritici quantitati miscens, farinam indè conficiebat, ex qua postmodùm panes Azymos in Missæ Sacrificio consecrandos præparabat. Cumque Episcopus Tridentinus rem in sua Pastorali Visitatione cognovisset, id ei severè prohibuit. Sed quæritur, utrum validè hoc modo consecraverit?

Resp. In hoc casu videndum omninò est, utrum quantitas tritici, an verò alterius cujuslibet grani, in tali materia prævaluerit: seu quæ species fuerit in majori quantitate: nam si minor fuerit quantitas tritici, videtur, quòd juxta sancti Thomæ doctrinam, talis materia fuit indebita, & ideò Parochus validè non consecravit:

Ma-

Modica permixtio, inquit S. Thomas, p. 3. q. 74. art. 3. ad 3. *non solvit speciem; quia id quod est modicum, quodammodò absumitur à plurimo: & ideo si sit modica permixtio alterius frumenti ad multò majorem quantitatem tritici, poterit exinde confici Panis, qui est materia hujus Sacramenti; si verò sit magna permixtio, speciem mutat; unde panis exindè confectus, non erit debita materia hujus Sacramenti; si verò sit magna permixtio (puta ex æquo, vel quasi) talis permixtio speciem mutat; unde panis exinde confectus, non erit debita materia hujus Sacramenti*: & ibid. ad 2. *Ex talibus frumentis*, inquit, *scilicet hordeo, spelta, & farre, quæ nullo modo possunt ex semine tritici generari, non potest confici panis, qui sit debita materia hujus Sacramenti*.

CASUS II.

Quæst. Debet-ne Panis Eucharisticus ex farinâ cum aquâ naturali mixtâ coctâque fieri?

Resp. Debet omninò, nam aliàs verus panis non esset; unde, ut ait S. Cyprianus in Can. *Sic in sanctificando*, De Consecrat. dist. 2. *Nec Corpus Domini potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi utrumque adunatum fuerit, & copulatum, & Panis unius compage solidatum*. Et ibid. Glossa sic loquitur: *Quid si ex melle, vel alio liquore fuerit farina arpersa, numquid transubstantiatur ille Panis in Corpus Christi? Non*. Quod tamen ita intelligendum videtur, ut si aqua non fuerit adhibita, sed tantùm mel, aut alius liquor, Panis ex tali farina confectus non mutetur in Corpus Christi; nam si parum mellis adesset, cum majori aquæ quantitate, videtur, quòd esset materia valida, & sufficiens, sed illicita.

Quæst.

Quæst. Simon Presbyter in quodam Castello habitans, cùm panem azymum, seu ut vulgò dicitur, hostiam, ad manum non haberet, frustulum panis fermentati sumpsit, eumque in Missa consecravit: re postmodùm ad Episcopum delatâ, quæritur, utrum Simon validè, & licitè consecraverit.

Resp. Valida sine dubio fuit talis consecratio, quandoquidem, ut docet S. Thomas, part. 3. quæst. 74. art. 4. in corp. *Non est de necessitate Sacramenti, quòd panis sit azymus vel fermentatus, quia in unoquoque confici potest.* Et in Decreto unionis Græcorum, edito in Concilio Florentino, sic habetur: *In azymo, sive fermentato pane triticeo, Corpus Christi veraciter conficitur.* Sed dicendum est, Simonem peccasse in talis materiæ consecratione, quia Ecclesiæ suæ ritum & consuetudinem in re gravi violavit; *Conveniens autem est*, ut ait ibid. S. Thomas, *ut unusquisque servet ritum suæ Ecclesiæ in Sacramenti celebratione. Super hoc autem sunt diversæ Ecclesiarum consuetudines: undè sicut peccat Presbyter in Ecclesia Latinorum celebrans de pane fermentato, ita peccaret Presbyter Græcus in Ecclesia Græcorum celebrans de pane azymo, quasi pervertens Ecclesiæ suæ ritum.*

CASUS III.

Vicarius Apostolicus, dum in quadam Regni Neapolitani Diœcesi omnes etiam Rurales Parochias, ut munus sibi delatum adimpleret, exactè, sede vacante, visitaret: tres variis in locis Parochos invenit. Quorum primus, ex uvis non maturis, seu agrestâ, nescio quam vini speciem conficiebat, & aliquoties consecrabat. Secundus,

dus mustum, seu liquorem, qui ex uvis exprimitur, antequam per ebullitionem deputaretur, in Missæ Sacrificio adhibebat. Tertius vino acescenti, seu quod in acetum converti incipiebat, non semel usus fuerat. His positis, quæritur, quid de his Parochis dicendum sit, utrum benè, vel malè egerint; utrum validè, an invalidè, & nulliter consecraverint?

Quoad primum Parochum, dicendum est cum Sancto Thoma, part. 3. q. 74. art. 5. ad 3. quòd *Agresta est in via generationis, & ideo nondum habet speciem vini: & propter hoc de ea non potest confici hoc Sacramentum.* Et ita si ex vera, & totali agresta consecraverit, graviter peccavit, & nulliter egit, id est, reverà non consecravit. Quoad secundum, validè quidem ex musto consecravit, sed non licitè, propter indecentiam, quæ ex impuritate hujusmodi vini oritur, maximè si absque necessitate id fecit contra Ecclesiæ suæ consuetudinem; undè sic loquitur ibid. S. Thomas: *Mustum jam habet speciem vini, & ideò de musto potest confici hoc Sacramentum: prohibetur etiam, ne mustum statim expressum in Calice offeratur, quia hoc est indecens propter impuritatem musti: potest tamen in necessitate fieri; dicitur enim à Iulio Papa: Si necessitas fuerit, botrus in Calice comprimatur.* Demùm tertius Parochus peccavit, dum scienter vinum acescens in Missæ Sacrificio adhibuit absque necessitate; attamen validè consecravit, modò verè acetum non fuerit: *Sicut*, inquit S. Thomas, ibid. ad 2. *de pane totaliter corrupto non potest confici hoc Sacramentum, ita nec de aceto; potest tamen confici de vino acescenti, sicut & de pane, qui est in via ad corruptionem, licèt peccet conficiens.*

C A-

CASUS IV.

Petrus Sacerdos alteri in Tribunali confitetur, se aquam in Calice semel in Missæ Sacrificio non posuisse: quæritur igitur, utrum invalidè consecraverit?

Resp. Licèt quidam Theologi aliter sentiant, attamen videtur dicendum, quòd validè consecravit Petrus; quia nullum adesse videtur præceptum divinum aquam adhibendi; undè sic habetur in Rubrica Missalis, tit. De defectu vini: *Si advertat celebrans post consecrationem Calicis, non fuisse appositam aquam, nullo modo apponat, quia non est de necessitate Sacramenti.* Sed Petrus graviter peccavit, si de industria, aut de negligentia crassa, aquam apponere omisit; quia violavit grave præceptum Ecclesiæ. Nam in Concilio Trident. sess. 22. cap. 17. *Monet sancta Synodus, præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino in Calice offerendo miscerent.*

CASUS V.

Quæst. Quid est Transubstantiatio?

Resp. Transubstantiatio est conversio, aut mutatio totius substantiæ in aliam substantiam. Hæc autem fieri non potest, nisi virtute divinâ; nam in omnibus aliis mutationibus, quæ sine miraculo, & naturaliter fiunt, remanet semper aliquid de prioris substantiæ materiâ, aut formâ, quod in sola transubstantiatione non occurrit. Hæc verè fit per consecrationem; undè sancta Tridentina Synodus declarat, sessione 13. cap. 4. *Per consecrationem panis, & vini, conversionem fieri totius substantiæ panis, in substantiam Corporis Christi*

Do-

Domini: & totius substantiæ vini in substantiam sanguinis ejus; quæ conversio convenienter, & propriè à sancta Catholica Ecclesia Transubstantiatio est appellata.

Jacobus Ruri habitans, à vigilanti Confessario de præcipuis fidei articulis interrogatus, inter alia super Eucharistia respondit, se credere, panem remanere cum corpore, & sanguine Christi post consecrationem; quia aliquando Eucharistiam à Parocho audierat appellari panem consecratum, & illum etiam post consecrationem sumptum nutrire sicut priùs. Hoc posito, quæritur, utrum Rusticus ille erraverit in fide, & quomodo instruendus sit?

Resp. Erravit procul dubio, nam in Concilio Tridentino, sess. 13. Can. 2. habetur, quòd *Si quis dixerit, in Sacro-sancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis, & vini, unà cum Corpore, & sanguine Domini nostri Iesu-Christi, anathema sit.* Docendus autem est Jacobus ex S. Ambrosio, lib. de Initiandis, cap. 9. *Si tantùm valuit sermo Eliæ, ut ignem è Cælo deprameret, non valebit Christi sermo, ut species mutet elementorum?* Et juxta expositionem Catechismi Romani: *Mirandum non est, si post consecrationem panis etiam vocetur. Hoc enim nomine Eucharistia appellari consuevit: tum quia panis speciem habeat; tum quia naturalem alendi, & nutriendi corporis vim, quæ panis propria est, adhuc retineat. Eam autem esse Sacrarum litterarum consuetudinem, ut res ita appellet, cujusmodi esse videantur, satis ostendit, quod in Genesi dictum est, tres viros Abrahæ apparuisse, qui tamen tres Angeli erant: & duo illi qui Apostolis, ascendente in Cælum Christo Domino apparuerunt, cùm essent Angeli, Viri dicuntur.*

Spe-

Species autem, seu accidentia post consecrationem remanentia nutriunt, quia juxta Sanctum Thomam, part. 3. quæst. 77. art. 4. in corp. *Datur quantitati dimensivæ omne illud, quod ad materiam pertinet: & ideo quidquid posset generari ex materia panis, vel vini, si adesset, totum potest generari ex prædicta quantitate dimensiva panis, vel vini, non quidem novo miraculo, sed ex vi miraculi prius facti.*

CASUS VI.

Quæst. Quis est Minister Sacramenti Eucharistiæ?

Resp. Potest distingui Minister confectionis, seu consecrationis Eucharistiæ, à Ministro distributionis, seu administrationis ejusdem Sacramenti. *Solummodò*, ut dicitur in Can. *perlectis*, dist. 24. *ad Presbyterum pertinet, Sacramentum Corporis, & sanguinis Domini in Altari conficere.* Olim non solùm Presbyter, sed etiam Diaconus poterat esse Minister distributionis Eucharistiæ, saltem sub vini specie: Sed hodie id insolitum est, & nisi in gravi necessitate fieri non debet à Diacono, prout etiam in Concilio Eboracensi ann. 1094. statuitur his verbis: *Decrevimus, ut non nisi summa, & gravi urgente necessitate, Diaconus Corpus Christi cuiquam eroget.*

Petrus Sacerdos in peccatum mortale lapsus, licèt dum in eo miserabili statu esset, Missæ Sacrificium non celebraverit, tamen ad communicandum vocatus, Eucharistiam administravit. Nunc verò ad Pœnitentiam recurrere desiderans, petit, utrum in ea ministratione Eucharistiæ mortaliter peccaverit?

Resp. Juxta S. Augustinum relatum in

Can.

Can. *Baptismus*, De Consecration. dist. 4. *Iustos oportet esse Ministros, si ministrare justè voluerint*. Unde etiam Sanctus Antoninus, in Confessionali, part. 3. Interrogatorii de Clericis, cap. 11. docet, quòd *Quotiescumque quis exequitur officium alicujus Ordinis in mortali, id mortale est*. Et ex S. Thoma in 4. sent. dist. 13. qu. 1. art. 3. quæst. 1. ad 2. *Ad reverentiam ipsius, in dispensante hoc Sacramentum exigitur sanctificatio morum*. *Et ideo*, juxta eundem part. 3. quæst. 64. art. 6. in corp. *non est dubium; quin mali exhibentes se Ministros Dei & Ecclesiæ in dispensatione Sacramentorum, peccent*. *Et quia hoc peccatum pertinet ad irreverentiam Dei, & contaminationem Sacramentorum, quantum est ex parte ipsius Peccatoris, consequens est, quòd tale peccatum ex genere suo sit mortale*.

CASUS VII.

Joannes à paucis diebus Sacerdos, & Parochus factus, ab antiquiori, & verè prudenti, & pio ejusdem Diœcesis Parocho petit, utrum Eucharistiam omnibus petentibus administrare teneatur?

Resp. Varii Casus occurrere possunt, in quibus, juxta Ecclesiæ disciplinam, deneganda est Eucharistia. Unde S. Joannes Chrysostomus, hom. 83. in Matth. asserit, quòd *Non parva Sacerdotibus imminet pœna, si quem aliqua improbitate teneri scientes, ei hujus Mensæ participationem permittant; sanguis enim ejus ex illorum manibus requiretur*. Sanctus Bonaventura, & Sanctus Thomas, in 4. dist. 9. art. 5. in resp. ad 1. quæst. docent, quòd *Si peccatum est manifestum, debet denegari Eucharistia, sive in occulto, sive in manifesto petat*. Cæterùm ex Rituali Ro-

mano,

mano, & ex Sancto Carolo, Actor. part. 4. De Sacramento Euchar. habetur, quòd *Non admittuntur ad Communionem Hæretici, schismatici, excommunicati, interdicti, publici criminosi, manifestèque infames, ut meretrices, publici concubinarii, fæneratores, magi, sortilegi, blasphemi, & alii id generis facinorosi homines*. Non debet etiam administrari Eucharistia fœminis, quæ cum pectore nudo, aut brachiis nudis, ad eam accedunt, ut habetur in Decreto jussu summi Pontificis edito 13. Novembr. 1683. quia eorum peccatum manifestum est; sicut etiam peccatum Histrionum; unde Sanctus Cyprianus relatus in Canone, *Pro dilect*. De Consecrat. dist. 1. de illis sic loquitur: *Ego puto de Histrione, nec Majestati Divinæ, nec Euangelicæ disciplinæ congruere, ut pudor, & honor Ecclesiæ tam turpi, & infami contagione fœdetur per Communionem. Occultos verò peccatores*, inquit Rituale Romanum, *si occultè petant, & non eos emendatos agnoverit, repellat: non autem si publicè petant, & sine scandalo ipsos præterire nequeat*.

CASUS VIII.

Guillelmus Parochus, cùm apud Scriptores Ecclesiasticos legisset, olim Eucharistiam ministratam fuisse etiam Pueris usu rationis carentibus, illam aliquoties talibus ministravit; donec, re ab Episcopo cognitâ, severè reprehensus fuit: ille huic Superioris reprehensioni humiliter obedivit; attamen quietandi animi causâ, quærit, utrum in tali ministratione illicitè egerit?

Resp. Etiamsi constet, antiquitùs variis in Ecclesiis Eucharistiam concessam pueris fuis-

fuisse; nihilò tamen minùs, cum talis usus à multis sæculis non immeritò sublatus sit, rem illicitam fecit Guillelmus: unde S. Carolus Actor. part. 4. De Sacramento Eucharistiæ, Parochum monet his verbis: *Pueris, qui propter ætatis imbecillitatem, nondum hujus Sacramenti cognitionem, & gustum habent, Sacram Eucharistiam non ministrabit.* Quod fusiùs explicatur à Sancto Thoma, in 4. sent. dist. 9. art. 5. in resp. ad 4. quæst. *Pueris*, inquit, *carentibus usu rationis, qui non possunt distinguere inter cibum spiritualem, & corporalem, non debet Eucharistia dari; quia ad Eucharistiæ sumptione exigitur actualis devotio, quam tales Pueri habere non possunt; Pueris autem jam incipientibus habere discretionem, etiam ante perfectam ætatem, putà cùm sint decem, vel undecim annorum, aut circa hoc, potest dari, si in eis signa discretionis appareant, & devotionis.*

CASUS IX.

Jacobus Parochus, cùm intra fines suæ Parochiæ tres amentes reperiantur: quorum primus non omninò mentis inops dici potest, licèt cognitionem, & rationem valdè debilem habeat: secundus, omninò demens est à nativitate: demùm tertius à paucis mensibus in amentiam incidit. Petit idem Jacobus à Vicario Generali, quomodo se gerere debeat cum his tribus dementium speciebus, circa administrationem Sacramenti Eucharistiæ?

Resp. Sanctus Thomas appositè, & clarè huic triplici dubio respondet, in 4. sent. dist. 9. art. 5. in resp. ad 3. quæst. his verbis: *Dicendum, quòd de amentibus distinguendum est: quidam enim dicuntur largè amentes, quia*

quia debilem mentem habent; sicut dicitur invisibile, quod malè videtur; & tamen sunt aliquo modo docibiles eorum quæ ad fidem, & devotionem Sacramenti pertinent, & talibus non oportet Corpus Christi denegari.

Quidam verò sunt omninò carentes judicio rationis: & isti vel fuerunt tales à nativitate; & tunc eis non debet dari, quia non possunt ad devotionem induci, quæ requiritur ad hoc Sacramentum; vel inciderunt in amentiam post fidem, & devotionem Sacramenti; & tunc debet eis dari, nisi timeatur periculum, vel de vomitu, vel de expulsione, aut aliquo hujusmodi. Eam Doctrinam, circa ultimum casum, hausit Sanctus Thomas à Concilio Carthaginensi 4. relato in Canone, *Is qui.* 26. quæst. 6. his verbis: *Is qui pænitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit: dent testimonium, qui eum audierunt, & accipiat pænitentiam; & si continuò creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia.* Et hæc resolutio conformis est Rituali Romano, & Decreto Sancti Caroli, Actor. part. 4. De Sacram. Euchar. in quo sic habetur: *Amentibus præterea hoc Sacramentum non ministrabit: quamvis si antequam in insaniam inciderint, piam, & religiosam animi voluntatem præ se tulerint, licebit in fine vitæ ex Decreto Concilii Carthaginensis, modò vomitionis, vel alterius indignitatis, & incommodi periculum non sit.*

CASUS X.

Dum Paulus Confessarius de salute animarum ad se venientium verè solicitus, in quodam Castello, occasione Missionis, Confessiones audiret: Pœnitentes suos in matrimonio constitutos, super educatione familiæ interrogans, aliquos reperit, qui non adhuc curaverant, ut, post competentem instructionem, Eucharistiam sumerent filii, & filiæ, licèt ad decimum quartum, & quintum annum pervenissent: Paulus tales seriò admonuit, ut quàm primùm id curarent, quia ad id tenebantur. Sed cùm paulò post abiisset Paulus, alius Confessarius superveniens asseruit, id nimis scrupulosè dictum fuisse. Hoc posito, quæritur, utrum in hoc Casu Paulus nimis severè Pœnitentes monuerit?

Resp. Constat primò, adesse præceptum Divinum sumendi Eucharistiam, & ex Sancto Thomâ, part. 3. quæst. 1. artic. 11. in corp. *Manifestum est, quòd homo tenetur hoc Sacramentum sumere, non solùm ex statuto Ecclesiæ, sed ex mandato Domini dicentis* Luc. 2. Hoc facite in meam commemorationem. *Ex statuto autem Ecclesiæ sunt determinata tempora exequendi Christi præceptum.* Constat etiam, quòd hoc præceptum obligat, saltem semel in anno, eos qui ad annos discretionis, id est, ad verum usum rationis pervenerunt; nam in cap. *Omnis*. De Pœnit. & remissionibus habetur, quòd *Omnis utriusque sexus Fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, suscipiat reverenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum*. Et in Concilio Tridentino expressè dicitur: *Si quis negaverit, omnes, & singulos Christi Fideles utriusque sexus, cùm*

ad

ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate, ad communicandum juxta præceptum Ecclesiæ, Anathema sit. His positis, nullus justè dubitare potest, quin pater, & mater teneantur ad curandum, ut filii, & filiæ, cùm ad annos discretionis, id est, circiter ad decimum, aut undecimum annum pervenerunt, illud præceptum debito modo adimpleant. Et ita constat, Paulum optimè fecisse, dum seriò monuit tales suos pœnitentes de hac obligatione.

CASUS XI.

Benedictus Confessarius, novis Casuistis legendis assuetus, petit, quo pacto possit fieri, ut ille qui sacrilegè communicat in Paschate, non adimpleat Ecclesiæ præceptum, cùm Casuistæ passim doceant, quòd Ecclesia non potest præcipere actus internos, sed tantùm externos, & aliundè sacrilegus ille actum externum ab Ecclesia præceptum adimpleat?

Resp. Nunc omninò indubitatum est, quòd ille, qui sacrilegè communicat in Paschate, non adimplet præceptum Ecclesiæ, cùm summus Pontifex id expresſè declaraverit, damnando in suo celebri Decreto contra 65. propositiones, edito die 2. Martii 1679. propositionem 15. his verbis conceptam: *Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem*; sed ad solvendum Benedicti dubium, dicendum est, quòd etiam si Ecclesia non præcipiat directè actus internos, tamen illos indirectè præcipit, quatenùs necessarii sunt ad adimplendos debito modo actus externos expresſè ordinatos in

in suis præceptis: Et hoc modo Ecclesia præcipit indirectè actus internos, dum imperat, ut Fideles audiant Missam diebus Dominicis, & Festivis, ut semel in anno confiteantur, & in Paschate communicent, quia illi actus externi non possunt fieri debito modo sine actibus internis contritionis, Fidei, & similibus.

CASUS XII.

Cùm Bartholomæus Laicus circa Festum Paschæ Eucharistiam accepisset, paucis diebus elapsis, in morbum periculosum incidit, ita ut crederetur morti proximus. Illius autem morbi occasione, quæsitum fuit ab ægroti Confessario, utrùm Bartholomæus teneretur in hoc vitæ periculo denuò Eucharistiam sumere?

Resp. Etsi Bartholomæus Ecclesiæ præcepto in Paschate satisfecerit, tamen dubitari non debet, quin superveniente, etiam post modicum temporis spatium, periculo mortis, teneatur præcepto divino satisfacere, sumendo Eucharistiam per modum Viatici. Nam duo adsunt præcepta distincta; unum sumendi Eucharistiam in Paschate, alterum sumendi in periculo mortis. Igitur Bartholomæus satisfaciendo primo præcepto, antequam esset in periculo mortis, non liberatur superveniente periculo, à gloriosa, & utilissima obligatione satisfaciendi secundo præcepto, sumendo reverenter Sacro-sanctam Eucharistiam per modum Viatici, ut, juxta Concilii Nicæni verba: *Necessario vitæ suæ Viatico non defraudetur: cujus vigore confortatus, ex hujus miseræ peregrinationis itinere ad cælestem Patriam pervenire valeat;*

leat; ut habetur in Concilio Tridentino, sess. 13. c. 8.

CASUS XIII.

Dominicus, homo prudens, & solidè pius, lectionique sacræ Scripturæ sæpiùs incumbens, quærit à Theologo suæ Civitatis, undè factum sit, quòd, licèt Salvator noster in cœna Eucharistiæ Sacramentum instituerit, Apostolisque non jejunis sumendum porrexerit; attamen nunc aliud planè observetur, ita ut extrà mortis periculum, nunquam Eucharistia administretur non jejunis?

Resp. Hic usus ab Ecclesia, quæ à Spiritu-sancto regitur, sapienter introductus est, propter Corporis Christi reverentiam, & ut animus magis aptus sit ad rerum spiritualium considerationem, dum corpus cibis vacuum est. Unde in Can. *Liquido*, De Consecrat. dist. 2. qui desumptus est ex S. Augustino, in lib. resp. ad Januarium, cap. 6. vel potiùs Epist. 118. sic habetur: *Placuit Spiritui-sancto, ut in honorem tanti Sacramenti, in os Christiani priùs Dominicum Corpus intraret, quàm cæteri cibi.* Nemini autem dubium esse potest, quin Ecclesia in talibus leges, & ordinationes novas condere valeat, quæ postmodum omnes Christianos ligant: *Et ita opus est*, inquit sanctus Carolus, Actor. part. 4. De Sacram. Euchar. *ut jejuni Fideles ad Sacram mensam accedant: Ita ut saltem à dimidia antecedentis diei nocte usque ad illud temporis punctum, quo Eucharistiam accipiunt, nihil omninò comederint, aut biberint.*

CASUS XIV.

Cùm in his quæ ad Corpus Christi debitè sumendum aliquo modo pertinent, nihil negligendum sit, & non solùm dispositiones internæ adhiberi debeant, sed etiam externæ; quærit Jacobus, ut sibi talium dispositionum externarum summa aperiatur.

Resp. Id diligenter præstitit S. Carolus, ubi suprà: *Quod, inquit, ad Corporis habitum pertinet, quem in Sacra Communione adhibeant: hæc Parochus præmonebit, & curabit, ut summa reverentia, omnique humilitate Fideles accedant, ac sumant, oculis non vagis, sed in Christi Corpus piè conjectis, ore supra pannum lineum suppositum modestè porrecto, capite non demisso, lingua paululum labrum inferiùs intus attingente, non tamen extra os prominente, in qua particulam suscipiant: neque linguam ipsam retrahant, priusquam Presbyter manum removerit: tum verò caput humiliter demittant, ita etiam suspiriis abstineant, quibus particulæ possint excuti: pallio, quantùm fieri potest, adhibito, non biretis pileisve pluma inaniter ornatis, armis depositis, toto denique Corporis habitu, decenti, humili, & modesto, non sordido. Mulieres non sumptuosis, non caudatis vestibus, non crinibus inaniter intortis, non fuco, aut pigmentis vultu illito: non pectore nudo, aut tenui velo obtecto; sed ita vestitæ, ut præter faciem quidquam nudum non cernatur, velo denso bene super faciem demisso.*

CASUS XV.

Cùm Hilarius Confessarius pœnitentibus aliquoties dicat, ut hac ipsa die ad Sacram Communionem accedant, ei non semel responsum fuit, quòd, propter copulam cum marito, aut uxore, præcedenti nocte habitam, communicare non audebant: Hac igitur occasione petit Hilarius, quid in similibus casibus in praxi statuendum, & pœnitentibus præscribendum, aut consulendum sit?

Resp. Aut talis actus fuit sine ullo peccato, aut aliqua culpa maculatus fuit: In primo casu, *Dicendum*, cum S. Thoma, part. 3. quæst. 80. art. 7. ad 2. *quòd coitus conjugalis, si sit sine peccato (putà si fiat causa prolis generandæ, vel causa reddendi debitum) non alia ratione impedit sumptionem hujus Sacramenti, nisi propter immunditiam corporalem, & mentis distractionem. Si quis ergo,* inquit sanctus Gregorius Papa in Can. *vir cum propria,* 33. quæst. 4. *sua conjuge, non cupidine voluptatis captus, sed solummodò liberorum procreandorum gratia utitur, ipse profectò de ingressu Ecclesiæ, seu de sumendo Corporis Dominici, sanguinisque Mysterio, suo est relinquendus judicio; quia à nobis prohiberi non debet accipere, qui in igne positus nescit ardere.* Et ita in simili casu, si indè magna non oriatur mentis distractio, & adsit aliqua causa devotionis, aut Festi, & similis, potest Confessarius talibus pœnitentibus consulere, ut ad Communionem accedant, si aliundè eos benè dispositos esse sciat. Si verò in illo actu fuerit aliqua culpa, putà quia propter voluptatem, aut etiam causâ vitandæ fornicationis in se,

habitus fuit: tunc ut plurimùm dicendum videtur pœnitenti, ut saltem hac eadem die ad Eucharistiam non accedat. Et ita intelligendus est in praxi Canon Concilii Elliberitani, relatus in Can. *Omnis*, De Consecrat. dist. 2. in quo sic habetur: *Omnis homo ante Sacram Communionem à propria uxore abstinere debet tribus, aut quatuor, aut octo diebus*: Quia, ut docet sanctus Hieronymus in Matth. relatus à sancto Thoma, part. 3. q. 80. art. 7. ad 2. *Si panes propositionis ab his qui uxores tetigerant, comedi non poterant: quantò magis ille panis, qui de Cœlo descendit, non potest ab his, qui conjugalibus paulò ante hæsere complexibus, violari, atque contingi?* Et ut ait sanctus Carolus, ubi supra: *Hujus præstantissimi Sacramenti dignitas hoc postulat, ut qui matrimonio juncti sunt, aliquot dies à concubitu uxorum abstineant.*

CASUS XVI.

Ex occasione illius ultimæ resolutionis, petiit idem Hilarius, utrum semper venialiter peccet, qui causâ vitandæ in se fornicationis, copulam matrimonialem exercet? Hæc enim doctrina multùm videtur austera, & opinioni plurium novorum Casuistarum contraria.

Resp. Licèt aliqui Authores novi, qui, ut ait Scriptura: *Prophetant de corde suo: & consuunt pulvillos sub omni cubito manus, ad capiendas animas*, aliter sentiant; nihilominùs constans est opinio apud sanctos Patres, & melioris notæ Theologos, quòd peccet venialiter, qui debitum ab uxore petit solius fornicationis in se vitandæ causâ: quod fusiùs probari posset; sed ne brevitatis solitæ obliviscamur, satis erit

Autho-

Authoritates S. Augustini, S. Gregorii magni, S. Thomæ, & S. Bonaventuræ hìc proferre: *Reddere debitum conjugale, nullius est criminis*, inquit S. Augustinus, de bono Conjugali, cap. 7. *exigere autem ultrà necessitatem generandi, culpæ venialis.* Quod cap. 10. ibid. & lib. de Decem Chordis, cap. 11. in fin. & alibi ab eodem S. Doctore confirmatur. Idem fusiùs asserit sanctus Gregorius, in Pastorali, part. 3. cap. 28. *Dicendum*, inquit expressis verbis sanctus Bonaventura, in 4. dist. 3. art. 2. q. 2. ad 1. num. 24. *Quòd qui coit causa fornicationis vitandæ, aut hoc est in se, aut in altero: si in altero ut reddat debitum, hoc est puræ justitiæ, hoc est fidei, & est de bonis matrimonii; rectè ideo omninò à culpa excusatur. Qui verò coit causa fornicationis vitandæ in se, in hoc semper peccat venialiter.* Et sanctus Thomas, in 4. dist. 3. art. 2. q. 2. ad 2. *Si aliquis*, inquit, *per actum matrimonii intendat vitare fornicationem in conjuge, non est aliquod peccatum, quia hoc est quædam redditio debiti, quod ad bonum fidei pertinet. Sed si intendat vitare fornicationem in se: sic est ibi aliqua superfluitas, & secundùm hoc est peccatum veniale; nec ad hoc est matrimonium institutum, nisi secundùm indulgentiam, quæ est de peccatis venialibus.* Advertendum autem est, quòd ut quis utens matrimonio censeatur principaliter intendere procreationem filiorum, non est necesse, ut actualiter in ipsa copula de filiis cogitet; sed sufficit, si virtualiter vel etiam habitualiter intendat, id est, ut aliquando generationem intenderit, nec eum finem postea expressè excluserit, & ita sit dispositus, ut si de generatione filiorum tunc cogitaret, eam vellet.

CASUS XVII.

Raymundus celebris Confessarius, cùm apud quosdam novos Scholasticos auctores legisset, majorem fructum percipi ex sanctissima Eucharistia, dum per longius temporis spatium species remanent in stomacho incorruptæ: quibusdam piis mulieribus, quarum Confessiones excipere solitus erat, multas sanctissimæ Eucharistiæ particulas in Communione tradebat. Sed cùm id notatum fuisset à zelanti Parocho, Raymundum primò fraternè monuit, ut à tali usu abstineret: cumque ille acquiescere nullo modo voluisset, rem ad Vicarium Generalem detulit; qui hac occasione petit, utrum Raymundus à tali usu removendus sit?

Resp. Nihil in Ecclesia à privatis Ministris innovari potest, maximè circa administrationem Sacramentorum: & in Concilio Tridentino, sess. 7. Can. 13. sancitur, quòd *Si quis dixerit, receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in solemni Sacramentum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiæ Pastorem mutari posse: Anathema sit.* Ille autem Raymundi usus, novus est, & Ecclesiasticæ disciplinæ contrarius. Prætereà, ut docet sanctus Hilarius, relatus in Can. *Vbi pars*, De Consecrat. dist. 2. *Vbi pars est Corporis, est & totum: eadem ratio est in Corpore Domini, quæ in manna, quod in ejus figurà præcessit, de quo dicitur: Qui plus collegerat, non habuit ampliùs: neque qui minùs paraverat, invenit minùs. Non est omninò quantitas* visi-

visibilis in hoc æstimanda Mysterio, sed virtus Sacramenti spiritualis. Et ita nullam utilitatem habet talis usus, ut etiam infertur ex doctrina sancti Thomæ, part. 3. qu. 80. art. 12. ad 3. Unde Sacra Cong. Concilii, in Decreto circa Communionem quotidianam, dato 12. Febr. 1679. sic loquitur: *Episcopi, Parochi, seu Confessarii admoneant, nulli tradendas plures Eucharistiæ formas, seu particulas, neque grandiores, sed consuetas*. Quod tamen non impedire videtur, quominùs ob aliquam necessitatem occurrentem, id possit prudenter fieri.

CASUS XVIII.

Bernardus à paucis mensibus Parochiæ possessionem adeptus, reperit multos ex Parochianis suæ curæ commissis, qui semel in anno, aut saltem raro admodùm Sacram Eucharistiam accipere consueverunt: alios verò, præsertim ex fœminis, qui non solùm singulis diebus Dominicis, & Festivis, sed etiam quotidie ad Sacram Communionem accedunt. Quærit igitur, quo pacto se gerere debeat cùm utrisque?

Resp. Cùm frequentatio Sacramenti Eucharistiæ ita utilis, & laudabilis sit, ut Ecclesia optaret: *Ut in singulis missis Fideles adstantes, non solùm spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, prout habetur in Concilio Tridentino*, sess. 22. cap. 6. absque dubio debet Bernardus, eos qui frequenter communicant, præferre aliis raro communicantibus, quos paternè hortari convenit, ut ad tam grande Beneficium sæpiùs cum fructu recipiendum

solicitè se disponant. Nam ut ait sanctus Thomas in 4. dist. 12. art. 2. in resp. ad 3. quæst. *Cùm Eucharistiam accipere sit bonum ex genere suo, assumere eam, est bonum per se: abstinere, est bonum per accidens, in quantum scilicet timetur, ne inordinatè sumatur. Et quia id, quod est per se, præjudicat ei, quod est per accidens; ideò simpliciter loquendo, melius est Eucharistiam assumere, quàm ab ea abstinere.* Eos autem qui sæpissimè ad Sacram Communionem accedunt, monere debet Bernardus, quòd iste est panis fortium; & ita studiosè curare debent, ut totius vitæ innocentiâ, & solicitâ charitatis, humilitatis, mortificationis, & aliarum virtutum exercitatione ferventes, tam pretioso cibo non indigni habeantur, illumque cum fructu recipere frequenter possint. Hanc autem regulam assignat sanctus Thomas, in 4. sent. dist. 12. q. 3. art. 1. in resp. ad 2. quòd scilicet: *Si aliquis experimentaliter cognosceret, ex quotidiana sumptione fervorem amoris augeri, & reverentiam non minui; talis deberet quotidie communicare. Si autem sentiret, per quotidianam frequentationem reverentiam minui, & fervorem non multùm augeri: talis deberet interdum abstinere, ut cum majori reverentia, & devotione postmodùm accederet.*

CASUS XIX.

Cùm Petrus Sacerdos audisset, veram peccatorum contritionem propter Deum super omnia dilectum sufficere ad reconciliationem, & obtinendam quorumcumque peccatorum remissionem: ille talem Theologorum doctrinam malè intelligens, aliquoties celebravit, etiam si peccati mortalis

sibi

sibi conscius esset, difficileque ei non esset Confessarium invenire, putans sufficere, quòd se ad contritionem excitaret. Nunc verò in se reversus, petit, utrum in hoc graviter peccaverit?

Resp. Graviter haud dubiè peccavit Petrus, maximè cùm talis ignorantia in Sacerdote inexcusabilis sit: & aliundè certum est, quòd non potest obtineri remissio peccatorum sine dolore, votum, & desiderium Sacramenti includente; nam ut habetur in Concilio Tridentino, sess. 14. c. 4. *Etsi contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur: ipsa nihilominùs reconciliatio ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non est adscribenda.* Præterea etiam si Petrus non habuisset copiam Confessarii, & necessitate aliquâ urgente celebrasset: tenebatur confiteri quamprimùm, ut habetur ibidem sess. 13. cap. 7.

CASUS XX.

Catharina pia matrona, cupiens Eucharistiæ Sacramentum frequenter percipere, sed timens ne iis dispositionibus careat, de quibus multa sæpiùs à Concionatoribus audivit, humiliter à Confessario petit, quomodò debeat esse dispositus, qui Ver. Gr. singulis diebus Dominicis communicare utiliter desiderat?

Resp. Sanctus Franciscus Salesius paucis verbis hanc quæstionem resolvit, in introductione ad vitam devotam, part. 2. cap. 19. in fin. ubi sic loquitur: *Per communicarsi ogni otto giorni, bisogna non havere nè peccato mortale, nè affetto al peccato veniale, &* ha-

havere un gran desiderio di communicarsi. Hanc autem doctrinam sumpsit ex Can. *Quotidie*, De Consecrat. dist. 2. quod à Gratiano adscribitur sancto Augustino, in quo Canone fusè tractatur de hac materia.

CASUS XXI.

Dum Philippus os aquâ sumptâ, pro more, abstergeret die Dominica, in qua ad Sacræ Eucharistiæ Mensam reverenter accedere decreverat, accidit, ut paucas aquæ guttas imprudens transglutiret: quâ re non parùm commotus, quærit à Confessario, utrum à Communione hac die abstinere debeat?

Resp. Hunc casum perspicuè resolvit sanctus Thomas, dum sic loquitur, part. 3. quæst. 80. art. 8. ad 4. *Reliquiæ cibi remanentes in ore, si casualiter transglutiantur, non impediunt sumptionem hujus Sacramenti, quia non trajiciuntur per modum cibi, sed per modum salivæ. Et eadem ratio est de reliquiis aquæ, vel vini, quibus os abluitur, dummodò non trajiciantur in magna quantitate, sed permixtæ salivæ, quod vitari non potest*. Idem habetur in Rubrica Missalis, tit. de Defectibus Corporis.

CASUS XXII.

Cæcilia perpetuo morbo laborans à pluribus mensibus, cùm ob nescio quam stomachi debilitatem, magnam cibi quantitatem simul sumere non possit, & ita ut plurimùm post trium horarum intervallum, aliquid de novo sumere cogatur, ægrè admodùm à media nocte usque ad horam, in qua Eucharistia à Parocho

ad

ad Ægrotos deferri conſuevit, jejuna permanere poteſt: ſicque vellet per modum Viatici ſæpiùs communicare; ſed Parochus petit, utrum id licitè fieri poſſit?

Reſp. Conſtat primò, quòd, ut habetur in Rituali Romano, *Poteſt Viaticum brevi morituris dari non jejunis;* quia in hoc caſu Eccleſia diſpenſat ab obſervatione præcepti ab ea introducti. Sed non videtur, quòd in eodem morbo ſæpiùs debeat dari Euchariſtia per modum Viatici, niſi aliquod novum periculum urgeat, ut à ſacra Congregatione Concilii declaratum fuit. Prætereà advertendum, quòd in talibus morbis perpetuis, ſæpiùs non adeſt periculum mortis niſi remotum, ob quod Euchariſtiam per modum Viatici miniſtrari non convenit. Et ita in caſu propoſito reſpondendum videretur, quòd Cæcilia aliquod incommodum patienter ſuſtinere debet, ut tanti doni particeps fiat: & viciſſim Parochus horam ſolitam prævenire poteſt, ut Cæciliæ infirmitati conſulat, & Euchariſtiam per modum Viatici, ſine novo periculo mortis, in eodem morbo ſæpiùs non exhibeat.

CASUS XXIII.

Cùm Bernardus Juvenis Clericus, aliquoties pollutionem nocturnam dormiens patiatur, quærit, utrum eâ de causâ abſtinere debeat à perceptione Euchariſtiæ die proximè ſequenti?

Reſp. Hic caſus à ſancto Gregorio Papa reſolutus fuit in reſponſionibus ad Auguſtinum Angliæ Primatem, & à S. Thoma illius ſancti Pontificis ſententia fusè declaratur, in 4. ſent. diſt. 9. art. 4. qu. 1. in reſp. ad 2.

ad 2. quæst. Ex cujus verbis concludi posse videtur in praxi, quòd dum pollutio nocturna ex aliquo præcedenti peccato, præsertim gravi, ortum habuisse creditur, aut etiam dubitatur; tunc à Communione omninò abstinendum est in die proximè sequenti. Et ita si quis, propter nimiam crapulam, aut ebrietatem, aut cogitationes turpes, in quibus vigilans voluntariè delectatus est, aut etiam, à fortiori, propter actus aliquos præcedentes castitati contrarios, pollutionem dormiens patiatur, à perceptione Eucharistiæ abstinere debet. Si verò sine aliqua præcedenti culpa id accidat: tunc si imaginatio seu phantasia inhonestis repræsentationibus nimiùm turbata remaneat, communicare non convenit, nisi aliqua necessitas adsit. Quòd si neque culpa præcesserit, neque turbatio aut distractio magna, circa turpia, secuta sit: tunc suo est relinquendus judicio, qui talem pollutionem passus est, & à perceptione Eucharistiæ, eâ de causâ, ordinariè prohiberi non debet.

CASUS XXIV.

Petro, qui à paucis mensibus Confessiones in magna Italiæ Civitate excipit, aliquoties evenit, ut dum pœnitentibus peccatorum mortalium reis, absolutionem, juxta sancti Caroli numquam satis laudatas instructiones, differret, quia eos verum de peccatis dolorem, & firmum ea imposterum vitandi, propositum habere non putabat: Illi, tam salutarem dilationem graviter ferentes, responderint, se eadem ipsa die ad Eucharistiam accedere velle; quâ de causâ petit Petrus, utrum expediat, ut peccatorum mortalium rei, sta-

statim post Confessionem ad Communionem accedant?

Resp. Angelicus Doctor hunc casum resolvere videtur, dum dicit, in 4. sentent. dist. 9. art. 4. quæst. 1. in resp. ad 2. quæst. *Quòd non esset consulendum alicui, quòd statim post peccatum mortale, etiam contritus, & confessus, ad Eucharistiam accederet; sed deberet, nisi magna necessitas urgeret, per aliquod tempus, propter reverentiam, abstinere.* Et Sanctus Ambrosius, in Can. *Nonnulli*, De Pœnit. dist. 1. sic loquitur: *Nonnulli ideo poscunt pœnitentiam, ut statim sibi reddi Communionem velint: hi non tam se solvere cupiunt, quàm Sacerdotem ligare; suam enim conscientiam non exuunt, Sacerdotis induunt, cui præceptum est:* Nolite Sanctum dare canibus, neque miseritis margaritas vestras ante porcos: *hoc est immundis spiritibus sacræ Communionis non impendenda consortia.* Quod etiam à sancto Isidoro Hispalensi, lib. 1. De Officiis Ecclesiast. magis dilucidè explicatur his verbis: *Si talia sunt peccata, quæ quasi mortuum removeant ab Altari, priùs agenda pœnitentia est, ac sic deindè hoc salutiferum medicamentum suscipiendum:* qui enim manducat, & bibit indignè, judicium sibi manducat, & bibit; *hoc est enim indignè accipere, si eo tempore quis accipiat, quo debet agere pœnitentiam.* Eadem planè habentur apud S. Augustinum, Epist. 118. & S. Anselmum, in Comment. in Epist. 1. ad Corinth. cap. 11. Et ita Petro respondendum videtur, quòd licèt, qui verè sine peccato mortali est, non teneatur necessariò abstinere ab Eucharistia; tamen in praxi sæpiùs non expedit, ut qui peccata evidenter mortalia commiserunt, statim, etiam post Confessionem, ad Eucharistiam sumendam, aut

etiam,

etiam celebrandum accedant; & ut plurimùm melius, & utilius est, ut per aliquod tempus peccata plangant, & se humiliter ad communicandum disponant.

DE SACRO-SANCTO MISSÆ SACRIFICIO.

CASUS I.

CUm Guillelmus Laicus homo, sed doctus, & lectioni sacræ Scripturæ assuetus, legisset in Apocalypsi, cap. 1. *Quòd Christus lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo, & fecit nos Regnum, & Sacerdotes, Deo & Patri suo:* Quòdque in Epist. 1. Petri, cap. 2. omnibus Fidelibus dicitur: *Ipsi tanquam lapides vivi superædificamini domus spiritualis, Sacerdotium Sanctum, offerre spirituales hostias Deo per Iesum-Christum:* petiit à suę Civitatis Theologo, quomodo hæc Sacri textus verba intelligerentur, & utrum omnes Fideles Sacrificium Missæ Deo offerre deberent?

Resp. In oblatione Sacrificii, aliud est exterius, & visibile; aliud interius, & invisibile: id quod in oblatione Sacrificii interius est, & invisibile, competit cuilibet Christiano, & sub hac ratione omnes in locis citatis dicuntur Sacerdotes; quia omnes tenentur se, & sua offerre Deo ex toto corde, & hoc modo agnoscere supremum Creatoris in omnes creaturas dominium. Oblatio autem externa Sacro-sancti Missæ Sacrificii, quâ significatur oblatio interna, non competit modo externo, & visi-

visibili, nisi Sacerdotibus constitutis à Deo tanquam Ecclesiæ Ministris; licèt oblatio ejusdem Sacrificii modo invisibili, & in corde fieri debeat à cunctis Fidelibus, qui Sacro-sanctam hostiam Deo offerunt, dum se Sacerdotis, & ipsiusmet Christi offerentis intentioni conformant. Unde etiam in Missa Sacerdos ad Fideles adstantes conversus, sic loquitur: *Orate Fratres, ut meum, ac vestrum Sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem*. Et sanctus Petrus Damianus, in Opusculo de Dominus vobiscum, cap. 8. asserit, quòd *A cunctis Fidelibus, non solùm viris, sed etiam mulieribus, Sacrificium illud laudis offertur, licèt ab uno specialiter offerri Sacerdote videatur*. Quod etiam expressis verbis habetur in Tractatu de Mysteriis Missæ ab Innocentio Papa III. composito, lib. 3. cap. 6. *Non solùm*, inquit, *offerunt Sacerdotes, sed & universi Fideles; nam quod specialiter adimpletur Ministerio Sacerdotum, hoc universaliter agitur voto Fidelium*.

CASUS II.

Non ita pridem accidit, ut Simon Sacerdos, ob grande scelus, capitali pœnâ dignus, solemni ritu ab Episcopo degradaretur, & postmodùm Curiæ sæculari traderetur: ille sequenti nocte, ruptis alicujus fenestræ cancellis, è carcere aufugit: Cumque in longinquam regionem pervenisset, ibique planè ignotus esset, Missæ Sacrificium aliquoties celebrare ausus est: quæ res, cùm postmodùm à multis cognita fuisset, variarum quæstionum occasionem dedit, & in primis quæsitum fuit, utrum Simon degradatus, validè consecrasset, & celebrasset?

Resp.

Resp. Dubium esse non potest, quin in tali consecratione Simon gravissimè peccaverit; attamen dicendum est, eum nihilominùs illicitè quidem, sed validè consecrasse, & celebrasse; quia, ut docet Sanctus Thomas part. 3. quæst. 82. art. 8. *Potestas consecrandi Eucharistiam pertinet ad characterem Sacerdotalis ordinis: character autem quilibet, quia cum quadam consecratione datur, indelebilis est, sicut & quarumcumque rerum consecrationes perpetuæ sunt, nec amitti, nec reiterari possunt. Undè manifestum est, quòd potestas consecrandi non amittitur per degradationem; & sic patet, quòd Sacerdos degradatus potest conficere hoc Sacramentum.*

CASUS III.

Jacobus cujusdam Ecclesiæ Cathedralis Canonicus, cùm à sex, & ampliùs mensibus morbo epileptico, seu ut vulgò dicitur, morbo caduco laboraret, Missæ Sacrificium celebrare non audebat; sed cùm per aliquot dies illius morbi violentia intermissa planè videretur, Jacobus liberum se putans, celebravit, & dum ultimùm Euangelium legeret, epilepticam syncopem passus est, ita ut necesse fuerit, eum subitò plurium manibus in locum viciniorem ferri. Hâcque occasione, quæritur, utrum epileptico morbo laborantes, celebrare licitè possint, & utrum Jacobus in tali casu peccaverit?

Resp. *Dicendum*, cum Sancto Thoma, part. 3. quæst. 82. art. 10. ad 3. *Quòd debilitas, vel ægritudo superveniens ordini Sacerdotali, Ordinem non tollit, executionem tamen Ordinis impedit, quantum ad consecrationem Eucharistiæ, quandoque quidem propter* im-

impossibilitatem executionis, si privetur oculis, aut digitis, aut usu linguæ: quandoque autem propter periculum, sicut patet de eo qui patitur morbum caducum, vel etiam quamcumque alienationem mentis. Et ita qui epileptico morbo laborant, licitè celebrare non possunt, ut habetur etiam in Epistola Decretali Alexandri Papæ II. Canon. *In tuis litteris.* 7. quest. 2. his verbis: *Consulimus, ut si frequenter hoc morbo tangitur, à Missarum celebratione modis omnibus prohibeatur; indecens enim est, & periculosum, ut in consecratione Eucharistiæ morbo victus epileptico cadat.* Igitur in praxi videndum est, utrum adsit probabile periculum; in quo casu à celebratione abstinere omninò debet Sacerdos, nec facilè se tali discrimini committere, etiam si per aliquod tempus nihil passus sit. Et ita concludendum est, quòd peccatum Jacobi in casu proposito, æstimari debet secundùm rationem periculi, cui se exposuit in celebrando; quia scilicet majus peccatum commisit si majori periculo se exposuit, minus verò si minori. Saltem ex tali casu hunc fructum sumere debet, ut scilicet, proprio damno cautior effectus, à celebratione Missæ omninò abstineat.

CASUS IV.

In magna Italiæ Civitate accidisse dicitur, ut intrà paucos dies Joannes Sacerdos in paralysim laberetur in ipsâ celebratione Missæ, antequam ad consecrationem pervenisset: Paulus verò post consecrationem, sed ante consummationem, subitò moreretur. Post sedatum utcumque tumultum in Ecclesia ex talibus casibus exortum, quæritur, quid tandem in utroque faciendum

dum sit, quidve de utraque Missa statuendum?

Resp. Utrique casui ab Ecclesia opportunum remedium assignatum est juxta mentem Concilii Toletani, relati in Can. *Nihil*, 7. quæst. 1. Sique Sacerdotes, in quorum Ecclesia talia acciderunt, in Missalis Rubrica versati fuissent, eamque sæpiùs percurrissent, ut ex officio debebant, statim sine ulteriori inquisitione, his casibus occurrentibus, cum populi ædificatione providissent. Decernitur enim in prima Rubrica Missalis, tit. de Defectibus in Ministerio ipso occurrentibus, *Quòd si Sacerdos ante consecrationem graviter infirmetur, vel in syncopem inciderit, aut moriatur, prætermittitur Missa. Si post consecrationem Corporis tantùm, ante consecrationem sanguinis, vel utroque consecrato, id accidit: Missa per alium Sacerdotem expleatur ab eo loco, ubi ille desiit, & in casu necessitatis, etiam per non jejunum.*

CASUS V.

Quæst. Requiritur-ne necessariò ad consecrationem, ut materia consecranda sit præsens Sacerdoti consecranti?

Resp. Requiritur omninò, nec materia, quæ præsens non est, ullo modo consecrari potest, quia forma ei non applicatur, nisi quatenùs est præsens. Prætereà, ut docet Sanctus Thomas, in 4. sent. dist. 11. *Ipsa forma pronomine demonstrativo utens, ostendit, quòd materia consecranda debet esse coram Sacerdote; undè Sacerdos existens in domo sua, non posset consecrare panem, qui est in altari.*

CASUS VI.

Cùm Gregorius Sacerdos in die Paschatis in amplæ Parochiæ Ecclesia celebraret, multæ Hostiæ in Vase, seu Pixide inclusæ, à Ministro ei ante oblationem traditæ sunt, ut eas consecraret: ille nesciens in Rubrica Missalis dici, quòd ante consecrationem hujusmodi Hostiarum, discooperiendum est Vas, in quo continentur, illud coopertum reliquit, licèt tales Hostias consecrare intenderet. Hoc posito, quæritur, utrum illæ Hostiæ censeantur ita fuisse præsentes Sacerdoti, ut illarum consecratio valida fuerit?

Resp. Ut hujusce casus resolutio clarior evadat, notandum est, requiri præsentiam moralem in consecratione cum aliqua advertentia consecrantis: præsentia autem moralis tunc adest, quando, secundùm communem æstimationem, res non est multùm à nobis remota: & ita Hostia quæ est super altari, dum Sacerdos celebrat, dicitur moraliter præsens, quia moraliter loquendo non multùm distat à Sacerdote, qui advertit illam esse in altari. His positis, dicendum est, Gregorium validè consecrasse, quandoquidem illæ Hostiæ, quantumcumque in vase cooperto inclusæ, verè erant ei moraliter præsentes; neque enim necesse est, absolutè tales Hostias videre: unde Sacerdos cæcus Hostiam manu tenens, validè proculdubio consecraret; & ille qui magnum Hostiarum numerum consecrat, non debet necessariò omnes individualiter videre, aut tangere. Attamen Gregorius peccavit, si scienter, aut ex negligentiâ, & ignorantiâ earum rerum, quæ ad proprium statum pertinent,

tale

tale Vas Hostiis plenum ante consecrationem aperire omisit; dicitur enim in Rubrica, *Quòd si adsit vas cum aliis Hostiis consecrandis, antequam accipiat Hostiam, discooperit manu dextera Calicem seu vas aliarum Hostiarum*.

CASUS VII.

Quæst. Qualis est forma, quâ panis in Eucharistia consecratur?

Resp. A sanctis Euangelistis *Matthæo, & Luca, itemque ab Apostolo docemur illam esse formam, Hoc est Corpus meum*: Ut habetur in Catechismo Romano.

Hieronymus Sacerdos, Sacrum Missæ Sacrificium, in cujus conspectu Angeli contremiscunt, celeriter nimis, & festinanter celebrare, miserabiliter & per summam cæcitatem, assuetus, ipsa consecrationis verba sine particula *Enim* aliquoties protulit. Demùm post aliquot annos, raro inter Sacerdotes indevotos exemplo, de vita in melius mutanda seriò cogitans, petit, quid de tali omissione dicendum sit, & utrum, ea non obstante, validè consecraverit?

Resp. Valida fuit consecratio, quamvis particula *Enim*, fuerit omissa; sed Hieronymus, qui ex nimia festinatione, & negligentia, illam omisit, graviter peccasse censendus est: *Ly, enim, sublatum*, inquit Sanctus Thomas, part. 3. quæst. 60. art. 8. in corp. *non tollit debitum sensum verborum, & ideo non impedit perfectionem Sacramenti, quamvis possit contingere, quòd ille qui prætermittit, peccet ex negligentia vel contemptu*.

CA-

CASUS VIII.

In Ecclesia Cathedrali non ita pridem accidisse dicitur, ut Stephanus consecrans incogitanter, & aliò distractus, diceret: Hoc est enim Corpus Christi, statimque errorem suum agnoscens, cùm se turbatum omninò esse sentiret, anxius animo, Ministro injungit, ut Sacristam vocet, à quo petit, quid sibi agendum sit?

Resp. Debet Stephanus denuò consecrare, legitima verba formæ super eadem materia proferendo; quia quod antea egit, inutiliter, & nulliter egit: mutavit enim substantiam formæ, quæ pronunciatur in nomine, & ex persona Christi, non autem ex persona Sacerdotis celebrantis; *Ubi*, inquit S. Ambrosius, lib. 4. De Sacram. cap. 4. *venitur ut conficiatur Sacramentum, jam non suis sermonibus Sacerdos utitur, sed utitur sermonibus Christi.* Unde etiam sic loquitur Angelicus Doctor, part. 3. quæst. 98. art. 1. in corp. *Forma hujus Sacramenti profertur quasi ex persona ipsius Christi loquentis, ut detur intelligi, quòd Minister in perfectione hujus Sacramenti nihil agit, nisi quod profert verba Christi.*

CASUS IX.

Dum in Natalis Domini Festo Joannes celebraret, & in ipso ultimæ Missæ contextu Eucharistiam Fidelibus administraret, videns paucas superesse Hostias consecratas, cùm tamen magna adhuc populi multitudo Communionem peteret, ad Altare conversus, magnum Hostiarum sibi à Ministro in Pixide porrectarum numerum prolatis consecrationis verbis, consecra-

vit, & statim populo expectanti porrexit. Quæritur igitur, utrum validè, & licitè egerit?

Resp. Validè consecravit Joannes, quia adfuit materiæ legitima forma, & intentio; sed in hoc grande scelus admisit, quandoquidem in re tam gravi, consuetudinem & ritum Ecclesiæ temerariè violavit; Et, ut habetur in Concilio Tridentino, sess. 7. Can. 13. *Si quis dixerit, receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à Ministro pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiæ Pastorem mutari posse, anathema sit. Quamvis enim*, inquit Sanctus Thomas, in 4. sent. dist. 11. quæst. 2. art. 1. quæstiuncula 1. ad 4. *consecratio panis non dependeat à consecratione vini; tamen potiùs deberet desistere, qui non haberet utrumque, quàm conficere, præter morem Ecclesiæ, in una tantùm specie: quamvis etiam si in una tantùm consecraret, consecratum esset; peccaret autem graviter.* Et alibi, part. 3. quæst. 78. art. 1. ad 4. *Graviter*, inquit, *peccaret Sacerdos sic conficiens hoc Sacramentum, utpotè ritum Ecclesiæ non servans.*

CASUS X.

Accidit, ut Alphonsus paulò post consecrationem recordaretur, se aliquid eâdem die manducasse, quâre plurimùm commotus, anxius animo diu hæsit, tandemque Missam absolvit. Modò petit, utrum absolvere debuerit, an verò desistere, alterique perficiendam, & consummandam relinquere?

Resp.

Resp. Sanctus Thomas hunc casum, ut & alios similes, pro more suo, accuratè resolvit, juxta nunquam satis in praxi laudatum Juris Canonici principium, quòd scilicet: *In dubiis semitam eligere debemus tutiorem. Dicendum*, inquit Angelicus Doctor S. Thomas, 3. p. q. 83. art. 6. ad 2. *quod ubi difficultas occurrit, semper est accipiendum illud quod habet minus de periculo; maximum autem periculum circa hoc Sacramentum est, quod est contra perfectionem hujus Sacramenti, quia hoc est immane sacrilegium, minus autem est illud quod pertinet ad qualitatem sumentis. Et ideò si Sacerdos recordetur se aliquid comedisse, vel bibisse, nihilominùs debet perficere Sacrificium, & sumere Sacramentum. Similiter si recordetur se peccatum aliquod commisisse, debet pœnitere cum proposito confitendi, & satisfaciendi & sic non indignè, sed fructuosè sumet Sacramentum: & eadem ratio est, si meminerit, se excommunicationi cuicumque subjacere; debet enim assumere propositum humiliter absolutionem petendi, & sic per invisibilem Pontificem Iesum-Christum absolutionem consequetur, quantum ad hunc actum, quòd peragat divina Mysteria. Si verò ante consecrationem, alicujus prædictorum sit memor, tutius reputarem (maximè in casu manducationis, & excommunicationis) quòd Missam inceptam desereret; nisi grave scandalum timeretur.* Idem habetur in Rubrica Missalis.

Cap. ad audientiam. de homicidio.

Casus XI.

Camillus Sacerdos, in magna Italiæ Civitate procuratoris muneri applicatus, & ita multiplicibus litium, & causarum undequaque ad se confluentium curis distractus, per plures annos à celebratione Missæ

penitùs cessavit, quia se putabat debitæ reconciliationi, & præparationi vacare non posse. Cum demùm seriò à Parocho eâ de re monitus fuerit, petit, utrum in hac cessatione graviter peccaverit, & quid tandem agere debeat?

Resp. Dubium non est, quin Sacerdos teneatur uti potestate in ordinatione acceptâ circa celebrationem Missæ, cùm id sit principale ejus officium, & hæc obligatio Sacerdoti intimetur ab Episcopo nomine Ecclesiæ in ipso ordinationis actu his verbis: *Sacerdotes oportet offerre*, ut habetur in Pontificali Romano, tit. De Ordinatione Presbyteri: *Unusquisque*, inquit S. Thomas, part. 3. quæst. 82. art. 10. *tenetur uti gratia sibi data, cùm fuerit opportunum: unde Sacerdoti, etiam si non habeat curam animarum, non licet omninò à celebratione cessare*. Et in Concilio Tridentino, sess. 23. De Reform. cap. 14. sic habetur: *Curet Episcopus, ut Sacerdotes saltem diebus Dominicis, & solemnibus Missas celebrent*. Ratio autem cessationis à Camillo adducta eum nullo modo excusat, quia non mirum

1. ad Tim. cap. 6. ad Hebr. cap. 6. si, ut ait S. Thomas, 1. 2. qu. 19. art. 6. ad 3. *Sicut in sillogistis, uno inconvenienti dato, necesse est alia sequi: ita in moralibus, uno inconvenienti posito, ex necessitate alia*

2. ad Tim. cap. 1. *sequuntur*. Valdè inconveniens est, quòd Sacerdos, *qui verè homo Dei vocatur, qui ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur, in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & Sacrificia pro peccatis*, implicet se negotiis sæcularibus, contra expressum Apostoli præceptum, in sacris Cano-

Cõc. Trid. sess. 22. de Ref. c. 1. nibus, & novissimè Concilii Tridentini Decretis sæpiùs inculcatum. Non igitur mirum, si hoc inconvenienti posito (dum scilicet Camillus litium procurator est)

alia

alia inconvenientia sequantur, ita ut functionibus Ecclesiasticis attendere non possit. Sed quia ratio naturalis dictat, quòd quis tenetur abstinere ab his, quæ illum à propriis obligationibus implendis impediunt: Causarum forensium curam Laicis relinquere deberet Camillus, ut his quæ Sacerdotis statui conveniunt, faciliùs fideliùsq; attenderet, & insuper de præteritis gravibus erroribus pœnitentiam agere.

Casus XII.

Michael Sacerdos otiosus, & solitus quasi sine ulla præparatione ad celebrandum accedere, in pium eruditumque Confessarium, Deo sic misericorditer disponente, incidit, qui magnam illi super hac præparatione quæstionem movit, cum tanto ejusdem Michaelis fructu, ut ex eâ die culpam humiliter agnoscens, anxiè quærat, quid eâ de re sancti Patres dixerint, & quomodo se imposterum ad tam sanctam functionem parare debeat?

Resp. Qui ea quæ fusè super hac materia à sanctis Patribus scripta sunt, colligere vellet, volumina impleret. Legere potest Michael Perfectionem P. Rodriguez S. J. & librum cui titulus: *Il vero Ecclesiastico del Padre Giuseppe Mansi*. Sed ut pio illius desiderio interim aliquo modo fiat satis, breviter dicam, quòd nulla melior præparatio ad ritè celebrandum, quàm vita verè Ecclesiastica, id est, quæ in rebus spiritualibus, & quæ ad Dei gloriam & utilitatem proximi pertinent, tota insumitur. Præcipuè consideret, si ex illis est, qui, ut ait sanctus Cardinalis Petrus Damianus, Opusc. I. contra inscitiam, &

R 2 igna-

ignaviam Clericorum, cap. I. *Curis sæcularibus indifferenter inserviunt, ab otiosi se sermonis ineptiis non compescunt, imò per lites, & jurgia frequenter à proximorum suorum charitate resiliunt, & cum livoris, vel cujuslibet terrenæ concupiscentiæ flammas in suis pectoribus fervere non nesciant, venerandis tamen Altaribus se impudenter ingerunt, & ab offerendi Sacro-sancti libaminis Ministerio non recedunt.* Fortassis, quod horrendum est, ut retributione solita non priventur, sine cujus spe rarò celebrarent: *Proba te ipsum*, inquit sanctus Bonaventura, de præparatione ad Missam, cap. 5. *ex quanta charitate, & quali fervore accedis; non solùm enim mortalia vitanda sunt, sed etiam venialia peccata per negligentiam, & otium multiplicata, & etiam per inconsiderationem, ac per distractionem dissolutæ vitæ, & malæ consuetudinis, licèt non occidant animam, tamen reddunt hominem tepidum, gravem, & obnubilatum, & indispositum, & ineptum ad celebrandum.* Ut paucis verbis absolvam, præmittenda est oratio mentalis, (juxta Rubricam Missalis, tit. De præparatione Sacerdotis celebraturi,) seu consideratio pia illius rei, quam facere intendimus, finis quo movemur, quis? quid? cui? facienda Confessio, ubi opus est, & preces in Rubrica Missalis notatæ, devotè, & attentè recitandæ.

CASUS XIII.

Non ita pridem in Ecclesia non parùm frequentata accidit, ut Laurentius Sacerdos, cùm, juxta solitam suam in talibus negligentiam, Missam dicendam nullo modo prævidisset, antequam ad Altare ac-

cede-

cederet, aliam Miſſam hebdomadæ præteritæ notatam inveniens, illam legeret cum non parvo adſtantium ſcandalo; qua de re graviter à Sacriſta monitus, rem ridendo tranſegit. Hac occaſione petitum fuit, utrum hic Laurentii error, gravis, aut levis dici debeat?

Reſp. Hunc errorem, è negligentia ſolita, & ideò valdè culpabili, profectum, levem eſſe non credet, qui in Concilio Trident. ſeſſ. 22. Decret. de obſervandis in celebrat. Miſſæ, hæc legerit: *Quanta cura adhibenda ſit, ut Sacro-ſanctum Miſſæ Sacrificium omni Religionis cultu, ac veneratione celebretur, quivis facilè exiſtimare poterit, qui cogitarit, maledictum in ſacris litteris eum vocari, qui facit opus Dei negligenter: quod ſi neceſſariò ſatemur, nullum aliud opus adeo ſanctum, ac divinum à Chriſti Fidelibus tractari poſſe, quàm hoc ipſum tremendum Myſterium, quo vivifica illa Hoſtia, qua Deo Patri reconciliati ſumus, in Altari per Sacerdotes quotidie immolatur: ſatis etiam apparet, omnem operam, & diligentiam in eo ponendam eſſe, ut quanta maxima fieri poteſt cordis munditia, & puritate, atque exteriori devotionis, & pietatis ſpecie peragatur.* Legat inſuper Laurentius ſalubria ſancti Caroli monita, Actor. p. 1. tit. Quæ pertinent ad celebrationem Miſſæ, circa ea quæ ante celebrationem facere debet Sacerdos, ut ſuo munere ritè fungatur: *Sacerdotes*, inquit, *antequam celebrent, ſe colligant, & orantes mentem in tanti Myſterii cogitatione defigant. Antequam ad Altare accedant, Miſſam perlegant, & ſingulas partes ita præparatas, & notatas habeant, ut celebrantes, neque errent, neque hæreant. Sacris veſtibus induti cum nemine colloquantur, neque loquentibus dent aures, mentem-*

que, & oculos ab omnibus amoveant quibus distrahi possint, neque è Sacristia exeant, nisi cùm ad Altare eundum erit, quod tum graviter, & modestè fiat. In Altari, ne in mora sint Sacrificio, cujusvis expectandi gratia: nevè ob eandem causam Missa inchoata subsistant, aut ejus initium repetant. Nevè, si Parochi sint, cujusquam gratia Missam anticipent, aut differant, sed illam ea potissimùm hora celebrent, quæ Populo magis commoda sit: neve concionem quam in ea habere debent, ullo modo omittant.

CASUS XIV.

Nuper accidisse fertur, ut rusticus quidam, qui plures annos Missæ vix unquam interfuerat, licèt sæpiùs sine gravi incommodo interesse potuisset: dum à Confessario eâ de causâ seriò reprehenderetur, ab eo petierit, utrum præceptum Missam audiendi grave esset, & reverà verba, quæ à Sacerdote dicuntur, audiri necessariò deberent?

Resp. S. Antoninus duplici hujus quæstionis membro appositè respondet; sic enim loquitur in sum. part. 2. tit. 9. §. 1. cap. 10. *Quicunque ex negligentia mera omittit audire Missam diebus Dominicis, & Festivis, cùm possit, peccat mortaliter; facit enim contra præceptum Ecclesiæ ..... Non est autem necessarium sensim, & distinctè audire verba Missæ: nam tunc sequeretur hoc inconveniens, quod qui audiret Missam ab his, qui submissè dicunt, cùm multitudo adest, qui remoti sunt, non implerent præceptum: similiter & qui surdi essent, vel hebetem auditum haberent. Intentio ergo Ecclesiæ in illo Decreto est, quod quis præsens*

sit

sit in Missa, & vacet Deo; si etiam intelligens est, dignum & justum est, ut intendat, & conetur intelligere, quæ dicuntur Populo in Missa.

Casus XV.

Cùm Cęcilia mulier valdè timorata, nescio quo casu, dum in Castello morabatur, initio Missæ, seu dum dicebatur Introitus, non interfuisset, subitò tremebunda Confessarium adiit, putans se alicujus magni sceleris ream esse; & quamquam illi à Confessario dictum sit, in hoc casu non reperiri culpam gravem, attamen difficilè acquiescens, adhuc anxiè petit, utrum in hoc mortaliter peccaverit?

Resp. Vix possibile est in praxi, ut persona timorata circa præceptum Missam audiendi graviter delinquat: & in hoc casu certum videtur, quòd culpam saltem gravem, imò fortè nec levem, admisit Cęcilia; quia haud dubiè si putasset se Missæ integræ non interfuturam, citiùs ad Ecclesiam accessisset, nisi fortè ob aliquam urgentem causam excusata fuisset. Præterea in hoc præcepto datur parvitas materiæ quæ à culpa mortali excusat: *De eo*, inquit S. Antoninus, part. 2. tit. 9. cap. 10. §. 1. *qui dimittit aliquam partem Missæ; putà introitum, videtur quod non satisfaciat, quia Can.* Missas. De Consectat. dist. 1. dicitur: Missas die Dominico sæcularibus totas *audire speciali ordine præcipimus, ita ut ante benedictionem Sacerdotis egredi populus non præsumat. Respondeo, quod modicum pro nihilo reputatur, nec verba legis ita amarè interpretanda sunt. Ideò dicendum est, quod talis judicandus est servator præcepti; sed si dimitteret notabilem partem, putà*

mediam vel tertiam partem, secus dicendum esset.

Casus XVI.

Joannes in Villa non parùm ab Ecclesia distanti cum familia numerosa habitans, sæpiùs se in Tribunali pœnitentiæ accusavit, quòd vel ipse, vel aliquis è domesticis suæ curæ demandatis, Missæ diebus Dominicis, vel Festivis non interfuerit; cùmque variè à variis Confessariis eâ de re monitus fuerit, ad magni nominis Theologum se confert, orans, ut ei præscribat, quo pacto in hac materia se gerere debeat, & ob quam causam à Missa audienda vel ipse, vel alii excusari legitimè possint?

Resp. S. Antoninus, qui eâ de re fusè scripsit, asserit, quòd *excusantur à præcepto audiendi Missam infirmi qui non possunt domo exire, & servitores infirmorum, qui non possunt dimittere infirmos propter periculum, & matres quæ non possunt dimittere parvulos sine periculo: & alii qui impedimenta legitima habent, vel ardua negotia quæ non possunt dimittere sine magno detrimento, scandalo, vel periculo. Et illi qui justo impedimento detenti audire non possunt Missam, debent saltem pro aliquo spatio in domo vacare Orationi, loco Missæ, ex congruitate.* Et ita Joannes, juxta hanc doctrinam, debet procurare, ut quando adest aliqua hujusmodi necessitas, cui provideri non possit, si omnes Missam aliquâ die audiant: tunc ille, qui Missâ privatur, vesperis interesse deberet & Catechismo, si fieri possit: & omninò curandum est, ut sequenti Festo, aut Dominicâ Missam audire possit, ne diutiùs tanto Beneficio

Loco citato, §. 2.

pri-

privetur, juxta sancti Caroli salutaria monita Actor. part. 4. Nell' Instrut. à Vicarii Foranei, pag. 797. *Ogni Curato* facci ben « capace il suo populo, che chi non vuole « andare alla Messa le Feste di comandamen- « to, incorre in peccato mortale. E perche « sarà forsi alcuno, che si vorrà scusare con « dire, c'havendo li pascoli lontani dalla « Terra, gli è necessario star lui, ò lasciar « altri alla custodia delle bestie: si auvertis- « ca, che quel poco di tempo che và ad udire « la Messa, non impedisce, che non resti « del giorno assai per governare, e pascolare « anche le bestie: E però, che con questa « scusa non sia chi lasci la Messa i giorni di « Festa, ne permetta che ò figlivoli, ò fa- « megli, ò altri la perdano. Mà quando pu- « re in qualche luogo alpestre, la molta di- « stanza de pascoli, ò altra evidente neces- « sità delle bestie, alcuna volta ricercasse « altramente: auvertiteli, che un vicino « de' pascoli raccomandi per una Festa le « sue bestie all'altro vicino, e poi l'altra « Festa l'altro vicino raccomandi le sue à « lui, e vadino procurando con questo, « ò altro modo, che ne anche questi Cu- « ratori di bestie, se sarà pur possibile, la- « scino passar due feste che non ascoltino « Messa. «

CASUS XVII.

Guillelmus malè sibi in animum inducens, satis esse, ad satisfaciendum præcepto audiendi Missam, quòd quis ei interesset quocunque modo, in actione adeo Sacro-sancta solitus erat confabulari, aut si fortè socius deesset, oculis vagari, & mentem aliò voluntariè distrahere. Sed cùm à paucis diebus, divinâ favente gratiâ,

vitam in melius mutare seriò incœperit, in se reversus petit, utrum Missam taliter audiendo, præcepto satisfecerit?

Resp. Cùm ille qui voluntariè, & deliberatè Deo non vacat, dum interest Missæ, sed confabulationibus aut aliis rebus profanis attendit, ad minùs perindè se habere videatur, ac si abesset; Deus enim intuetur cor, vultque adorari in Spiritu, & veritate: dicendum videtur, Guillelmum præcepto non satisfecisse, dum ita se habuit per notabilem Missæ partem. Nec excusari potest ex eo, quòd Ecclesia non præcipiat actus internos, sed solummodò externos; nam hoc effugium omninò sublatum fuit Decretis Alexandri VII. & Innocentii XI. quibus sequentes propositiones, quæ apud novos Casuistas frequenter inveniuntur, damnatæ sunt: *Qui facit Confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto. Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.* Et ratio est, quia licèt Ecclesia non præcipiat directè actus internos, eos tamen præcipit indirectè, & quatenùs necessarii sunt ad rectè implendum opus externum, quod præceptum est directè. Et ita dum Ecclesia jubet, ut Fideles Missæ intersint, censetur etiam jubere ut non solùm corpore, sed etiam spiritu præsentes esse velint, & rebus prophanis voluntariè tunc temporis non attendant: Sicut dum Confessionem, & Communionem præcipit, vult etiam, ut debito modo illæ actiones peragantur.

In Decreto Alexandri VII. 24. Sept. 1665. In Decreto Innocentii XI. cont. 65. prop. 2. Martii 1679.

Istruzzione, ed auvertimenti per quelli, che vogliono ricevere il S. Sagramento della Cresima.

GASPARO per la misericordia di Dio Vescovo di Sabina, della S. R. C. Card. di Carpegna, della Santità di N. S. Vicario Generale, &c.

IL Santo Sagramento della Cresima, di cui è solo Ministro il Vescovo, è stato istituito da Cristo Signor nostro, affinche gl'huomini regenerati alla grazia, ed arrolati alla Cristiana Milizia per mezzo del S. Sagramento del Battesimo, restino confermati nella Fede, e fortificati in essa per la virtù di questo S. Sagramento, il quale come à valorosi Soldati, non solo gliela fà costantemente confessare, mà anche le dà forza di poter combattere, e di resistere alle battaglie de communi Nemici; perciò vien detto Sagramento della Confermazione, e benche non sia assolutamente necessario per la salute eterna, non si deve però da nessun Fedele tralasciare, attesi li molti sopranaturali effetti, che produce, e li doni, che lo Spirito Santo conferisce à quell'Anime, che lo ricevono, quando però non vi sia l'ostacolo del peccato: perloche la Santa Madre Chiesa desidera ardentemente, che tutti i sui figli con vera intenzione, e divozione venghino à riceverlo, particolarmente l'invita secondo l'antico Ecclesiastico costume in questo sagro tempo della Pentecoste, in cui si solen-

nizza la venuta del Divino Spirito; Ed acciò sappia ciascuno quello, che deve fare per disporsi degnamente, e secondo li Sagri approvati Riti, habbiamo publicata d'ordine di N. S. la seguente Istruzzione cavata da i Sagri Canoni, da i Santi Padri, e dal Pontificale Romano; quale vogliamo, che inviolabilmente si osservi.

Primo. Quelli, che sono stati una volta cresimati, si guardino molto bene di farsi cresimare di nuovo, perche questo S. Sagramento non si puole reiterare; E chi dubitasse d'esser stato confermato, ò nò, nō ardisca d'accostarsi a riceverlo, se prima non l'haverà significato à Noi, ò à Monsignor nostro Vicegerente, acciò considerata la qualità del dubbio, si faccia quella risoluzione, che sarà conveniente in cosa tanto importante.

Chi pigliarà questo Santo Sagramento deve havere un Compare, ò una Commare, acciò habbia di lui cura spirituale: perloche conviene, che sia maggiore di età del Cresimando, nè minore di quattordici anni, con questo però, che i Maschi non siano tenuti à cresima dalle Femine, nè queste da i Maschi; Di più nessuno tenghi à Cresima, se non uno, ò due, seuza espressa licenza nostra, ò di Monsig. nostro Vicegerente.

Chi non è stato Cresimato, non puol' essere Patrino, ò Compare in questo S. Sagramento; nè il Padre, ò la Madre possono tenere i loro figliuoli; nè il Marito la Moglie, nè la Moglie il Marito: come anco li Padrini non possono esser Monaci, ò Religiosi, nè quelli, che sono stati Compari, ò Commari de i medesimi confermandi nel Sagramento del Battesimo, secondo l'an-

l'antichissima consuetudine di questa S. R. Chiesa.

Nessun Scommunicato, interdetto, scandaloso, ò publico peccatore, overo, che non si è confessato, e communicato nella passata Pasqua di Resurrezzione, come anche chi non sà li rudimenti della S. Fede, cioè il Pater noster, Ave Maria, Credo, e li dieci Commandamenti, si presenti a ricevere questo S. Sagramento, ò à fare l'ufficio di Compare, ò Commare, sotto pena ad arbitrio nostro.

Per ricevere degnamente questo S. Sagramento devono li Cresimandi essere in grazia di Dio, e però li Fedeli Adulti prima procureranno di riconciliarsi con S. D. M. ed è più che bene fare una buona Confessione sagramentale: altrimente, se s'accostano in peccato mortale non solo non riceveranno la grazia di questo S. Sagramento, mà commetteranno un gravissimo sagrilegio.

Si auverte, che nel Sagramento della Cresima, li Compari, e Commari contraono Parentela Spirituale con quelli, che tengono, ò presentano, e con il Padre, e Madre de i medesimi, sicome nel S. Battesimo; la quale impedisce di contrarre Matrimonio frà di loro, ed essendo fatto non vale. E tal Parentela spirituale si contrae anche trà il Confermato, e Confermante.

Nessuno minore di sett'anni senza nostra espressa licenza, ò di Monsig. Vicegerente vada à cresimarsi; e questo acciò habbia qualche capacità d'intendere l'efficacia di questo S. Sagramento; e possa riceverlo con più divozione: della quale capacità, ò disposizione, e che sia ben'instruito come sopra ne i rudimenti della S. Fede; dovrà ciascuno Cresimando portar'attestato del

pro-

proprio Paroco (da darseli gratis) senza di cui non sarà ammesso.

Se alcuno havesse qualche nome profano, ridicolo, ò indecente ad un Christiano, procuri nell'atto della Confermazione farselo mutare dal Vescovo Cresimante nel nome di qualche Santo, ò Santa respettivamente, per imitarne le virtù, ed ottenere il Patrocinio.

Nessuno si accosti colla fronte imbrattata, e colli capelli scomposti: come anche li Cresimandi, e li Compari si presentino senz'armi, e tanto questi, quanto le Cresimande, e le Commari venghino vestite modestamente.

Per togliere le confusioni, gl'huomini si presentaranno dalla parte diritta del circolo, e le donne dalla parte sinistra, nè ardisca chi che sia entrare nel detto circolo.

Tutti quelli, che saranno presenti all'amministrazione di questo S. Sagramento particolarmente quando si recitano le preci, e s'invoca la grazia dello Spirito Santo, stiano ginocchioni, con divozione, e silenzio, attendendo con quella compostizione di corpo, ed applicazione di mente, che potranno maggiore, alla considerazione di sì gran beneficio lasciatoci dal Signore.

I Cresimati non si partino dalla Chiesa, se non doppo ricevuta la benedizzione da Monsig. Vescovo, che li confermarà, e procurino far scrivere il nome, e cognome loro del Padre, e della Madre, e del Compare, ò Commare, come anco la propria Parocchia.

La Cresima si principiarà nella Sacrosanta Basilica di S. Gio: Laterano Domenica prossima di Pentecoste doppo il Vespero, e si farà ogni Domenica, ed in tutte le Feste comandate fino la Domenica doppo la

Festa

Festa delli Gloriosi Apostoli SS. Pietro, e Paolo; Ed ogni volta, che si amministrarà, ordiniamo, che prima d'incominciare la funtione, si leggano sul pulpito ad alta voce li sudetti auvertimenti.

Per ultimo incarichiamo anche da parte di S. B. alli RR. Curati di notificare al Popolo, nelle Feste della Pentecoste, ed altre; tanto nella Messa Parochiale, che nella Dottrina Christiana; la presente istruzzione, e dichiarare la virtù, e li salutevoli effetti di questo Santissimo Sacramento, secondo la Dottrina del Catechismo Romano, e la disposizione, e divozione, con che si deve ricevere: così anche incarichiamo alli RR. PP. Predicatori annuali, acciò gl'Adulti sappino, che non si deve trascurare, nè molto differire, ed affinche possano li medesimi degnamente disporsi à riceverlo più presto, che potranno, particolarmente quelli, che son chiamati da Dio alla Militia Ecclesiastica, ò ad abbracciare lo stato Religioso.

Per quelli poi, che saranno negligenti, la Sagra Congregazione della Visita con decreto emanato sotto li 10. Decembre 1661. ordina alli RR. Parochi, che nel fare lo stato dell'Anime, debbiano informarsi, se quelli, che sono sotto la loro Cura, sono stati confermati, notando i negligenti in un libro particolare, con ammonirli paternamente, acciò quanto prima procurino ricevere detto Santo Sagramento, e con auvertirli anche, che se per disprezzo sdegnano di riceverlo, non sono immuni da colpa mortale; Auvertiranno in oltre li Padri, e Madri di famiglia, acciò non siano trascurati in far confermare li loro figli, altrimente dovran-

vranno rendere ſtretto conto della loro negligenza al Tribunal di Dio. Data in Roma dalla noſtra ſolita Reſidenza queſto dì 22. Maggio 1703.

G. Card. Vicario.

N. A. Cuggiò Secr.

Modo che dovranno tenere i Curati per introdurre alla Sacra Communione i Giovanetti, & inſtruirli nelle coſe neceſſarie ad eſſa.

Inſerito nella Sinodo di Farfà dell' Eminentiſs. Card. Carlo Barberino pag. 778. & in quella d'Albano dell' Eminentiſſimo Card. Flavio Chigi. pag. 319.

1 PErche ben ſpeſſo li Padri e Madri di famiglia ſono traſcurati in procurare, che li loro figliuoli al tempo debito incomincino a partecipare del dono ineſtimabile del Santiſſimo Sacramento dell'Eucharistia, laſciato da Chriſto Signor noſtro alla Santa Chieſa ſpoſa ſua per beneficio e ſalute de fedeli: onde auviene che li medeſimi figlioli cadano nella traſgreſſione del precetto dell'annua communione. Perciò ordiniamo, che ſi ricordino i Parochi e Curati, ch'è debito loro, quando i fanciulli ſono arrivati ad eſſere per l'età e diſcretione capaci di queſto divino & incomparabile teſoro, d'introdurli à parteciparlo; & a queſto fine loro incarichiamo, che tengano nota ſpeciale di tutti li fanciulli eſiſtent

ſotto

sotto la loro cura, e del tempo dell'età di ciascheduno: e quantunque non possa determinarsi il certo tempo della di loro capacità, nella quale siano obligati a communicarsi, pare nondimeno, che tal tempo sia dalli dodici fino alli tredici anni, benche alcuni più presto, altri piu tardi sogliano tal'hora acquistare la detta capacità; sopra di che deve riflettere il discreto giuditio de Confessori, e specialmente delli Curati.

2 Prima d'ammetterli alla sacra Communione, l'esaminino sopra li rudimenti della fede, quali ciascheduno è obligato di sapere, e si contengono nell'esercitio quotidiano quì di sopra inserito. Doppo l'ammaestrino circa quello devono credere di questo Santissimo Sacramento, e dell'eccellenza e dignità del medesimo, contenendosi in esso il vero corpo di Christo Signor nostro per virtù delle parole della consecratione; e con il corpo, per concomitanza, ancor il sangue, anima, e divinità dell'istesso Signore.

3 L'insegnino in oltre la preparatione che si deve fare, avanti di andare a communicarsi, per ricever degnamente un Signore sì grande; cioè ch'è necessario haver la coscienza libera e netta da ogni peccato mortale, e massime da quelli che per la loro sordidezza maggiormente l'imbrattano, e piu spiacciono a sua Divina Maestà, come sono li peccati sensuali; e da quelli che sono contrarii alla carità, come gl'odii, e le malevolenze; e però è necessaria una esatta Confessione di essi, e di purgar l'anima da tutti peccati mortali; perche altrimente si commetterebbe novo peccato di sacrilegio: come anco, per quanto sia possibile, de peccati veniali, quali quantunque non

im-

impediscono, come li mortali, la communione, diminuiscono ad ogni modo il frutto di questo divinissimo Sacramento.

4 L'Insegnino di più, che per degnamente ricevere questo Santissimo Sacramento, e con frutto spirituale dell'*anima*, devono havere retta intentione d'andar a communicarsi, non già per certa usanza, ne solo per fare come altri fanno, ò per non cadere nell'inosservanza del precetto; mà semplicemente per accettar l'invito del medesimo Christo, che con tanta carità havendo istituito questo cibo Divino, ad esso ci convita, per dimostrarci il suo amore, & eccitar la nostra memoria alla sua acerbissima passione, e dolorosa morte, per unirci, incorporarci, e farci una cosa medesima con esso lui, per accenderci, col mezzo di tal unione, nel Divino amore, e perche riceviamo vigore per resistere alle tentazioni, fortezza e consolatione nelle tribolationi & auversità, e conseguiamo il perdono de peccati, & altri simili fini.

5 Dovranno ancora insegnare, che doppo d'essersi confessati (quando havranno imbrattata l'anima de peccati mortali) devono per due ò trè giorni astenersi da questo Divino cibo, per non ricever il pane della vita, mentre ancor resta nell'anima la puzza e fetore della morte; & in questo tempo devono sodisfare, facendo la penitenza impostali dal Confessore, piangere col figlio prodigo a piedi del suo buon padre i peccati commessi, & eccitar in se timore e riverenza di questo Santissimo Sacramento, con la consideratione della grandezza e Maestà di quello che in esso si riceve, e della propria indegnità, bassezza, e viltà per la natura e per la colpa, & all'incontro confidanza & amore, consideran-
do

do la liberalità, con la quale questo Signore si offerisce e dona anco a peccatori, & il desiderio che hà di unirsi coll'anime come sposo amantissimo di esse, per arrichirle de suoi tesori e gratie; e da questo anche eccitino in se fame e desiderio di questo celeste cibo, considerando il tesoro che si riceve in esso, ch'è lo stesso Dio, e li beni che per quello ci si communicano, che sono li meriti della sua passione, la purità dell'anima, la remissione de peccati, abbondanza di gratia, & una strettissima unione col medesimo Dio.

6 Mà à fine che possino far ciò meglio, gl'insegnino a stare in questo tempo precedente la santa Communione più ritirati dalle conversationi, fuggire ogni occasione di peccato anco veniale, havendo esatta cura delle proprie attioni, e custodir i suoi sentimenti, massime la vista, udito, e lingua, & esser anco temperati nel mangiare. In oltre gl'insegnino, che ottimo mezzo per disporli a ricever degnamente la sacra Communione, è la divozione & intercessione della Beatissima Vergine.

7 Questo desiderio e fame, congionta col timore, riverenza, & amore sudetti, molto più si devono havere nello stesso giorno della Santa Communione, e particolarmente da quelli che incominciano a communicarsi; e molto più nell'atto medesimo di ricevere il Santissimo Sacramento; al che non poco gli ajuterà il leggere alcuni libri spirituali, ò sentirli leggere, e l'havere alcuna buona consideratione delle cose sudette; da che anco nascerà il communicarsi con riverenza e decenza esterna, tenendo gli occhi bassi, il volto modesto, le mani ben composte, le ginocchie ambedue in terra, e le Donne col capo velato, con

apri-

aprire, nel ricever la particola, modestamente la bocca, ricevendola sopra della lingua posta, non fuori delle labra, mà al pari de denti di sotto, pigliando poi anco l'ablutione, che si suol dare di vino, per lavare per riverenza la bocca.

8 Finalmente insegnino, che doppo d' essersi communicato, deve trattenersi per qualche poco di tempo in oratione, ringratiando questa Maestà infinita, che si è degnata venire al suo vilissimo tugurio, abbracciandosi col medesimo Christo, e la sua sacratissima humanità già confitta per lui e morta in croce, & hora trionfante e gloriosa in Cielo, & alla destra dell'eterno Padre, proponendogli i suoi bisogni e necessità, e chiedendogli ajuto contro le tentationi, e massime contro quelle, dalle quali è più molestato, pregandolo che lo faccia una cosa seco si come hà promesso, lo riempia della sua Divina gratia, l'accenda di carità, lo confermi nella fede, lo stabilisca nella speranza, e gli conceda gratia di spender la vita in suo santo servitio, & al fine di essa, lo conduca alla gloria.

Finis Tomi Tertii.

I N-

INDEX

RERUM PRÆCIPUARUM in hoc Tertio tomo contentarum ordine Alphabetico.

A

B

Ba-

De

C

D

Effe-

exin-

Eu-

Ex-

Præ-

I

In-

L

Sa-

Oc-

P

Q

R

S

Sa-

Sa-

T

V

F I N I S.

Errata pro Tomo Tertio Theologiæ Moralis.

Pag. 7. lin. 30. condonari homines.	lege: coadunari homines.
Pag. 29. lin. ult. excitandam fidelium.	lege: excitandam fidem fidelium.
Pag. 51. lin. 19. moris.	lege: mortis.
Pag. 60. lin. 3. maria.	lege: materia.
Pag. 60. lin. 17. plaudis.	lege: paludis.
Pag. 68. lin. 4. Quænam.	lege: Quanam.
Pag. 69. lin. 24. Si qui.	lege: Si quis.
Pag. 87. lin. 36. derivamur.	lege: derivatur.
Pag. 91. lin. 26. resurgendi.	lege: resurgenti.
Pag. 96. lin. 25. acceptant.	lege: acceptam.
Pag. 105. lin. 20. dicere.	lege: discere.
Pag. 106. lin. 15. & 11.	lege: & 12.
Pag. 132. lin. 1. tam.	lege: jam.
Pag. 168. lin. 10. Christus.	lege: Christi.
Pag. 174. lin. 14. tempore formæ.	lege: tempore instans generationis antecedente, sub novæ formæ.
Pag. 198. lin. 33. Eucharistiam.	lege: Eucharistia.
Pag. 199. lin. 20. provenit.	lege: proveniret.
Pag. 203. lin. 12. sit sibi.	lege: sit ibi.
Pag. 204. lin. 38. peractus.	lege: paratus.
Pag. 210. lin. 24. suadentem.	lege: suadendum.
Pag. 224. lin. 9. decet.	lege: docet.
Pag. 239. lin. 16. indecedens.	lege: indecens.
Pag. 241. lin. 16. cerebriorem.	lege: crebriorem.
Pag. 244. lin. 30. ingerunt.	lege: se ingerunt.
Pag. 256. lin. 17. in margine apponi debet: Synod. Cœsenat. ann. 1693. lib. 2. cap. 5.	
Pag. 263. lin. 21. in sancta.	lege: in dicta.
Pag. 264. lin. 24. damnantem.	lege: damnante.
Pag. 269. lin. penult. consuerunt.	lege: censuerunt.
Pag. 276. lin. 21. sub die.	lege: sub dio.
Pag. 352. lin. 3. deputaretur.	lege: depuraretur.